י״ט באב תשמ״א, 19.8.1981 מיספר 2294 80 עמודים שנה 45 המחיר: 15 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

עוד הסתבכות של אריה נאור

העסקים הפרטיים של מזכיר הממשלה

איזה ג'פ שותים היום ?
תפוזים · תפוחי עץ · אשכוליות · לימונדה
ג'פ
אבקת שתיה
בטעם תפוזים
להכנה מידית של
1 ליטר משקה
בתוספת מים בלבד
עלית
ג'פ והמשקה מוכן !
סימן מסחר ברישום
טוב לי עם עלית

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קורא יקר,

לכל עורך־עתון יש שיגעונות משלו. אחד השיגעונות שלי הוא שאיני אוהב תוכן־עניינים, אינדכס בלעז.

העולם הזה לא פירסם מעולם אינדכס. זה לא היה דרוש בימי כהונתו של אורי קיסרי המנוח, מאז ייסוד העיתון ב־1937 (בשם 9 בערב) ועד שקיבלתי מידיו את תפקיד העורך, ב־1950. השבועון הכיל אז 20 עמודים, ובתקופות מסויימות של צנע חמור, כששרר מחסור בנייר בארץ, אף ירד ל־16 עמודים.

גם כשהגליון התחיל לגדול, היתה לנו התנגדות עקרונית לפירסום תוכן־עניינים. כי אינדכס אומר: אתה מעוניין רק בחלק מן החומר בעיתון, ואתה רוצה לדעת היכן הוא טמון. ואילו הנחת־היסוד של מעולם הזה היא הפוכה: ש כ ל החומר בגליון צריך לעניין את כ ל הקוראים.

זוהי הנחיית־יסוד הניתנת אצלנו לכל בעלי־המדורים. אם את כותבת על קולנוע — כיתבי כך שהחומר יעניין וירתק גם אנשים שאין להם זיקה מיוחדת לכך, והמבקרים בקולנוע רק פעם בחודש.

כשאני חושב על הדרך שבה אתה קורא גליון זה, אני רואה אותך בדמיוני נוטל לידיך את הגליון הטרי, פותח את עמודיו, מעלעל בנחת בעמודים מן השער הקידמי ועד השער האחורי, קורא תחילה את המדורים החביבים עליך במיוחד, ולאחר מכן את כל שאר עמודי העיתון, מילבד — אולי — מדור אחד או שניים, שנושאיהם אינם מעניינים אותך כלל.

למי שקורא את הגליון כך, אין צורך באינדכס.

אולם בזמן האחרון רבו התלונות על העדרו של תוכן־עניינים בעיתון.

ראשית כל, אמרו המתלוננים, מה שטוב לגליון של 20, 30 או 40 עמודים שוב אינו טוב לגליון המכיל 76, 80 ואף 88 ו־92 עמודים (המיספר המדוייק נקבע על פי כמות המודעות בגליון). אם אתה מחפש את המדור שאתה רגיל לקראו ראשונה — תשקיף, כלכלה, רחל המרחלת או — מי יודע? — הנדון, מדוע שיכריחו אותך לעבור תחילה על הגליון כולו?

יתר על כן, כשאתה מחפש בחיפזון משהו — שידור מסויים בלוח־השידורים, סרט מסויים במדור תדריך — זה די מרגיז כשאין בגליון כה גדול תוכן־עניינים.

בקיצור, נכנענו. החל בגליון זה מופיע תוכן־עניינים בעמוד 3 של כל גליון.

כשראינו את דוגמת האינדכס בשלבי־ההכנה, שמחנו שנכנענו למתלוננים. תוכן־העניינים אינו רק מכשיר שימושי — הוא גם משקף, במבט אחד, את עושר החומר ומיגוון הנושאים המצויים בגליון אחד של העולם הזה.

הדגם המופיע בעמוד זה הוא, בינתיים, רק נסיוני. אנחנו נחפש, במרוצת הזמן, את הדגם המתאים ביותר לאינדכס. אין זה כה פשוט כפי שזה נראה.

למשל: רשימת המדורים הקבועים — האם להביא אותה על פי סדר האל"ף־בי"ת, כפי שניסינו בתרגיל ראשון בשבוע שעבר, או על פי סדר העמודים? ואשר לנושאים האחרים — האם להביא אותם לפי מיספר העמודים, או לפי הרגשתו של מחבר־האינדכס?

מכיוון שהאינדכס בא לשרת אותך, הייתי מבקש ממך להעיר לנו את הערותיך, להציע שיכלולים ולציין מיגרעות — לפחות עד שתתגבש צורה סופית.

■ ■ ■

מה זה ההיפך הגמור של העולם הזה?

לפני כמה ימים מצאתי. בעיתון אמריקאי הופיעה כתבה על ויקטור גריגורייביץ' אפאנאסייב, עורכו הראשון של פראבדה („אמת"), ביטאון הוועד המרכזי של המיפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות.

העורך מסר בכתבה זו את ה„אני מאמין" שלו, ואני מודה לו על כך. כי בכך הוא מקל עלי מאוד. להבא, כשישאלו אותי מהו ה„אני מאמין" העיתונאי שלי, אוכל להשיב בפשטות: „ההיפך מזה של פראבדה."

הנה כמה מדבריו:

● „קודם כל, אנחנו מנהלים תעמולה למען רעיונות מארכסיסטיים־לניניסטיים. אינו מסתירים את העובדה שאנחנו מנהלים תעמולה למען מדיניות המיפלגה."

● „המטרה השניה היא לארגן את ההמונים למען ביצוע ההחלטות שהתקבלו על־ידי המיפלגה והממשלה."

● „איננו מוכרים את עצמנו למען שטויות, למען דברים קטנים. איננו מפרסמים כל דבר שאנו נתקלים בו. אנחנו עוסקים באותן עובדות אובייקטיביות שיש להן חשיבות חברתית וציבורית לעתיד ארצנו."

● „למען האמת, פירסום סקופים אינו מטרה של פראבדה. אין אנחנו מחטטים סנסציות. אנחנו עיתון רציני. התוכן והרצינות של העיתון חשובים לנו יותר מאשר הרדיפה אחרי סקופים."

מה עושה אדם בברית־המועצות אם אינו רוצה להיות תלוי בביטאון מסוג זה לקבלת מידע? אם הוא בעל עמדה, יש לו ברירה. סוכנות־הידיעות טאס"ס מפרסמת שלושה ביטאונים מוגבלים, בעלי שלושה צבעים שונים: דו"ח לבן, המוגבל לצמרת העליונה של המישטר, דו"ח ירוק ודו"ח כחול המגיעים לידי אנשי־מנגנון בעלי דרגות נמוכות יותר, על פי מקומם בסולם־השילטון.

אצלנו הכל יותר פשוט. הדו"ח הלבן שלנו הוא העולם הזה, והוא מגיע לידי כל מי שרוצה לקבל את המידע שאינו מופיע בכלי־התיקשורת הישראליים הדומים לפראבדה. אנחנו בהחלט רודפים אחרי סנסציות. איננו רואים את חובתו בניהול תעמולה למען המיפלגה והממשלה, אלא באספקת מידע מירבי מכל הסוגים, ואיננו קובעים מה „חשוב" ומה לא. אנו רוצים שהאזרח יוכל להחליט על פי מידע זה מה שאזרח סובייטי אינו יכול להחליט: אם המישטר מוצא חן בעיניו או לא, ואם השילטון נוהג כשורה או לא, ואם צריכים להחליף את הצמרת במדינה כולה או בכל מוסד לחוד, או לא.

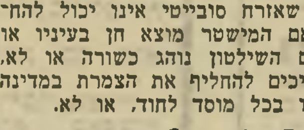

שער קידמי: 8

פרשת הסתבכותו של מזכיר הממשלה אריה נאור, עם הקריקטוריסט רענן לוריא עדיין לא הסתיימה. עכשיו חושדים בנאור שהסתבך בעיסקי הטלוויזיה המיסחרית. האם נכונות חשדות אלו?

שער אחורי: 10

לאחר מצוד ממושך נתפס החשוד בפרשת הרצח הכפול ברומא. רחמים אהרוני — הוא גומאדי. אשתו שיצאה לרומא, הביאה עימה מישראל חוב ישן. תצלום של מיסמך חשוב מופיע בכתבה.

למה הדליק הסרן את הבסים? 5

הוא נשא לאשה את בתו של מפקד כבאים. הוא היה מפקד יחידת כבאים בבסיס גדול של חיל־האוויר. הוא קיבל צל"ש לאחר שהצטיין בכיבוי שריפה — והחוקרים סבורים שהוא **הסרן המדליק** — האיש שרצה להצטיין שוב ושוב.

בעד מרד הקנאים! 43

הארכיאולוג איש נען, חופר גמלא, פרופסור שמריה גוטמן, תוקף בחריפות את יהושפט הרכבי ואחרים שביקרו את מרד הקנאים ואת מרד בר־כוכבא. גוטמן טוען: חורבן בית המיקדש איפשר את המשך קיום הדת היהודית. לסוגיות אלו נדרש גם אורי אבנרי במדוריו הנדון (37) ויומן אישי (38).

שלום־עכשיו בדרך למערך 23

צמרת הקיבוץ הארצי של מפ"ם התכנסה שבוע אחרי הבחירות והחליטה לחדש את פעילות תנועת **שלום עכשיו**. אחר־כך נערכו פגישות בסניפי התנועה בערים הגדולות, והמבוכה היתה רבה. מה קורה לשלום עכשיו?

פריצה באישון לילה 46

עשרות שוטרים, אנשי הלישכה לתפקידים מיוחדים ושוטרים צבאיים פרצו באישון לילה לביתו של העריק עאדל זאהר בעוספיה — אך הוא חמק מהם. ממקום מחבואו מספר לכתבת „העולם הזה" מדוע הוא נרדף.

עוזרות בית למכירה 66

הן באות במחתרת מארץ רחוקה, והישראליות העשירות מנהלות ביניהן מאבק מלא תחבולות כדי להשיגן ולהעסיקן כעוזרות־בית. זאת המילחמה על **השפחות הפיליפיניות**.

המין הגברי בסכנה 52

מיסתורי האורגזמה הנשית

נשים וגברים ממשיכים להגיב על מאמרה הנועז של האשה האוסטרלית, ולספר על חוויותיהם המיניות. גבר אחד טוען: נשקפת סכנה למין הגברי.

מלכות המים טובלות בכינרת 77

היפהפיות המתחרות ביניהן על כתר מלכת המים נוחתות על שפת הכינרת. הקהל מחליט: היופי עובר בירושה.

תשקיף	4	קולנוע	48
במדינה	5	שידור	50
תשבץ, מכתבים	13	מדריך שידורים	51
עולם קטן — זימבאבווה, מצריים, ארצות־הברית	18	רחל המרחלת	57
איש ממאדים	26	כלבוטק	58
אנשים בעולם	28	זה היה העולם הזה	61
אנשים	31	נמר של נייר	62
ממסיבה למסיבה	32	חשבון עובר ושב	71
בלונים	36	מה הם אומרים — זאב שיף, חיים קופמן, יצחק יצחקי, עברי ורבין, שוש עמרי, אלון נתן	74
הנדון	37		
יומן אישי	38		

תשקיף

מיבצע

שיפור תדמית

אנשי לישכת ראש־הממשלה, יחד עם שגרירות ישראל בוושינגטון, מכינים מיבצע לשיפור תדמיתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, בעת ביקורו הקרוב בארצות־הברית. הכוונה היא לנסות ולשפר את תדמיתו של בגין, שהגיעה לפי כל הסקרים האחרונים לשפל־המדרגה בציבור הרחב, וגם בקרב היהדות ומנהיגיה.

לדברי בגין עצמו, לא יהיה עליו לעמוד בשום לחצים של הממשלה האמריקאית, מכיוון „שאין להם מדיניות ברורה, והם לא יודעים על מה ללחוץ.״

בגין הורה

שלא לתקוף

בישיבה האחרונה של הממשלה דרשו שרים רבים פעולה הסברתית נרחבת נגד הממשלה האמריקאית בעניין עיכוב מישלוח האף־16. אחד השרים אף אמר שעל ראש־הממשלה לתקוף אישית את הנשיא רונלד רגן בפרשה זו.

בגין הודיע שעד שובו מארצות־הברית הוא לא יסכים לשום התקפה על ארצות־הברית.

צפויה שערוריה

סביב ליב״י

מישרד־האוצר דרש מהקרן לביטחון ישראל (ליב״י) לדווח על הכנסות הקרן מתרומות ועל הוצאות הקרן, ונענה בשלילה. יושב־ראש הקרן, ישראל סחרוב, מסרב לגלות את היקף התרומות וגודל ההוצאות.

גם שילטונות צה״ל אינם יודעים את היקף התרומות. מדי פעם מעבירה ליב״י לצבא כספים שנאספו, אולם איש אינו יודע אם אלה הם כל הכספים. כן מסרבת הקרן לדווח לצה״ל על היקף הוצאות המינהלה והפירסום שלה.

החקלאות נשארת

בתל־אביב

שר־החקלאות החדש, שימחה ארליך, ושני סגניו, פסח גרופר ומיכאל דקל, החליטו לבטל את תוכניתו של שר־החקלאות הקודם, אריק שרון, ולא להעביר את המישרד מתל־אביב לירושלים.

התוכנית של העברת המישרד היתה כבר בשלביה האחרונים. אותרו בניינים, ואחת מיחידות המישרד כבר עברה לירושלים.

בינתיים הוחלט במישרד־החקלאות שסגן־השר גרופר יהיה אחראי על תקציב המישרד.

קרע נוסף

בליברלים

קרע נוסף בהנהגת המיפלגה הליברלית התגלע בעיקבות סירובו של שר־התעשייה, גידעון פת, למנות את יהושע פורר, עסקן המיפלגה מרחובות, כמנכ״ל מישרדו.

ראשי הליברלים דרשו מפת למנות את פורר, אך זה עומד למנות את סמנכ״ל מישרדו, אברהם אשרי, לתפקיד המנכ״ל. על לחצם של השר ארליך ועסקנים נוספים הגיב פת: „המיפלגה שלי לא עשתה אותי שר. אני קיבלתי את התפקיד בניגוד לעמדת המיפלגה, ולכן היא לא תכתיב לי את מי למנות.״

אריק הבטיח

למישטרה

שר־הביטחון אריק שרון הבטיח למפכ״ל המישטרה, רב־ניצב אריה איבצן, שהיחידה המיוחדת של המישטרה היא שתוכנס לפעולה במיקרה של פיגוע בתחום הקו הירוק.

היחידה המיוחדת של המישטרה ערכה במשך שנים אימונים לקראת פיגועים כאלה, אך בכל פעם שהיה פיגוע, מהסוג של מעלות, סבוי, הקאנטרי קלוב ומישגב־עם, הוחלט שיחידה של צה״ל היא שתפעל.

המיסחרית תישאר

אצל המר

הממשלה עדיין לא החליטה על מועד הקמתה של הטלוויזיה המיסחרית וצורתה, אך ראש־הממשלה, מנחם בגין, שהבטיח ליזום דיון על נושא זה, כבר הודיע לשר־החינוך, זבולון המר, שגם טלוויזיה זו, כמו הטלוויזיה הכללית והלימודית, תהיה תחת פיקוח מישרדו.

בורג משהה

את דרוקמן

הודעותיו של ח״כ חיים דרוקמן, על כי יכנס לתפקיד סגן־שר־הדתות רק אחרי שיוגדרו סמכויותיו, באו בעיקבות שיחה קשה שהיתה לו עם שר־הדתות, הד״ר יוסף בורג.

בורג הודיע לדרוקמן שהוא יכניס אותו לעבודה מעשית במישרד רק בעוד שישה חודשים. „עד אז אתה יכול לטייל בארץ ב„וולוו", אבל אני צריך לעשות שינויים במישרד לפני שאתה נכנס לעבוד בו.״

תשלום עבור

שיחות אישיות

שאינן מתבצעות

מישרד־התיקשורת התחיל באחרונה לגבות תשלום גם עבור שיחת־חוץ אישית שאינה מתבצעת. עד כה היה נהוג שלא לגבות כל תשלום עבור שיחה כזאת אם אינה מתבצעת, מכיוון שהאיש שאליו מטלפנים איננו. עתה החליט מישרד־התיקשורת לגבות עבור כל שיחה אישית שאינה מתבצעת סכום המקביל למחיר שיחה בת שתי דקות.

המדינה היחידה הנוהגת כך היא תורכיה.

הסיבה היא, כנראה, ריבוי השיחות המוזמנות בטענת־שווא, כאמצעי עקיף להעברת דרישת־שלום לאיש בחו״ל המסתיר את זהותו והמעמיד פנים שמקבל־השיחה המיועד אינו בבית.

איבצן ילמד

להופיע

מפכ״ל המישטרה רב־ניצב אריה איבצן יעבור בקרוב קורס לעיצוב הופעתו בטלוויזיה.

איבצן נמנע עד כה מלהופיע במדיום זה, דוחה בקשות להתראיין ולהיות אורח בתוכנית מוקד משום שלדברי מקורביו „הוא מתרגש מול המצלמה". אנשי־המישטרה מקווים שבעיקבות הקורס יתגבר המפכ״ל על עכבותיו אלה.

בכל זאת: נהגים

לסגני־השרים

למרות הודעתו של ראש הממשלה כי לסגני־השרים לא יהיו מכוניות־שרד ונהגים, וכי אלה „יסעו במכוניות," נתן מינהל־הרכב הממשלתי לכל סגני־השרים מכוניות „וולוו" עם נהגים צמודים.

היחיד שעדיין לא קיבל נהג הוא סגן־שר־החקלאות פסח („פייסי") גרופר. הנהג שנשלח לו על־ידי המינהל לא נראה לו, והוא דרש להחליפו באחר.

בנק מוכר

יהלומים בזול

המשבר הממושך בענף היהלומים פגע בצורה קשה באחד הבנקים הגדולים בארץ. יהלומנים חבים לבנק זה עשרות מיליוני דולרים, ואין לבנק שום סיכוי לגבותם בעתיד הנראה־לעין.

עתה עוסקים נציגיו של הבנק בארצות־הברית במכירת צרורות־יהלומים, שניתנו לבנק על־ידי יהלומנים ישראליים כערובות לאשראי שקיבלו. נציגי הבנק מוכרים את היהלומים בניו־יורק במחירים הנמוכים ב־20% וב־30% ממחירי השוק שם.

בינתיים נודע שעם פתיחת בורסת־היהלומים בשבוע הבא, בתום החופשה השנתית של הבורסה, יודיעו שני חברי־בורסה מרכזיים נוספים, שאין הם יכולים לעמוד בהתחייבויותיהם.

שערוריה

ברדיו

שערוריה פרצה ברדיו בעיקבות מיכתב שהפקיד הכתב־מפיק משה נסטלבאום בידיו של מנכ״ל רשות השידור, יוסף („טומי") לפיד. לטענת נסטלבאום פגש אותו דובר מישרד־הביטחון, אלי זילבר, ו„הבטיח" לו שרות־מילואים קשה בעיקבות התקפותיו של נסטלבאום על שרון. נסטלבאום הפקיד בידיו של לפיד מיכתב, שהיה אמור להיפתח רק אם יתבצע איומו של זילבר.

דבר המיכתב הגיע לידיעתו של ראש מערכת־החדשות ברדיו, רוני דניאל, שסיפר עליו לכתב ומפיק תוכניות־התרבות, מיכה פרידמן. לדברי נסטלבאום הדליף פרידמן את הידיעה לעיתונות, והוא דורש עתה בירור מישמעתי נגד דניאל ופרידמן.

ועידת המושבים

נדחתה

מזכ״ל תנועת המושבים, ח״כ אריק נחמקין, דחה ללא קביעת תאריך את ועידת התנועה, שהיתה צריכה לבחור את יורשו.

נחמקין חייב להתפטר מהתפקיד משום שהוא מכהן בו כבר שתי קדנציות. כאשר תכונס הוועידה, ייבחר, ככל הנראה הח״כ־לשעבר עמוס הדר כמזכיר.

במדינה

העם

אריק מלך השטחים

הפצצה הראשונה של שר־הביטחון שרון נועדה לפתוח לפניו אופציות מנוגדות

כל מי שמכיר את אריק שרון ידע כי יפתח את כהונתו כשר־הביטחון בפצצה כלשהי. השאלה היתה רק: איזו פצצה?

השבוע, ימים מעטים אחרי כניסתו לתפקידו, הטיל שרון את הפצצה. היא היתה אופיינית: ה־רעש היה גדול, ואילו טיב חומר־הנפץ היה נתון בספק.

הוראת שרון: להנהיג מדיניות של „יד רכה", לעומת „היד הק־שה" שהונהגה זה עתה על־ידי הפיקוד של צה"ל. ובמיוחד: לא־סור על החיילים להיכנס לבתי־הספר בשטחים הכבושים, לוותר על מחסומי־דרכים הגורמים להט־רדה מיותרת, לפתוח בשיחות עם המנהיגים המקומיים בשטחים ה־כבושים.

תשובה לכל דורש. למה התכוון השר החדש? לא היתה על כך תשובה ברורה. ליתר דיוק: היו על כך תשובות רבות, ש־סתרו זו את זו, ושכולן ניתנו על־ידי השר עצמו וחבורת עוז־ריו־דובריו־„מקורביו":

- **למנהיגים בגדה:** זהו איתות של רצון טוב, המבשר שינוי כללי ביחס לבעייה הפלס־טינית. אחרי פצצה זו תבואנה פצצות חזקות עוד יותר, כנאה לשר שהציע בשעתו לדבר עם יאסר ערפאת.
- **למתנחלים בגדה:** זהו טכסיס מחוכם כדי להרגיע את הרוחות ולהחליש את ההתנגדות הפלסטינית, בשעה שההתנחלות תימשך במלוא הקצב.
- **למנחם בגין:** זהו המ־שך המדיניות הקודמת של הממ־שלה באמצעים חכמים יותר, תוך שמירה על כבוד־האדם. ומי כמו מנחם בגין, תלמידו של זאב ז'בו־טינסקי, איש ההדר הבית"רי, דבק בשמירה על כבוד האדם באשר הוא אדם?

אשתו, בתו של מפקד כבאים, ברחה מן הבית

בחור מדליק

הישיבה שבה לא השתתף הסרן הכריעה את גורלו. בישיבה זו החליטו החוקרים להדק את המעקב אחריו. כאשר נמצאה התאמה בין המקומות שבהן פרצו השריפות בבסיס חיל־האוויר הגדול, ובין המקומות שבהן ערך מפקד יחידת מכבי־האש סיורים לפני שהשריפות הללו פרצו, היה ברור לחוקרים, שהם עלו על עיקבותיו של המצית האלמוני, ושאפשר לתפוס אותו על „חם".

קודם לישיבה זו השתתף הסרן בעשרות ישיבות־חירום שנערכו באותו בסיס, ואשר בהן דנו מפקדי־הבסיס בשריפות המיסתוריות.

השריפות התחילו לפני יותר משנה. ופרצו לפחות אחת לחו־דש. תמיד פרצו במחסנים מרוחקים ממקומות המגורים, וגרמו נזקים במאות מיליוני לירות, לפני שאותרו וכובו על־ידי יחידת־הכבאים הנמרצת של הבסיס.

הסרן, מפקד היחידה, זכה בצל"ש אחרי שהצטיין בכיבוי השרי־פה הראשונה בבסיס, ביוני 1980.

ארבעה ימים לפני שנתפס, הספיק הסרן להשתתף בישיבה בהש־תתפות קצינים בכירים, שבה דובר על הבאת ציוד לכיבוי־אש ולאיתור מוקדי־שריפה, במחיר מיליוני לירות, מחו"ל. הוא עבד כל העת בשיתוף־פעולה מלא עם עשרות החוקרים שהובאו מחוץ לבסיס, כדי להביא לתפיסתו של המצית האלמוני, וידע כימעט על כל האמצעים שבהם נקטו החוקרים כדי לגלות את המצית.

בבסיס־הענק של חיל־האוויר — המשרת סוגי־מטוסים רבים — שררה פאניקה אמיתית בשנה האחרונה, אחרי שהתברר באופן מוחלט כי השריפות אינן מיקריות, אינן תוצאה של תקלה או של טעות־אנוש, אלא שמדובר בהצתות.

בבסיס מתגוררות מישפחות הטייסים ומישפחות אנשי־פיקוד בכירים, באיזור־מגורים מיוחד, שם התגוררה גם מישפחתו של הסרן. עשרות החוקרים היו בשטח בכל העת. נשות הטייסים מספרות, שכאשר היו פותחות בבוקר את החלון — היו מגלות חוקר צבאי הניצב בחוץ.

כל אנשי־הבסיס עברו חקירה בגלאי־שקר. הסרן עבר בדיקה כזאת פעמיים, בשתי הבדיקות נמצא שהוא דובר־אמת, והחוקרים התנצלו לפניו.

הסרן נשוי ואב לשני ילדים. אשתו היא בתו של אחד המפקדים הבכירים בשירות האזרחי של מכבי־אש. לאחרונה, ככל הנראה, היו היחסים במישפחה מעורערים. כאשר יצא הסרן מדי לילה את מגורי־המישפחה, ייחסה זאת אשתו למריבות ביניהם. הסרן סיפר לאשתו כי הוא יוצא לסיורים. הכל בבסיס העריכו מאוד את מסירותו.

כאשר היו מגיעים אליו כדי להזעיקו, לצורך כיבוי השריפות, היה הסרן נוהג לזעוק בקולי־קולות, ולכעוס על־כך שהשתהו זמן רב מדי עד שהוזעק. הוא היה ממהר למקום השריפה, פוקד לכבות את האורות על מסלולי הנחיתה וההמראה, מגייס כוח־אדם וכלי־רכב והופך, למעשה, מפקד הבסיס עד לכיבוי השריפה.

אין ספק שהשריפות הפכו את הסרן לאישיות חשובה בבסיס הגדול. הוא הירבה להשתתף בישיבות הרבות, בנוכחות המפקדים הבכירים. הוא יזם הקרנת סירטונים לחיילי־הבסיס, בהם הוסבר כיצד לכבות שריפות. הוא הוכיח מיומנות רבה בכיבוי השריפות הרבות, ועמד לקבל לידיו ציוד משוכלל ויקר, חדיש ביותר, לאי־תור שריפות. גם הצל"ש, שקיבל עוד בתחילת הדרך, הוכיח לו כי המאמץ משתלם.

החוקרים עדיין אינם מגלים כיצד התעורר חשדם בסרן. ברור שלא שוחח על מעשיו עם איש. הוא ערך סיורים ממושכים בבסיס, בשעות הלילה — אך אלה התחייבו מתפקידו, במיוחד כאשר מדובר בבסיס שבו פועל מצית אלמוני. איש מחבריו בבסיס לא חשד בו.

כאשר נעצר, נמלטה אשתו מהבסיס, בנטלה עימה את ילדיה.

יתכן שהסרן לא יועמד כלל לדין, אם יתברר שאינו כשיר לכך מבחינה נפשית. מעדויות החוקרים עולה, כי נערכו מעקבים מרוכזים בעיקבות הסרן. המעקבים היו גלויים כמעט, ואין ספק לחוקרים שהסרן ידע שעוקבים אחריו — אך הוא המשיך במעלליו כאילו איש אינו מבחין בו.

בגין שוכנע, או העמיד פנים כאילו שוכנע. המתנחלים קיבלו את הסברה שנמסרה להם, בלית ברירה. המנהיגים בגדה הקפידו על יחס של „כבדהו וחשדהו", לא היו מוכנים למסור כל תגובה מח־ייבת.

לסלק את בורג. למה התכוון אריק שרון באמת?

מטרותיו האמיתיות ניתנו רק לניחוש. הסבירים ביותר:

- ליצור, ולוא רק באופן זמ־ני, נכונות אצל מנהיגי הגדה להידבר עם אריק שרון. הדבר דרוש לשרון כדי להוכיח שהוא „יודע לדבר עם הערבים", ושעל כן הוא — ולא יוסף בורג — צריך להיות מופקד על שיחות־האוטונומיה.
- להשיג, אם אפשר, תקופה של רגיעה־תוך־המתנה בשטחים המוחזקים, שתחזק את יוקרתו ומעמדו של שר־הביטחון החדש.
- לנטוע בעולם הערבי ובעו־לם הרחב את התיקווה שאריק יהיה „דה־גול ישראלי", ושכדאי לטפח אותו.

כל אלה הם יעדים טאקטיים, קצרי־מועד. אבל אריק הוא מ־טיבעו גנרל טאקטי, שאין ראשו נתון לאיסטראטגיה ארוכת־טווח.

עמדת־זינוק נוחה. אם ישיג יעדים אלה, מה יהיה ההמשך? האם יירש אריק את מקומו של עזר וייצמן כראש האגף המתון בממשלה? האם יאמץ לעצמו את הקו של משה דיין, שנקט בשט־חים הכבושים בתגובות ליברליות וברוטליות לסירוגין?

האם זהו מסך־עשן שמאחריו מתכוון אריק לאחד סביבו את המחנה הניצי־הקיצוני בישראל? האם זוהי הקדמה לתפנית, שתו־ביל לקראת הידברות עם אש"ף, במסווה של נכונות להקים מדינה פלסטינית מעבר לירדן?

התשובה אינה ידועה לאיש — וגם לא לאריק שרון עצמו. כי אין אריק נוהג לקבוע לעצמו איסטראטגיה כוללת. הוא רצה, בסך הכל, ליצור לעצמו עמדת־זינוק נוחה, שממנה יוכל להת־קדם, כרצונו, בכיוונים שונים — בהתאם לאפשרויות הפוליטיות ה־טאקטיקות בכל עת, ולנצל כל הז־דמנות לקידום עצמי שתופיע ל־פניו.

בכך הצליח — לפחות לפי שעה.

אילוף הסורר

הכנסת

כל מיני דיאדוכים

איש־המערך הציע, אשת־המערך התנגדה ויורם ארידור נהנה

„מילחמת הדיאדוכים!" זעם יוסי שריד, בהתכוונו למילחמה ה־מחודשת בצמרת מיפלגת־העבודה. הדיאדוכים היו חמשת יורשיו של אלכסנדר מוקדון, שחילקו ביניהם את ממלכתו אחרי מותו.

בהשוואה למה שמתרחש במיפ־לגת־העבודה, הדיאדוכים של ה־ממלכה המקדונית היו אנשים של־ווים מאוד. שישה שבועות אחרי הניצחון־המפלה של המיפלגה ב־בחירות, שבהן גדלה ב־60% אך איבדה שוב את השילטון, גועשת המילחמה מתחת לפני השטח.

יצחק רבין רמז על רצונו לח־דש את מילחמתו בשימעון פרס. קבוצת־חברים החלה לטפח את מועמדותו של יצחק נבון לראשות המיפלגה, למרות מחאותיו הפומ־ביות של הנשיא. מרדכי גור מה־כה בפינה. אליהו שפייזר רוצה לרשת את חיים בר־לב, השוכב בבית־החולים. ועסקנים צעירים יותר — וביניהם גם יוסי שריד — השוחרים לטרף, היו רוצים לה־דיח את כל הצמרת הוותיקה גם יחד, כדי לפנות מקום לעצמם.

הצעה מוזרה. בשום מקום אין האנארכיה במערך בולטת כמו בכנסת. גם שם יד איש ברעהו.

הדבר בלט השבוע בפרשה קט־נה. דוב זכין, איש מפ"ם, הגיש הצעה רגילה לסדר־היום בעניין פרשת אלישע שפיגלמן, המסוכסך עם שר־האוצר, יורם ארידור. זכין לא יכול היה להגיש הצעה דחו־פה, כי באותה עת לא היו ליו[...] עדיין סגנים, ורק „היו"ר ות[...] נים" יכולים לאשר את דחיפו[...] של הצעה *.

זכין, איש קיבוץ להבות־הב[...] שחזר לכנסת אחרי העדרות [...] קדנציה, טען את טענותיו בלז[...] דיבר על מדיניות ההדחות ו[...] מינויים של הליכוד. ארידור ע[...] בלהט רב עוד יותר, התווכח [...] שפיגלמן כאילו היה נשיא א[...] צות־הברית או מזכ"ל המיפל[...] הקומוניסטית הסובייטית. ד[...] הציע להסיר את ההצעה מסד[...] היום.

ואז קרה דבר מוזר. אורה נמ[...] חברתו חמורת־הסבר של זכין [...] סיעה, קמה והציעה להעביר [...] הצעתו לוועדה. זוהי פרוצדו[...] בלתי־מקובלת. היא אפשרית כ[...] שר אין חבר של סיעה אח[...] מציע את העברתה של הצ[...] לוועדה.

אך המוזר ביותר בהתנהגו[...] של נמיר היה בתוכן דבריה. למ[...] שה התייצבה לצידו של אריד[...] נגד שפיגלמן ונגד זכין.

מדוע עשתה זאת? לפי גיר[...] אחת: נמיר, שהיתה ושתהיה יו[...] ועדת־החינוך בכנסת, רואה בש[...] זה את נחלתה הפרטית, ורגזה [...] זכין שפלש לתוכה. אחרים ר[...] בכך סתם סימן נוסף לחוסר [...] סדר ומישמעת בסיעת המער[...] שאינה יודעת מה היא עושה בכ[...] סת, ועל כן אינה מתפקדת כי[...]

הצעתו של זכין הוסרה, כמו[...] מסדר־היום — וראשי המע[...] הודיעו שלהבא ייקבע סדר לג[...] הזכות של חבריה להגיש הצעו[...] לסדר־היום.

---

* לאחר מכן נבחרו זמנית ע[...] סגנים — משה שחל מהמע[...] ומאיר כהן מהליכוד. שחל נב[...] לתפקיד זמני זה מפני שהוא ה[...] האיש היחידי בסיעה שחבריו ה[...] מינו לו שאינו מעוניין להיש[...] בתפקיד זה באופן קבוע.

במשק

מתי האינפלציה היא טובה ומתי - היא של מפא"י

מתברר שהאינפלציה בכל מיקרה היא פגע־רע. האינפלציה עד 1977, ואולי גם בימי ארליך והורביץ היתה מחלה. האינפלציה בימי ארידור, היא רע הכרחי, שבא למנוע אבטלה. אז אנחנו צריכים לבחור: אבטלה או אינפלציה. בחרנו: בלי אבטלה ובלי אינפלציה. אבל את זה לא יכולים להגיש לנו על צלחת. ואז מופיעה הלכה חדשה, האומרת: אין להיבהל משיעורי אינפלציה גבוהים; כל האזרחים במדינה, מוגנים מפני אינפלציה גבוהה.

זה מזכיר לי אחד מהחברה שהיה אומר: תראה, יש לי חום, אבל לא איכפת לי! כל בוקר אני לוקח כדור אנטיביוטיקה. אפשר לחיות עם זה, כן. אפשר למות מזה? לפעמים, מסיבוכים.

מתי 80 אחוז הם יותר מ־100 אחוז

לעניין זה נצטרך לדון במה שקרוי תוספת־יוקר. ואז גם יובן מדוע האזרח מוגן. מהו המצב היום? כל שלושה חודשים משלמים תוספת־יוקר, המעבידים כמובן. לא מלאה, אלא של 80% מההתייקרות, וכל שלושה חודשים מעדכנים את מדרגות המס לפי מלוא ההתייקרות.

מזכיר־ההסתדרות משל
תוספת־יוקר 100 אחוז, פריון אפס

אומר שר־האוצר: אני מוכן לשלם תוספת־יוקר של 100% שתשמור על השכר הריאלי, אבל אם עוברים לשיטה זו, אין תוספת־שכר. אומרת ההסתדרות ומסכימה לכך גם לישכת התאום של האירגונים הכלכליים: זה לא מספיק, צריך להשאיר משהו למשא־ומתן, צריך להשאיר משהו למדיניות השכר, אפילו סלקטיבית, אפילו זחילת־שכר. הנה ב־1980 הועלה השכר פעמיים ב־7.5%. השנה רק ב־5%. אומר האוצר: אנחנו מבינים שצריך להעלות פה ושם שכר מעבר לתוספת־היוקר, אבל זה בתנאי שיעלה הפיריון במשק. הצרה היא שעליית הפיריון בשנתיים האחרונות נעה סביב האפס. אז מי שמתאמץ אפס, יקבל אפס תוספות.

מה יהיה? תוספת־יוקר של 100% כל חודש או חודשיים, כדרישת משל, ועימה התאמת התשלומים הסוציאליים לאינפלציה בקצב גדול יותר. תוספות־השכר תהיינה כמו בעבר — ענפיות וזוחלות. והנה, אינפלציה „דה לוקס" — הכל צמוד לכל במאה אחוז, כולל השרים לכיסאותיהם, ושלום על ישראל.

ועוד משהו: ארידור תולה חלק מן האינפלציה ברמת הציפיות של האזרחים. מה קרה ביולי? רמת הציפיות עלתה שוב. עכשיו יגיע גם תורם של המחירים, לאט אבל בטוח. האינפלציה תמשיך להיות צמודה במאה אחוז.

נדל"ן

מאוזן: הביקוש מול ההיצע

למי ששאל מה זה נדל"ן — זה בטח לא תולעת, או מרבה רגליים. זה כן, ראשי תיבות של נכסי־דלא־ניידי בארמית — או, בעברית, נכסים לא נדים. למשל בית, אפשר להזיז? לא. קרקע אפשר להזיז? גם כן לא. אז על אלה אנחנו מדברים.

המצב, נכון להיום, בנושאי הנדל"ן הוא כזה: כל העיסקות נעשות בדולרים ונקובות בדולרים. השוק בכללו יציב, ויש איזון בין הביקוש ובין היצע. מי שקונה משלם במזומן, ובדרך־כלל מקובל שעד שישה חודשים, התשלומים אינם נושאים ריבית.

באוגוסט וספטמבר מתעורר שוק הדירות השכורות. המחיר המקובל לחדר הוא 100 דולר לחודש. דירת חדר עם טלפון — 160 דולר לחודש. אין הבדל משמעותי בין דירות שכורות מרוהטות וכאלה שאינן מרוהטות. וילות? מחפשים באפקה, תל־ברוך, ומתחיל משהו בהרצליה פיתוח. המחירים: 200—150 אלף דולר. הקונים הם, תתפלאו, ישראלים.

כל אלה שהחזיקו בשיניים את המגרשים באזור „תוכנית ל'", ממשיכים להחזיק אותם, ויפה הם עושים. בצפון תל־אביב אין יותר מגרשים.

דירות בדמי־מפתח, כמעט שאין. 85—90 אחוזים מדירות אלה נרכשות על ידי בעל־הבית כשהן מתפנות מהדיירים. וזה חשבונו: דירת שני חדרים בדמי־מפתח שווה היום 3—2.6 מיליון לירות. כמעט כל בעל־בית יהיה מוכן לשלם לדייר שני שליש מדמי המפתח שהם 1.7 מיליון לירות. בגמר העיסקה תהיה בידו דירה, ששווית בשוק חמישה מיליון לירות (או 500 אלף שקל), שאותה יוכל להשכיר בשכירות חודשית ותוך כמה שנים להחזיר לעצמו את ההשקעה.

מי שיש לו מגרש, רשאי לבקש ולקבל 50% ממיספר הדירות שהקבלן יבנה עליו. הכלל הוא, שבעיסקות אחוזים, או קומבינציה, לבעל המגרש מגיעה מחצית מערך הבניה על פי אחוזי הבניה. אל תשכחו לשלם מע"מ. זה חשוב.

הבורסה

שיטפון של כסף: 15 מיליארד לירות

הכל הלך בשבוע שעבר „בגדול". והכי גדולות היו, כמובן, ההודעות על ההנפקות של „שלושת הגדולים". „בנק לאומי" החליט תחילה על הנפקה של 400 מיליון שקל, ועל כך כתבתי במדור זה לפני שלושה שבועות. לקראת מועד ההודעה, החליטה הנהלת הבנק להגדיל את ההנפקה ל־570 מיליון שקל. זה היה ביום השלישי שעבר. ביום השישי הודיעו על הגדלת ההנפקה ב־20% — ל־712 מיליון שקל — „ההנפקה הגדולה ביותר בתולדות הבורסה".

על זנבו של בל"ל התיישב חזק „בנק־הפועלים", וזהו, למעשה, ההסבר לגודלה של ההנפקה של הבנק — 600 מיליון שקלים. וזהו גם ההסבר מדוע החליט בל"ל להגדיל את ההנפקה. „בנק־דיסקונט" לא משתתף במרוץ, אך בכל זאת, אי־די־בי־פיתוח יוצא בהנפקה של 226 מיליון שקל; החגיגה כולה תגיע לסכום העתק של 1526 מיליון שקלים. זה טוב לעם ישראל? אומרים שכן. מאיפוא יבוא הכסף? הרבה מבחוץ והרבה מבפנים, מתוך הבורסה. מי ייזנק? קשה לדעת, אך הצמודים בטח, וגם מניות בנקאיות יהיו בין הנפגעים. בכל מיקרה כדאי לקנות. סדר העדיפויות: אי־די־בי (ואני נשבע לכם שאני לא מכיר את מנכ"ל הבנק, אלי כהן, או את ריקאנטי), בל"ל ו„בנק הפועלים".

קרן מקרקעין

מה שאמרתי בגיליון הקודם, היה נכון ועדיין כך. אבל קרן שתתמחה במניות מקרקעין קום תקום. בעלית של הקרן החדשה יהית לא אחר מאשר „בנק דיסקונט". אם שר־החקלאות החדש, מר שימחה ארליך, הידוע גם כשר האוצר לשעבר, יעשה מה שמצפים ממנו, תהיה הקרן להיט. לא לרוץ. עוד לא.

מה כן, מה לא

יש לכם מניות של „סהר", לא חשוב איזה, אני לא מאמין בהם. מי שמוכר ברישיון „לוקשן" בבורסה במקום במיסעדה, אני לא חייב לאכול אותם, גם אם יתנו לי מזלג. תודה, לא.

אני כן מאמין ב„אלקטרה", „כבלי ציון", „אלקו", ו„כבלים". זו לא חוכמה, זה יותר בטוח.

אומרים לי ש„רים" על דרך־המלך; וכמו כל בעל בעמיו, היא עשויה לפזר הטבות גדולות ולעניין. נחייה ונראה. ומי אתם חושבים קנה מ„נכסים" את אחזקותיה ב„נחושתן"? אייזנברג כמובן, ובכך הוא הפך לבעלים. מה זה אומר? שזה עולה, כרגיל, ועוד יעלה. למה? אייזנברג!.

שמעתם על ח־ל־ב. מקרקעין? כאן יש סיפור. הם רכשו מחוץ לבורסה 10% מהמניות של „גרניט", הבעלים החדשים של „סונול". הם גם היו צריכים לשלם עבור הרכישה. בינתיים הם לוו את הכסף. עוד מעט יגייסו אותו בבורסה. מי שעיניו בראשו יעשה את המעשה הנכון.

מעניין מאוד

● למי שלא יודע. היבוא והיצוא לישראל וממנה לארצות המיזרח־הרחוק, מתנהל ברובו דרך תעלת־סוויס. לא כדאי להעביר את המכולות ביבשה לנמל אילת וממנו. כדאי יותר לשלם את דמי־המעבר בתעלת־סוויס. אבל מי שבכל זאת שולח מכולות דרך אילת, יזכה במענק של 25 דולר לכל מכולה.

● שמעתי סיפורים על כמה טייסים עבריים ועל בעלים לשעבר של רשת חנויות להלבשה, שהשקיעו סכומי עתק בקניית כסף (המתכת). הם קנו כשהמחיר ירד ועמד על 14 דולר האונקיה לפני למעלה מחודשיים. מאז ירד המחיר ל־8.50 דולר האונקיה. השבוע עלה מעט המחיר, אבל השימחה מוקדמת. בינתיים, יחד עם הפסדי הריבית, הם הפסידו כמחצית מהשקעתם. הם בטח יכולים להרשות לעצמם.

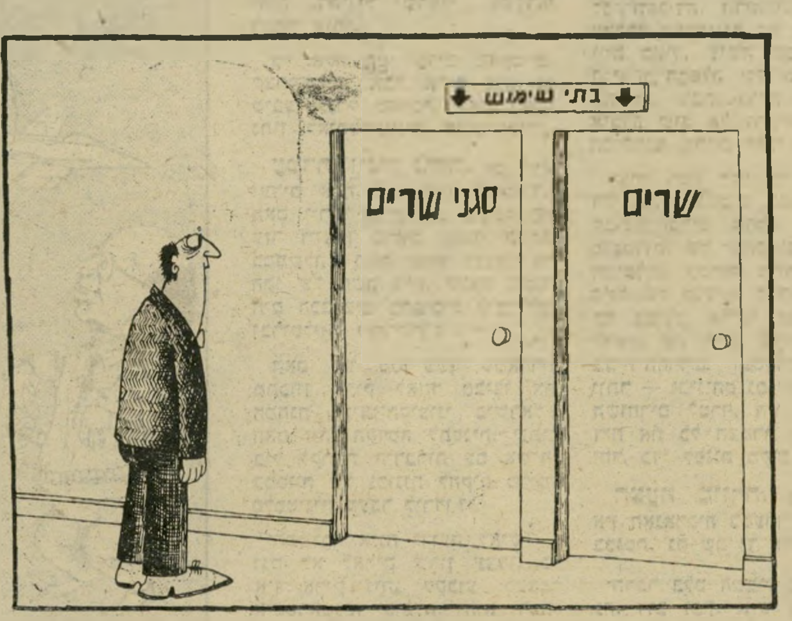

● מספר התיירים בעולם (תיירות פנים וחוץ) עלה ב־1980 ל־1650 מיליון. 1350 מיליון מהם היו תיירי פנים, והתיירות הבינלאומית הגיעה לשיא של 285 מיליון איש. ההכנסות מהתיירות הבינלאומית מוערכות ב־92 מיליארד דולר (אינו כולל את ההוצאות לתחבורה), גידול של 16% לעומת 1979.

● משהו מחזית היצוא. יצואן שיש לו סוכן ביון, טוב יעשה אם יבקר אצלו אחת לחודשיים שלושה — עצה זו משיא המכון־ליצוא. הנסיעה והשהיה מוכרים כהוצאה לצורכי מס.

● ל־28 השרים וסגני־השרים יש פריבילגיות (זכויות־יתר) שונות. לפחות שתיים מהן, דרשו להתקין בית שימוש מיוחד לשימושן.

אופטימה פלש

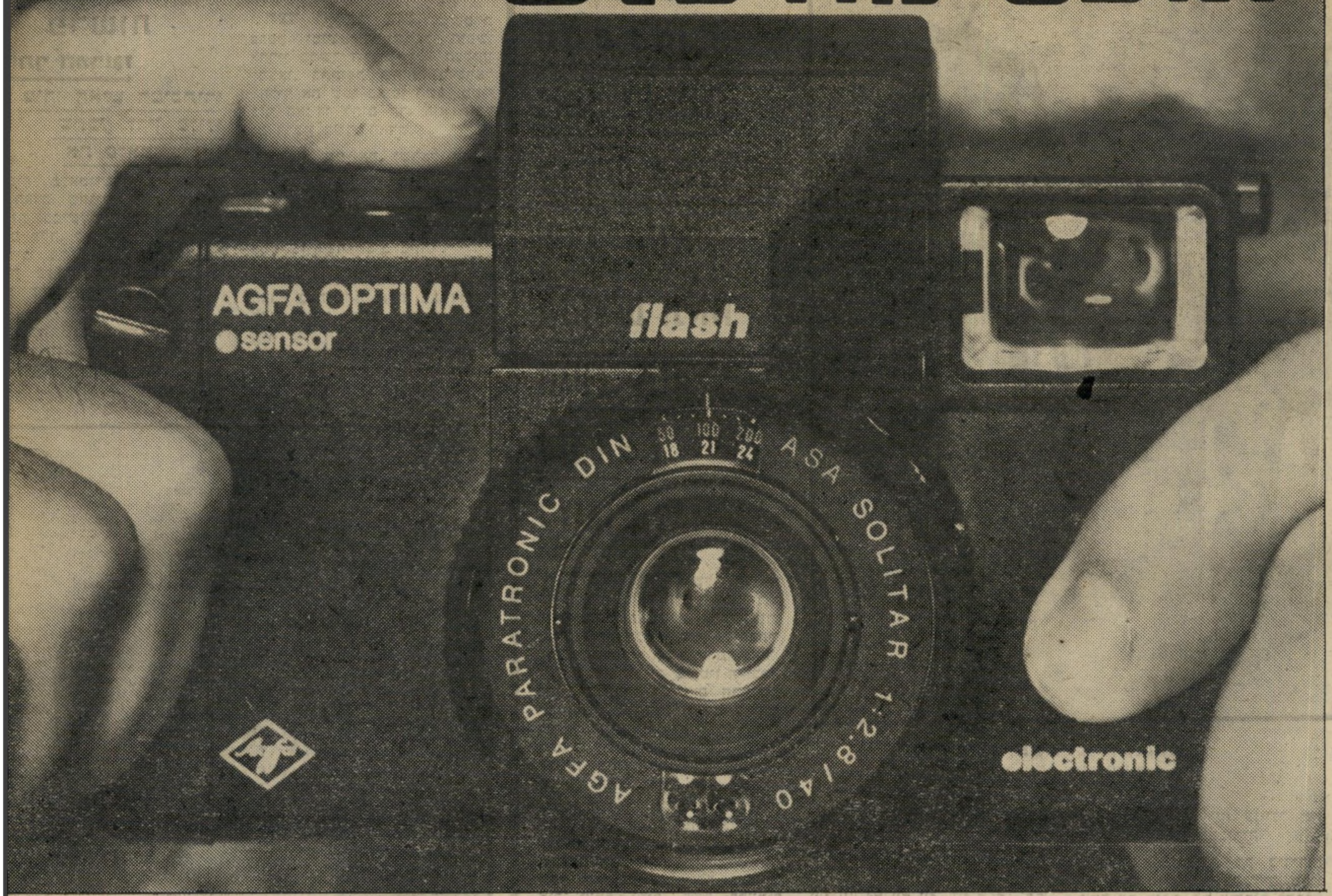

מחיר לצרכן 1600 שקל כולל מע"מ, בתוספת סרט צבעוני ונרתיק. לחודש אוגוסט בלבד

מצלמה מקצועית לצלם החובב.

זוכר את המצלמות "המקצועיות" והיקרות שתמיד נראו לך מסובכות מדי עבורך? היום אתה יכול להגיע לאותה איכות מקצועית במחיר נוח ביותר וללא כל צורך בידע מקצועי.

אגפא אופטימה פלש. המצלמה שרואה, חושבת, מחשבת ומבצעת במקומך את הכל. עליך רק לקבוע את המרחק וללחוץ על הכפתור. המחשב הזעיר הבנוי בתוך המצלמה "מתרגם" את נתוני האור לסדרה של פקודות ובכך מגיע לתוצאה הטובה שגם צלמים מקצועיים מתאמצים כדי להגיע אליה.

נקודת אור מיוחדת היא המבזק האינטגרלי שבנוי בתוך המצלמה: עם הרמתו הוא נטען אוטומטית ומוכן לצילום, הטעינה נפסקת באופן אוטומטי עם קיפולו אל גוף המצלמה. זוהי ההזדמנות שלך להגיע לתוצאות מקצועיות. אגפא אופטימה פלש בקש הדגמה בחנויות הצילום המובחרות.

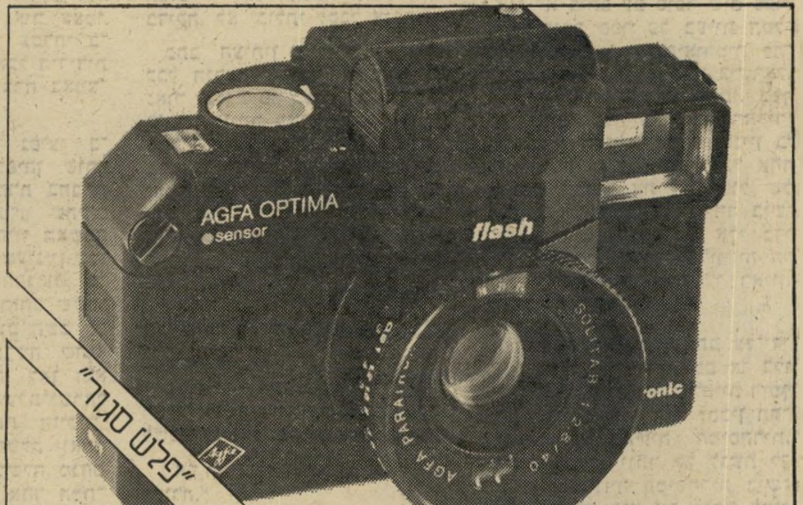

עם אגפא זה מצליח.

Agfa

במדינה

פרשות

ותף המרוגז

מיהו האיש המיסתורי שתבע לדין פלילי את פלאטו־שרון?

מואל פלאטו־שרון מכיר היטב האדם שהגיש נגדו תלונה ית במישטרת מרחב הירקון ם אלה. למעשה היה איש זה מינו של שרון כעשרים שנה, ר פעלו יחדיו בפאריס. אז ן קראו למתלונן טיבור הא־

תקופה שבה פרחו עסקיו של טו־שרון בצרפת, נחשב הא־ כמוח שמאחורי העסקות ה־ כות. הגבר, שהוא כיום כבן

הצד היותר טוב. מישטרת צרפת ומישטרת ישראל חיפשו אחריו במשך השנים, ולא הצליחו למצאו. בתקופת שהותו בישראל החליף את שמו באופן רשמי מטי־בור האג׳דו לתום הד. הוא קיבל גם דרכון בשמו החדש.

כאשר עזב את ישראל בחטף, השאיר האג׳דו כאן את כל רכושו, הדירה השכורה, המכוניות והרהי־טים. הוא קיווה כי ידידו ושותפו־לשעבר ידאג לנהל את רכושו ב־ארץ על הצד הטוב ביותר.

ארבע שנים אחרי שיצא את הארץ בסתר חזר אליה האג׳דו־הד, לפני כחצי שנה, באותה צורה. הוא נעצר עם כניסתו לישראל ביגלל בקשת־ההסגרה, אך שוחרר אחרי זמן קצר בערבות לא־גבוהה וחזר להתגורר בישראל.

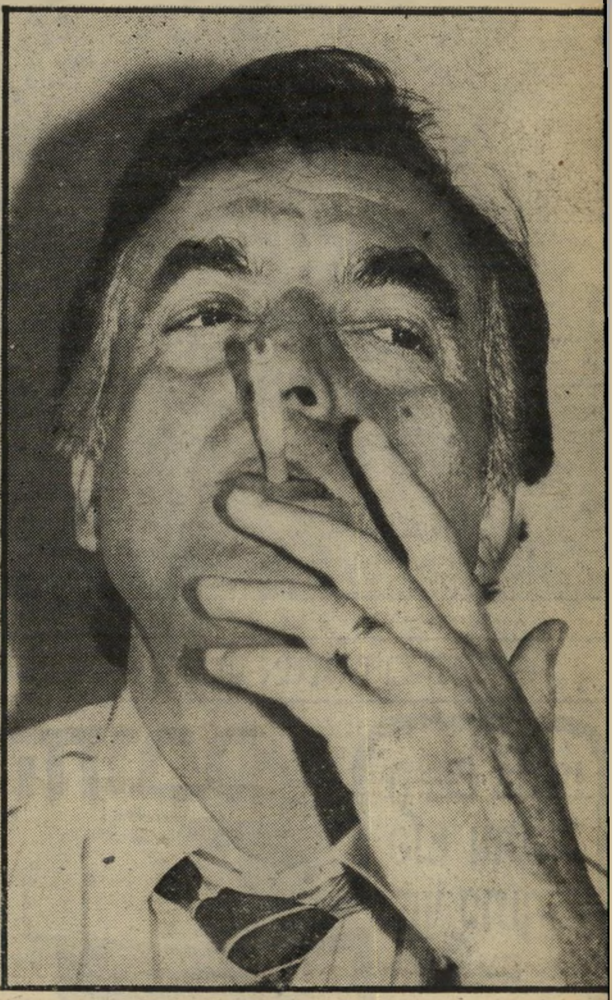

בעל־חברה פלאטו־שרון

„שימוש ללא רשות... הוצאת כספים בטענות־שווא...״

נולד בהונגריה, והגיע לצרפת י מילחמת־העולם השניה. שם ם לעסקים עם פלאטו־שרון.

־1973 עלה גם האג׳דו עם תו לישראל, והשתקע בהרצ־, שם שכר דירה וקנה שתי ניות. הוא המשיך להיות במגע ב עם פלאטו־שרון גם בישראל. בניגוד לידידו, לא אהב את החברה והפאר. הוא הצטנע, הפך דמות ציבורית, כמו חבר־סת לשעבר.

רב חג־המולד 1976 חזר פלאטו ן מארצות־הברית לישראל, טע עסקים, ונעצר מיד עם ו מהמטוס בגלל בקשת הסגרה ממשלת צרפת, שהאשימה ו בעיסקות־מירמה בצרפת. הוא רר לבסוף, אחרי מאבק מיש־ ממושך, בערבות של 10 מיל־ לירות. האג׳דו היה גם הוא קש על־ידי ממשלת־צרפת ב־ ם עניינים שביגללם נעצר טו־שרון, הוא נעלם מישראל עם מעצרו של שרון.

הוא ניסה לברר מה קרה לרכוש שהשאיר בארץ, וגילה כי מכוניו־תיו היו בשימושו של פלאטו־שרון, ולדבריו הוחזרו לו במצב גרוע ביותר.

הוא גם כעס על כי רהיטיו לא נשמרו כיאות, וכי כספים ששולמו על־ידי חברת־ביטוח על נזקים ש־נגרמו לרכושו הלכו לחשבונה של אחת מחברותיו המיסחריות של פלאטו־שרון.

תביעה פלילית. תחת תביעה אזרחית על נזיקים, אשר אולי תבוא גם היא, פנה הד למישטרה והגיש תלונה פלילית על החברה שברשות פלאטו־שרון. הוא האשים אותה בשימוש ברכב ללא רשות ובהוצאת כספים בטענות־שווא מ־חברת־הביטוח.

מישטרת־ישראל העבירה את ה־חומר לפרקליטות, כדי לבדוק את המצב המישפטי. שני בעלי־הדין ממשיכים להיות מבוקשים על־ידי ממשלת צרפת בעניינים אחרים, כבדי־משקל יותר.

אדי סופר הציע לאריה נאור לעמוד בראש החברה שלו. סופר הכחיש ונאור טוען: הוא רק רצה להגן עלי!

אדי סופר ואשתו גליה (1974)

„התפקיד שלך צריך להיות —

גם כשהסקרים של ערב ה־בחירות הראו יתרון לליכוד, היה עדיין מזכיר הממשלה, אריה נאור, משוכנע שהליכוד יפסיד את הבחי־רות והוא יפסיד את מישרתו. נאור, שצפה במה שעשה שילטון הליכוד, אחרי המהפך, לפקידים הבכירים המזוהים עם המערך, החליט, ככל הנראה, שלו זה לא יקרה. הוא התחיל להכין את הקרקע ולחפש עבודה מחוץ לממשלה, לתקופה שאחרי ה־30 ביוני.

ככל הנראה, ארעה על רקע זה ההסתבכות המפורסמת שלו עם הקריקטוריסט רענן לוריא, פרשה שבעקבותיה קבע השבוע ה־יועץ המישפטי לממשלה, הפרופ־סור יצחק זמיר, שיש להעמיד את נאור לדין מישמעתי. לפני כחצי שנה גם הקים לו נאור לובי כדי להשפיע על בחירתו כמנכ״ל רשות השידור במקומו של יוסף („טו־מי״) לפיד.

אך השבוע פירסם העיתון הירו־שלמי המקומי כל העיר ידיעה, שאם היא נכונה, היא חמורה יותר מ־כל ההסתבכויות הקודמות של מזכיר הממשלה, שרצה להבטיח את עתידו.

„שיקר כדי להגן עלי״

נאור ואדי סופר, דמות ירו־שלמית אחרת, הם ידידים, „לא ותיקים״, לפי דיברי נאור עצמו. „אומנם, הכרנו כשאני עבדתי ב־רדיו ואדי בטלוויזיה, אבל הידידות בינינו היא חדשה, ונוצרה באמצ־עות חבר שלישי.״

בשבועות האחרונים נפוצו ב־ירושלים שמועות שלפיהן שותף נאור בצורה זו או אחרת בחברת טלוויזיה מיסחרית בע״מ שהקים סופר. שמועות אלה היוו האשמה רצינית ביותר. סופר מעוניין, כמו גורמים אחרים (ראה מסגרת), ב־קבלת זיכיון למיכרה הזהב ששמו הטלוויזיה־המיסחרית. גם השם ש־הוא קבע לחברה החדשה שהוא הקים לשם כך מראה לאן הוא חותר. תהיה זאת ממשלת־ישראל שתחליט למי לתת את הזיכיון. העובדה שמזכיר הממשלה ואחד ממקורביו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, חפץ ביקרו של אחד המת־מודדים על הזיכיון מעוררת תמיהה. אם היה נאור גם שותף של סופר, היה בכך משום שחיתות.

נאור מודה שהוא ידידו של סו־פר, ומודה גם שסופר הציע לו לעמוד בראש חבר־המנהלים של החברה. „אני לא דחיתי את הה־צעה על הסף,״ סיפר השבוע אריה נאור להעולם הזה, „אני רק בדקתי אותה מבחינת התקשי״ר. התברר לי שאני לא יכול לעשות את זה, גם אם אני לא מקבל שכר עבור המישרה הזו.״

התמיהה עדיין נשארת ללא מענה של נאור. אם הוא אינו שותף של אדי סופר, ואם הוא לא מקבל ממנו משכורת, לשם מה היה על מזכיר הממשלה, שהוא אחד הפקידים ה־בכירים העסוקים ביותר בארץ, לקבל עליו את התפקיד?

נאור הודה שהוא אכן קיבל הצ־עה כזו מידידו אדי סופר וכי אחרי בדיקה דחה אותה. אדי סופר הכ־חיש מכל וכל כאילו הציע הצעה כזו לאריה נאור. כשנשאל נאור כיצד הוא מסביר את ההכחשה של סופר הוא השיב: סופר לא ידע מה לענות. הוא רצה להגן עלי לכן הוא שיקר. אבל האמת היתה שהוא הציע לי את ההצעה ואני, אחרי בדיקה, לא יכולתי לקבל אותה.״

כתב העיתון הירושלמי צותת ככל הנראה לשיחה שנערכה בין נאור לבין סופר במיסעדה הנחשבת כיקרה ביותר בארץ, פרה על הגג במלון פלאזה הירושלמי. נאור עצ־מו אינו מכחיש שהשיחה התקיימה, ואמר השבוע להעולם הזה: „הציי־טוט כמעט מדוייק.״ השיחה הת־נהלה כך:

סופר: „בדקת?״

נאור: „עדיין לא ברור לי בדיוק מה אני צריך לעשות במיס־גרת התפקיד.״

סופר: „אתה צריך להיות יושב ראש. אפשר להגיד שהתפקיד הוא לשבת ראש בכמה ישיבות בשנה.״

נאור: „צריך שלא יקראו לזה עבודה.״

סופר: „למעשה, התפקיד שלך צריך להיות דומה לתפקיד של טומי לפיד.״

נאור: „אני קשור לתקשי״ר. צריך שלא יקראו לזה עבודה.״

סופר: „אולי תשאל את בגין.״

נאור: „לא. זה עניינו של היועץ־המישפטי לממשלה.״

נאור אינו מודה רק בידידות שביניהם אלא גם בקשרים מסוג אחר עם סופר. הם אוהבים להפגש דווקא במיסעדות הפאר בירושלים. אדי סופר מרבה לבלות במיסעדה קטי, במישכנות שאננים ובמלונות הילטון ופלאזה. סופר משלם כמעט תמיד עבור הארוחות של נאור.

„לשבור את המונופול״

גם על קשר אחר בין השניים חלוקות הגירסות של נאור ושל סופר. סופר יודע לספר שהוא ונאור כותבים ביחד ספר על מדיום הטל־וויזיה. „אנחנו כמעט גומרים או־תו,״ טוען סופר. אריה נאור טוען: „אני לא כותב עם סופר שום ספר. סופר כותב ספר על בעיית הטל־וויזיה והאפשרות התיאורטית לה־קמת טלוויזיה מיסחרית בישראל. אני לא כותב את זה איתו. בסך הכל נתתי כמה ראיונות לתחקירן שלו, ג׳יי דייוויס. אני מתעניין ב־נושא הזה ומוכן לעזור לכל אחד שירצה לשבור את המונופול של רשות־השידור על הטלוויזיה ביש־ראל. כל מי שהיה בא אלי כדי לראיין אותי בעניין הטלוויזיה ה־המיסחרית הייתי נותן לו ראיון. אני בקיא בנושא.״

אין ספק שהספר הנכתב על־ידי סופר או ג׳יי דייוויס, עם או בלי אריה נאור, אינו מיועד להיות רומן בלשי. כוונת סופר היא להכין תח־קיר על הטלוויזיה המיסחרית, כדי שיהיה לו יותר קל לגשת ל־מיכרז הטלוויזיה המיסחרית ביש־ראל. השאלה היא אם מותר למז־כיר ממשלת־ישראל לעזור לאחד המתחרים על הזיכיון להכין את המיכרז שלו.

אדי סופר הוא איש עסקים מצ־ליח. הוא היה כתב הטלוויזיה הער־בית והתפרסם כשנשא לאשה את

תמימות

—או—

שחיתות

גלוריה סטיוארט, היום גליה סופר. גליה היתה הקריינית הראשונה של הטלוויזיה הערבית, אשה שריתקה ביופיה מאות אלפי צופים, גם את מי שלא הבינו ערבית.

חתול שחור עבר

משבר בחיי הנישואים של הזוג סופר גרם לכתב שהתפרנס ממשכורת ממשלתית להפוך אחד המפיקים הפרטיים הגדולים בארץ. סופר נסע לארצות־הברית, עבד שם בתחנת דלק, אך למד והבין את אמריקה. כשהחליטו הוא וגליה לחזור ולחיות ביחד, חזר סופר לארץ כשהחלטתו נחושה: לא לחזור לטלוויזיה.

הוא הצליח לעניין משקיעים, ויחד עימם הקים את האולפנים, שנחשבו אז למשוכללים ביותר בישראל, אולפני הבירה. באולפנים אלה היו אביזרים, מצלמות ועזרים שלא היו גם בטלוויזיה הישראלית, אשר נאלצה לא אחת לשכור אותם ואת שירותי אולפני הבירה, בכסף רב. שותפיו של אדי סופר, ובראשם המיליונר ליאון תמן, אחיה של רעיית מיליונר אחר, ניסים גאון, נתנו לו יד חופשית בניהול סרטי הבירה.

בחודש מאי השנה עבר חתול שחור בין סופר לבין תמן, וסופר נאלץ לעזוב את סירטי הבירה. הוא הקים את הטלוויזיה המיסחרית בע״מ, הצליח להשיג מימון גדול ממשקיעי חוץ ולרכוש מיכשור אלקטרוני חדיש שלא מצוי גם בידי סרטי הבירה.

„נאור הוא קישוט"

סופר יודע את העוצמה הטמונה בחברותו עם מזכיר ממשלת ישראל. מזכיר הממשלה הוא, במיקרה, גם עיתונאי לשעבר. שלא ניתק מעבותות המיקצוע, ושואף לחזור למה שהוא רואה פיסגת העיתונות: הטלוויזיה.

בין אם התכוון אריה נאור לעזור לידידו הטוב בקבלת הזיכיון, ובין אם מגעיו עם סופר היו רק על רקע אישי וידידותי; בין אם היה צריך נאור להיות שותף, שכיר או רק מנהל חברותיו של סופר ללא־שכר — ברור לגמרי הרווח שיכול היה סופר להפיק מכך. האמת היא שסופר התחיל לנצל את היתרונות שטומנים בחובם הקשרים עם אריה נאור, עוד הרבה לפני שנאור יכול היה להסכים לעמוד איתו בקשרי עבודה.

מדי פעם היה סופר מזמין את אריה נאור לארוחות־צהריים שלפניהן, או אחריהן, היתה לו פגישה עיסקית חשובה, שאליה היה מתלווה אליו נאור. בשבוע שעבר סעדו השניים ארוחת־צהריים, אך קודם לכן נלווה נאור לפגישת עסקים של סופר. הפגישה נערכה עם משה דדש, בעל כמה בתי־קולנוע בירושלים, במישרדו של דדש בקולנוע אדיסון בעיר.

לסופר נודע שדדש מעוניין למכור או להשכיר את קולנוע אדיסון. לאדי סופר קסם הרעיון להפוך בעל קולנוע זה, גם משום ששמו של הקולנוע זהה כמעט לשמו שלו. סופר מתכנן עתה מופע אור־קולי לתיירים המבקרים בירושלים, ובדק את האפשרות של קניית הקולנוע למטרה זו. לא היתה זו הפגישה הראשונה בין סופר ובין דדש.

שבוע קודם לכן נפגשו השניים, לדברי העיתון הירושלמי, לשיחה במישרדו של סופר במלון הילטון בירושלים. חלק ניכר מהשיחה היה מונולוג של סופר על הקשרים הטובים שיש לו בממשלה ועל־כך שהטלוויזיה המיסחרית הובטחה לו. הופעתו של סופר יחד עם מזכיר הממשלה בפגישה השניה יכלה לשכנע שסיפוריו של סופר על החלונות הגבוהים אכן נכונים.

לכתב כל העיר הסביר אחר־כך דדש: „בארצות־הברית מקובל, שאם אתה מגיע לפגישה חשובה ורוצה לעשות על מישהו רושם, אתה מביא איתך חתיכה. הבנתי שאריה נאור הוא קישוט שמביאים אותו לפגישה כדי לעשות עלי רושם."

גם באשר לפגישה זה קיימות סתירות בין גירסות סופר ונאור, כשמולן עומדת הגירסה השלישית של דדש. סופר טוען שהוא היה בחברת נאור בארוחת־צהריים, סיפר לו על הפגישה שעומדת להערך, ונאור, שהתעניין בזיכיון, הצטרף אליו כמאזין בלבד. „זו לא היתה פגישה עיסקית, אלא רק לבחור מקום. זה גם לא נכון שאני אמרתי לדדש שהבטיחו לי את הטלוויזיה המיסחרית."

הרגל לעזור לאנשים

נאור טוען לעומתו שהוא היה בדרכו לפגישה עם סופר, ואדי ביקש ממנו להתלוות אליו, לפני הארוחה, לפגישה קצרה „שבה הוסבר לכל הנאספים שאני פשוט נמצא שם במיקרה."

בין פרשות רענן לוריא ואדי סופר אין כל קשר מילבד האיש המעורב בהן — מזכיר הממשלה, אריה נאור. כמובן, לפרשת אדי סופר לא יכלה להיות כל השפעה על החלטת היועץ־המישפטי לממשלה להעמיד לדין את אריה נאור, ובוודאי שלא להיות לה השפעה על השופטים, אשר ידונו בפרשה במישפט המישמעתי העומד להערך בימים הקרובים.

יתכן גם שנאור נפל קורבן לתמימות של עצמו ולהרגלו לעזור לאנשים, גם במיקרה לוריא וגם במיקרה סופר. אך צירוף המיקרים והדמיון שבין שתי הפרשות מעורר שאלות שכדאי שמזכיר הממשלה יטרח לתת עליהן תשובות מלאות ואילו אדי סופר סירב להגיב על הפרשה כולה ולהשיב לשאלות העולם הזה. **יוסי ינאי** ■

אריה נאור ואשתו מרים
— דומה לתפקיד של טומי לפיד"

המירוץ אל מיכרה הזהב

לא רק אדי סופר נמצא עתה במירוץ לקבלת הזיכיון לטלוויזיה המיסחרית שתוקם בארץ. אין ספק שהאישיות או הגורמים שיזכו בסופו של דבר בזיכיון זה יקבלו מממשלת ישראל מיכרה זהב, ואין זה משנה כלל כמה יצטרכו לשלם עבור הזיכיון.

ראש־הממשלה, מנחם בגין, הודיע שבאחת מישיבות־הממשלה הקרובות הוא יעלה לדיון את נושא הטלוויזיה הלימודית. לאיש עדיין לא ברור אם הזיכיון שיינתן יהיה לכל רחבי הארץ או שיינתנו כמה זיכיונות להקמת תחנות בחלקי הארץ השונים. לא ידוע גם אם לא תהיה חלוקה אחרת: זיכיונות לחדשות לחברה אחת, זיכיונות לתוכניות בידור וסרטים לחברה אחרת ותוכניות סוף שבוע לחברה שלישית. לא ידוע גם גורם חשוב נוסף: האם החברה שתקבל את הזיכיון תצטרך להקים רשת משדרים בהוצאה של עשרות מיליוני שקלים, או שיאופשר לה, תמורת תשלום, להשתמש במשדרי מישרד־התיקשורת.

למרות נעלמים כה רבים, מתרוצצים עתה אנשי עסקים ומפיקים בין שרים, חברי־כנסת ופקידים בכירים, וכל אחד מהם מקים לעצמו לובי, חזק ככל האפשר, כדי להבטיח את קבלת הזיכיון.

זוהי פרשת השחיתות הגדולה ביותר של שנת 1981.

מליונרים ושרים

אדי סופר עזב לאחרונה את אחת החברות הגדולות ביותר בארץ להפקת סרטים, סרטי־הבירה. הוא הסתכסך עם בעל המניות הגדול של החברה, ליאון תמן, גיסו של המיליונר השווייצי ניסים גאון.

סופר התחכם וקרא לחברה החדשה שלו הטלוויזיה המיסחרית בע״מ. אך גם אולפני הבירה של תמן רוצים בטלוויזיה המיסחרית. יש הטוענים שלשם כך מוכן תמן להשלים עם גיסו, ניסים גאון, שעימו הסתכסך לפני מיספר חודשים, ואז יוכלו השניים להפעיל לחצים כבדים ולהשקיע השקעות ענק כדי לקבל את הזיכיון.

אם תמן לא יצליח, בסופו של דבר, לשתף את גאון במירוץ אל המיכרז, ינסה גאון לבדו לקבל את הטלוויזיה המיסחרית ויקים לשם כך חברה בעלת הון רב.

מולם עומדת המיליונרית הירושלמית גיטה שרובר, שהקימה חברת הפקות והשקעות, שבראשה עומד מי שהיה מנהל הטלוויזיה, ארנון צוקרמן. שרובר כבר פתחה בפעולה נרחבת בקרב חברי־הכנסת מהקואליציה ומהאופוזיציה כדי להבטיח לעצמה את הזיכיון.

נראה שאת הלחץ הכביר ביותר יפעיל המיליארדר שאול אייזנברג באמצעות אנשיו בישראל, ובראשם מיכאל („מיקי") אלבין. כאשר פורסמו המיכרזים לטלוויזיית־כבל באיזורים שונים בארץ, הגישו חברות אייזנברג הצעות לכל המכרזים. בסופו של דבר בוטל המיכרז כליל ואיש לא זכה בו. אייזנברג, שהחליט להשתלט על מירב אמצעי־תיקשורת בישראל, יציע בוודאי את ההצעה הכספית הגבוהה ביותר. יתמכו בו שרי הליברלים, ובראשם שר־התיירות, אברהם שריר, שיש לו יחסים מיוחדים עם קבוצת אייזנברג.

ההסתדרות והאגודה

גם „אולפני הסרטה הרצליה" של יצחק („איציק") קול יתחרו על הזיכיון. הם יזכו בגיבוי חזק של אברהם („בומה") שביט. שביט יהיה שותפו של איציק קול בהגשת המיכרז, ללא קשר לעיסוקיו הציבוריים כנשיא התאחדות התעשיינים או כיושב־ראש מועצת המנהלים של אל־על.

לאחרונה נערכו דיונים בצמרת הוועד־הפועל של ההסתדרות לגבי הצטרפות אל המירוץ. יתכן וההסתדרות תפתיע, כאשר יפתח המיכרז, ותגיש הצעה מפורטת. אך קשה להניח שהממשלה תסכים לתת כלי כזה בידי ההסתדרות.

גורמים נוספים, קטנים יותר, משתעשעים ברעיון לגשת למיכרז. בין אלה נמצאת חברת סרטי רול, ועובדים שונים של הטלוויזיה הכללית, הטוענים שהם יכולים להשיג לשם כך מימון מחוץ־לארץ.

יש הטוענים שגם ראש סיעת אגודת־ישראל בכנסת, הרב אברהם שפירא, מעוניין בקבלת הזיכיון. אגודת־ישראל מתנגדת לטלוויזיה בכלל, ולכן היא הודיעה בעת המשא־ומתן הקואליציוני שאין היא נוקטת עמדה בעניין, מאחר וכבר קיימת טלוויזיה בישראל. אך שפירא, אם יגש למיכרז, יעשה זאת כאיש פרטי ומטעמים מיסחריים בלבד.

איך הוכנה המלכודת שבה נתפס האיש המבוקש ביותר בישראל

מלכודת ברומא

"לא הבינות שכאשר את נוסעת אליו, את מביאה את המישטרה בעיקבותיך?" שאל עיתונאי את בת־שבע אהרוני, אחרי תפיסת בעלה, רחמים, השבוע. תשובתה: "בפעם הקודמת זה הצליח!"

בכך אישרה בת־שבע לאנשי־המישטרה כי סבלנותם אכן נשאה פרי.

צוות של אנשי־מישטרה בכירים עסק מאז בריחתו של "גומאדי" מהארץ בעיקוב אחרי מהלכיו של האיש המבוקש ביותר בישראל. הם ידעו היטב לאן פנה, וציפו לרגע שבו יגיע למדינה ידידותית, אשר חוקיה וקשריה עם ישראל יאפשרו את לכידתו של גומאדי והחזרתו המהירה לישראל.

הימור גדול

מישטרת ישראל הקדישה למשימה זו כעשרה שוטרים, שחלקם הכירו את גומאדי מהתקלויות בעבר, כמו זכריה בנאי וארמנד לוי. גם אלכס איש־שלום, אשר זכה השבוע בהעלאה בדרגה — בלי קשר לתפיסת גומאדי — היה בין אנשי הצוות המיוחד.

"החלק הקשה ביותר של המיבצע היה לשמור על סודיות, בייחוד כאשר מעורבים בעניין הרבה אנשים, והעיתונות מפריחה לחלל כל מיני שמועות מדי יום," אמר מקור מישטרתי בכיר.

המישטרה ידעה כי אשתו של גומאדי יצאה לחו"ל כמה פעמים, ועקבה אחריה בסתר. אך מכיוון שהמדינות שבהן נפגשה עם בעלה לא נראו למישטרת־ישראל, החליטו הממונים על המיבצע על הימור. הם קיוו כי גומאדי ואשתו יקבלו הרגשת־ביטחון מהפגישות הבלתי־מופרעות שהיו להם באירופה, וישובו להיפגש גם במדינה שבה תבחר ישראל להשגת ההסגרה.

היה זה הימור גדול, מכיוון שגומאדי יכול היה להחליט להסתלק לאחת מארצות דרום־אמריקה ולהישאר שם במשך זמן ארוך. בכך היה דוחה את תפיסתו במשך שנים. אבל ההימור השתלם.

געגועיו של גומאדי לאשתו ולילדיו, ורגש־הביטחון הכוזב שהכניסו בו המיפגשים הקודמים, הביאו לפגישה באיטליה — וכאן היו אנשי מישטרת־ישראל מוכנים.

ארץ זו נבחרה ביגלל היותה חברה בשוק האירופי, וביגלל אמנות־ההסגרה החתומות בינה ובין ישראל.

גומאדי: כל הדרכים מובילות מרומא לכלא רמלה

התוכנית היתה לשלוח לשם את ארמנד לוי אשר, יחד עם זכריה בנאי, עצר את גומאדי ב־1978. המישטרה רצתה לנצל את הקשר הטוב שנוצר בין השניים, כדי לנסות לשכנע את גומאדי לחזור מרצונו החופשי, ולא לחכות להליכי ההסגרה. אולם בינתיים נשלח בנאי, וארמנד לוי עומד לצאת בעיקבותיו, אם לא יוסגר אהרוני תוך ימים ספורים.

"אין דבר המצליח כמו ההצלחה," אמר אותו מקור מישטרתי, כאשר נשאל אם לא היה ההימור מסוכן מדי. ידוע כי תפיסתו של אהרוני היתה למישטרת־ישראל עניין של יוקרה. גם המפכ"ל, אריה איבצן, וגם הקצינים שהשתתפו בצוות, השקיעו מחשבה ועבודה בלתי־נלאית כדי להצליח. הם עשו זאת בלי עזרתו של המוסד והשב"כ. היה זה מיבצע טהור של מישטרת־ישראל.

כאשר יצאה בת־שבע אהרוני לאיטליה עם שלושת ילדיה, היא התכוונה לטיולי־תענוגות, כמו שהיו בני־הזוג רגילים לטייל בימים הטובים. לפני שנה בילבד היו במכסיקו, שם קיבלו את פניה של שרה דנוך, אחותה הצעירה של בת־שבע. הם בילו באקפולקו, המקום האהוב על בני החוג הנוצץ בעולם.

למרות קומתו הנמוכה ושערו המקריח, גומאדי הוא בעל קסם אישי רב. כל מי שפגש בו יודע לאמר כי הוא אדם חביב, חברותי ומלא־חיים, בניגוד לחברו, טוביה אושרי, שהוא חשדן, זהיר וערמומי. עורך־דין שייצג את גומאדי בזמנו מספר כי הוא היה "קיסינג'ר" של חבורת־הכרם. הוא ידע לחייך לכל אחד ולהתחבב על כולם. "לפי מה שקראתי בעיתונים, אני בטוח שגם באיטליה הוא הצליח להתחבב על השוטרים, וקנה את ליבם," סיפר אותו עורך־הדין. "כאשר הייתי מבקרו בבית־המעצר, היה הוא מכבד אותי בסיגריות." מי שמכיר עצירים ובתי־מעצר, יודע כמה נדיר ומוזר הוא מצב זה. כרגיל, עורך־הדין הוא המביא את הסיגריות והמכבד את העצירים.

(המשך בעמוד 72)

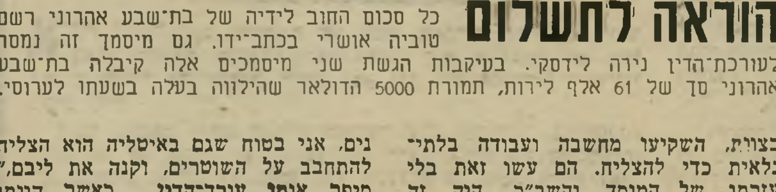

3.8.81

אני החתום מטה מאשר בזה

לתת לבת שבע אהרוני סך [illegible]

באם הכסף ימסר במלואו אבטל את

תביעתי

אושרי [illegible]

הוראה לתשלום

כל סכום החוב לידיה של בת־שבע אהרוני רשם טוביה אושרי בכתב־ידו. גם מיסמך זה נמסר לעורכת־הדין נירה לידסקי. בעיקבות הגשת שני מיסמכים אלה קיבלה בת־שבע אהרוני סך של 61 אלף לירות, תמורת 5000 הדולאר שהילווה בעלה בשעתו לערוסי.

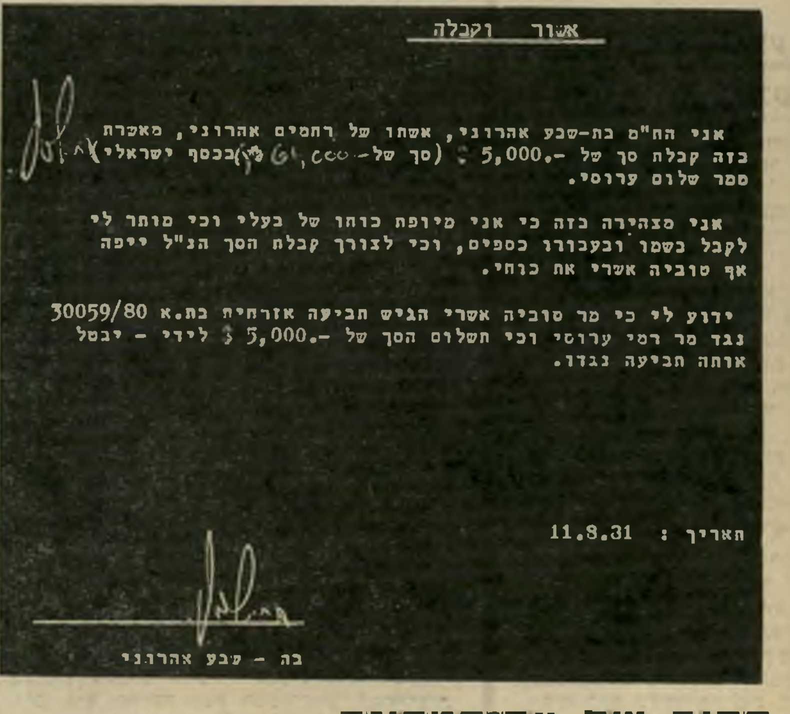

אשור וקבלה

אני הח"מ בת־שבע אהרוני, אשתו של רחמים אהרוני, מאשרת בזה קבלת סך של ‎-.5,000 $ (סך של ‎61,000.- ל"י בכסף ישראלי) מאת מר שלום ערוסי.

אני מצהירה בזה כי אני מיופת כוחו של בעלי וכי מותר לי לקבל בשמו ובעבורו כספים, וכי לצורך קבלת הסך הנ"ל ייפה אף טוביה אשרי את כוחי.

ידוע לי כי מר טוביה אשרי הגיש תביעה אזרחית בת.א 30059/80 נגד מר רמי ערוסי וכי תשלום הסך של ‎-.5,000 $ לידי - יבטל אותה תביעה נגדו.

תאריך : 11.8.31

בת - שבע אהרוני

החוב של עד־המדינה

רמי ערוסי הוחזר לבת־שבע אהרוני יומיים לפני תפיסתו של בעלה. היא הביאה לעורכת־הדין של ערוסי ייפוי־כוח מבעלה, כדי לקבל בשמו את הכסף.

פנדי
מעדני איכות בטעם נפלא, קלים ומהירים להכנה.
פנדי
כבר ניחשתם
מי אני?
נכון, אני פנדי.
שובב וחדש
בשכונה שלכם.
פנדי
אבקת משקה בטעם תפוז
פנדי
מעדן חלב בטעם שוקולד
פנדי
פנדי
גלידה בטעם תות שדה
יש לי הזדמנות פנדנדית להציג בפניכם את
מוצרי "בר–קט", מוצרי איכות להכנה ביתית ההופכים
במהירות ובקלות למשהו טעים... טעים. משהו ממש פנדנדי.
פנדי — מעדן חלב שכל הילדים אוהבים.
פנדי — משקה קל בטעם פרדסים.
פנדי — גלידה ביתית מובחרת שכולם מלקקים.
פנדי הוא פנדנדי!
BAR-KAT
בר־קט
מוצרי איכות להכנה ביתית

maccabee beer
maccabee
מכבי
לקרוא לחברות
בכל השפות.
מכבי. בירה בינלאומית

1

תשבץ העולם הזה 2294

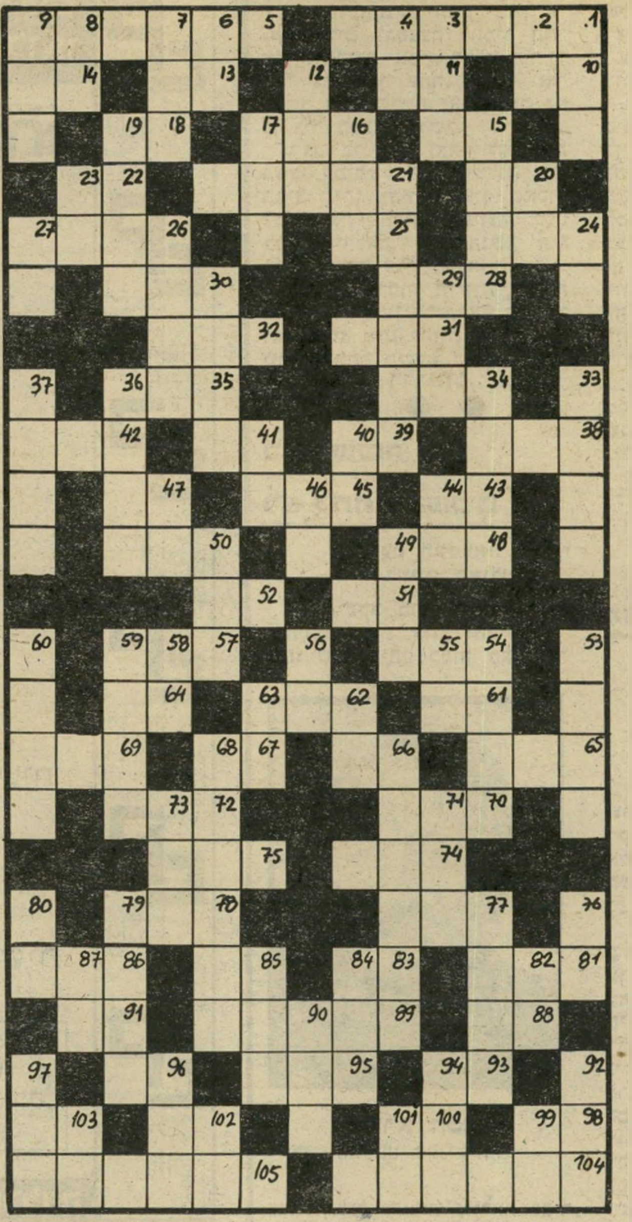

מאוזן:

1) כינוי לאוצר כתבי־יד של היהדות שנמצאו בקהיר; 5) ישיבה של חוזרים בתשובה בירושלים; 10) זה; 11) אויב; 13) בהמת־משא; 14) כתב־כריתות; 15) יהודי לפי בחירה; 16) נוזל צמיג הנפרש מצמחים; 18) טס, מרחף; 20) פינת חמום; 21) פניקה; 22) בורא עולם; 24) השיער שעל השפה העליונה; 25) אחרית; 26) זמר ישראלי (ש״מ); 28) שמר, סגר; 30) כינוי ליד שמו של אידי אמין; 31) ארץ באפריקה; 32) מי שנבחר בהצבעה כחבר בוועידה; 34) שורש „אהבה"; 35) פרוצדורה; 38) אחד מארבעה ב„פרדס"; 39) חיה לילית טורפת; 41) מחפש; 42) מקום שהיה ידוע בימי המקרא בפרותיו הדשנות; 43) הטוב בקלפים; 45) כינוי חיבה לחבר; 47) משבטי ישראל; 48) שכבה; 50) סעודה דשנה; 51) עבה, מגושם; 52) דגל; 54) מטבע א״י קטנה או מידת אורך; 57) פתח פיו לרווחה; 61) בית; 62) גבול; 64) שקע בהר געש; 65) מין בשר צלוי; 66) נוזל החיים; 67) כמעט נופל; 69) פלצור; 70) בהמת משא ממיש' הבקר; 72) נושאת פרי בטנה; 74) שליח דרבנן; 75) בעל־מום אך מגוייס לצה״ל; 77) מתרחק, פורש; 78) מן השיניים שבפינו; 81) רגוע; 83) קידומת הולנדית; 85) אחד מארבעת יסודות העולם, אליבא דקדמונים; 86) שם כולל לבעלי־חיים חסרי חוליות; 88) אחד השוואים; 89) אחד הנהרות הזורמים אל הירדן; 91) צונן; 93) בעל „רומי וירושלים"; 95) קרוב משפחה; 96) זמן; 98) גבבא; 100) די; 102) סימן מקובל להתווית כוון; 103) מירחי השנה; 104) שרשרת הרים במזרח אירופה; 105) נצחי.

מאונך:

1) עובר אורח; 2) לא מוצק ולא נוזל; 3) ברא, עשה דבר מאין; 4) עטרה; 6) אויה; 7) רמס בחזקה; 8) מכשף; 9) מונח מן הדקדוק העברי; 12) עורר, הפעיל רגשות; 15) קפריזי; 16) דום לב; 17) כיישור; 19) ענף; 20) גם; 21) כיבוד לשולחן; 23) שובב; 24) שייך ל...; 26) עצם של דג; 27) מפעל למזכרת; 29) אשתו השניה של למך; 30) כסף ירדני; 33) אפיק לנחל; 34) שמו המושאל של סופר צרפתי שכתב את „כל החיים לפניו"; 36) שם עברי ללימפה, נסיוב הדם; 37) מענפי הספורט; 40) צלוי בחציו; 41) החלק האורגני הקטן ביותר בגוף; 44) אבי אחד ההורים; 46) חכמה נסתרה; 47) אבן־חן; 49) מסמלי מדינה; 50) השתוקקות, חשק עז; 53) גדר מסביב לגג או מרפסת; 54) פטיש הסתתים; 55) כסף יפני; 56) אסקופה; 58) עליון; 59) צעיף נשים; 60) כלי־מיתר; 62) רעל; 63) גבוה; 66) הלך אחרי המנהיג באש ובמים וגם בממשלה; 68) נוהג מוסרי בצה״ל בעת מלחמה; 71) מפל מים; 73) גדול מפרשי המקרא; 76) ממהר; 77) שלפוחית; 79) אבן מאבני החושן; 80) אריג מובחר; 82) ישן כאן; 84) צמח בושם; 85) קנה־עץ שגורפים בו את העצים מן האש; 87) עצוב, מדוכדך; 90) מוציא לאור; 92) תואר או „מקצוע" בקיבוץ; 94) מערכת צילומי קולנוע; 96) החלק הקשה בשלד בעלי חוליות; 97) נאחז בכבלי קסמו של פלוני; 99) חבר הממשלה; 101) בבקשה; 102) רקד, כרכר; 103) כלי עבודה.

המכון הישראלי לספרות
נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורסים ספרות נשים – קוסמטיקה – פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי

תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול,
צביעה, פסים, טיפול פנים, איפור,
הוצאת שיער בשעווה
* הכנת כלות *
· מחירים עממיים · שרות מעולה ·

תל-אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 180 226066 229388
רמת-גן תרצב 86 מול בנין אואדים "סלון אוה"

מכתבים

לא קבילה

מדוע לא התקבלה בישראל תכניתו של הנסיך הסעודי פאהד?

כיצד יכולה ישראל להתייחס ברצינות לתוכנית שאינה כוללת את המרכיבים החיוניים של שלום אפשרי באיזור, והם: תפילת יהודים על הר־הבית, הקמת מטרופולין יהודי בקירבת שכם והכרה בזכותה של ישראל לשילטון ניצחי בגילעד ובבשן, מקום בו ישבו שיבטי ראובן, גד וחצי המנשה?

שמעון ברקת, חיפה

● ● ●

אילו הייתי בלתי נראה

חלום בלהות למנחם בגין

מה הייתי עושה, אילו הציעה לי הפיה הטובה כובע, שיהפכני בלתי־נראה?

אילו הייתי בן שש, הייתי הולך לרחוב דיזנגוף ואוכל את כל הגלידה־וניל, עוגות התות והממתקים שהייתי יכול לקבל חינם.

אילו הייתי בן שלוש־עשרה, הייתי נוסע לנמל־התעופה ומתגנב לתוך מטוס, שהיה לוקח אותי למסע סביב העולם כנוסע סמוי.

אילו הייתי בן עשרים, הייתי הולך לכיכר־אתרים, ומתוודה לפני הבחורה הראשונה שאפגוש שם כי אני הנסיך

ראש־ממשלה בגין
כל הגלידות

צ'ארלס, ועלי להיות בלתי־נראה בגלל הנסיכה דיאנה, שלא רצתה לטייל איתי על החוף.

ואילו הייתי זקן כפי שאני? הייתי נכנס לחדר־המיטות של ראש־הממשלה היקר שלנו, מנחם בגין, ולוחש באוזנו:

„נבון, נבון, מלך ישראל."

ארשת־פניו של מנחם בגין היתה שווה אז את כל הגלידות שבעולם.

יוסף שריק, תל־אביב

ההטעייה שבמדיטציה

הקורא מוקיע את המד טציה הטראנסצנדנטלי שקורא אחד קשר לה כו רים („העולם הזה" 289

מדיטציה כמצב של הרהור, הח רכזות שקטה או התבוננות פנימ לא יכולה להזיק לאיש, בדומה ל כל פעילות אלמנטארית אחרת ש היחיד, כגון נשימה, התעמלו וכו'. אך הרע שבכל הנושא הז טמון במיסוד המיסחרי, שהופ באופן שיטתי את הלקוחות (ה

מודטים) לתלויים, צייתנים, מתוס כלים ומשועבדים.

שלום זמיר, אמירי[ן]

● ● ●

מרבד הקסמים

על אלה מקונן המשורר

במישפחה הלוחמת קשתה התתרות / מתוך 18 תיקים רק 8 הם חירות / במגיות הליברלים לא חל כל פיחות / מצבם איתן ויציב — אך נחות./

לא כן בשטיבל של המפד״ל / כי אפילו במצב של נבדל / הם כבשו ארבעה תיקים / באמנות הסחיטה הם ותיקים. /

שוסטק נלחם בודד ללא ליי־

סוחר שטיחים שפירא
על מרבד

אות / ונשאר מאושפז במשרד הבריאות / אחד פחות, אחד יותר, זה הייגו־הך / אבל איש לא יודע למי הוא שייך. /

לתמ״י שר אחד לא מספיק/ לכן קיבלו שני תיקים ועוד פסיק / ואם זה נראה לכם מעט / יש להם עוד תיק בבית־המישפט. /

בהרבה מענקים, מופתים ואותות / העלה בגין על הבמה ממשלת בובות / כי מאחרי הקלעים מושלת בכיפה / מועצת גדולי התורה ומיפלגת האגודה. /

והרי ההוכחה: נס משמיים / שאחרי שבוע ועוד שבועיים/ קיבלנו קואליציה על מרבד קסמים / והכנסנו להיסטוריה סוחר בשטיחים./

צבי מרום, רמת־השרון

1:32 לטובת המערך

מנחם בגין אמר כי ב שנות שילטון המערך תק צה״ל אזרחים ערביים 32 פעמים, ואילו הוא עש זאת רק פעם אחת, ב ביירות

מבחינה אריתמטית יש לבגי סיכוי. המערך תקף אזרחים יותר מפעם בשנה, בממוצע, ואילו הוא — פעם אחת בארבע שנים.

(המשך בעמוד 14

מכתבים

(המשך מעמוד 13)

עד כה התגאה תמיד בגין ש„המועמדים להפצצה" תמיד הוזהרו — בדיר יאסין, במלון המלך דויד וכו'. אך עתה, כמובן, אי־אפשר היה לעשות זאת, שאם לא כן היה המבצע נכשל.

נראה כי דרך זאת לגיטימית בעיני המימשל החדש שלנו, שכן תמיד ניתן יהיה לטעון שאסור לבזבז את יתרון ההפתעה. לכן, מהיום והלאה, טוהר־הנשק הוא מושג שאבד עליו הכלח.

אלו הן נורמות חדשות לחברה חדשה, לשילטון חדש. את סוף התהליך לא ניתן לחזות מראש. נקווה שייוותר מישהו שיראה אותו.

דן יחב, תל־אביב

● ● ●

לא לשכוח,

לא לתת להשכיח

ומה עם ההמצאה המופלאה בשטח האנרגיה?

השר יעקב מרידור טען סמוך לבחירות, שיש בידו תגלית מדעית, שלא היתה כמוה מאז המצאת הגלגל ותגלית גלילאו. סביר להניח שהודעת מר מרידור הוסיפה קולות לליכוד, ואולי אלה הם אותם קולות אשר הכריעו לטובתו.

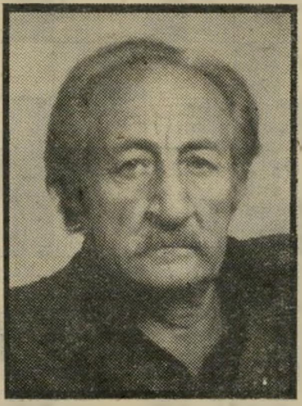

קורא חסון

מה עם האנרגיה?

מר מרידור חייב, לכן, הסבר לציבור בוחריו ולעם כולו על המצאתו, אשר, כפי שטען, מהווה תשובה מדהימה לחיסול מוחלט של בעיית האנרגיה של ישראל ושל העולם כולו.

בהיעדר המשך לתגליתו, נותרות רק שתי אפשרויות: האחת — שהוא טעה טעות אנוש לגיטימית, ואז הוא חייב להודות על כך בפומבי ולבקש סליחה ומחילה מכל אלה שתגלית־לכאורה זו השפיעה על שיקולי הבחירות שלהם. אלא שאז חייבת ממשלת־ישראל אף היא, להסיק את מסקנותיה לגבי כישוריו של מר מרידור. האפשרות השניה אינה יכולה להיות אלא שמר מרידור הוליך שולל את העם מטעמי בחירות או מטעם אחר כלשהו. במיקרה כזה נדרש העם להסיק מסקנות ולפעול בהתאם, מה גם שמר מרידור מיועד לתפקיד של שר־על כלכלי.

לכן, אסור לשכוח ויש לתבוע ללא הרף ולהזכיר לעם, שמר מרידור חייב לו הסבר.

יצחק חסון, תל־אביב

● ● ●

מטפס חברתי?

הקורא עמי אוסטרובסקי טען ששימעון פרס כלל אינו רוצה להיות ראש־הממשלה („העולם הזה" 2290)

לדעתי יש באיש שאיפה נואשת לתפקיד. ביטוי לכך ניתן לא רק בהתנהגותו בליל הבחירות, אלא במשך כל תקופת הכנסת התשיעית, בה הוא התקשה להסתגל למעמד של ראש אופוזיציה.

בעצם התחרנות של האיש אין משום ייחוד. רבים וטובים הגיעו למעמד פוליטי בכיר בדרך זו. מה מייחד איפוא את האיש? לדעתי המייחד הוא שפרס החל במירוץ בגיל צעיר מאד — 29—30, גיל שבדרך כלל אין עימו הישגים מרשימים (להוציא, אולי הישגיהם של הרמטכ"לים הראשונים) או השקפת עולם מגובשת. המעורבות הממושכת במירוץ והקשר לפרשיות שונות הוסיפו סטיגמות, ויצרו לפרס תדמית של ,מטפס חברתי.'

בינתיים חלפו שנים והזמן עשה את שלו. כמה מהאיסטרטגיות ומהישגי העבר של האיש כוחם מוגבל לצרכי ההווה.

(המשך בעמוד 16)

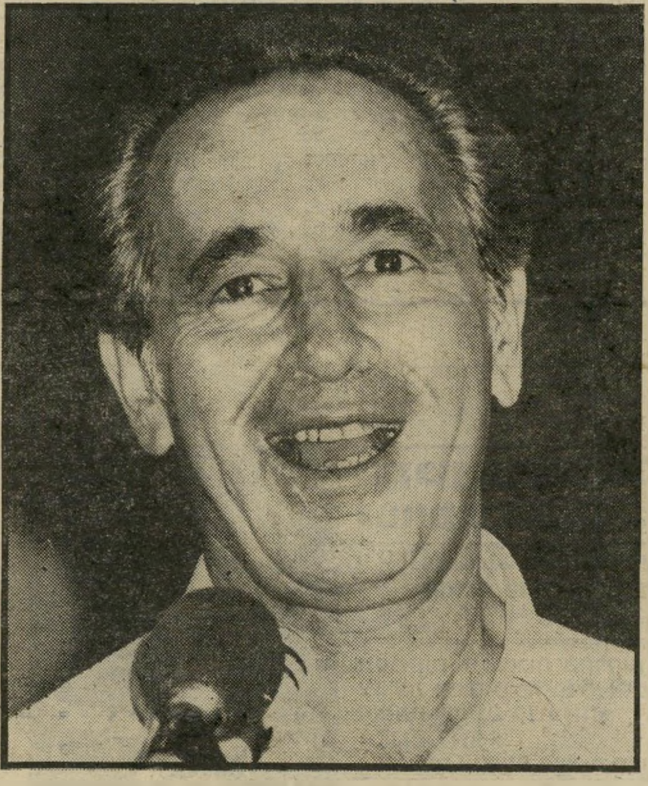

מטפס פרס

התחיל צעיר

"קדם"

מכללה למחשבים ומערכות מידע בע"מ

נאות אפקה. טל. 482125 ת.ד. 24205 ת"א 69010

"קדם" פותחת לפניך עולם מחשבים ומלואו

למד היום את מקצוע המחר

נפתחה הרשמה למחזורי ספטמבר:

★ **קורסים לתכנות**

- מבוא לתכנות (80 שעות) מחזור שלישי
- שפת התכנות COBOL (140 שעות)
- שפת התכנות P.P.G II (70 שעות)
- שפת התכנות FORTRAN (45 שעות)
- תכנות מתקדם (65 שעות)

דגש על עבודה מעשית וסיוע במציאת מקום עבודה.

★ **קורס מפעילי מחשבים**

מחזור שני, 80 שעות, תאוריה + עבודה מעשית וסיוע במציאת מקום עבודה

★ **קורס הכרת המחשב**

מחזור שישי, 15 שעות, כולל עבודה מעשית.

מכללת קדם מבצעת עשרות פעולות הדרכה להכשרת אנשי מקצוע וקידומם. וקיימה לאחרונה קורסים מוסדיים לחברות: תדיראן, כיתן, דובק, רשות שדות התעופה, רפא"ל, אגד, מרכז קופ"ח. אוניברסיטת ת"א ועוד.

פרטים נוספים ותשקיפי הדרכה במשרדי המכללה

קול המפרסם

חוזרים 16.8.81!

- עם כוחות רעננים לשירותך!
- את תמונות החופש שלך תן לנו לפיתוח!
- פיתוח צבעוני על ידי המעבדות הגדולות בארץ.
- תקוני מצלמות באחריות!
- צלומי פספורט, בן־רגע!
- קניה — החלפה — מכירה!

פוטו·ברנר

חיפה, רחוב החלוץ 31

טובות יותר

לרדיו־טייפ

מחשבים

שעונים

צילום

סוללות

VARTA

תוצרת גרמניה

טל. 726394

VARTA Quality

טל. 73613

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

בשמירה על בריאותך ורכושך.

רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

למד צילום

קורסים למתחילים

ממשיכים ומתקדמים

"קמרה אובסקורה"

ת"א, ביאליק 23, ־658677

י־ם, בצלאל 6, ־233502

לבני הכותנה המעולים

סריגאיש

לא הגדולים ביותר-אבל הטובים ביותר

עד ה־10.9.1981

גחלת- חסכון לחינוך גבוה

לכל תושבי הארץ
ההשקעה הטובה ביותר מכל תכניות החסכון

5+2% ריבית נצברת וצמודה
והצמדת הקרן למדד יולי!!!

למשתמשים בחסכון ללימודים במוסד להשכלה גבוהה

5% ריבית שנתית נצברת וצמודה והצמדת הקרן למדד יולי!!!
— למטרה אחרת — בתום 4 שנות חסכון או לאחר מכן.

התכנית היחידה המאפשרת רווח של 2 מדדים בהפקדה חד פעמית

ניתן להצטרף לתכנית גם בהפקדות חודשיות.

כל הרווחים מהחסכון לחינוך גבוה — פטורים ממס.

ההצעה בתוקף עד ה־10.9.1981.

ההרשמה לחסכון לחינוך גבוה:
ב״גחלת״, אלנבי 91, ת״א (מיקוד: 65174) ובאמצעות הדואר
לנוחיותך אפשר לקבל פרטים נוספים גם בטלפון מספר: **(03)294631**

בקשה לפרטים לחסכון לחינוך גבוה

שם החוסך ______ (המשפחה) ______ (השם הפרטי) מסי ת.ז. ______

הכתובת ______ (עיר) (רחוב) (מספר) (מיקוד)

שם הנהנה ______ תאריך לידה ______ מסי ת.ז. ______

שם הנהנה ______ תאריך לידה ______ מסי ת.ז. ______

טלפון ______

תאריך ______ חתימה ______

לכבוד
״גחלת״ בע״מ
רח׳ אלנבי 91,
תל־אביב, מיקוד 65174

תן טרמפ לחייל

הופיע! במפתיע!
העתון „החם" שכולם ציפו לו!
„יבש כמו בנגב"
(עתון צעירים 30—18)
שלח/י 3 שקלים לקבלת עותק לביתך.
שלח לת״ד: 31232, ת״א 61312.

"לא טוב היות האדם לבדו"
רעים
הכרויות למטרת נישואין
19 שנות מוניטין
העסק הנבחר לשנת 1981
תל אביב, רח׳ בן יהודה 58 טל: 282932 03

נפיחות? עצירות?

איך תכנסי לביקיני?

תה ביקוניס לעיכול טבעי:
נמס (היחידי בישראל), עלים וטבליות.
תה ביקוניס מיוצר מצמחים.

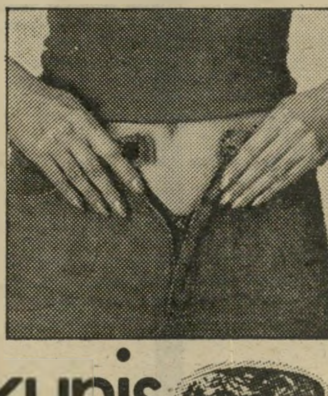

Bekunis
תה בקוניס

להשיג בבתי המרקחת בלבד.
אישור משרד הבריאות 002-11146-929

עייני בעלון לצרכן המצורף לאריזה שאושר ע"י משרד הבריאות.

מכתבים

(המשך מעמוד 14)
אחד מהישגיו היה יצירת עדת עתונאים נאמנים (יונייטד פרס) בעמדות מפתח בעיתונות הישראלית. על אף שעברו יותר מעשרים שנים מאז גובשה קבוצה זו, בתקופת ה„פרשה”, מפליא הוא עד כמה היא שומרת לו אמונים. אלא מה, אותם האנשים שעל מיפלגת העבודה להעבירם לצידה, אינם קוראים את מאמריהם של אנשי יונייטד פרס. הם מסתפקים בכותרות ראשיות ובמדורי הספורט.

גם מר פרס עצמו אינו מבין את ישראל של 1981. אדם המופיע בבית־שמש ומדבר על מאזן התשלומים של ישראל אינו חי בשנת 1981.

כראש אופוזיציה היה עליו לגלות שילוב בין קו רעיוני מרכזי ובין גמישות טקטית שהיתה מאפשרת לו להלום בממשלה בנקודותיה החלשות. לצערי לא ראיתי לא מזה ולא מזה, פרט לכמה ביסויי גמישות אופורטוניסטית.

חוששתני, שעל אף חיזוקו של המערך בכנסת העשירית, לא נראה לפנינו אופוזיציה פעלתנית יותר. מר פרס מהווה כיום מעמסה, ולא נכס, למערך. חולשת מנהיגותו עלולה לסתום את הגולל על מיפלגת העבודה כאלטרנטיבה פוליטית, ולהכניס את המדינה לשלטון ליכוד ממושך.

יעל ארד, רמת־גן

● ● ●

אוי

קינת האמן

אוי למדינה שממשלתה מונהגת בקול האספסוף, לממשלת האווילים שאינה מרגישה בחסרונו של איש־הרוח.

אוי לאיש־הרוח ולמושך בעט סופרים, החייבים לעמוד כנביא בשער ולהתבזות בירירקות בורים ועמי־ארצות.

אוי לעם שחושב כל מי שחושב אחרת לבוגד.

אוי לגנרלים הנוהגים כלורד קרדיגן ואינם חושבים כפון־קלאוזביץ.

אוי לדור המקבל אינדוקטרינציה של יאניצ'ארים מידי קנאי־דת וצבא במסווה של חינוך ותודעה לאומית.

אוי לכל ההמון האלים והבזוי הזה, צועד בצהלה משיחית לקראת קטסטרופה כללית ומדינית.

אוי לציונות שהפכה למיתוס קולוניאליסטי של דת, גזע, דם ואדמה.

אוי!

יגאל תומרקין, תל־אביב

צייר תומרקין
אוי לדור

שיטה הומאנית

חלה ליבראליזציה, בשיטות המימשל הצבאי, טוען הקורא

כרים חאלף, ראש עירית ראמאללה, צריך להודות לאללה הטוב שהמימשל הצבאי שלנו החליט לנקוט הפעם בשיטות הומאניות ראויות לכל שבח, בדרך טיפולו החדשה באישי הציבור הפלסטינים, שהוא סבור כי הם רואים באש"ף את נציגם.

הטיפול הקודם שזכה לו ראש העיר ח'אלף היה כריתת רגלו על־ידי מתנקשים „אלמוניים”, שכל זרועות החוק הישראליות מחפשות אחריהם, כידוע, במיסגרת החקירה הגדולה ביותר בהיסטוריה, כמאמר ראש הממשלה מנחם בגין.

אבי צברי, ירושלים

ראש־עיר ח'אלף
ליברלי יותר

● ● ●

פעם לא היה הבדל

הקוראים מפאריס מגיבים על מאמרו של אורי אבנרי „המהפכה הספרדית”, שבו הוא מתייחס לדבריהם של הסופר עמוס עוז והבדרן דודו טופז („העולם הזה” 2288)

מר היטלר, הוא לא מצא כל הבדל בין היהודים האשכנזים והיהודים הספרדים. עבורו, ולמרבית הצער גם עבור רבים אחרים בעולמנו, שני סוגי היהודים הללו בוערים באותה צורה.

על החתום: זוג צ'חצ'חים יהודיים מצרפת.

שלומית ומישל טסייה, פאריס

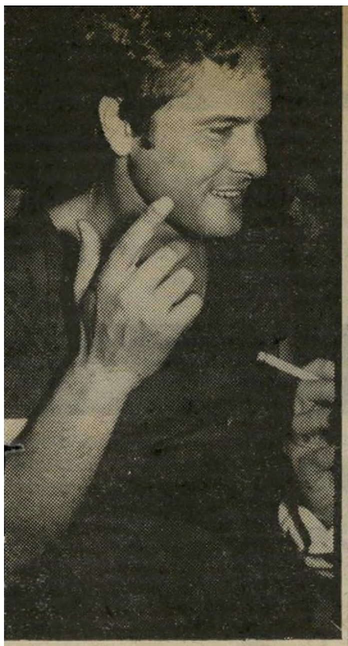

סופר עוז ובדרן טופז
. . . והצ'חצ'חים

● ● ●

התובע לא העלים את הדו"ח

בכתבה מופיע המישפט הבא:

„הדו"ח הבליסטי לא הובא לידיעת בית־המישפט, שהרשיע את סלומון אבו. הוא לא נעלם מתיק־המישטרה, אך לא הוצג לפני בית־המישפט. או שהוא לא הוגש לתובע, עורך־הדין אורי וגמן, או שווגמן החליט שלא להציגו לפני בית־המישפט.” („מי העלים?” „העולם הזה 2292)

העובדות הנכונות הן:

בשנת 1970 שימשתי כסגן בכיר לפרקליט־מחוז תל־אביב והופעתי כתובע בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, בתיקו של סולמון אבו.

הדו"ח הבליסטי הוגש כמוצג לבית־המישפט המחוזי, אשר הרשיע את סולמון אבו.

בדו"ח הבליסטי לא ציין המומחה המישטרתי את מצב קנה־האקדח.

אני מניח, על־פי פירסומי העיתונות, כי נתון זה מצוי בדפי־העבודה של המומחה.

דפי־העבודה של המומחה לא שובצו בתיק־החקירה, אשר הועבר לפרקליטות, ולא היה נהוג לשבצם בחומר זה.

על גבי חוות־דעת המומחה מצוי מיספר תיק המעבדה לזיהוי פלילי. תיק זה נשאר במעבדות, והוא כולל את דפי העבודה של המומחה.

הפיסקה בכתבה פוגעת בשמי הטוב, באשר היא מעלה אפשרות שאינה נכונה.

אין במכתבי זה תגובה או התייחסות כל שהיא לעצם העניין בפרשת סולמון אבו.

אורי וגמן, עורך־דין, תל־אביב

● **העולם הזה** שמח לקבל את הסברו של הקורא וגמן. השאלה לגבי התנהגות המישטרה בפרשה זו נשארת פתוחה.

אם ילדך משרת בצה"ל
או עומד להתגייס בקרוב (מגיל 16)

הלוואה לא צמודה
בתנאים מצויינים.

בנק לאומי מאפשר לך לצרף את ילדך לתכנית החסכון "כח לחיילים" באמצעות הלוואה לא צמודה עד -.3000 שקלים בריבית מועדפת ובתנאי החזר נוחים.

תכנית "כח לחיילים" מיועדת למצטרפים מגיל 16 ועד תום שירות החובה בצה"ל ומצטיינת בהטבות רבות - ריבית צמודה ומצטברת בשעור 3%, מענק בשעור 5% מהקרן (לא צמוד) ופטור מלא ממס לאחר 3 שנות חסכון. עם השחרור יעמוד לרשות ילדך סכום נאה שיאפשר לו להגשים את תכניותיו.

"כח לחיילים" - חשוב כבר היום על יום שחרורו.

עוד חידוש בלעדי של בנק לאומי.

בנק לאומי

זימבאבווה: דו"ח־קניג במהדורה אפריקאית

מאמרים המופיעים בעיתונות המערבית, וגם הישראלית, משקפים לרוב את הגישה הגיזענית, לפעמים התת־מודעת, כלפי אפריקה.

כמעט תמיד נשאלת השאלה: מה קורה ללבנים? האם יפגעו בהם? ראש־הממשלה, רוברט מוגאבה, מוצג כמתון ונאור אם הוא נוהג יפה בלבנים, וכקומוניסט מסוכן וכראש המחבלים אם הוא דואג גם לרוב בני עמו, השחורים.

זהו, כמובן, קריטריון מגוחך. בזימבאבווה חיים שמונה מיליון שחורים, ורק 180 אלף לבנים. אי־אפשר לדרוש מממשלה של הרוב השחור, להפעיל מעין דו"ח קניג כלפי בני עמם.

את הבעיה כולה ניתן לתאר, למצות ולהסביר בנתון אחד פשוט, מרשים מאין כמותו: בשנה שעברה, כשעלה רוברט מוגאבה לשילטון והפך את רודזיה לזימבאבווה, למדו בבתי־הספר 80 אלף תלמידים. תוך שנה אחת קפץ מיספרם ל־1.8 מיליון!

מחירו של המיבצע החינוכי האדיר הזה הוא, כמובן, גבוה. שר־האוצר, אינוס אנקאלה, הסביר לעיתונאים שמשכורות המורים יגיעו בשנה הבאה ל־420 מיליון דולר — 35% מכלל הכנסות המדינה. לזימבאבווה יש, כמובן, גם הוצאות שיקום עצומות: היא מקימה מערכת בריאות משוכללת וחייבת לקיים צבא חזק מול האיום הקבוע מפרטוריה.

אנקאלה הודיע באורח מפורש שהוא יצטרך להעלות את המיסים, ואף לקבוע שורה ארוכה של מיסים שלא היו קיימים עד כה. מיסים מיוחדים על הכנסות גבוהות, בעיקר הכנסות מהון ודיווידנדים, יפגעו בלבנים. מאה שנות הניצול הכלכלי נגמרו. קוראים בישראל, המתקשים להבין את המיבנה הכלכלי־חברתי של אפריקה, יחשבו בוודאי שאם השחורים מהווים רוב עצום כל־כך בזימבאווה, הם יצטרכו לפחות באורח קולקטיבי, לממן את רוב הוצאות המדינה. לכך יש תשובה פשוטה ביותר: 80% מכלל האוכלוסיה השחורה חיים באיזורים כפריים,

מנהיג זימבאבווה מוגאבה
„קומוניסט מסוכן"

שבהם שוררת שיטה כלכלית של חליפין פרימיטיביים לחלוטין — הם אינם משתמשים כלל בכסף מזומן!

תהליך הפיכתם של השחורים לאוכלוסיה מתקדמת, יודעת קרוא וכתוב ועירונית בחלקה, יימשך שנים רבות. רק בסוף התהליך אפשר יהיה לצפות מהם להשתתף במימון השרותים.

אנקאלה גם הודיע שממשלת זימבאבווה רכשה מחצית ממניות החברה הענקית לייצור תרופות, החברה המרכז אפריקאית, שהרוויחה בשנה שעברה יותר משלושה מיליון דולר. לחברה סניפים בזאמביה, בוטסוואנה, מאלווי, ודרום־אפריקה.

כל הצעדים האלה לוו, כמובן, בזעקות־שבר וקריאה לעזרה של המיעוט הלבן בזימבאבווה. איאן סמית ואנשיו נושאים את עיניהם בעיקר לדרום־אפריקה, בתיקווה שהיא תמלא את התפקיד של ארצות־הברית בפרשת צ׳ילה 1973. היחסים בין ממשלת האפרטהייד ומוגאבה הורעו לאחרונה. סוכנים דרום־אפריקאים רצחו בבירת זימבאבווה, סאלסבורי, שני מנהיגים בכירים של תנועת המחתרת השחורה, הקונגרס הלאומי האפריקאי. למוגאבה יש מחוייבות מוחלטת לסייע לשחורים במאבקם להפלת המישטר הגיזעני בדרום־אפריקה. עם זאת עליו לשקול כל הזמן את בעיית תלותו הכלכלית, בעיקר התחבורתית, בדרום אפריקה. 80% מהייצוא של זימבאבווה נשלח מנמלים דרום־אפריקאים, ועובר במסילות הברזל של האוייבת הקשה ביותר של הלאומיות האפריקאית השחורה.

מצריים:

עימות עם בגין

משקיפים צרפתיים מעריכים שנשיא מצריים, אנוור אל־סאדאת, ישנה באורח הדרגתי את מדיניותו כלפי ישראל, אחרי שיקבל לידיו את כל סיני, באפריל 1982.

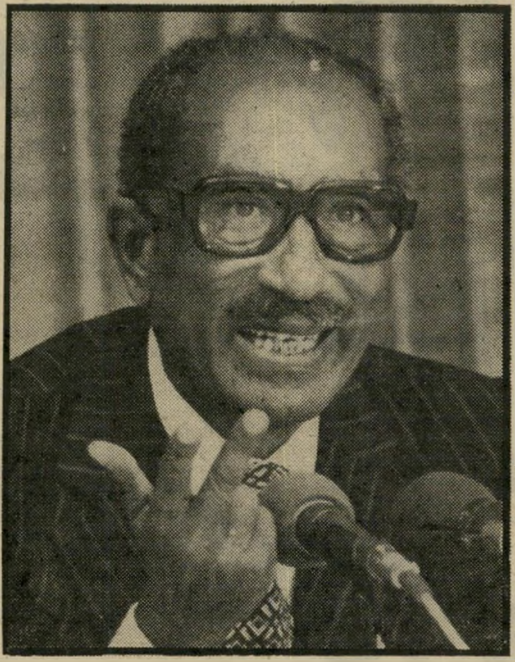

נשיא מצריים סאדאת
סבלנות על־אנושית

לא רק ההתנגדות הגוברת בתוך מצריים משפיעה על סאדאת. אמנם, אין לזלזל בעובדה שהאירגונים של בעלי־המיקצועות החופשיים — המהנדסים, העיתונאים ועורכי־הדין — יצאו נגדו באורח גלוי כל־כך. אולם חשובה ממנה היא התלות שלו בסעודיה ובשאר מדינות ערב:

● במאזן התשלומים של מצריים יש עתה עודף של 500 מיליון דולר, אך בשנה הבאה צפוי גרעון בשל ירידת מחירי הדלק.

● מחירי המזון המיובא עלו, ונוסף על כך נאלץ סאדאת לייבא עוד מוצרי־מזון, בכמות העולה ב־50% על השנה שעברה. הוא אינו יכול להרשות לעצמו מהומות והפגנות־רעב, כשהתמיכה בו בקרב המעמד הבינוני מתערערת בגלל ישראל, והמדיניות האנטי־פלסטינית של מנחם בגין.

עולם קטן

● שיעור האינפלציה הגיע השנה ל־30%, ומגמת העליה נמשכת.

● קשה להעריך את המימדים העצומים של האבטלה במצריים. קיימת גם אבטלה סמויה גדולה.

● בעיית השיכון היא חסרת פיתרון. ברגע זה חסרות במצריים יותר ממיליון יחידות דיור. האוכלוסיה גדלה ב־100 אלף נפש לחודש!

באורח אובייקטיבי, זקוק עתה סאדאת לעימות עם בגין, כדי לרכוש מחדש את תמיכתה של האינטיליגנציה העירונית. לשאר האוכלוסיה אין כל השפעה פוליטית.

אין ספק שאחרי אפריל 82 יספק לו בגין סיבות רבות להפגין שרירים. עד אז הוא מנהל מירוץ נגד הזמן ומפגין סובלנות והתאפקות כמעט על־אנושיים.

ניבחרת העונה

מסתבר שלא רק עיתוני הספורט שלנו נוהגים לחלק ציונים. אותה שיטה עצמה, דירוג איכות מאחד ועד 10, נוקט גם השבועון האמריקאי, „יו־אס ניוז אנד וורלד ריפורט".

מערכת השבועון ריאיינה 131 עיתונאים, אנשי־מימשל וחברי־קונגרס בוושינגטון, כדי לקבוע מי מחברי הקאבינט של הנשיא רונלד רגן זכאי לתואר אלוף העונה.

להפתעת חברי המערכת עצמם, דורג שר־החוץ, אלכסנדר הייג, רק במקום הרביעי. בראש הרשימה מופיע שר־האוצר, דונלד רגן (62), שזכה ב־8.8 נקודות. רגן זכה במחמאות רבות — פיקח, רהוט, ידידותי, ניחן בחוש פוליטי מפותח, איש־צוות ואיש מכירות מעולה. רק משקיפים מעטים מתחו עליו ביקורת וטענו שהוא שחצן.

במקום השני זכה שר־התחבורה, דרו לואיס, עם 8.3 נקודות. שר־ההגנה, קאספר וויינברגר, יצא שלישי, עם 7.5 נקודות. תכונותיו החיוביות הן הפוליטיות: קרוב לרגן, מכיר היטב את המיסדרונות הפוליטיים בוושינגטון. תכונותיו השליליות קשורות יותר בתיפקודו כשר־הגנה: אינו מנוסה בנושאים צבאיים, מדבר יותר מדי ומסתבך בצרות. בסך־הכל הוגדר וויינברגר, בצורה לא מחמיאה, כנער השליחויות של הנשיא.

הייג שהוא ללא ספק האיש היחידי בממשלה שיש לו שיעור קומה כלשהו, נבחר רביעי (7.3 נקודות), בעיקר בשל המריבות שלו עם אנשי הבית־הלבן. עתידו כחבר בממשלה מעורפל. כל המשקיפים הסכימו שהוא בעל ניסיון עצום, קשרים בינלאומיים, לוחם, אכזר. בנושא אחד הייתה עליו דיעה אחידה: הוא מוכשר כמו שד, אבל יחסי־האנוש שלו גרועים ביותר...

נשיא רונאלד רגן
עוסקים בשטויות

כנראה שלכל הממשלות הימניות יש, בכל זאת, מכנה־משותף. גם בארצות־הברית זכו שרי הבריאות, השיכון, האנרגיה והעבודה לדירוג הנמוך ביותר. שני האחרונים הם שר־האנרגיה ג׳יימס אדוארדס עם 4.4 נקודות (נחמד, אבל דג מחוץ למיים) ושר־העבודה ריימונד דונאבאן עם 4.3 (לויאלי, אבל פשוט אין לו מושג בענייני עבודה, עוסק בשטויות, ורוב החלטותיו טיפשיות).

חיים ברעם

מלכת האיים

מזמינה את המועמדות הסופיות בתחרות

מלכת המים 81

לחגיגה של נופש
באי האושר

כרתים

מציעה לכם את כל תענוגות יוון באי אחד!
בחסות

דיזנהויז

נסיעות ותיירות

ימים משגעים ולילות לוהטים בשבוע של נופש וכיף בכרתים
הגדול היפה המעניין והמגוון – שבכל איי הנופש של יוון!

8 ימים 7 לילות
כולל טיסה ואירוח
החל מ־
$ 333

כל הטיסות עד סוף אוגוסט מלאות!
אל תחמיץ את להיט השנה בעונה הכי יפה!!
בספטמבר ועד 16 באוקטובר
בכל יום שישי טסים ל: **כרתים**
מספר המקומות מוגבל וכל הקודם זוכה!

פרטים והרשמה: אצל כל סוכני הנסיעות.

ארגון ובצוע: **דיזנהויז** בן־יהודה 21 ת... טל: 140...

הורוסקופ

מרים בנימיני

מזל החודש:

אריה

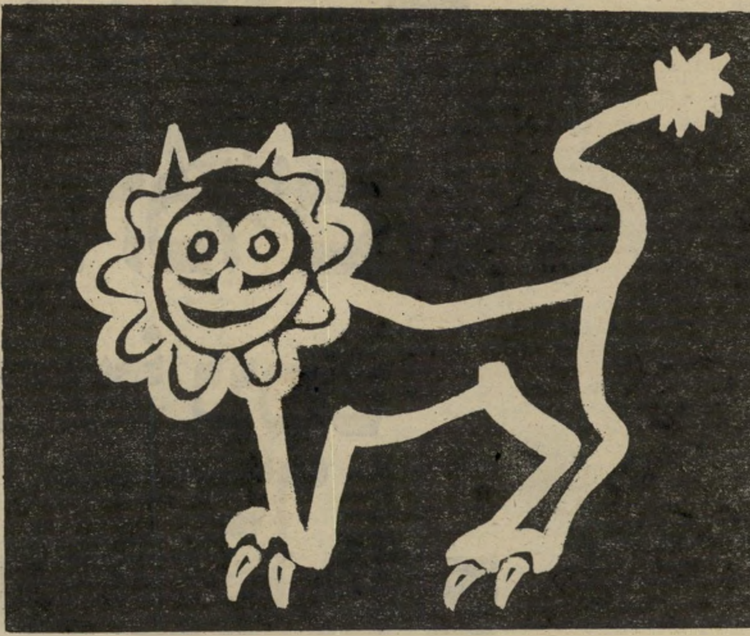

פגישה בי שני אנשים המשתייכים ל־אותו מזל יכולה לגרום לעתים למבוכה, לתיסכול, לרוגז או לתהייה. שניהם יכו־לים להיות שונים כל־כך האחד מרעהו, עד כי האדם שלא מתמצא ברזי האס־טרולוגיה, יחשוב, שלא יתכן שלאסטרו־לוגיה ישי משמעות כלשהי.

כמו בכל תחום אחר, כך גם כאן, ככל שנכנסים יותר לעומק העניין, מבי־נים מדוע קיימים הבדלים אלה. ברור שאי־אפשר לחלק את האנושות ל־שנים־עשר חלקים ולומר, שלחלק הש־נים־עשר שלה יש אופי כזה או אחר. בתוך כל מזל קיימים גורמים נוספים רבים, שבהם מתחשב האסטרולוג כאשר הוא בונה מפה אסטרולוגית. אולם, למי שאינו אסטרולוג, ואינו יודע מהי מפה אסטרולוגית, קשה להבין איך בכל זאת זה עובד.

על מנת שלא להביא את הדברים בצורה כוללנית מדי, יש לדעת שבכל מזל קיימת חלוקה פנימית. כל מזל מתחלק לשלוש קבוצות ולכל אחת מהן אופי שונה מעט. לדוגמה אביא את הח־לוקה הפנימית הקיימת אצל האריות:

קבוצה ראשונה — ילידי ה־24 ביולי עד ה־2 באוגוסט.

קבוצה שניה — ילידי ה־3 באוגוסט עד ה־13 באוגוסט.

קבוצה שלישית — ילידי ה־14 באו־גוסט עד ה־23 באוגוסט.

בקבוצה הראשונה אפשר למצוא אר־יות אשר למרות עצמאותם ושאיפתם לצאת ולכבוש את העולם, הם קשורים מאד למישפחתם, רגישים ודורשים מ־עצמם איפוק ומישמעת. הם חמים, מלאי מרץ ואש פנימית ענקית, שלא תמיד מרשים לה להיראות. עולם הרגשות של־הם מסובך מעט — מצד אחד הם קשו־רים לבית ולמישפחה ומתגעגעים ליצי־בות ריגשית, ומצד שני אישיותם סוערת.

האריות בוחנים ובודקים בקפדנות את האדם שעימו הם יוצרים קשר. מבחינה מיקצועית לא קל להם למצוא את מקומם, מכיוון שהם נמשכים למספר שטחים. לעתים קרובות קורה שהם לומדים מיקצוע מסויים, ואחר כך עוס־קים במיקצוע שונה לחלוטין, ובתוכם הם מקווים שאי־פעם יעסקו בדבר שלי־שי, שהוא בעצם שאיפתם האמיתית. לכן הם מגשימים את עצמם בגיל מאו־חר יחסית.

אם, בכל זאת, תנאי־החיים לא יאפ־שרו להם להחליף את מיקצועם, הם ינסו ללמוד תחום אמנותי כלשהו, ול־התמסר לו לאחר שעות־העבודה. ילדים אהובים עליהם במיוחד, וחלקם עוסק בתחום הקשור בדרך כלשהי לחינוך או לטיפול בילדים.

לקבוצה השניה שייכים האריות ש־מאפיינת אותם יותר מכל התנועה. קשה למצוא אותם במקום אחד. מגיל צעיר הם מנסים לרדת לעומקם של הדברים שאינם מובנים להם. אך מכיוון שהם על פי רוב קצרי־רוח וחסרי־סבלנות, הם מעדיפים להתעלם מחקירות אלה, ול־המצא בתנועה — בריקוד, במשחק וס־פורט, או בנסיעות.

אם האריות נחשבים לבזבזנים, הרי שבקבוצה זו ניתן למצוא את הבזבזנים האמיתיים. הם נהנים מהחיים, ומקי־פים עצמם בדברים יקרים. גם הבילויים שבלעדיהם אינם יכולים לחיות, נוש־אים אופי יקר. אלה היוצאים לבלות בחברתם מרגישים שהם מבלים בחברת מיליונר, אשר גם אם ביזבז כבר כמעט את השקל האחרון — הוא חי עדיין בהרגשה שהכסף לא מהווה בעיה, ושת־מיד ימצא לו כסף ממקור כלשהו, כש־יזדקק לו באמת.

בשלב מסויים בחייהם, אחרי שנמאס להם להתרוצץ ולחפש מקום שבו יוכלו להתמקם ולהרגע, נזכרים האריות בק־בוצה זו שהשנים עברו, ושהם לא שמו לב ששכחו להגשים את שאיפתם העי־קרית. לפתע הם יודעים שמאז ומעולם הם רצו ללמוד, אך משום מה, לא מצאו לעצמם זמן ושקט להתפנות לכך. בגיל מסויים הם מתחילים בדרך כלל להת־מסר ללימודים ברצינות רבה, ובחששות פן לא יעמדו בדרישות. כשלון אינו בא בחשבון — זה פוגע בכבודם ובגאוותם.

מבחינה חברתית לא קל להם. מצד אחד, הם אוהבי־אדם ונלחמים למען שיוויון וצדק. מצד שני, קשה להם למ־צוא את מקומם בחברה. במפגשים חב־רתיים הם חשים מעט יוצאי־דופן. ל־הרגשה זו מתלווה גם תחושת בדידות. כדי שלא לחוש בדידות, הם מסוגלים לפתח דווקא את הצד השליט שבהם, ולהתמסר לשאיפה לשלוט באחרים, או לפחות להיות במרכז תשומת־הלב.

הקבוצה השלישית — שונה מעט. עוצמה פנימית הקיימת בהם גורמת להם שיהיו קיצוניים יותר, והחלטיים. האריות כולם ניחנו בכוחות יצירה, ב־כשרונות אמנותיים ובצורך להביע את עצמם. אך בקבוצה זו תכונות אלו בול־טות במיוחד. הם היוצרים. הצורך שלהם להביע את עצמם, ולמסור מעצמם לא־חרים כל־כך חזק, עד שבהשוואה לשאר האריות, הם הופכים יותר שאפתנים, אם כי שאיפתם לא מתמקדת דווקא בתחומים אמנותיים. רבים מהם נמש־כים למדע תיקשורת או כל תחום אחר.

דבר אחד ברור — לכל תחום שבו יבחרו, הם יקדישו מרץ רב וינסו לה־גיע בו לשלמות. בקבוצה זו נמצאים האריות שדורשים מעצמם הרבה, וח־ייהם רצופים מאבקים פנימיים.

גם הם, כשאר האריות, חשים צורך להמצא בתנועה, לבלות ולהנות מהחיים. הם אינם מתנזרים מההנאות, אך בש־לב מסויים הם משתנים ומתמסרים לשאיפתם, וזו הופכת למרכז חייהם.

החופשות שבתכנון עלולות להתעכב ל־פתע, בגלל אירוע בלתי־צפוי, או בגלל אורח מחוץ לארץ, ש־ידרוש את מלוא תשו־מת הלב. תיאלצו ל־הקדיש זמן לבית ול־מישפחה — נסו למ־צוא זמן פנוי לבילויים ופגישות עם אנשים שיוציאו אתכם מה־אווירה המכבידה וה־סוגרת. במשך השבוע תרגישו מרץ מחודש והתלהבות רבה לתוכניות חדשות. לאדם מבוגר תהיה השפעה חשובה וקובעת.

* * *

שוורים עובדים קשה אך מקבלים את מלוא הפיצוי על מאמציהם. אורחים יבקרו בביתכם ויביאו עימם הרגשת שיחרור. ה־בדידות שהיתה מנת־חלקכם בחודשים הקו־דמים מפנה מקומה ל־חיי־חברה נעימים ו־מלהיבים. בתחום הרו־מנטי, שיגשוג והצלחה, אך כאן יש לפתח את הזהירות הטיבעית ה־טמונה בכם. אין לערב עבודה ורומנטיקה, כיוון שתערובת כזו תשאיר אתכם במצב לגמרי בלתי־רצוי.

* * *

ממשיכים בחיי־חברה סואנים, ומרבים בנסיעות לשם הנאה ובילוי. עניינים כס־פיים יפתיעו אתכם ל־טובה, אך דיבורים חסרי־זהירות עלולים לגרום להפסד ולחרטה — כל מה ששייך ל־כספים דורש זהירות מירבית. הקלות שבה יגיע אליכם הכסף עלולה להביא אתכם למצב־רוח קליל מדי. האהבות שהתחילו לא מזמן מקבלות מיפנה, וכבר כדאי ל־התכונן, ולהתייחס לזה ביתר בגרות.

תקופה נעימה מהקודמת, ניכרת הקלה מסויימת בתקופה שאינה קלה. בשטח ה־עבודה תגלו יוזמה ו־מקוריות, שיגרמו להת־להבות של העובדים עימכם ולהערכתכם מ־חדש. ראיה חדה ומהי־רה תגרום להתקדמות מצויינת, אם כי בדרך קצת נפתלת. המגנטי־זם האישי מתחיל לתת שוב את אותותיו, וגם אנשים זרים ישימו לב אליכם, וינסו ליצור קשרים. מפגישות אלו תיתכן התפתחות מוזרה ומעניינת.

* * *

תקופה חשובה ומלאת חיים. מבלים בחופשות ונהנים מדברים בלתי־שיגר־תיים. שינויים פית־אומיים יכולים לגרום לבילבול ולהתנהגות אימפולסיבית בלתי־רצויה. המקוריות ש־בה אתם מתייחסים לדברים תבלוט השבוע, ורבים ינסו לחקות אתכם — אם בהתנה־גות, בצורת לבוש ו־בצורת הבילוי. בענייני כספים יש להזהר מהצעות כספיות ש־באות עם הבטחות לקידום בקאריירה.

* * *

כמעט כל דבר גורם לדאגה ואי־שקט בתקופה זו. אדם קרוב אליכם שוהה ב־מרחקים וגורם לדאגה מתמדת. מצב בריאותו ובריאותכם מטריד, ו־אתם פסימיים. אם תוכלו לשפוט את ה־דברים בהגיון קר וללא בהלה, תיווכחו של־מעשה לא קיימת סי־בה רצינית לדאגה, גם אם ברגע זה אינכם ב־קו־הבריאות. עניינים כספיים אינם מתקדמים השבוע, קיימת מיגבלה זמנית שבסופו של דבר תתברר.

ידידים רבים מקיפים אתכם בתקופה זו. למרות שהקשיים שמלווים את ה־תקופה עדיין לא נפ־תרו, תמצאו דרך קלה יותר בקרוב. תוכלו ל־נווט את חייכם כך שתחושו יותר שלווה והרמוניה. אהבה חד־שה שמתפתחת גורמת לחרדה מסויימת, אך העיכוב הוא זמני, ו־בהתייחסות אינטואי־טיבית נכונה תוכלו לשמור עליה זמן ממושך. בענייני כספים חשים תזוזה לכיוון חיובי ומבטיח.

* * *

ההצלחה במקום עבודתכם גורמת למעט סינוור. על הצעות חדשות עדיף שלא לתת תשובה מהירה. בני הזוג יפתיעו אתכם בהתנהגות בלתי־שיגר־תית, נסו לוותר להם, ולשם שינוי אל תתעק־שו על רצונכם והתחש־בו יותר בבקשותיהם. קשר חשוב שהתחיל לא מזמן ישתנה — אתם תיאלצו לשמור עליו בסודיות ולא ל־שתף בו איש, לא בשמחות ולא בחששות. מתחרים בעבודה עלולים להפתיע אתכם.

* * *

קשתים ייהנו השבוע ויוכלו לנוח ולחוש יותר שלווה. רצוי להתרחק מעט מבני הזוג, ולבלות יותר ב־חברת ידידים, למרות שחלק מהשבוע תחושו לחץ בעבודה, ויתכן אף תפקיד נוסף ש־אותו תוכלו לסיים תוך יומיים. תכנון של נסיעה לחוץ לארץ יהיה מוצלח מאד — הצעות מעניינות לנסי־עתכם יוסיפו מצב רוח טוב. יתכן שבשבוע זה יתברר לכם ש־תוכלו לממש את שאיפתכם בלימודיכם.

חלק מהשבוע יוקדש לעניינים הקשורים לבית ולמישפחה. יתכן שתיאלצו לבצע מספר תיקונים שישב־שו מעט את תכניות ה־עבודה הרגילות. ב־המשך השבוע תוכלו להתבדר ולהפגש עם מכרים חדשים. קשרים שבתחילה ייראו מעור־פלים, עשויים להפתיע בתקופה מאוחרת יותר. ברגע זה חשוב להתיי־חס לבני־הזוג בקלילות וללא לחץ. אדם השוהה בארץ אחרת יעורר בכם ציפיה, שבעיקבותיה תבוא אכזבה.

* * *

בני־זוג גורמים לאי שקט. אווירה חסרת מנוחה בבית מביאה אתכם לתקופת הירהור וחשבון־נפש שקשור לחיים האי־שיים. בתחום העבודה קיימים עימותים עם שותפים או עם ממו־נים. טענות שיופנו כל־פיכם תתבררנה כלא־מוצדקות, אך כעת עליכם להיות סבלנים ולא לומר את כל מה שיש נגדם. נסיעה עם אדם אהוב עליכם במייוחד תגרום להרגשה טובה ותוסיף ביטחון רב.

* * *

במקום עבודתכם נגרם לכם רוגז רב, ביי־חוד בכל מה שקשור לענייני כספים. הב־טחות שהובטחו מת־פרשות בצורה שונה מכפי שהוצגו, וגורמות לוויכוחים. הצדק הפעם עימכם, ורצוי שתעמדו על זכויותיכם. אתם עמוסים בעבודה, וה־אחריות המוטלת עליכם בעבודה מקשה עליכם. אהבות ששימחו אתכם מגיעות לפתע לקיצן. יתכן שבן־הזוג נאלץ לבצע שינוי שלא היה צפוי מראש. בקרוב תפוצו על כך.

טמפוסקווש

הרבה יותר ממיץ ממותק!

* יותר מרוכז - שימו לב לתוית! הסימן 64BX מעיד על רמת הריכוזיות הגבוהה.
* יותר מיץ טבעי - הנותן לו את הטעם הנפלא.
* יותר גדול - 750 מ"ל במקום 700 מ"ל בבקבוק אחר.

32 כוסות במקום 25 ובאותו מחיר!

שטראוס הטעם הנבחר

הקניה הטובה ביותר 1981

1981

בגלידה של שטראוס אפשר להרגיש מיד את הטעם הטוב של גלידה אמיתית.

גלידת שטראוס עשויה כולה מחלב טהור והיא מיוצרת במבחר ענק של טעמים, במגוון של פירות עם או בלי שמנת וגם סדרה מיוחדת לשומרי משקל.

כל מוצר מגיע טרי ושמור היטב באריזתו, כי אצל שטראוס מקפידים על איכות וטיב

באמצעות שיטות הייצור החדישות ביותר.

לכן, אין זה פלא ששטראוס זוכה בתארים "הקניה הטובה ביותר", ו"המוצר הנבחר" מזה 12 שנה ברציפות!

ועכשיו—מוצר חדש: "גלידונית"! חטיפי גלידה בטעם וניל מצופה שוקולד!

שטראוס

גלידה מן הטבע.

שלום, שלום ומה עכשיו?

מערכת הבחירות שיתקה את שלום־עכשיו - והיונים במערך מבקשים להחיות אותה כדי שיהיה להם „רחוב" משלהם מול ה„רחוב" הימני של הניצים במיפלגה

לפני חודש היתה המילחמה בלבנון בעיצומה. טילי קאטיושה הבריחו את תושבי קריית־שמונה ומטולה מבתי־הם, וחיל האוויר של צה"ל קטל 300 אזרחים כאשר הופצצו מיפקדות אש"ף בביירות. בירושלים התכנסה חבורה של מנהיגי שלום־עכשיו. הנושא העיקרי בדיון היה — האם תמשיך התנועה להתקיים. הנושא האקטואלי היה תגובת שלום־עכשיו על המילחמה בלבנון. רוב הדוברים צידדו באי־תגובה. באותה שעה ניסו כמה מאנשי הקיבוץ־הארצי בשלום־עכשיו לפנות לחבריהם בקיבוצי השומר הצעיר בצפון. התגובה מהצפון היתה צוננת. התוצאה: תנועת שלום־עכשיו לא פירסמה שום הודעה מטעמה בייחס למילחמה בלבנון. לא נערכה שום הפגנה.

זו היתה הפעם הראשונה מזה שלוש שנים וחצי שתנועת שלום־עכשיו שותקת כאשר מתרחש מאורע כה חשוב במרחב. שתיקה זו מעידה יותר מכל דבר אחר על מצבה של התנועה, אשר בימיה הטובים ריכזה מאחוריה — על פי עדות מנהיגיה — את תמיכתו של רבע מהציבור הבוגר בארץ.

הפעולה האחרונה שעשתה שלום־עכשיו היתה „הפגנת הטי־לים", שנערכה בתל־אביב כחודש לפני הבחירות. בהפגנה השתתפו אלפים מעטים. אחד מפעילי שלום־עכשיו תיאר אותה כך: „בקהל היה רוב לאנשי רק"ח ולאנשי של"י, ומעל הבמה הטיפו להצביע למערך. זו היתה אסיפת בחירות משונה מאוד". אנשי סניף תל־אביב הראדיקלי של שלום־עכשיו, שאירגנו את ההפגנה, סולקו מאיזור הבמה ולא ניתן להם לדבר. אנשי הקיבוץ־הארצי, אבשלום („אבו") וילן וגרי ברנר השתלטו על ההצגה. זהו, אומרים בתל־אביב, תסריט שחזר על עצמו בפעולות שלום־עכשיו. אנשי סניף תל־אביב, כאורגד ורדימון, אורלי לובין, תלמה אליגון ואחרים היו אלה שדחפו לפעולות ואירגנו הפגנות גדולות — ואנשי סניף ירושלים והקיבוץ־הארצי קצרו את התהילה.

פגישה עם סרטאווי

המאבק בין אנשי תל־אביב וירושלים — כשהאחרונים נעז־רים באנשי מפ"ם והפעילים בחיפה — היה אחד משורה של מאבקים שליוו את התנועה כמעט מתחילת דרכה, במארס 1978, כאשר נשלח „מכתב הקצינים". מכתב זה נתן את האות לליכוד כמה קבוצות, שאחת מהן היתה זו של חותמי המכתב, ומרכזן של האחרות, „התנועה לציונות אחרת", קבוצה שפירסמה מודעות בשם „שלום־עכשיו" וקבוצה נוספת, היה בתל־אביב. בחיפה, היו אלה אנשי שינוי שהנהיגו את הסניף. הקיבוץ־הארצי היה נאמן למפ"ם. בירושלים אחזה בידיה את השליטה קבוצה מגובשת — עד לאחרונה — של חותמי מכתב הקצינים, שלימים הצטרפו אליה כמה פרופסורים. בתל־אביב, כפי שהגדיר זאת איש־ירושלים דדי צוקר, היתה „תחנת רכבת". שם התקבלו ההחלטות בפורומים רחבים, ללא ניסיון לגבש מנהיגות קבועה, והתוצאה היתה שבפגישות של פורום־על, המוסד העליון של שלום־עכשיו, מצאו את עצמם הראדיקלים של תל־אביב במיעוט. כך יצא שדובר התנועה היה תמיד מירושלים — תחילה צלי רשף, איש מיפלגת העבודה, אחר־כך עומרי פדן, ולתקופות קצרות גם דדי צוקר ויולי תמיר, שלאחרונה הצטרפו לר"ץ. אנשי ירושלים קבעו גם את הקו הפוליטי ואת זהות הדוברים בעצרות ובהפגנות.

אך מאז סתו 1980 התפוררה האחדות הירושלמית. הרקע לכך היה, ככל הנראה, הבחירות הקרבות, והשאיפות הפוליטיות של כמה ממנהיגי סניף ירושלים. העילה הרישמית לקרע היתה פגישה שקיימו דדי צוקר ויולי תמיר עם הד"ר עיצאם סארטאווי בווינה, בספטמבר 1980. דבר הפגישה הזאת נשמר בסוד, עד לאחר שהודיעו השניים כי הם מצטרפים לר"ץ. עומרי פדן, דובר התנועה, טען שהפגישה נערכה מאחורי גבה של התנועה, ובניגוד לעקרונותיה. השניים התגוננו ואמרו שאנשי שלום־עכשיו כבר נפגשו עם מנהיגים המזוהים עם אש"ף בגדה־המערבית, וגם עם אנשי אש"ף בכנס ניו־אאוטלוק. דדי צוקר ויולי תמיר הודיעו שהם פורשים מהתנועה, וכמוהם עשה גם עומרי פדן.

זמן קצר לאחר מכן דלף דבר קיום הפגישה לעיתונות, במיסגרת מילחמת הבחירות בין המערך ור"ץ. שולמית אלוני, שלאחר שנדחתה ידה המושטת אל חוטפת המטוסים ליילה חאלד בכנס נשים בדנמרק, התקיפה בחריפות את אש"ף, כבר לא יכלה להתחרט על העיסקה שעשתה. אך היא הסיקה מסקנות, והחשובה שבהם היתה — כל תעמולת הבחירות של ר"ץ התרכזה בה עצמה.

בשלום־עכשיו עדיין כועסים רבים על דדי צוקר ויולי תמיר, שקיבלו את המקומות השלישי והחמישי ברשימת ר"ץ, והעניקו לשולמית אלוני את הרשות לשנות את שם תנועתה לר"ץ־עכשיו. הפעילים מהשורה כועסים משום שלדעתם נעשה שימוש לרעה בשם התנועה ובמוניטין שלה. הלשונות הרעות אומרות שהפעילים המרכזיים כועסים מסיבה אחרת: דדי צוקר ויולי תמיר פשוט הקדימו אותם בנסיון לתרגם את הפעילות בשלום־עכשיו למקום בכנסת. הם הביאו לשולמית אלוני את הנדוניה שרצו עומרי פדן ואבשלום („אבו") וילן להביא למיפלגת העבודה ומפ"ם. פדן הוצב, לבסוף, במקום ה־69 ברשימת המערך, ואבו ניכשל בנסיונו לזכות במקום ריאלי ברשימת מפ"ב, במיסגרת המערך. אורגד ורדימון, שהיה מהפעילים המרכזיים בר"ץ, לא הבין מדוע זקוקה שולמית אלוני ל„יבוא", כאשר יש לה איש שלום־עכשיו כמוהו מן המוכן בתנועתה.

בדיעבד, כשנודעו תוצאות הבחירות, התברר שהנדוניה שהובאה לר"ץ אולי לא היתה שווה את הטורח. ר"ץ הצליחה להכניס לכנסת את שולמית אלוני לבדה, בדיוק כמו בבחירות הקודמות, וזכתה ב־6000 קולות נוספים, לעומת הבחירות ב־1977. על־פי ההערכות הפסימיות ביותר, היתה שלום־עכשיו זוכה לשניים או שלושה מנדטים אילו התמודדה לבדה בבחירות. בבחירות הפעם לא זכה איש מאנשיה להיכנס בשערי הכנסת.

„הקונסנזוס של המערך"

לבחירות וצאותיהן היו השלכות נוספות. שבוע אחרי הבחירות, בתחילת יולי, התכנסה קבוצת חברים, כולם אנשי מפ"ם, בבית הקיבוץ־הארצי בתל־אביב. היו שם עליזה אמיר, דב פלג, אורי פינקרפלד, אבשלום וילן, גרי ברנר ואחרים. ההחלטה שהתקבלה היתה: „הקיבוץ־הארצי רואה בחיוב את חידוש פעולת שלום־עכשיו, ויתן גיבוי לפעילות התנועה כפי שעשה בעבר." השאלה אם החלטה כזאת היתה מתקבלת גם אילו זכה המערך בבחירות נשארת פתוחה. החלטה נוספת היתה, שגרי ברנר יחליף את אבו בפורום־העל של שלום־עכשיו.

נוסף על פעילותו בשלום־עכשיו ממונה גרי ברנר גם על

פעיל ורדימון
מיליטנטי

שעוני עצר - עוצרי נשימה!
ORIENT
QUARTZ
עולים פחות ממה שחשבת.
שעון עצר (סטופר) - עד מאית השנייה! מעורר רב-מנגינות, נגד מים.
שעון נשים מצופה זהב; עם תאריכון מתוכנת (FULL AUTOMATIC CALENDAR) מראה: שעות, דקות, שניות, תאריך, יום וחודש; תאורת לילה.
שעון עצר (סטופר) כפול; דק ונגד מים; מותאם לפרק היד. מראה: שעות, דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
ORIENT
LIGHT
QUARTZ
MODE SELECT
AL ST
WEEK SU
A
12:00
MUSIC
SET
12H 24H
MULTI MUSIC ALARM
SETTING MODE
שעון עצר (סטופר) מעורר- צלצול בכל שעה שלמה. מראה: שעות, דקות, שניות, תאריך, יום וחודש; תאורת לילה.
שעון עצר (עד למאית השנייה!) מעורר, כפול (רגיל ומוסיקלי) עם (SOUND MONITOR מראה: שעות, דקות, שניות, תאריך, יום וחודש; תאורת לילה.
השילוב האמין של: קופסה מפלדת אל-חלד (לא פלסטיק!), זכוכית קריסטל, מנגנון קוורץ, אטימות נגד מים ואחריות לשנתיים.
אוריינט-בדיוק בזמן הנכון.
שעון מעולה ללא בעיות• יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ-סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO. JAPAN
להשיג בחנויות המובחרות בארץ. שרות יעיל ומהיר, חלפים מקוריים.

שלום, שלום

(המשך מעמוד 23)

נסיון של הקיבוץ־הארצי לחזק את הקשר שבין הקיבוץ ותושבי הערים. על העצרת האחרונה של שלום־עכשיו, לפני הבחירות, הוא אומר:

„התחושה שלי ערב ההפגנה היתה שזה הסוף של שלום־עכשיו מבחינה פוליטית, אבל מבחינה מוסרית היינו חייבים לעשות את זה. בעצרת הזאת היתה ההתחלה של תנועת רק לא ליכוד. אנשים היו מוכנים למכור את עצמם, ובלבד שהליכוד לא יגיע לשילטון. ההנחה היתה שאנחנו צריכים ללכת על הקונסנזוס הרחב ביותר, וזה היה מטבע הדברים הקונסנזוס של המערך, שהיה המיפלגה הגדולה ביותר שהיתה מיוצגת שם."

על חידוש פעולתה של שלום־עכשיו אומר גרי ברנר: „יש משקעים אישיים כבדים מאוד בתוך שלום־עכשיו מכל מיני דברים שהיו בעבר, ואי־אפשר להתעלם מהם. באופן אישי, אי־אפשר לסלוח לאותם אנשים שסטו מהדרך של שלום־עכשיו. יחד עם זה, לדעתי, צו השעה, הצורך הציוני והלאומי דורש מאיתנו להתגבר על המשקעים האלה, כל אחד באופן אישי, ועד כמה שיהיה זה תמים לומר זאת —

פעילה תמיר
ר״ץ

פעיל צוקר
ר״ץ

לאחד את המחנה היוני השפוי והקטן בשמאל ולשנות דבר־מה במדינה הזאת".

לאחר הפגישה במפ״ם היו פגישות בשלושת הסניפים האחרים של שלום־עכשיו, בערים הגדולות. בדיונים התברר שהמבוכה היא קשה. לאיש לא היה ברור לחלוטין אם שלום־עכשיו קיימת עדיין, אם עליה לחדש את פעולתה, איזו צורה על פעילות זאת ללבוש, ובאיזו מידה יכולה שלום־עכשיו לצפות לכך שתתחדש תמיכת הציבור בתנועה.

נוסף לטינות שצצו ועלו במהלך מערכת הבחירות, היו למערכה זו תוצאות נוספות, מביכות אף הן. אחת מהן נוגעת לצורת הפעילות של שלום־עכשיו, זו שהביאה אותה לכותרות — הפגנות הענק.

בין הבחירות במאי 1977 למערכת הבחירות האחרונה, הוכיחה שלום־עכשיו את יכולתה — כמעט יחידה בשטח זה — להקהיל עשרות אלפי אנשים להפגנות.

על רקע מערכת הבחירות הקודמת, ישהצטיינה במיעוט עצרות־עם גדולות, היתה יכולת זאת בולטת במיוחד, ורמזה על תמיכה עממית רחבה. באה מערכת הבחירות האחרונה, והפכה את הקערה על פיה.

פעיל ברנר
מפ״ם

הליכוד והמערך כאחד הוכיחו את כוחם לכנס אף הם עשרות אלפי אנשים לעצרות הבחירות בהשתתפות מנחם בגין ושימעון פרס.

דדי צוקר, היום מזכיר תנועת ר״ץ מגדיר זאת כך: „חלק מהעוצמה שצברה שלום־עכשיו בזמנו היתה בזה שהיינו כלי חדש. זה כבר אינו קיים. השאלה היא איך צריך לעבוד היום. קשה לי להאמין שעוד הפגנה בכיכר הזאת ועוד הפגנה בכיכר ההיא תוכל להזיז משהו. קשה לי גם להאמין שנוכל לקיים הפגנה גדולה בכל חודש." גרי ברנר אומר: „ההפגנות הגדולות היו בנויות על אירועים גדולים. אם עושים ניתוח כיצד עלינו להמשיך, אנחנו בבעיה. יכול להיות שעניין כמו פיצוץ שיחות האוטונומיה יתמזמז לאט לאט, ויהיה קשה לתפוס קייז להפגנות גדולות. ובכלל, האפקט של הפגנות גדולות הוא מפוקפק עכשיו, ושאלה איך יתייחסו לזה. בגין אמר במערכת הבחירות האחרונה שהרחוב הוא גם שלו, לא רק שלנו, ואם אנחנו נעשה הפגנות גדולות, הם יעשו קונטרה."

„תנועות מיזרחיות"

השכלה אחרת של תוצאות הבחירות, היא בעלת השפעה ישירה ועמוקה על מהותה של תנועת שלום־עכשיו מבחינה סוציולוגית, אך גם פוליטית. היה זה מכתב הקצינים שפתח בתהליך שהביא לייסוד התנועה. המילים הפותחות היו: „לכבוד ראש הממשלה מנחם בגין, מכתב זה נשלח אליך על־ידי אזרחי ישראל המשרתים גם כחיילים ומפקדים בשירות מילואים." מילים אלה הן שהעניקו את העוצמה למכתב זה, כמו גם את כינויו.

הרכבה של קבוצת החותמים, סטודנטים ירושלמים וכמה חברי קיבוצים, הכתיבה את הרכבה החברתי של שלום־עכשיו. מנהיגיה, חבריה ואוהדיה הם אשכנזים, צעירים, משכילים, שמוצאם בשכבות המבוססות בערים ובקיבוצים. מאז יצא שימעון פרס ועימו המערך למלחמה ה־אבודה נגד מה שכינו „תת־תרבות", „אספסוף" ו„תנועות־מיזרחיות", ולאחר הערתו המפורסמת של הבדרן דודו טופז על אנשי היחידות המובחרות לעומת הצ׳חצ׳חים, הפך היתרון לחיסרון.

מערכת הבחירות לא יצרה, כמובן, את ההפרדה הזאת. היא רק הבליטה אותה, והוציאה אותה אל פני השטח. עומרי פדן אומר שכאשר ראה בטלוויזיה את עצרת האמנים ואנשי־הרוח שכינס המערך לפני הבחירות ליד המוסיאון בתל־אביב, הוא נע בכיסאו בחוסר נוחיות למשמע הביטויים על ארץ ישראל היפה.

כל מנהיגי שלום־עכשיו מדברים באכזבה על הניסיון שלהם לחרוג מעבר לתחום של ה„ואספ" הישראלי. במרכזו של

(המשך בעמוד 26)

הקו הוא של המערך

פעיל פדן
מיפלגת־העבודה

צ'י רשף היה הדובר הראשון של תנועת שלום־עכשיו. כאשר יצא ללימודים בארצות־הברית, דאג להוריש את תפקידו לעומרי פדן. בשלום־עכשיו אומרים שעשה זאת כדי לבלום את דדי צוקר, הרדיקלי יותר. עומרי פדן, שהיה מקורב למיפלגת העבודה, נרתם לקראת הבחירות לכנסת ה־10 לפעילות בצוות הכלכלי של המיפלגה, ודורג במקום ה־69 ברשימת המערך. הוא מרצה לכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים. פדן היה בין החותמים על מיכתב הקצינים שהביא לייסוד התנועה.

את תולדות שלום־עכשיו מתאר פדן כך:

ההתחלה היתה ספונטנית. כאשר הפכנו לתנועה ממש, הרגשנו שהפעם יש לנו נשק ביד, נשק שבעזרתו אפשר להשפיע, ולא רק להתפקד ולומר: ניקינו את המצפון שלנו. גם לאחר שהושג ההסכם בקמפ־דייוויד היתה תמיכה רחבה מאוד בציבור, בכל מיני רמות של הזדהות. אני מעריך שהיתה תמיכה של כרבע מהציבור הבוגר. שלום־עכשיו שאפה להיות תנועה פופולארית, במובן זה שהיא מאחדת מכנה־משותף רחב במחנה היוני, וכך יכלה להשפיע על מדיניות הממשלה או על הלכי־רוח בציבור.

התהליך של הירידה בכוח ההשפעה היה טיבעי מבחינת אופי המאורעות בעניין השלום. בהתחלה היתה מטרה מוגדרת מאוד. היתה אכן חצי שנה של פעילות לקראת מטרה מוגדרת — עד שנחתם הסכם קמפ־דיוויד בספטמבר 1978. אז היתה תמיכה רחבה מאוד בציבור, שחש שישראל אינה ממצה את כל הדרכים כדי להגיע לחתימה על השלום. הממשלה ניסתה לדחוק אותנו לשוליים, אך האמת היא שהיינו גוף מתון מאוד, במרכז המפה היונית, שאיגד בתוכו תומכי המערך, ד״ש, של״י ור״ץ.

אחרי שהושג הסכם השלום היתה ישיבה שבה נערך דיון בשאלה אם ממשיכים. אני אמרתי שאולי כדאי שנקפיא את הפעילות. אני חושב שאם היו חותמים בקמפ־דייוויד שמקפיאים את ההתנחלויות לחמש שנים, היתה שלום־עכשיו מסיימת את תפקידה. המוקשים שהמתינו לשלום בשטח היו נעלמים. אך כאשר התברר, שעומדים להקים התנחלויות רבות, רצינו לגייס את דעת הקהל נגד ההתנחלויות. העמדה המילולית היתה — התנגדות לכל ההתנחלויות. אך בנושא של פעילות, היה ברור שמפרידים בין התנחלויות בביקעה וברמה, ובין התנחלויות בלב האוכלוסיה הערבית. זאת שוב, משום שרצינו לגייס תמיכה רחבה בציבור כדי להשפיע. לכן בחרנו כיעד הפגנתי את אילון־מורה, והפעולה היתה מוצלחת: הממשלה דחתה כמה פעמים את העליה לקרקע.

■ ■ ■

עם זאת, היה ברור שלא נוכל לרוץ לכל התנחלות, ובחרנו ביעדים סלקטיביים, כמו בפרשת עקירת הגפנים, כאשר נעשה מעשה לא הומני. היתה לנו בעייה עם פעולות בגדה־המערבית, שהן לעתים לא חוקיות, בשעה ששלום־עכשיו דגלה בקיום החוק עד קוצו של יוד, נוסף לכך, הפעולה בגדה המערבית התסיסה את האוכלוסיה, ואנחנו לא רצינו להתסיס. במידה מסויימת לא היתה ברירה אלא לפעול שם, משום ששם הוקמו ההתנחלויות, אך עשינו בעניין זה גם הפגנות בתל־אביב, והרגשתי היא שהצלחנו לגייס דעת־קהל גדולה נגד ההתנחלויות.

אחר־כך היה הביקור במצריים, והפגישה עם סאדאת. לאחר הביקור היתה בשלום־עכשיו ישיבה שבה עלה עניין הבחירות על הפרק. זה היה באמצע 1980, והיתה הרגשה שהממשלה הולכת ליפול. השאלה לא היתה אם שלום־עכשיו תהפוך למיפלגה, אלא איך תשפיע על מצעים ומיפלגות. היו אז חילוקי דיעות על צורת הפעילות. אני גרסתי שיש צורך בפעולות גדולות שיעזרו להפלת הממשלה. אחרים רצו בפעולות קטנות בגדה־המערבית, כדי לעורר רעש. אני חשבתי שאלה יביאו להתשה של שלום־עכשיו, לגרירה לקיצוניות ולגרירה שמאלה. אולי היה צורך בגוף שיעשה זאת, אבל לא חשבתי ששלום־עכשיו בנויה לזה. סביב העניינים האלה והנושא הפלסטיני התחילו ליווצר חילוקי־דיעות.

■ ■ ■

המחלוקת הגיעה לשיאה לאחר הפגישה של דדי צוקר ויולי תמיר עם איש אש״ף, עיצאם סארטאווי, בסתיו 1980. המדיניות המנוסחת של שלום־עכשיו היתה — משא־ומתן עם גורמים פלסטינים רק אם ייפסק הטירור, ואם הם יכירו בזכות קיומה של ישראל. זה נוסח לגבי מדיניות הממשלה, אך חייב גם אותנו: הפגישה היתה שלא על דעת האנשים בתנועה, וחילוקי הדיעות בעניין זה היו יסודיים. אם קודם־לכן היו מחשבות על התארגנות שלום־עכשיו כלובי פוליטי — לא כמיפלגה שרצה לבחירות — הרי ש[illegible] הסיכוי להתארגנות כזאת חוסל אז.

העדפנו להקפיא כל פעילות בתקופת הבחירות, תקופה שבה אנשים מתרכזים בפעילות במיפלגות שלהם. היתה חריג[illegible] אחת, בהפגנה בעניין הטילים בלבנון, לפני הבחירות. היה כאן אלמנט של מניעה — רצינו למנוע מילחמה, וגם ביקשנו להוציא את האנשים מתרדמתם.

לגבי העתיד, לכולם די ברור שהנושא של הפגנות ופעולות ברחוב מיצה א[illegible] עצמו. יש רווייה, וזה נכון גם לגבי הצ[illegible] השני של המיתרס הפוליטי. המטרה ש[illegible] הפעילות היא שנוכל להשפיע, אצלי זה תנאי. זהו הייחוד של תנועת שלום־עכשיו שחיפשה תמיד את ההשפעה.

ייתכן שמה שצריך לעשות הוא לשמו[illegible] על מיסגרת אירגונית מצומצמת, השו[illegible]מרת על קו מתון במרכז המחנה היוני — משהו באזור מפ״ם — כדי לא להתמוס[illegible] לגמרי, ואיזו יכולת של פעילות אירגונית ולהמתין. אם יהיה נושא טראומטי כמ[illegible] הנושאים שעליהם קמה התנועה — הו[illegible] יוכל לחסל את התנועה, או להפוך אות[illegible] שוב לכוח אדיר.

יעקב שרת / איש ממאדים

יצואן אמינות מוסמך

משום־מה אינני מצליח למצוא את הידיעה הזאת בעתונים, וזה למרות היותי קורא מושבע וחד־עין של ארבעה עתונים יומיים לפחות. אני מתכוון לידיעה על המשבר המדיני־בטחוני־מוסרי המתחולל עכשיו, בעצם ימים אלה, ברחבי ארצות־הברית, וביחוד באיזור הבית הלבן בוושינגטון, לאחר שה״ה חברי־הכנסת בן־אלישר, רבין ואבן — איש כסגנונו, איש כמזגו — התנפלו בשם ובמלכות על ממשלת רגן הרשעה והוקיעוה על אי־אמינותה, שערוותה נחשפה לעין כל בפרשת השעיית הרכשת המטוסים לישראל.

„ידידתנו ובעלת־בריתנו" ארצות־הברית עשתה „מעשה חמור מאוד", מעשה אשר לא נעשה ולא ייעשה כמוהו לעולם במדיניות הבינלאומית, שלא לדבר ביחסי מדינות שוות ערך ומעמד כארצות־הברית ישראל, עד שקמו עתודי מדיניות כבן־אלישר, רבין ואבן וקרעו את המסווה מעל המפלצת, למען תראה את עצמה במראה כמות שהיא!

אכן, ישראל היפהפיה, הטהורה והזכה של הפצצות בגדאד ובירות, של הניצול הציני של הכורדים והנוצרים, של הכיבוש וההתנחלות, של סתימת פיות וקטיעת רגליים; ישראל החכמה והנבונה של מדיניות אף שעל של „דובון לא לא", של אתמול „חוק ירושלים" ומחר „חוק הגולן"; ישראל הישרה של מירמת האוטונומיה בגרונה וחרב „הקו הנוקשה" בידה; ישראל החזקה של אני־ואפסי־עוד במזרח התיכון, עד כדי איום גלוי בהצתת תבערה בינלאומית כמנוף סחיטה מדיני־בטחוני; ישראל עשירה המפזרת מטבעותיה על טל־וויזיה צבעונית וערוץ 2 (בגין־בגין), ופושטת יד באצבע שנור משולשת למשיית הצוללת „דקר" (כדי להיענות בפסוק 14 פרק ד' מ„מגילת אסתר" ובפסוק 2 פרק א' ממגילת „שיר השירים") — ישראל רבתי זו בגויים תלמד פרק את המעצמה־כביכול ארצות־הברית, היושבת איכה בדד? איזו שאלה!

יושבים להם ה״ה חברי־הכנסת בן־אלישר, רבין ואבן בקצה אחורי הסוס האמריקאי, לא! הם כבר החליקו מטה מן הסוס הזה, שכמעט נגמר לישראל האמינה מתמיד, ונתלים בקושי בקצה זנבו שעה שהוא צועד בטוחות להעלות גירה באבוסי ארץ גושן — ומתריעים בקול גדול על אי־אמינות!

עוד צניפה אחת, עוד צהלה אחת מפי הסוס שממשלת בגין הצליחה לגמור לנו אותו — וכולנו יחד עם ה״ה בן־אלישר, רבין ואבן — נוטל ארצה כמו חיים בר־לב (מי יתן ויירפא ולא ידע נפילה עוד, אבל מה הוא רוכב שם על סוסים בהרי הגליל, שעה שמעשי ידי טובעים בים האי־אמינות?).

אי־אמינות, הם אומרים! סע, בגין, סע כבר עם כל הפמליה הממשלתית שלך לארץ אי־האמינויות הבלתי מוגבלות, סוב בשוקי וושינגטון הלוך ושוב אחרי הריכוך הבן־אלישרי־רביני־אבני (על רקע ההצעות המפחידות לבגין לא לנסוע, ולשבש את בוא הכוח הבינלאומי לסיני), וספר להם משהו על האמינות הישראלית, ורק אל תשכח לקחת אתך כמה עתונים ישראליים, שבישרו יום יום, שבוע שבוע, את ביטול הסגר המטוסים האמריקאי או־טו־טו, בהשראת שריך, פקידיך וקציניך!

הם יקנו אצלך כל שביב אמינות, בגין, כי זה מה שחסר לאמריקאים כאוויר לנשימה, שעה שאמינות זו היא סחורתך וסימלך. אז תן להם שם איזה טיפול „יאנוש ורפול מוכנים, הו הו הו!", מנחם אידיש־אמין שלי!

האמריקאים האלה ישתגעו ממך, וזה כל מה שאנו צריכים.

כי עם השפויים כבר גמרנו לעולמים.

רק כוח

מי ששמע ברדיו את כבוד הרב הראשי, שלמה גורן, מתראיין על־ידי שני עיתונאים חילוניים וארכיאולוג אחד, וקלט במו אוזניו את הפיטפוטים הרבניים על ההלכות והמינהגים המוזרים של הדת היהודית בכל שכרוך בעצמות מתים ובקבורה, יודע: אין ולא יכולה להיות שום הסכמה בין אדוקים וחילונים, לא לגופם של עניינים ולא לגבי עצם עקרון הפרדת הדת מן המדינה, כשם שלא יכולה להיות הסכמה בין אנתרופולוגים המעמיקים חדור במקום ובזמן לתוך יער מאוכלס שבטים פרימיטיביים — ולפתע מוצאים את עצמם מתבשלים בקלחת רותחת לקראת כירסום עצמותיהם־הם בשיני אוכלי־אדם.

הפער, פשוט, עמוק ורחב מדי. ולפיכך, כבכל המקרים מסוג זה, מה שיכריע הוא הכוח, ועוד חזון למילחמת־אחים. לפי שעה אנו עומדים רק בפרשת עימותי העצמות וקרבות הקברים.

בהזדמנות פרימיטיבית זאת ראוי לציין בהתפעלות, כי בימים טרופים אלה ביחסי ישראל עם העולם התרבותי (לרבות ארצות־הברית שאיבדה את אמינותה), מתווכחים רבים וטובים בישראל אם יש או אין עצמות בנות אלפי־שנה בחלקת־שדה זו או זו, ואם מותר לגעת בהן. שאלה נכבדה, נכבדה מאוד, שבפתרונה האדוקי, אין ספק, תלויים חוסנה וקיומה של מדינת ישראל. אבל אני מרשה לעצמי לקבוע בקור־רוח, שהשאלה אינה כלל וכלל האם יש או אין עצמות במקום זה או זה בארץ (ברור שאין שעל באדמת ארץ־ישראל, שאין בו עצמות; מה אנחנו, אמריקה, שצריכה לייבא טירות מאירופה כדי שיהיו לה איזה עתיקות לרפואה?) השאלה היא מורדות־אור או השכלה. השאלה היא דת או קידמה. השאלה היא אמונה־תפלה או מדע. השאלה היא תרי״ג מצוות או מגילת העצמאות. השאלה היא מדינת ישיבת־אל או מדינת־ישראל. השאלה היא כפיה דתית או כפיה חילונית.

שחור או לבן.

האנוסים

דבר נורא מתרחש בארצנו המיוסרת. עת האנוסים הגיעה.

בעלי מיקצועות טכניים מסוגלים לשרת כל מישטר בלי הרבה נקיפות מצפון. ככלות הכל, אם אתה מהנדס כבישים, ורואה את יעודך בייעול התעבורה המכונית, היש לדידך הבדל גדול בין שרות ממשלה זו או זו? העיקר שייסללו כבישים ראויים לשמם.

אבל אם לא הפן הטכני מכריע במשלח־ידך, אלא הפן הרעיוני, הרוחני, הערכי, ואתה מוצא את עצמך משרת ממשלה שמדיניותה בתחום עשייתך נוגדת את כל עקרונותיך, את ישותך, אתה אינך יכול לחמוק מבעיות מצפוניות. עובדי מדינה בתחומים כגון חינוך, אוצר, חוץ וביטחון, למשל, בוודאי אינם פטורים מהתלבטויות מצפוניות אם עמדותיהם שונות בתכלית מעמדות הממשלה שבמיסגרת מישרדיה הם מתפקדים, וככל שמעמדם במישרדים אלה בכיר יותר, כן עזה וחמורה יותר ההתלבטות.

הדברים אמורים, כמובן, בכל ממשלה, ומי שחייו הוליכוהו במסלול של שרות מדינה חייב להביא בחשבון מראש גם סיכון מיקצועי מסויים זה, שבמציאות עצמו משרת אדון הכופה עליו להגשים מדיניות שכל־כולה לזרא לו. אבל, מטבע הדברים, מיספר האנשים שנקלעו בישראל למצב נפשי חמור זה של עשיית שקר בנפשם ממש בעבודתם את המדינה, שלא מתוך כפיה חיצונית (כמו למשל חיילים בצבא החובה, להבדיל מחיילי צבא־הקבע) בימי שילטון מפא״י והמערך לא היה גדול ביותר, ולא כל שכן מיספר התפקדנים הבכירים שבהם.

המהפך השילטוני־חברתי בשנת 1977, כמובן, הוא שיצר את הבעיה הזאת בקנה מידה נרחב, ובחירות 1981 החריפוה ביתר שאת — שכן רבים מבין הקורבנות התמימים, והלא כל כך תמימים, של חילופי השילטון, אשר מצאו את עצמם משרתים אדון נתעב בעיניהם, קיוו בסתר ליבם או אף בגלוי, כי מדובר באדון זמני שיוזח ממקומו מקץ ארבע שנים, והיו נכונים להמתין בסבך עד יעבור זעם; עכשיו, משאפסה תיקוותם והאדון הזה נשאר על מכונו — ולא זו בלבד נשאר, אלא נעשה בוטח בעצמו ושחצן יותר (שכן אף הוא לא בטח עד כה כלל ועיקר בהמשך אדנותו) — עליהם להסכין נפשית עם שירות בניגוד למצפונם לפחות שמונה שנים מחייהם — וזו כבר תקופה שאי־אפשר לזלזל בה ולו מבחינת ההשפעות הנפשיות השליליות שעלול אדם חושב ומרגיש השולל את מדיניות אדונו להתנסות בהן בהצטברותה.

אבל מי שצריך לאכול וללבוש ולדור, ולהאכיל ולהלביש ולחנך את ילדיו, מי שצריך פרנסה ואין לו אחרת זולת זו שביצר לו בשרות המדינה — מה יעשה?

הנסיון מלמד, שהרוב המכריע של עובדי המדינה, בכירים כזוטרים, אינם יכולים, או אינם מסוגלים, או אינם מעזים לפרוש מן השרות על מנת לחפש ולמצוא פרנסתם במקום אחר, שבו יהיו משוחררים מעונשם של ביצוע מדיניות ושרות אדון המרתיחים אותם בלי הרף במהותם הנוגדת את מצפונם.

אני מדבר ברוב. יש מיעוט קטן שפורש. יש מיעוט קטן שעומד על דעתו ובא לכלל עימות עם השילטון שאותו הוא משרת. לא באלה אני דן היום, אלא ברוב שמשרתים — ושותקים. שותקים אפילו כשהם מדברים, וככל שהם שותקים יותר או ככל שהם מדברים אחד בפה ואחד בלב, כן אתה יורד לסוף תופעת האניסות האומללה והמבישה, כן אתה עומד על מהותו של מוסד „שיתוף הפעולה" במשמע הנורא שלו, שנתגלה בתקופות כיבוש ארץ על־ידי גורם זר, על כל הבעייתיות של ההתבזות העצמית מול התרצנות העצמית של כורח הפרנסה מזה ותיקוות בלימת־הרע־ככל־האפשר מזה, עד כדי יודנראטיות מסואבת.

יתכן מאוד שזו תופעה חולפת. עד כלות כהונת ממשלת מנחם בגין השניה אולי יטוהרו כל מישרדי הממשלה, מרצון או מאונס, ובעיית האניסות תתחדש שוב — למיספר שנים או כהונות ממשלה — רק בהתהפך השילטון על צידו השמאלי, אם בכלל. אבל בינתיים, אליעזר שמואלי, נכמרו רחמי עליך — לא, לא רק עליך, אתה רק דוגמה בכירה אחת מני רבות — בשמעי אותך מתפתל ומפתל לשונך מול כתב רדיו שאינו יודע חוכמות, בפרשת בזיון החפירות בעיר דוד; לא אומר מפורשות מה אתה חושב כאיש חינוך ותרבות, אלא מעוות את נשמתך ומעקם את פיך ובלבד שלא להחריד מרבצם את אדוניך השחורים משחור, המר וגורן.

בזתי לך באותו רגע. בזתי לך ולכל דומיך בשרות־החוץ, ברמות צה״ל השונות, באוצר ובשאר תפקידים ועמדות. ואחר־כך שאלתי את עצמי: אל תדון את אנוסך עד שתגיע למקומו?

שלום, שלום

(המשך מעמוד 25)

ניסיון זה עמדה ההתקשרות קיצרת המועד עם ימין סוויסה, ממנהיגי האוהלים בירושלים. מגעיו של סוויסה עם הח״כ דאז, פלאטו־שרון, סתמו את הגולל על נסיונה של שלום־עכשיו לגוון את הרכבה החברתי הצר.

למעשה, כרוכות וקשורות כל התוצאות של מערכת הבחירות האחרונה אלו באלו. העובדה שהמערך לא ניצח בבחירות, ואינו מרכיב ממשלה, מניעה חלקים מסויימים בתוכו לנסות ולדחוף לחידוש פעולתה של תנועת שלום־עכשיו. מערכת הבחירות שבה ניצח הליכוד הבהירה כי אף הוא מסוגל להקהיל עשרות אלפי אנשים בכיכרות הערים — ורובו של קהל הליכוד מגיע מאותן שכבות חברתיות שלתנועה כשלום־עכשיו אין דריסת רגל בתוכן.

על צורת הפעילות של שלום־עכשיו בהמשך דרכה, חלוקות הדיעות בין מנהיגיה. כולם מדברים על הצורך בפעילות חינוכית, בעיקר בקרב הנוער, אך לא כולם בטוחים ביכולתה של שלום־עכשיו לעשות זאת. עומרי פדן, למשל, מהרהר בהקפאת הפעילות תוך שמירה על מיסגרת אירגונית מצומצמת.

תוצאות הבחירות האחרונות לכנסת, הם גם שיכתיבו את דרכה הפוליטית של שלום־עכשיו. אורלי לובין מגדירה זאת כך: „שלום־עכשיו מעולם לא היתה נושאת־דגל. היא תמיד צעדה רק חצי צעד לפני דעת הקהל, כדי שתוכל לגייס המונים". באותו עניין אומר גרי ברנר: „היום ברור שהקונסנזוס הלאומי לא איתנו. מספיק שנישאר על מקומנו כדי שנתרחק ממנו עוד, משום שהקונסנזוס פונה יותר ויותר ימינה, ואנחנו מתרחקים שמאלה גם כאשר איננו מחדדים שום עמדה". עומרי פדן אומר שצריך להישמר מכך ששמה של שלום־עכשיו לא יוכתם בעמדות קיצוניות מדי, שישללו מהתנועה את יכולת ההשפעה שלה.

„קו יהודי"

מלבד הפעילות החינוכית המיועדת לשלום־עכשיו, מדובר גם בהקמת לובי יוני. יולי תמיר מגדירה בצורה גלוייה את תפקידה של שלום עכשיו בהקשר זה: „בתוך המחנה הגדול של המערך מדאיגה מאוד הנטייה ימינה. אני חושבת שצריך להתארגן לובי יוני בתוך המערך. היתרון של שלום־עכשיו הוא שאין לו שיקולים מיפלגתיים, ולכן יוכל לפעול". דדי צוקר אומר: „מיפלגת העבודה, בכוחם של תהליכים חזקים מאוד, הולכת לאמץ איסטרטגיה של היימנה — לקראת קו ,פטריוטי', ,מסורתי' ו,יהודי'. חלק מהוויכוח של שלום־עכשיו יהיה בתוך המחנה, עם האיסטרטגיה הזאת. ויכוח שני יהיה עם בגין. אנחנו נהיה שותפים בוויכוח על הדרך, במערך".

אין ספק שהיונים במערך מעוניינים בקיומו של שלום־עכשיו, במהדורה שאינה רדיקלית מדי, ככלי־עזר במאבקם נגד הניצים במיפלגה זו. הניצים יכולים להצביע על ההפגנות שמארגנת תנועת התחייה — והח״כ החדש, אריק נחמקין גם השתתף באחרונה שבהן — כעדות למגמת פניו של הרחוב. היונים יבקשו להראות שיש להם רחוב משלהם, ושלום־עכשיו תוכל לשרת מטרה זאת. משום כך חוששים אנשי המערך שבצמרת שלום־עכשיו מפני חידוד עמדות, בייחוד בנושא הפלסטיני. חידוד עמדות כזה ידחוק את היונים שבמערך לפינה, והרחוב שיוכלו להצביע עליו לא יהיה גדול כל כך.

עמדה שונה לחלוטין מייצג איש תל־אביב אורגד ורדימון. הוא אומר: „המערך יפזול ימינה, ושטח־המחייה של שלום־עכשיו יהיה חייב להיות יותר ספציפי. היא תצטרך להיות יותר מיליטנטית. כשאני אומר מיליטנטית, זה לא אומר שהיא צריכה להראות את כוכב הצפון, אבל זו צריכה להיות תנועה עם אמינות מסויימת. שלום־עכשיו בקונסנזוס הרחב שלו, אין לו משמעות היום. צריך להביא בחשבון גם שהאמון ברחוב לגבי שלום־עכשיו ירד, לפחות אצל חלק מהאנשים. אך עדיין נקודת ההתחלה של שלום־עכשיו גבוהה יותר משל כל תנועה אחרת. יתכן שאם נגלה שהמגמה היא ירידה נמשכת באמון — אולי מוטב להתחיל מלמטה, עם תנועה אחרת, מיליטנטית, שיש לה תאוצה חיו־בית, כלפי מעלה". **שלמה פרנקל**

מלכת המים 1981

מטעם העולם הזה בחסות עץ הזית

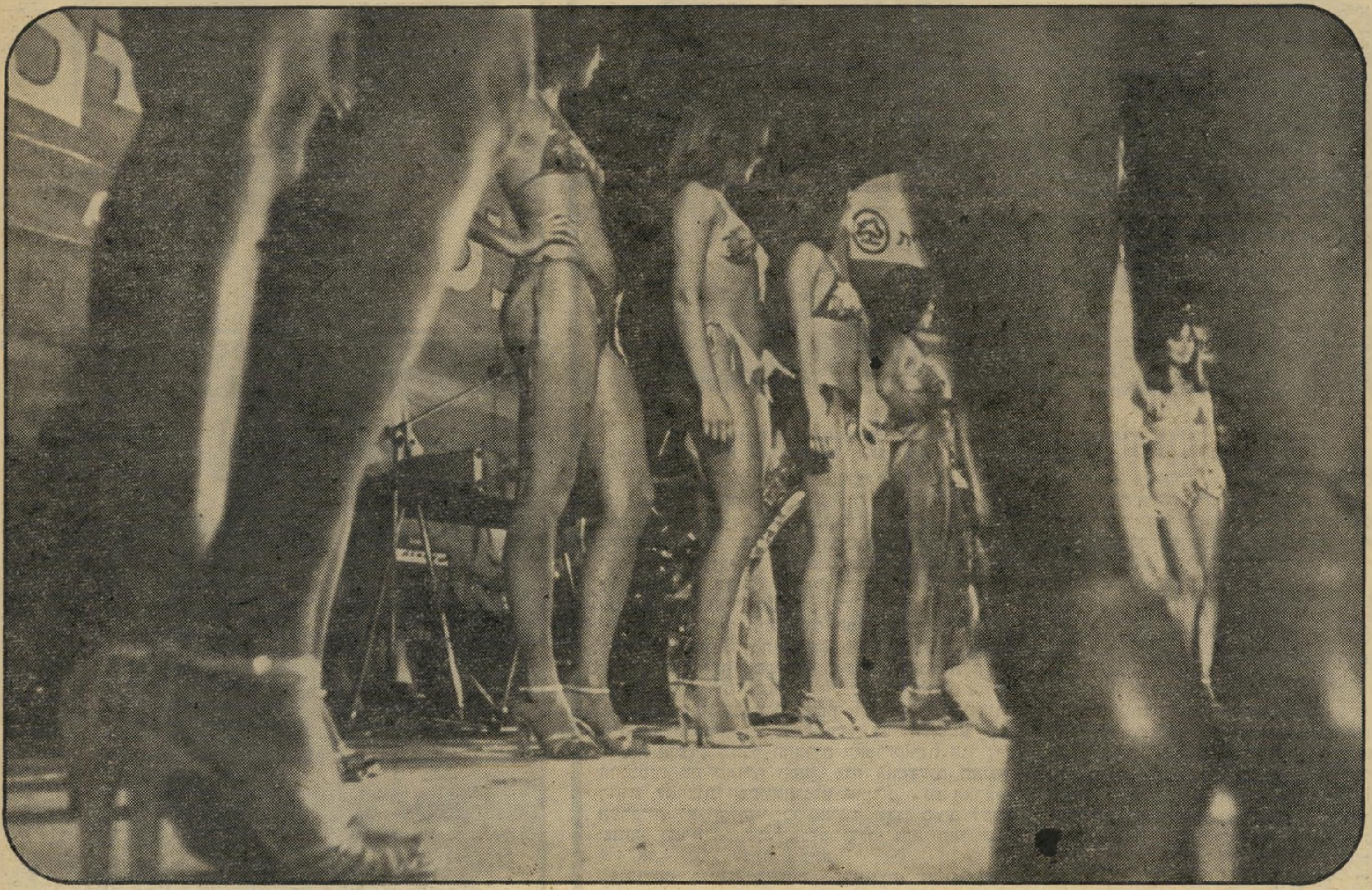

בחסות: חברת הנסיעות „דיזנהויז" ✶ חברת הבנייה הבונה בראשון־לציון, פתח־תקווה, רחובות ותל־אביב „אברהם גינדי" ✶ בית האופנה „ניבה" ✶ בגדי־ים וחוף „גוטקס" ✶ המשקה שכבש את העולם „פינה קולדה" ✶ תכשיטי „אנדין" ✶ חברת התחבורה „יונייטד טורס" ✶ חברת הקוסמטיקה „נייטשר ביוטי" ✶ תכשירי השיער „לוריאל" ✶ חולצות גברים „הווי 2000" ✶ נעלי „מרנו" ✶ סלון לכלות „אמבר"

תחרות אזורית:

אילת – במלון היוקרה „קיסר" (מסביב לבריכה המפוארת), ביום שישי 21.8.81, בשעה 9.30 בערב.

מכירת כרטיסים מוקדמת: אצל זנתי ליד הקולנוע, אצל בית הלחמי, בקיוסק איזידור, אצל „מקור הספר" — במרכז סולל בונה ובקבלה של כל בתי המלון באילת. בערב הנשף בקופת מלון „קיסר", טל. 059-76160. הנחות לוועדי עובדים. לחיילים בקצין העיר אילת.

בנשפים המלכותיים:

● מיצעד מועמדות ● ראיונות אישיים ● תצוגות אופנה מפוארות — קייץ '81 של: „ניבה", „גוטקס", „הווי 2000", „אנדין", „מרנו", „אמבר" ● עיצוב תסרוקות: סלון ג'ימי ומרסל חיפה. הדרכת המועמדות: אולפן לאה פלטשר. איפור: „נייטשר ביוטי" NATURE BEAUTY. עיצוב הכתרים: „אנדין". אירגון: מירי זכרוני ורפי זכרוני.

אמנים אורחים:

צביקה פיק - זמר ומלחין השנה ✶ **חלב ודבש** - זוכי הארוויזיון ✶ **מוטי גלעדי** - הבדרן־חקיין מס' 1 ✶ **מוני פאר** - „שעה טובה" ✶ **ריקי מנור** ✶ **ג'וקי ארקין** ולהקת בנות הג'אז ✶ **משה נוי** ולהקת הדולפינים.

הנשף המלכותי לבחירת מלכת המים 1981

היכל התרבות תל־אביב

אנשים בעולם

ג׳וזף פטריק קנדי: האיש מריח נפט להמונים

ג׳וזף פטריק קנדי מביא את הישועה לאמריקאי הקופא בקור החורף — צינור של דלק שיצא מוונצואלה והגיע עד לבוסטון. ישנם הסבורים שדלק זה עשוי להבעיר את המשואה הבאה בשושלת קנדי. „זה הקנדי לו חיכינו,” טוענים מעריציו של ג׳וזף פטריק, הבכור שב־29 נכדיו של גוזף קנדי, בנו של הסנאטור רוברט קנדי.

אין ספק שלו היה היום הסב בחיים, היה גאה מאוד בתושיה שגילה הנכד. ב־1979, כשכל בעלי־הבתים באמריקה ספקו כפיים נוכח חשבונות הדלק מרקיעי השחקים, יסד ג׳וזף פטריק קנדי אגודה ציבורית, שלא על מנת לצבור רווחים, בשם „אנר־גייה של אזרחים”. בהסתמכו על הצהרתן של ארצות אופ״ק, בדבר החברות האמריקאיות הגדולות החומסות את האזרח הקטן, פנה באמצעות האיגוד החדש לארצות המפיקות־נפט ואמר: „עם הארצות הערביות לא הצלחתי, כי האיגוד שלנו סירב לשלם שוחד. ונצואלה, ששר־הנפט שלה היה חבר טוב של אבא שלי, ענתה בחיוב.”

בדיקת הנושא מלמדת, שמחיריה של ונצואלה נמוכים ב־40% מאלה של החברות האמריקאיות הגדולות. גם החברות האמריקאיות ידעו זאת, ו־מיהרו להכפיש את שמו של קנדי. קנדי כינס מועצת־מילחמה בביתו, והגיש לשר־הנפט מוונצו־אלה את ספרי־החשבונות של האיגוד החדש לבדיקה, שניקתה אותו מכל חשד.

13.5 מיליון גלונים של נפט זרמו מוונצואלה, דרך בתי־הזיקוק של פורטוריקו, לבוסטון, וקנדי מכר את תוצרי־הלוואי של הנוזל היקר לתעשיה. הכל נקנה בכספי המדינה ובברכתו של אדוואדד קינג, המושל.

עתה מתכונן קנדי להרחיב את מיפעל האנרגיה לאזרחים גם למדינות אחרות, ויש המנבאים לו לא רק הצלחה, שתעלה על כל מה שידע אביו, ה־סנאטור רוברט, כי אם גם קאריירה שתעבור גם את דודו, הנשיא המנוח ג׳ון קנדי. ואם שואלים אותו על כך הוא משיב בלהט: „אמריקה מתלבטת בין אוכל לילדיה וחום לרגליה. האנשים לא ימותו מקור, כי אם יחממו את רגליהם בעזרת עצים, ואז ימותו בשריפות — חיזיון נפוץ באמריקה ה־מודרנית.”

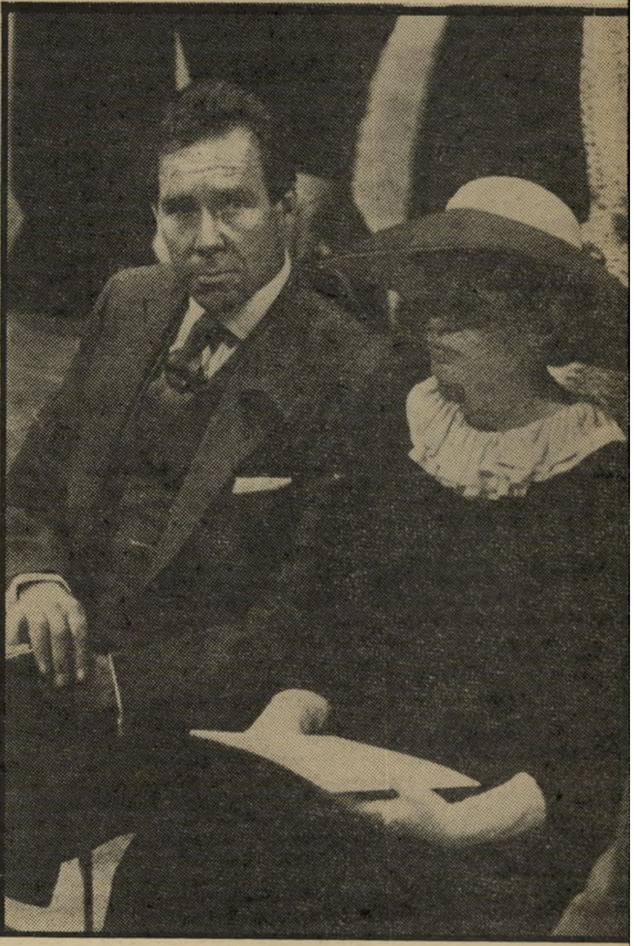

הנסיכה מארגרט: סצינות מחיי־גירושין

שני התצלומים (למעלה) יכולים להוות שני המשכים לסצינה קולנועית דרמאתית: הן צולמו בשעת טכס הכלולות של הנסיך צ׳ארלס והליידי דיאנה.

אלא שבדרמה מישפחתית זו הגיבורים לא יהיו הזוג שנישא אלא הזוג הגרוש. בתצלום העליון נראית הנסיכה מארגרט ובנה, דוכס לינדלי, תופסים מקום בשורות המישפחה המלכותית, כשהם חולפים, בלי להסב ראש, על פני בעלה לשעבר של הנסיכה ואביו של הדוכס. בתצלום התחתון נראה האב, לורד סנודאון, כשפניו מופנים אל עבר אשתו החדשה, לוסי לינדסי הוג.

ישנם הסבורים שבתמונות אלה טמון ההסבר לעובדה, שהמלכה אליזבט טרחה כל כך הרבה כדי להעניק חינוך נוקשה ומסורתי לבנה צ׳ארלס. שכן מארגרט היתה הדבר הקרוב ביותר ל„כיבשה שחורה”, אחרי דודה הפלייבוי, הנסיך של וולס, בשנות השלושים. היא נפגעה מסירובה של המישפחה המלכותית לאשר נישואין לפטר טאוסנד, שהיה גרוש. היא נישה לטוני ארמסטרונג־ג׳ונס, צלם מוכשר ומחונן, שהקיף אותה בידידים מסוג־לא־מקובל בחצר באקינגהם והפך מאוחר יותר ללורד סנודאון תחת האריסטוקרטיה המשעממת, בחרו הנסיכה והצלם לבלות בחברת הבוהימה: שחקנים, מעצבי־אופנה, סופרים ועיתונאים. תחת להינשא לגרוש, מצאה עצמה מארגרט מתגרשת בעצמה, בשערוריה רבתי, מבעלה, אבי שני ילדיה.

חוליו איגלאסיאס:
חזרה זמנית
אל האשה החוקית

אידיליה נפלאה: חוליו אי־גלסיאס ואיזאבל, אשתו לשע־בר, סועדים בצוותא (ראה תצ־לום). אלא שאורכה של האי־דיליה היה בדיוק כאורכה של החגיגה, שבאה לסמל את ה־ווידוי הראשון בכנסייה, ה־מקביל לטכסי בת־מיצווה ובר־מיצווה של שני הילדים הגדו־לים: חוליו־חוזה ושאבלי.

הזמר, אלילם הגדול של בני ספרד והארצות הדוברות ספ־רדית, מאז רודולף ואלנטינו, הפך זאב בודד מאז שהתגרש מאיזאבל. לעיתונאית ששאלה אותו אם מצא את האושר ענה: „גבירתי, מה אוכל לומר לך על אושרי, אם האשה היחידה שאהבתי בחיי לא השיבה לי אהבה.” דבריו כוונו לאיזאבל, נערה ממוצא פיליפיני שילדה את שלושת ילדיו ותבעה ממנו גט. „בתי היא האיזאבל השניה של חיי,” הוא אומר.

כריסטופר ריב: „סופר־אבא כן, סופר־בן לא!"

הילד שנגזר עליו להיות היחידי באמריקה שלא יראה הקיץ את „סופרמן 2", רק משום שהוא בנו של סופרמן, הוא מאתיו ריב. הילד הבלונדי, הנראה בתצלום למעלה כשהוא חובש לאוזניו — כמו אביו — אוזניות בתבנית אוזני־שועל, בגן־החיות שבברונקס, ניו־יורק, רשאי לשחק בכל מישחק ולצפות בכל תוכנית טלוויזיה, אך לא לראות את אביו, עושה הנפלאות בקולנוע.

טוען כריסטופר ריב בן ה־28: „מספיק שמזהים אותי עם סופרמן. איני רוצה שיהפכו את בני לסופר־ילד." ואמנם, הסיבה העיקרית לכך שריב שומר באדיקות על ילדות נורמלית לבנו בן השנה וחצי, נעוצה בילדותו שלו.

הוריו של כריסטופר התגרשו כשהיה בן שלוש. הוא לא יכול לשכוח את הכאב והמרירות שהותירו בו הגירושין. הוריו נישאו מחדש, בנפרד, אך עדיין אינם מדברים איש עם רעהו. נקמתו המתוקה של כריסטופר: ב־1976 עלה לראשונה על הבמה במחזה בשם „עניין בעל חשיבות", עם קתרין הפבורן; כריסטופר הזמין את הוריו הניצים, אילץ אותם לשבת זה ליד זה.

אולי משום כך נישואין ואבהות הם נושאים בעלי רגישות עליונה אצל כריס. את גיי אקסטון, סוכנת־דוגמנית בריטית ואם בנו, פגש ב־1977 ועדיין לא נשא אותה לאשה. „גיי ואני חיים כזוג נשוי לכל דבר. אותן התחייבויות, אותה מסירות, רק פיסת הנייר חסרה. אבל, לעומת זאת, אנו דואגים שלמאתיו לא יחסר דבר. במיוחד אותם רגעים יפים של ילדות, שאב ואם מאושרים בצוותא יכולים להעניק לו."

לפי שעה נהנים כריסטופר וגיי (בתצלום משמאל) מחיים מלאי פעילות, כשכל אחד מהם טורח לשמור על אותה מידה קטנה של מתח שיש בחיים בצוותא, בלי טבעת נישואין. „יש לכך אפילו יתרון," טוענת גיי, „מאתיו יכול להחזיק באזרחות בריטית, כמו אמו."

היילי מילס: איננו זקוקים לנישואין

אם כי כריסטפר ריב והיילי מילס לא נפגשו מעולם, נדמה כי הדברים הנשמעים מפיה מצלצלים כמילים שכבר נשמעו מפי סופרמן הנ"ל. כי היילי מילס, בתו של סיר ג'ון מילס, לשעבר פוליאנה, תגליתם של אולפני וולט דיסני, בחרה לחיות לצד ליי לואסון, חיים של בעל ואשה לכל דבר, הורים לג'ייסון בן הארבע — והכל בלי טבעת־נישואין.

ליי לואסון זכה לתהילה בזכות תפקידו כאלק, המפתה ההפכפך וקל־הדעת של טס, גיבורת סירטו הרומנטי של רומן פולנסקי. כשפגש בהיילי על הבמה, ב־1976, במחזה בשם „מגע האביב", הוא היה בדרך לצמרת. היילי כבר התחילה אז את הגילגול השני בהצלחה.

כמי שהיתה ילדת־פלא בגיל 12, סבלה היילי מכל התסביכים האפשריים. היא נאלצה להפסיד לימודים בגלל קפיצותיה התכופות בין לונדון להוליווד. לא מצאה שפה משותפת עם בני־גילה. לא היו לה חברים. הרוויחה כסף בקלות וביזבזה אותו בקלות. ממורמרת ומשועממת בגיל 17, נפלה בזרועותיה של רוי באולטינג, שביים אותה בסרט „הדרך המישפחתית". היא התעלמה מפער של 32 שנים ונישאה לו בסתר, בפאריס. בנם, כריספיאן, הוא היום בן שמונה. נישואיה לבאולטינג נמשכו עשר שנים. „יחסי עם ליי מוכיחים שהחיים עשויים להתחיל בגיל שלושים ושהנישואין הם דבר שלא נזקקנו לו ולא נזדקק לו גם בעתיד."

אנשים בעולם

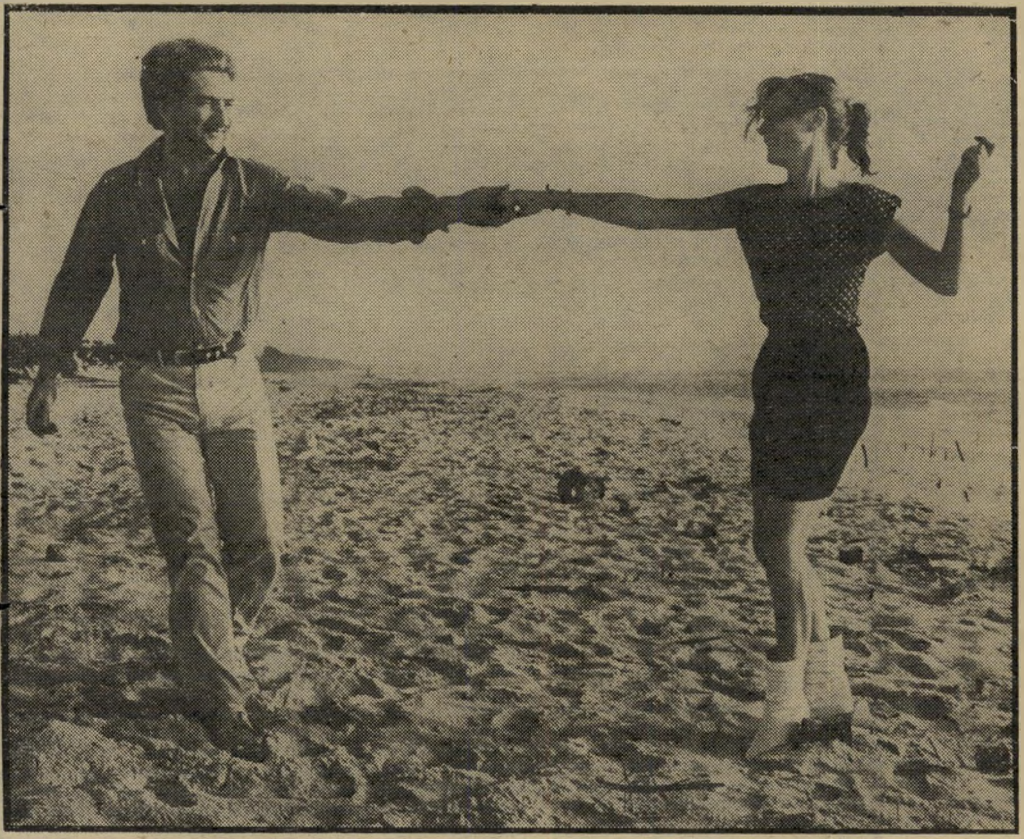

איזאבל הופר ואדי מיטשל: רוק'נרול על החול

הכוכבת המודרנית התורנית, איזבל הופר, ו־כוכב הרוק'נרול המיושן של הפופ הצרפתי מצאו קרקע משותפת לרקוד עליה בצוותא. איזבל הופר ואדי מיטשל נועדו יחד על החוף, בסנגאל, הודות לבמאי ברטראן טאברנייה, שמעסיק אותם בתפקידים הראשיים בסירטו החדש: „לטאטא מתחת לשטיח". הסרט מתרחש בכפר כושי במעמקי אפריקה, בשנת 1983. מפקח מישטרה, המגולם על־ידי פיליפ נוארה, מתגלה כצדיק יחיד בעיירה של שוטים, השמה את החוק ללעג ומשחדת כל חלקה טובה. הליהוק של הופר ומיטשל, זה בצד זו, עשוי לשמש מנוף למיטשל בתחום הקולנוע. בשנות השישים היה מלך הרוק'נרול הצרפתי. אחר־כך כמעט שנדחק לקרן־זווית. חידש את הופעותיו כמלחין, נשא לו אשה חדשה והחליט לנסות את כוחו הפוטוגני. הסכמתה של הופר להופיע כעזר כנגדו היא אשראי בטוח.

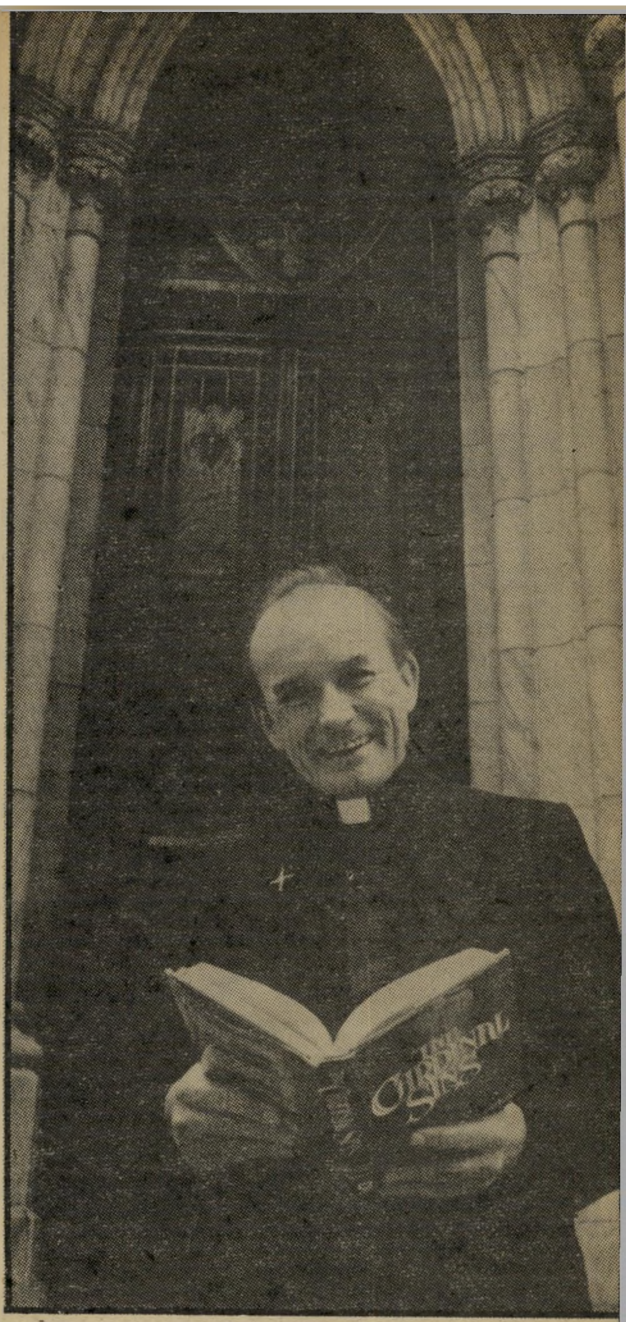

האב אנדריו גרילי: „מעולם לא היה ספר מלא במעשי־תועבה כמו הברית־החדשה!"

כשמישהו כותב ספר, המתאר ארכיבישופים כאנשים בעלי הורמונים ופנטסיות מיניות, וכאשר מישהו זה הוא כומר קתולי, ה־בוחר לסיפרו את השם „חטאי הקרדינל" — אומר הדבר דרשני. ואם שם הסופר הוא אנדריו גרילי, ברור שהספר מבטיח לא רק סנסציות עסיסיות על מעשי־זימה בגלימות־קודש, אלא גם ביקורת נוקבת וחסרת־רחמים על הכנסייה המודרנית. כי גרילי, כומר בן 53, הוא מרצה לסוציולוגיה באוניברסיטת אריזונה, עיתונאי בעל עט שנון, שרב־המכר הקודם שלו „כך נבראו האפיפיורים", הרגיז את ציפורי־הנפש של מאמינים רבים.

„אם מישהו מדמה בנפשו ש־איש־דת משולל רגש אנושי כל־שהו ומשוחרר מבעיות של בן־תמותה רגיל, הרי הוא חי ב־אשליה מטופשת. אין סיבה ש־הכמרים יעמידו פנים של יצורים על־אנושיים. איני רואה כל רע בכמרים הומו־סכסואלים, אם כי אין טעם לחשוף בפומבי, ב־תופים ובחצוצרות, דברים שיפה להם הצינעה. נישואין? מי ש־חושב כי הכנסייה לא התירה נישואין בשורותיה, טועה. כבר היו דברים מעולם ובמאה השביעית הגמישה הכנסייה עמדתה לא פעם. הניאוף? הכנסייה ראתה תופעה זו בעין־רעה, רק משום שסיכנה את מעבר הרכוש ליורשיו החוקיים."

האב גרילי מגלה עמדה מקורית ואמיצה ביחס לכל נושא מוסרי או מיני המוצג בפניו, אם כי על שאלת ההפלות אין בפיו תשובה: „בנושא זה אני בעצמי נבוך. קשה לי לקבל את הדעה כי ביצית מופרה הינה יצור אנושי. היה זה כאילו נאמר שתוכנית המחשב שווה ל־תוצאה."

עדות לכך שלכמרים יש לא רק הורמונים, כי אם גם הומור ותעוזה, אפשר למצוא בכמה פניני־לשון של גרילי. לדוגמה: „האפיפיור יוחנן פאולוס השני דומה לרונאלד רגן. שניהם שחקנים לשעבר. אתה חייב להעריץ אותם בתור שכאלה, אם כי אינך חייב להעריץ אותם כפוליטיקאים."

האם הוא חושב שסיפרו, „חטאי הקרדינל", עשוי לפגוע בכנסייה? „לא. יש ספר אחר ה־מתאר את הבישופים והאפיפיור כאנשים תאבי־בצע, רמאים, גנבים, פחדנים, קארייריסטים ו־בוגדים. זוהי הברית החדשה."

ברט באכראך: אהבה לקול חדש

ברט באכראך, המלחין הידוע („זרים בלילה"), פגש את קארול באייר סאגר ב־1978. אז היה עדיין נשוי לכוכבת הקולנוע אנג'י דיקנסון, והיא חיה במחיצתו של הפסנתרן־המלחין מרווין האמליש. במשך שנה תמימה היו שותפים למוסיקה בילבד. הוא הלחין, היא שרה — ולא פעם כתבו שירים בצוותא. בינתיים גישרו השירים על פער של עשרים שנים בגיל. היום באכראך הוא יפה־תואר בן 52, וקארול בת 34. אבל כנראה שלשנים אין משמעות בעיניהם. כותרת תקליטם המשותף הראשון, העומד לצאת לאור בקרוב: „קל לאהוב שוב". ליד הכלי האהוב על שניהם — הפסנתר — הם נראים מאושרים בהחלט.

אנשים

סקופ השבוע: דויד לוי הצביע בעד הקומוניסטים בבחירות לכנסת הרביעית ב־1959

■ האם זה יכול היה לקרות? האם **דויד לוי** הצביע בעד המיפלגה הקומוניסטית? השבוע גילה זאת אחד מוותיקי מק״י. הוא סיפר כי ב־1959, כאשר היה לוי פועל פשוט במיפעל כיתן בבית־שאן, הוא הצטרף לקבוצת פועלים בעלי־הכרה, שבראשה עמדו פעילי המיפלגה הקומוניסטית (שכללה אז את רק״ח של היום). בבחירות לכנסת הרביעית באותה שנה הצביע לוי, לדבריו, בעד מיפלגתם.

■ הבדרנית **ציפי שביט** שהתה באחרונה בנופש במלון בנהריה. כוכבת תוכניות־הטלוויזיה לילדים, הנמצאת בחודשי־הריונה האחרונים, היתה באותו המלון שבו נפש ראש־הממשלה, **מנחם בגין**. היא התקבלה בבריכת המלון בקריאות: „ציפי שביט הגיעה!” והילדים במקום לא הפסיקו מלהקיף אותה. לדבריה היא זכתה בקבלת־פנים אוהדת יותר מאשר בגין, שלא הירבה לצאת מחוץ למלון.

■ ח״כ הליכוד **רוני מילוא**, הסביר בשבוע שעבר בהלצה מדוע הוא לא מונה לתפקיד סגן־שר בממשלתו החדשה של בגין. לדבריו מינה בגין שרים וסגני־שרים על־ידי הודעות לבני־זוגם. לשר־התחבורה החדשה, **חיים קורפו** אמר: „תודיע לאשתך שבעלה הוא שר.” ל**מרים גלזר־טאסה** סגנית שר־החינוך, אמר בגין: „תודיעי לבעלך שאשתו היא סגן־שר.” כשהזמין אליו את מילוא ואמר לו, לדבריו, „אמור לאשתך שבעלה הוא סגן־שר,” ענה לו מילוא: „אבל אשתי

ניתן להביא מחו״ל מטוסים מלאים במהמרים, וזו תהיה הכנסה של מיליוני שקלים בשנה לאוצר־המדינה.”

■ שריר גילה שהוא לא אכל בתישעה באב, ועל־כך בירך אותו מעל בימת הכנסת ח״כ אגודת־ישראל, **שלמה לורנץ**.

■ שריר נשאל על קשריו עם המיליונר חובק־העולם **שאול אייזנברג**. הוא ענה בלהט: „מעולם לא ראיתי את אייזנברג. לא בתמונה ולא בגודל טיבעי. אין לי שום קשר עם עסקיו, לא במישרין ולא בעקיפין.” העיר לו על כך דנציג: „כדי לקבל שיק לא צריך לראות את אייזנברג.”

■ במלון בנתניה עמדה להיערך מסיבה אינטימית לשריר, לרגל התמנותו כשר־התיירות. מאחר ושריר לא הגיע, הוחלט לקיים את המסיבה לכבוד הח״כים שהוזמנו אף הם למסיבה, ושכולם היו תושבי נתניה והסביבה. במסיבה השתתפו הח״כים **יהודה פרח** ו**מיכאל דקל** מהליכוד, **בן־ציון רובין** מתמ״י ו**יהודה חשאי** מהמערך. כך הוקם, למעשה, הלובי של הח״כים, תושבי נתניה.

■ לאורחים הוגש דג־סלמון מעושן שהוטס במיוחד למסיבת־הקוקטייל מנורווגיה, ומחירו היה 15 אלף לירות.

■ הח״כ לשעבר מרפ״י, **עמוס דגני**, שהוזמן אף הוא למסיבה, התבסס על ניסיונו האישי ואמר לח״כים שנכחו במקום שהמסיבה היא במקומה, כי ברור שכאשר הם

ראל כץ, ופעיל בתל״ם, הוא היום סמנכ״ל שירות־התעסוקה. תאורי, שהוא מפעילי עדות־המיזרח, שאל עיתונאית במה היא עוסקת: כשענתה לו שהיא כותבת על ענייני מיעוטים, אמר לה: „כתבי עלי ועל פרח,” בהתכוונו לח״כ יהודה פרח, שנמנה עם בני עדות־המיזרח במיפלגה הליברלית שבליכוד.

דים?” למישפחת שחל יש שני ילדים.

■ ישיבת סיעת־המערך, שתדון באיוש הוועדות בכנסת, תתקיים, ככל הנראה, בעת פגרת הכנסת. העיר על־כך יושב־ראש המיפלגה, **שימעון פרס**: „אז ייפתחו שערי־השמיים של המיפלגה. ח״כ **אבא אבן**, שישהה ב־

את השני, ואז יתכן שהשר יעשה סוף־סוף משהו. לחילופין, יתכן שרצוי שסגן־שר אחד יהיה אחראי על מגביות בחו״ל שיידרשו למימון לשכות שני הסגנים, מזכירותיהם ונהגיהם.

■ הכתב הפרלמנטרי לשעבר של הארץ, **יהושע טן־פי**, („י. סירה”) בא ל־

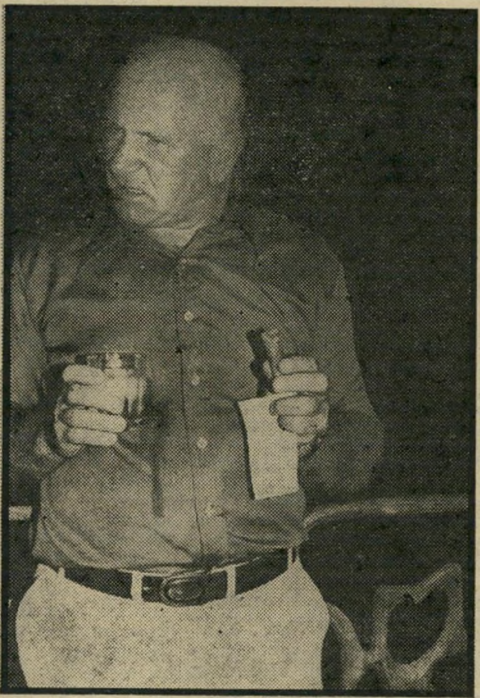

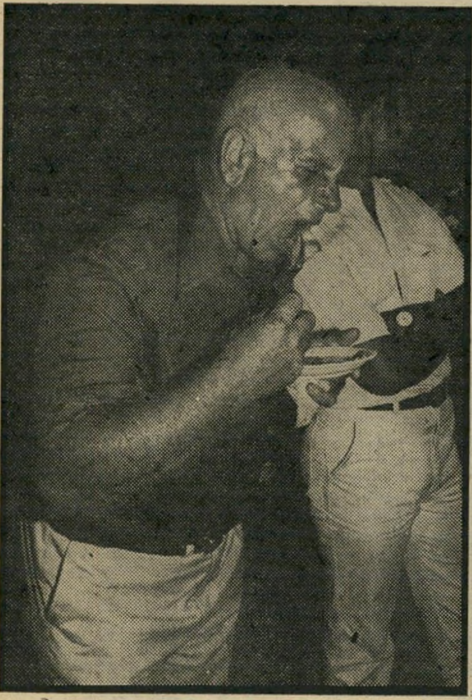

מיכאל דקל סגן שר־החקלאות, היה אחד מאורחי הכבוד במסיבה לכבוד ח״כים נתניתיים. היו לו בעיות עם המזון שהוגש לו. הוא התאמץ שלא ללכלך את בגדיו, והחזיק בידו מפית ליתר ביטחון, אך בכל זאת נשפך על חולצתו רוטב של אג־רול סיני, שהוגש על־ידי המלצרים, והותיר עליה כתם (מימין).

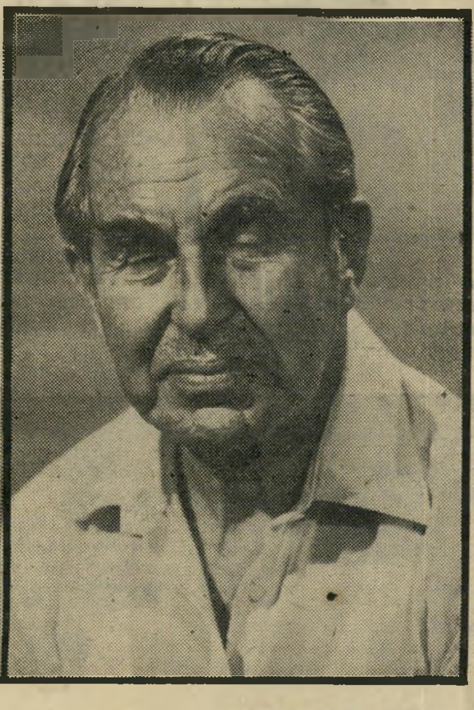

חיים הרצוג ואורה נמיר היו בין הח״כים שהתבקשו על־ידי צלמי לישכת העיתונות הממשלתית להצטלם עבור תעודות־הח״כים שמנפיקה מזכירות־הכנסת בפתיחת של כל כנסת חדשה. תעודות אלה מזכות את הח״כים בכל ההטבות שמהן נהנה הח״כ, כגון חסינות ונסיעות חינם בכלי־תחבורה ציבוריים. השניים עצמו עיניהם מהבזק הפלאש, וכך הונצחו.

בחו״ל.” אז השיב לו בגין: „אם כן, לא תהיה סגן־שר.”

■ בערב ראיונות נשאל שר־התיירות **אברהם שריר** על־ידי **איתן דנציג** מדוע לא הוקם קאזינו בארץ. ענה לו שריר: „אין שום איסור בתורה לגבי הימורים. לדעתי,

ייצאו מהכנסת, לא יעשו להם מסיבות.

■ בין שני תריסרי המוזמנים שהיו במקום בלט המארגן הנמרץ **מוטי תאורי**. מוטי שהיה פעם בד״ש, אחר־כך כיהן כעוזרו של שר־העבודה־והרווחה לשעבר, **ישר**־

■ ח״כ המערך **משה שחל** יוזם חוק למען מישפחות מרובות־ילדים. הוא הסביר לאנשי סיעתו את חשיבות העניין. שאל אותו **אריק נחמקין**, הח״כ הניצי של המערך: „בתור עיראקי, למה אין לך משפחה ברוכת־ילדים?”

חו״ל, הציע לחבריו לבוא לבית ברל, שאותו הוא מנהל, ולערוך את הדיונים בהוסיפו: „שערי־השמיים שלי יהיו פתוחים, אך אני לא אהיה נוכח בחווייה.”

■ המצב העדין שבו מצוייה הקואליציה צימצם את אפשרות הח״כים של המערך לצאת לחו״ל. הללו נדרשו להתקזז עם ח״כ של הקואליציה, כדי שהרוב הזעום, שעליו נשענת הממשלה לא יתרחב. כשהביא ח״כ המערך **חיים הרצוג** לאישור הסיעה את לוח־נסיעותיו הצפוף, התעניינו הכל לדעת עם מי הוא התקזז. להפתעת רבים, סיפר הרצוג שהמתקזז שלו אינו אלא יושב־ראש הקואליציה, ח״כ אגודת־ישראל, **אברהם שפירא**, שאפילו יחזור עימו לארץ באותו יום.

■ שפירא הסביר: „אחרי שגיליתי את הדבר הנפלא הזה שנקרא קיזוז, אנצל אותו עד תום.” הח״כ המזוקן, שהוא בעל מיפעל שטיחי כרמל, ידוע בנסיעותיו הרבות לחו״ל. במיזנון־הכנסת מכנים אותו „עסקן בקו תל־אביב־ניו־יורק.”

■ ח״כ **אליהו שפייזר** הישווה את מישרדי־הממשלה שיש להם עתה שני סגני־שרים לטילים מתפצלים. ח״כ **תמר אשל** בירכה על התופעה, והציעה לכל השרים לאמץ את הפטנט של שר־החקלאות, **שימחה ארליך**, שלו שני סגנים. לדעתה תהיה כך תעסוקה לכל אנשי הקואליציה. כל סגן ינטרל

ביקור בבניין בשבוע שעבר. טן־פי, שהוא גם משורר, שוחח עם ח״כ **יוסי שריד** על שידורי הטלוויזיה בערב תישעה באב, ושיבח את המנחה **ישראל סגל**, אך מיד הוסיף: „מאחר והוא היה כל־כך טוב, אני לא מאמין שישאירו אותו.” ענה לו שריד: „אם כך, אין מה לדבר עליו. ימיו ספורים.”

■ בימי שר־הביטחון משה דיין היתה קיימת רשימה שחורה של קציני־מילואים, אשר נאסרה כניסתם למיתקני־צה״ל. כך סיפר השבוע קצין בכיר שהיה אז בשירות פעיל, ושעבר גם הוא מאז למילואים. עם האנשים שאסור היה לקציני־צה״ל להזמינם למיפקדותיהם נמנו האלוף (מיל׳) **מתי פלד** ואל״מ (מיל׳) **מאיר פעיל**.

■ **דויד הכהן**, מי שהיה בעבר ח״כ מטעם המערך ויושב־ראש ועדת־החוץ והביטחון, הזדקן לאחרונה בשנה שלמה ביום אחד. הכהן, שהוא בן 83, ביקר אצל בני־מישפחה, וגילה ספר ישן של אביו, שבו נרשמו תאריכי לידה של בני־המישפחה. כשחישב הכהן את שנותיו על־פי הכתוב בספר, התברר לו שהוא עתה בן 84.

■ למרות גילו, פעיל עדיין דויד הכהן בכל תחומי־החיים. הוא בא לישיבות מרכז מיפלגת־העבודה, ואפילו נואם במרץ. הוא נוהג בעצמו במכוניתו בנסיעות ארוכות, והוא גם עובד בחברת אטלנטיק, חברת־הדיג של השר **יעקב מרידור**.

מי שהיו, הווים ויהיו

„אשה היא כמו מפת העולם. בגיל 20 היא כמו אסיה — היא חמה מאוד, בגיל 30 היא דומה לאמריקה — היא מאוד מתוחכמת, בגיל 40 היא כמו אירופה — מיסתורית מאוד ובגיל 50 היא כמו אנטארקטיקה — כולם שמעו עליה אבל אף אחד לא גילה אותה". ●●●

הקודמת היא שרית איטר, ש־היתה חברתו של הזמר אבי עופרים בשנה שעברה.

ממסיבה למסיבה

התוכנית המקורית של המסיבה היתה שאבי עופרים יביא את הגי־טרה שלו וישיר עם אורחיו, אולם רחל טימור, שלא סמכה על ההבטחה, הכינה מבעוד מועד קסטה ש־עליה היו מוקלטים שיריו של עופרים. אבי לא הביא עימו את הגיטרה, אך לעומת זאת הביא הרבה ידידים, אותם שיכנע להישאר עימו עד אור הבוקר. כשזרחה השמש נסע לבילוי של שבוע באילת. ●●● על גג תל־אביבי אחר נערכה מסיבה לכבודם של **שרה ויורם יוגב**, איש גלי־צה"ל לשעבר ואשתו, שחיים היום בניו־יורק. את המסיבה ערכה לכבודם הקוסמטיקאית **ליזיקה שגיא**. ●●● המסיבה התחילה בשעה מאוחרת של הערב, משום שהאורחים היו אנשי במה וטלוויזיה שבאו אחרי סיום הופעותיהם. ●●● קריין החדשות **חיים יבין** ואשתו **יוספה** באו מירושלים, אחרי סיום מהדורת החדשות שהגיש יבין באותו ערב. חיים הרגיש בחיסרון

מצועפת בוחנת עצמוז במראה היא אורנה גלזן, אשר מדדה את כובעיה של רחל טימור.

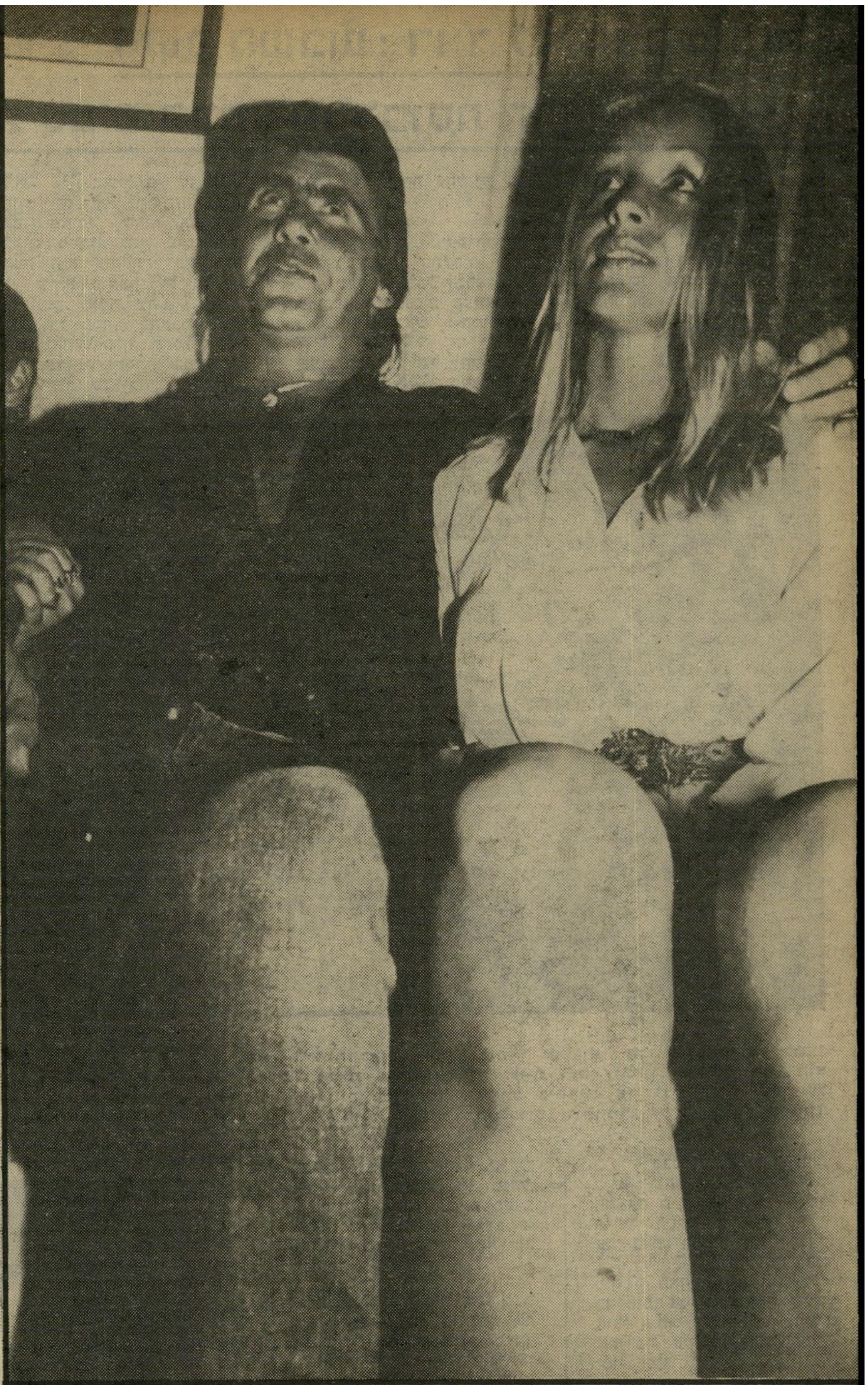

הבלונדית של העונה סנדרה הירט, שהגיעה למסיבה יחד עם חברה הזמר אבי עופרים, לבושה לפי צו האופנה האחרונה. בתמונה למטה נראית מעצבת האופנה דבורה דיטמן הרוכנת לנשק את אבי עופרים.

השמש הישראלית הלוהטת מביאה מידי קיץ את הזמר **אבי עופרים** לביקור בארץ. הציירת הבלונדית הטמירה, **רחל טימור**, ערכה השבוע מסיבה בביתה לכבוד אבי. השניים הכירו בתערוכת ציוריה של טימור, שנערכה בגרמניה, שבה ביקר אבי עופרים כאורח. עופרים, שהתלהב מציוריה של רחל, ביקש ממנה שתצייר עבורו את עטיפת תקליטו. ●●● במסיבה שנערכה על גג ביתה של רחל טימור נפגשו אנשי הבוהימה התל־אביבית שלא ראו האחד את השני שנים. השחקנית לשעבר **יעל אביב** באה למסיבה יחד עם אחותה **אריאלה וידזר**. יעל, החיה כיום בהודו, זכורה מהסידרה הטלוויזיונית חדוה ושלומיק. היא באה לחופשה ללא בעלה, עורך־הדין **צחי שני**, אלא רק עם בתה בת החמש, טאי. אריאלה, אחותה, היא ציירת שעבדה בטלוויזיה כמאיירת. ●●● התכשיטאית **רחל גרא** נפגשה במסיבה עם השחקנית לשעבר **חנה עדן**, שלא מבלה כיום במסיבות רבות. השתיים פגשו בשמחה את **אתי אלוף**, המעצבת אביזרים אופנתיים שונים והחיה כיום בטאהיטי. ●●● **שמוליק קראוס** ואבי עופרים סיפרו שהם היו, למעשה, הצמד המקורי עופרים עת חיו יחד בדירה משותפת. השניים שהיו צמודים האחד לשני כאחים, קראו לעצמם עופרים, „מאחר שהיינו בניו של צבי, אביו של אבי", סיפר קראוס. כשהצטרפה **אסתר עופרים** היו בין השלושה חילוקי־דיעות בנושא חלוקת הרווחים, ומשום כך התפרקה השלישיה, ובצמד נשארו אסתר ואבי עופרים. ●●● אבי עופרים, שמגיע כל שנה עם יפהפיה צמודה אחרת, בא השנה עם בלונדית גרמניה בשם **סנדרה הירט** ופגש במסיבה את חברתו מהשנה שעברה **שרית איטר**, שסיפרה כי היא עומדת לנהל מיסעדה חדשה של המיסעדן **ג'קי רונן**. ●●● אשת יחסי־הציבור של התיאטרון הלאומי הבימה, **רוני כרמל**, באה גם היא למסיבה לכבודו של אבי עופרים, וסיפרה שהיא מחכה בכליון עיניים לפגרת הקיץ של התיאטרון. ●●● ידידה הקבוע של רחק טימור הוא עורך־הדין **אילן לפידות**, מי שהיה בעלה של הדוגמנית המצליחה, **ליאורה לפידות**. סיפר אילן:

מישקל כבד יורם יוגב נושא על כפיו את אשתו שרה למרות מחאו־תיה הנמרצות. השניים, לכבודם נערכה המסיבה, נראו נהנים עד מאוד. הם לא הפסיקו להשתולל עם אורחיהם במשך כל הערב.

מישקל יותר כבד הבדרנית ציפי שביט נמצאת בחודש ה
להריונה. שרה יוגב הנראית עימה ב
סיפרה שאת הילד אותו נושאת ציפי בבטנה עשו ציפי ובעלה אבישי על מי

באה השבוע לארץ לאחר שהות של כחודשיים בלוס־אנג׳לס. היא סיפרה שהיא עומדת לשוב לאמ־ריקה בעוד כשלושה חודשים, וש־היא מתכוונת לחלק את זמנה בין ישראל לאמריקה. ●●● הבמאי **צדי צרפתי** סיפר שבאחת ה־

הצגות נקרעה כתפיית שימ
השחקנית־בדרנית, **חנה**
תוך כדי הופעה. השחקנים
מאחוריה ניסו לקשור את ה
כדי שהקהל לא ירגיש וכ
הצגה תוכל להימשך לל
לות. ●●●

הבריאה והרזה הם ליזיקה שגיא והבדרן דובי גל. דובי, שבא אחרי הופעה, נח במשך רוב הערב על הכסא. הפעם היחידה בה קם מכסאו היתה כשהחליט לאכול ופנה להשביע את רעבונו. מיד לאחר שסוים לטעום מן הכיבוד, חזר לשבת.

מצלמות הטלוויזיה שאליהן הוא כל־כך רגיל, ונראה משתעשע ב־מצלמה של אחד הצלמים שנכח במקום. ●●● „אחד הדברים ש־אני אוהב בתל־אביב,” סיפר יבין, „זו הדרך חזרה לירושלים. אני לא מבין איך התל־אביבים מסתדרים עם תלחות בעיר הזאת.” ●●● הזמרת **שולה חן** ובעלה, הפיז־מונאי **אבי קורן**, באו למסיבה

אחרי סיום הצגה שבה משתתפת שולה. ●●● הבדרנית **ציפי שביט**, בחודש השמיני להריונה, נראתה שזופה אחרי חופשתה ב־נהריה. „יכול להיות שבגין הוא מלך ישראל,” היא אמרה, „אבל אני הייתי מלכת נהריה, למרות ששנינו היינו שם.” ●●● דמות טלוויזיונית אחרת במסיבה היתה הקריינית **דליה מזור**, שבאה עם

אחותה המאפרת **דפנה פיסט**, הנשואה **לאורי פירסט**, גם הוא מהטלוויזיה. ●●● הזמרת **נירה רבינוביץ**, הבדרן **דובי גל**, ה־בדרן **דודו דותן** והשחקן **יהודה ברקן** שבאו גם הם לאחר הופעו־תיהם, השביעו את תיאבונם בקוס־קוס המרוקאי החריף ובשפע הסל־טים שהגישה ליזיקה לאורחיה. ●●● הדוגמנית **תמי בן־עמי**

הנבחרים קריין החדשות חיים יבין, שמגיש גם את
הטלוויזיונית „הנבחרים”, לא היה רצינ
במסיבה. במשך כל הערב נשאר לעמוד על גג הבית מפאת החום
יבין טען שהדבר שאהוב עליו ביותר בתל־אביב זו הדרך חזר
שלים, כמי שמתגורר בירושלים אין הוא רגיל ללחות של ה

חברת „אל״

שבת, וביום

בהקשר ל„ריב־ההיס־טורי״ שבין שר־האוצר **יורם ארידור** וכתב־מבט **אלישע שפיגלמן**, נזכר מנכ״ל רשות־השידור לשעבר **יצחק ליבני**, שיחסים מתוחים בין פוליטיקאים ואנשי־טלוויזיה אינם עניין של התקופה האח־רונה בילבד. כשהיה משה דיין שר־הבטחון, הוא כעס אחרי ששודרה במבט כתבה מסו־יימת על פעילות השר, וכתב לליבני בחרוזים: „אז איך מרגישים / בגוב הפישפשים?״

המנכ״ל הנוכחי של רשות־השידור, **יוסף** („טומי״) **לפיד**, סיפר שהוא מרגיש קירבה מיוחדת לשפיגלמן, ש־שמו העיברי הוא איש־מראה. בצעירותו עבד טומי אצל קרו־בי מישפחתו בבית־חרושת קטן לייצור מראות, וגם אותו אפשר לכנות איש־מראה.

ח״כים ותיקים אמרו שלא זכור להם מיקרה שבו דיבר שר 45 דקות מעל בימת הכנסת על עיתונאי כלשהו כפי שדיבר על שפיגלמן, ומי־שהו אף הציע שהפסיכולוג, ח״כ **יהודה בן־מאיר**, ימו־נה לתפקיד סגן־שר־האוצר, שם יוכל להביא תועלת בת־חום שבו התמחה. בן־מאיר הוא סגן־שר־החוץ.

אגב, לא רק שפיגלמן מטיל אימה על ארידור. מ־ראיינים פרטיים, העורכים ערבי־ראיונות ברחבי־הארץ, שפנו ליורם ארידור וביקשו לראיינו, נענו בשלילה.

סנסציה בכסית: אחד מיושבי־הקבע של המקום, ה־משורר **יונה** („יבי״) **בן־יהודה**, ייעדר ממנו במשך שבועיים. גרם לכך השחקן **חיים טופול**, שנתן לו ב־מתנה כרטיס לפאריס, הכרוך בשהייה של שבועיים בבירת־צרפת. יבי מקווה להיפגש שם עם אנשי־הרוח המהפכניים הנערצים עליו.

המנחה השנוי־במחלו־קת, **דודו טופז**, סיפר ל־**שמואל שי** שאחרי ההתבט־אות האומללה שלו בכנס ה־מערך בתל־אביב, לא התקשר עימו איש מאנשי המערך כדי לעודד את רוחו, ודווקא אנ־שים מהליכוד טילפנו אליו ואמרו לו שיחזיק מעמד. טופז ציין בין המתקשרים עימו את ח״כ־הליכוד החדש, הג׳ינג׳י **מיכה** („הקרען״) **רייסר**, ש־התקשר עימו ואמר לו: „לא נורא. לא נורא.״ טופז אמר שאילו היו היום מתקיימות בחירות חדשות, הוא לא היה מצביע בעד מערך. ערב־הבחי־רות סיפר טופז שהוא יצביע עבור תנועת־עצמאות של **עזרה זוהר**.

רייסר גם מעורר מח־לוקת בתנועתו, תנועת־החי־רות. אחרי הופעתו בטלוויזיה, בסידרה של **חיים יבין** ה־נבחרים, התקשרו אליו רבים ושאלו אותו מדוע הוא דורך על מוקשים. הם התכוונו לכך שרייסר, שהציג את עצמו כ־ידיד נאמן של **עזר וייצמן**, הצביע על **שמואל תמיר** כעל אחד המועמדים האפש־ריים לרשת את בגין.

רייסר סיפר שתמיד, כשהלך ברחוב עם עזר או עם **דויד לוי**, לא הצביע איש עליו, כי אם על מי שהלך לידם. כיום עוצרים אותו ברחוב, ילדים מבקשים ממנו חתימות, והיו ששאלו

שגעון באשקלון

הפנינג מדליק לרווקות ורווקים

במלון „סוויסוטל״ אשקלון

swissotel ★★★★

מיום שישי – 28.8.81 אחה״צ עד יום ראשון – 30.8.81

- להקת „סקסטה״
- קורין אלאל
- שושי באגף 7 עם חנן יובל, דוד שושי וליב סיגלר
- להקת תשרי עם הזמרת ויויאן בר
- משחקים עליזים נושאי פרסים

בחירת Miss Swiss
שתזכה בטיסת חינם לשווייץ ב„אל־על״
ובשהייה של שבוע במלון זילברהורן בגרינדלוואלד, שווייץ

יופי של אירוע עם „הלנה רובינשטיין״
לכל הנשים – בושם EMOTION II
לכל הגברים – מי־גילוח MEN'S CLUB
תמרוקים לשלוש המלכות: Miss Swiss, מלכת אשקלון
ונסיכת הבריכה. איפור כל המועמדות לתואר.

בין כל המשתתפים בהפנינג תוגרל
גיטרה IBANEZ
מתנת „גיטר־סיטי״ תל־אביב.

כל הבידור, הפרסים, הארוחות וכל היתר
‎-.999 שקל לאדם כולל מ.ע.מ.

אוֹן חופשי חופשי

ארוח ונופש בע״מ
החברה הגדולה והוותיקה בישראל

VISA
אנו מכבדים כרטיסי ויזה

עוד פרטים מהנים והזמנת חדרים בכל סניפי חברת „און״ המארגנת את ההפנינג:

הנהלה ראשית ומשרד מכירות לקבוצות: תל־אביב, רח׳ אסתר המלכה 5, 64398, טל. 246185, 03-248158 • **תל־אביב:** רח׳ אלנבי 111 (בפסג׳), 65127, טל. 612567, 612610, 03-624033 • ככר דיזנגוף, רח׳ ריינס 4, 34381, טל. 03-248306 • כל־בו „המשביר לצרכן״, לב דיזנגוף • „שגיא טורס״, רח׳ בן־יהודה 76, 63433, טל. 03-248204-5-6 • **ירושלים:** „כהנא־און״, רח׳ יפו 38, 94222, טל. 02-224008 • **חיפה:** רח׳ נורדאו 5, 33122, טל. 04-645403-4 • „כרמל טורינג־און״, שד׳ הנשיא 126, 34632, טל. 04-82277 • „ארמון טורס״, רח׳ אבן־סינא 4, 33111, טל. 04-672722-3-4 • **קרית־ביאליק:** „ארמון טורס״, רח׳ קרן היסוד 16, 27000, טל. 04-712681 • **פרדס־חנה:** „פרוינד״, רח׳ הדקלים, טל. 063-79838 • **נתניה:** רח׳ הרצל 4, 42401, טל. 053-22947 • **אשדוד:** „שגיא טורס״, רח׳ רוגוזין 11, 77273, טל. 055-22520 • **באר־שבע:** רח׳ הרצל 31, 84211, טל. 057-73308 • **רחובות:** „כסיף־און״, רח׳ בית־הפועלים 5, טל. 054-52354 • **זכרון־יעקב:** „א. ישראלי־און״, רח׳ קדושי השואה, טל. 063-99197.

1981 העסק הנבחר

שם

על" תימכר בכל יום שישי לגוי של הראשון תיקנה בחזרה, אלא אם כן...

אלינור בשן בתם של מיקה ויגאל בשן, באה עם אמה למסיבת־אמנים וילדיהם, ופרצה בבכי כאשר ניסו לצלם אותה. אלינור, שהיא נכדתו של שר־העל לעניני כלכלה, יעקב מרידור, אמרה שהיא לא רוצה להיות מצולמת כאבא שלה. אמה לקחה אותה בזרועותיה בנסיון להרגיעה.

אותו מדוע אינו מופיע לעיתים תכופות יותר בטלוויזיה. הח"כ הג'ינג'י מתלוצץ שהוא ממתין לשידורים מלאים בצבע, משום שאז תובלט הופעתו האדמונית.

■ בשבוע שעבר אישרה הממשלה את שינוי שמו של מישרד־הדתות למישרד־לעניייני־דתות, לבקשת השר **יוסף בורג**, יום לאחר. מכן, בעת נאום השר בעניין הפסקת החפירות הארכיאולוגיות באתר־החפירות בעיר־דויד, אמר בורג: „אני, כשר הדתות...״ הפסיקו ח"כ **מרדכי ווירשובסקי** ואמר: „מעניין לעניין, זוהי ממשלה לענייני בורג.״

■ הרב הראשי האשכנזי, **שלמה גורן**, נשאל על־ידי העיתונאי **יהודה אריאל**, כתב הארץ לענייני ארכיאולוגיה, איזה מימצא מדעי ישביע את רצונו, כדי להיווכח שהחפירות בעיר־דויד אינן בתוך בית־קברות. גורן ענה שהארכיאולוגיה אינה מדע. „אפילו **עימנואל קאנט**, הפילוסוף הגדול, אמר שכשאין מתימטיקה, אין מדע.״

■ **איציק קול**, מנכ"ל האולפנים המאוחדים בהרצליה, מציע, בעיקבות ההסכם הקואליציוני עם אגודת־ישראל, שימכרו את חברת־התעופה הלאומית אל על לגוי של שבת בכל יום שישי, וביום הראשון יקנו אותה בחזרה. אך לידידו **אברהם** („בומה״) **שביט**, יו"ר מועצת המנהלים מייעץ קול בחשאי שלא לקנות את החברה הבעייתית בחזרה.

■ הצייר **דני קרוואן** מקיים את הפסוק שאין נביא בעירו. בימים אלה הוא מסיים את עיצוב השדרה הראשית של אחד מפרברי פאריס. לאורך קילומטרים קובע קרוואן, שהוא אמן סביבתי, את מראה חזיתות הבתים. הוא מתלונן שהישגים כאלה של ישראלים בחו"ל אינם זוכים בסיקור בארץ, בעוד שכל פושע, שנתפס על עבירה שביצע בחו"ל, זוכה בכותרות שמנות בעיתונות הישראלית.

■ קרוואן סיפר שכאשר קיבל מיברק מצרפת לבוא ולבצע את הפרוייקט, היה בטוח שזו מתיחה. הוא לא השיב למיברק, ואז התחילו שיחות טלפון בהולות מפאריס. בשלב זה הבין שההכרה הבינלאומית, שהוא זוכה בה בעיקבות הישגיו בתערוכה באיטליה, הניבה פרי.

פנינה רוזנבלום שבאה אף היא למסיבת ימי־ההולדת של ילדי־אמנים, יצאה לחצר, ישבה על מגלשה, אספה סביבה כמה ילדים והשמיעה להם סיפורים. מיכל דותן, בתו של דודו דותן (ליד רגליה) ודפנה יבין, בתו של חיים יבין (משמאל) היו בין מאזיניה.

■ הפרופסור **דויד ליבאי**, ראש המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטת־תל־אביב, שהוא גם יועץ מישפטי של מיפלגת־העבודה ופרקליט פרטי לעת מצוא, סיפר בערב־ראיונות על פעולת הוועדה שבה היה חבר, ושעסקה במצב השורר בבתי־הכלא. לדבריו, חברי הוועדה נהגו לערוך ביקורי־פתע בבתי־כלא, משום שבביקורים הרשמיים התאים היו ריקים, הכל היה מצוחצח, וריח ליזול עמד באוויר. „תמהנו אם בכלל יש שם אסירים,״ אמר. את התאים הוא כינה „כלובים״.

■ כשבא קריין־הטלוויזיה והבמאי **אריה אורגד** למלון בנתניה, לבילוי חופשה שנתית עם מישפחתו, הוא עמד על־כך שבחדרו תוצב טלוויזיה ציבעונית. למנהל־המלון הסביר שהטלוויזיה מיועדת לילדיו, כדי שיהיה להם מה לעשות, ושלא יפריעו לו בזמן החופש.

מילי קורן הבת הבכורה של הזמרת שולה חן והתמלילן אבינועם קורן, חגגה את יום הולדתה העשירי במסיבה לילדי האמנים. מילי היא בעלת עיניים גדולות כשל אימה, ודומה לה מאוד. שולה חן מופיעה כיום במחזמר שכתב וערך בעלה אבינועם קורן, מחזמר שבו היא רוקדת ושרה.

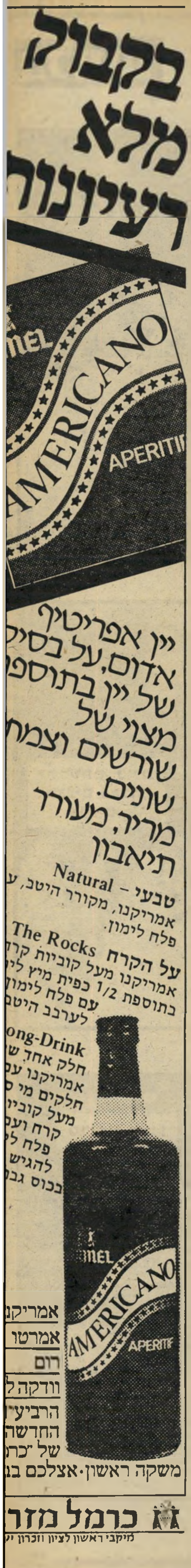

אנשים

רפי גינת גרם לבהלה בשוק וקנה ארגז של תות בזיל הזול

רפי גינת, מפיק כלבוטק, סיפר שלפני שבועות אחדים הלך לקנות תותים. כשהתקרב לדוכן, זינקו מוכ־רים אחרים אל בעל הדוכן ואמרו לו: „תיזהר, זהו רפי גינת מכלבוטק.” רפי ניגש לדוכן והבחין בשני ארגזי תות. באחד היו תותים קטנים, כימי־עט רקובים, ועליהם היה מחיר. בשני היו תותים גדו־לים וטריים, ללא מחיר. שאל גינת את המוכר: „כמה עו־לים התותים היפים?” המוכר השיב: „חמש לירות קילו.” רפי קנה את כל הארגז.

דני ליטני הזמר שותה כוס בירה בפאב־מסעדה שהוא בין מנהליו בערב־בירה שנערך שם. דני מו־פיע במקום מדי פעם, לשימחת מעריציו הבאים לראות אותו בהופעה. בימים אלה מופיע דני ליטני בעיר הנוער 81'.

מלי ברונשטיין נפגשה במסיבה עם חברתה גלית ויגוצקי. השתיים, שלמדו ביחד מישפטים, היו אף יחד בלהקה צבאית. מלי המתמחה כיום במישרד פרטי של עורכי־דין, ממשיכה לשיר, ואילו גלית, שהיא כבר עורכת־דין, עובדת בפרקליטות ורוקדת בהרכב קבוע עם חברים.

בלונים

מאת דניאלה שמי

מזכיר המפד"ל רפאל בן־נתן

הנדון:

אל המאבק!

נעלבתי עד למעמקי נפשי.

על המירקע הופיעו ארכיאולוגים בכירים, בחברת מנכ"ל מישרד־החינוך־והתרבות, כשהם יושבים בהכנעה לפני הרבנים הראשיים ומתחננים על הזכות להמשיך בחפירות לחשיפת ירושלים הכנענית.

איני סבור שיש מדינה אחת בעולם, מילבד איראן של האיית־אללה צמא־הדם, שבה כוהני־הדת הם המחליטים אם לבצע או לא לבצע מחקר מדעי.

בארץ זה קרה. במאבק על נתיחות־המתים נשבר עמוד־השדרה של המדע הרפואי בישראל. בקרב על עיר־דוויד נחפר הקבר לארכיאולוגיה, ולמדע החופשי בכללו. זוהי כניעה.

את הכניעה סימל פרט קטן, אך חשוב. בבואם אל כסא־שילטון הרבנים הראשיים, חבשו הארכיאולוגים כיפות.

כאשר אדם דתי חובש כיפה — כל הכבוד לו. כאשר מדען חילוני, שאינו מאמין באלוהים ובמיצוותיו, חובש כיפה בבואו לפגישה כפוייה עם רבנים פוליטיים, שנבחרו למישרותיהם באמצעות קנוניה פוליטית, כדי לדון על נושא מדעי — הרי זוהי כניעה משפילה.

אילו השתחוו הארכיאולוגים אפיים ארצה ונישקו את כנפי־בגדיהם של הצמד־חמד גורן־יוסף, לא היתה הכניעה מושלמת יותר.

■ ■ ■

הכניעה הגדולה לא התחילה ולא הסתיימה במקח־וּמימכר הקואליציוני, שבהם מסרו האדונים מנחם בגין ואריק שרון את המדינה על מגש של כסף (כסף ממש) למועצת־גדולי־התורה.

אין טעם בהאשמת הפוליטיקאים. הפוליטיקאים המצויים אינם יוצרים מציאות חברתית. הם פועלים בתוך מציאות שנוצרה בלעדיהם. הם רוצים, בסך־הכל, להגיע לשילטון ולהישאר בשילטון, והם מוכנים לשלם תמורתו כל מחיר שנדרש. אילו היה הדבר תלוי באדונים שימעון פרס ויצחק רבין, היו משלמים את אותו המחיר, לפחות.

הפוליטיקאים שחתמו על הסכם־הכניעה, הקרוי הסכם קואליציוני, פעלו על פי המציאות הקיימת. לא היתה להם ברירה. השאלה היא: א י ך נוצרה מציאות זו?

ניסיתי פעם להסביר, במדור זה*, את המכניזם המביא לכך שמיעוט קנאי, בעל מוטיבציה חזקה, משתלט ת מ י ד על רוב אדיש, שאינו מוכן להילחם על זכויותיו. גודל המיעוט כימעט ואינו קובע בתהליך זה. ולראייה: אף שהמיפלגות הדתיות הצטמקו בבחירות האחרונות, גדל כוח־הסחיטה וכוח־הכפייה שלהן.

אך לא די במכניזם זה כדי להסביר מה קורה בארץ.

מוכרחות להיות סיבות עמוקות יותר לכניעה מבישה זו של הרוב החילוני בישראל, העומד מנגד בשעה שארצו הופכת שטח מוחזק בידי חבורה של רבנים אנטי־לאומיים ואנטי־ציוניים, שאליהם מצטרפים עתה, בתרועות־שופר רמות, גם הרבנים הסופר־לאומניים והסופר־ציוניים מסוגם של גורן ושות'.

שום ציבור אינו נכנע כך לכובש, בלא קרב ובלא מילחמה, אלא אם כן נשבר כוח־ההתנגדות שלו מראש, על־ידי מערכה ממושכת של לוחמה פסיכולוגית.

ואכן, זהו הדבר שקרה. לפני הכניעה הפורמלית בממשלה, בכנסת, בבתי־החולים, באתרי החפירות, בלישכות־הגיוס, בנמלי הים והאוויר, היתה הכניעה הסמוייה במערכות־הרוח.

■ ■ ■

שוּם צבא אינו יכול להילחם ביעילות, כשהוא משוכנע בסתר־ליבו כי היריב הוא הצודק. צבא גדול ורב, שאין בליבו אמונה בצידקתו, יובס כימעט תמיד על־ידי צבא קטן, חדור־אמונה.

לרוב החילוני בארץ אין שמץ של סיכוי להגן על זכויותיו, ולא כל שכן לשלוט במדינה, כל עוד אין הוא נפטר מן האמונות הטפלות שהמיעוט הדתי נטע בליבו.

המושג „גייס חמישי" נולד בספרד בימי מילחמת־האזרחים. גנרל רפובליקאי הכריז כי ארבע גייסות פאשיסטיים עולים על מאדריד, והזהיר כי „גייס חמישי" של הפאשיסטים נמצא בעיר הנצורה עצמה. הוא התכוון לאנשים חיים, הפועלים למען האוייב.

אצלנו עולים ארבעה גייסות דתיים, בלבוש המיפלגות הדתיות, על הרוב החילוני. אך הגייס המסוכן ביותר הוא הגייס החמישי.

אין זה גייס של בשר ודם, אלא גייס רדחני, שהוטמן בנפשו של כל ישראלי על־ידי שטיפת־מוח בלתי־פוסקת, שהחלה עוד עם ראשית הציונות והיישוב היהודי החדש בארץ.

זהו גייס של סיסמות הנראות כמושכלים־ראשונים, שאיש אינו מפקפק עוד באמיתותן, הנראות כמובנות־מאליהן כמו זריחת־השמש וניצנוץ־הכוכבים.

מי שקם ואומר שסיסמות אלה הן דיברי־הבל, אמונות טפלות של עובדי־אלילים, מסתכן בהוקעתו כמטורף או כבוגד.

■ ■ ■

הנה, למשל, הסיפור על בחורי־הישיבה, המשתחררים משרות צבאי.

הזעם על שוחד מחפיר זה, הניתן לבחורים בריאים ושלמים, המוכנים בכל עת להמטיר אבנים על יריביהם, אך השולחים את אחיהם החילוניים והפחות־דתיים למות ולהיפצע למענם, היה שוטף את הארץ — אלמלא קיבל הרוב החילוני את הסיפור על בחורי־הישיבה, אשר רק תודות להם נשאר העם היהודי חי וקיים. המתמיד של חיים־נחמן ביאליק נלמד בבית־הספר לא כשיר המביע את השקפתה של תקופה מסויימת, אלא כאמת חיה. בחור־הישיבה הוא שומר־הגחלת. הוא שומר על קיומנו הלאומי כיום, כפי שעשה במשך שמונים דורות. שיחרורו מן השרות הצבאי, העלול להסיח את דעתו, אינו אלא מחיר קטן עבור שרות היסטורי כביר זה.

זהו סיפור־הכל מראשיתו ועד סופו.

נכון, „הדת היהודית שמרה על קיום העם היהודי בגלות". נכון מאוד.

אך כדאי לקרוא פסוק זה פעמיים־שלוש. יש בו משמעות חבוייה, חשובה מאוד.

הפירוש הפשטני הוא: היהודים היו ב„גלות". דת־ישראל שמרה שם על קיומם כעם. בחורי־הישיבה שמרו על הגחלת הלוחשת.

הפירוש היותר־עמוק הוא הפוך: היהודים היו ב„גלות" מ פ נ י שדת־ישראל שמרה אותם שם. לולא הדת, ובחורי־הישיבה שלה, היו חוזרים מזמן ארצה.

אין עם בעולם הדבק במולדתו, והמסוגל לחיות הרחק ב„גלות", במשך שמונים דורות, תוך איזכורה היומיומי.

היהודים היו מסוגלים לכך, מפני שדת־ישראל ל א אמרה להם לחזור. דת ישראל אמרה להם להתפלל ולשמור על המיצוות.

יהודי שומר־מיצוות הוא יהודי טוב ב כ ל מ ק ו ם. מפני שלא היתה זיקה מוחשית לארץ־מולדת כלשהי.

התורה הפכה תחליף למולדת, מולדת שנייה, ובעצם מולדת יחידה.

בחורי־הישיבה לא שמרו על קיומו של לאום השואף לעצמאות ולחרות. הם שמרו על עדה דתית, שהמירה את העצמאות והחרות בפולחן ובמיצוות.

במשך שמונים דורות היו הזדמנויות בלא־ספור לשיבה למולדת, בדרכי שלום ומילחמה. הנוצרים ניסו פעם אחר פעם לכבוש את ארץ־הקודש ולהחזיק בה, במאתיים שנים של מסעי־צלב בלתי־פוסקים, וביכללם מסע־הצלב הטראגי של הילדים. קולומבוס, כך אומרים, מימן את מסעו ההיסטורי בכסף יהודי, ואולי אף היה בעצמו יהודי. הוא הפליג להודו, לא לארץ־ישראל. ואילו הדת היהודית גינתה את „משיחי־השקר", ששאפו לארץ.

אילו היתה נאמנה לעצמה, היתה הציונות צריכה לחשוף אמיתות אלה בעיקביות אכזרית. היא היתה, במהותה, תנועה של התקוממות נגד המורשה הדתית על כל צורותיה. היא באה לשים קץ לקיומה של עדה נתית מפוזרת, וליצור אומה חדשה (או מחודשת).

אך ביגלל סיבות טאקטיות קצרות־רואי, התפשרה הציונות עם הדת ויצרה את האשליה כאילו ביהדות „אין הבדל בין הלאום והדת".

באותו הגיון אפשר לומר כי „אין הבדל בין המים והאש".

■ ■ ■

טישטוש ההבדל בין לאום ודת, בין ציבור המאוחד בזיקתו למולדת ובין ציבור המאוחד בזיקתו למורשה דתית, הוא המביא כיום על המדינה את הנוראה שבסכנות המאיימות על קיומה: הירידה.

נציגים דתיים ביציע הכנסת בעת הצגת הממשלה: שטח כבוש

אם יהודי טוב יכול להיות „מסורתי" בברוקלין ובפאריס כמו בבנימינה ובפרדס־חנה, מדוע יישאר בארץ? אחרי דור אחד או שניים הופכים בני היהודי הנודד שוב ליהודים נודדים, המחנכים את בניהם בבתי־ספר יהודיים מסורתיים בלוס־אנג'לס, שאינם פחות יהודיים מבתי־הספר של זבולון המר בקריית־מלאכי.

ואילו ליהודים הטובים והשבעים ביוהאנסבורג ובבואנוס־איירס, בשיקאגו ובציריך, אין כל סיבה רעיונית לבוא לישראל. הם יהודים טובים מאוד במקום הימצאם. הם מתפללים כמה פעמים ביום. ורק לחרב האנטישמיות יש סיכוי להזיזם ממקומם — לרוב מגלות אחת לאחרת.

הדת היהודית היא מטיבעה אוייבת הרעיון של „קיבוץ גלויות".

אין זה פלא שככל שיהודי ירא־שמיים הוא אדוק יותר, כן גוברת איבתו לציונות ולמדינה.

אגודת־ישראל, שהוקמה מלכתחילה על־ידי גדולי־התורה כדי להילחם בציונות, שולטת עתה במדינה הציונית — אך היא לא הפכה ציונית. ואילו נטורי־קרתא רואים בהם בוגדים, שמכרו את נישמתם לשטן.

גם בזה אין כל חדש. בימי הבית השני חיו כשני שלישים של העם היהודי מחוץ לגבולות ארץ־ישראל. הם לא ראו כל צורך להשתקע במדינת החשמונאים או בממלכת־הורדוס. הם גם לא חשו לעזרת הקנאים, כאשר היישוב היהודי בארץ לחם על חייו.

וזה היה טיבעי. הם היו יהודים טובים על פי הדת. דת זו, גובשה בגלות־בבל, וחושלה בתלמוד הבבלי.

זוהי דת של פזורה, שנולדה בפזורה, והמורבילה לפזורה.

(המשך בעמוד 50)

• „העריצות של המיעוט" (הנדון, העולם הזה 2207).

מאת אורי אבנרי

בגין והאדון שטרנהל

במיכתב הגלוי שלו ל„אדון שטרנהל" ייסר מנחם בגין את הפרופסור ממיפלגת־העבודה, שמחה על הפצצת־הזוועה של חיל־האוויר בביירות. בגין הוכיח כי ממשלות־המערך ביצעו מעשי־זוועה הרבה יותר חמורים ובמשך הרבה יותר שנים, ושאל מדוע שתקו אז הפרופסורים, אנשי המוסר והרוח, שנזעקו הפעם.

לגופו של עניין צודק בגין. מאז מילחמת־העצמאות דגלו כל ממשלות־ישראל בשיטה של פגיעה מאסיווית באוכלוסיה האזרחית, מתוך תיקווה שזו תפעיל לחץ על מנהיגיה להפסקת פעולות־האיבה נגד ישראל.

ב־1953 נטבחה האוכלוסיה של הכפר קיביה, בגדה המערבית, בפעולה של אריק שרון. זה היה בשלוט דויד בן־גוריון. יותר מחצי מיליון תושבים גורשו על־ידי משה דיין מערי ה־תעלה, בהפצצה מאסיווית של האוכלוסיה האזרחית, כדי לשכנע את המצרים להפסיק את מילחמת־ההת־שה. זה היה בשלוט לוי אשכול וגולדה מאיר. באו־תה תקופה גורשה, בהת־קפה מאסיווית דומה, כל האוכלוסיה מביקעת־הירדן המיזרחית, כדי לשכנע את ממשלת־ירדן לשים קץ ל־פיגועים משיטחה.

שטרנהל

אין זה מצדיק במאומה את הפצצת „מיפקדות ה־מחבלים" בביירות, שבה נהרגו מאות נשים, ילדים וגברים. (400 ? 600 ? מי יודע את המיספר המדוייק ?) שום פושע אינו יכול לטעון להצדקתו בבית־המישפט שגם מישהו אחר פשע. אולם בגין צודק בהצביעו על המוסר הסלקטיווי מאוד של אנשי־רוח מסויימים, שהתרגשותם המוסרית העמוקה מתעוררת רק כאשר יריב פוליטי עושה מעשי־זוועה. מעולם לא מצאנו אצלם אוזן קשבת לפעולת־מחאה כאשר החברים ש ל ה ם היו בשילטון.

אך השאלה העיקרית אינה נוגעת לתגובתו או אי־תגובתו של „האדון שטרנהל" וחבריו. לילד באיסמאעי־ליה, לאשה באירביד, לזקן בביירות אין עניין בתגובתם של הפרופסורים, אחרי שפגזים ישראליים העבירום בחטף לעולם האמת. השאלה היא: איך זה קרה שדווקא מדינת־ישראל המתקדמת, הסוציאליסטית (בשעתה), ההומאנית, מדינת הקורבנות, אימצה לעצמה איסטראטגיה פסולה זו ?

אני נזכר בתיאוריה שפיתח פעם ההיסטוריון הצבאי הבריטי, באזיל לידל־הארט, על שיעור־האכזריות של תוקפים ונתקפים. על סמך מחקר היסטורי טען, כי בדרך כלל מדינה תוקפנית היא פ ח ו ת אכזרית מאשר מדינה מותקפת, וכי דווקא חברה שוחרת־שלום עלולה לבצע מעשי־זוועה חמורים הרבה יותר מאשר רודן תוקפני.

כי הרודן, התוקף מדינה שכנה, פועל על פי חשבון. כמו חיית־טרף, אין הוא פועל מתוך אכזריות, אלא כדי לטרוף. אין הוא מעוניין במילחמה יקרה, שבה עולה המחיר על השלל הצפוי. אין הוא מעוניין להחריב חבל־ארץ שאותו הוא רוצה לספח לממלכתו. ואילו החברה המותקפת אחוזה זעם קדוש, שינאה תהומית, הרגשה של עוול, וכל אלה שואפים לפורקן. לא די לה במיגור התוקף ובסיכול מזימתו. היא רוצה להחריב ולהשמיד, כדי לנקום.

דוגמה בולטת לכך הצטיירה בשלהי מילחמת־העולם השניה. העולם הזדעזע למראה ההפצצות האכזריות ש־ביצע חיל־האוויר הגרמני בוורשה וברוטרדאם. אך ל־מעשי־זוועה אלה היה, לפחות, הגיון תועלתי. הם היו צמודים לפעולות על הקרקע. שתי הערים הותקפו בשעה שכוחות־היבשה הגרמניים עלו עליהן.

כאשר החליט אדולף היטלר להפציץ את לונדון, כהכנה לפלישה, התברר כי מקים חיל־האוויר הנאצי, הרמן גרינג, כלל לא הכין זרוע־הפצצה.

ואילו הבריטים והאמריקאים השליכו את יהבם ה־אווירי על כוח שנועד להפציץ את לב ארץ־האוייב, במה שנקרא „הפצצה איסטראטגית". כלומר: ההפצצה לא נועדה לשרת שום פעולה על הקרקע, אלא לנצח בכו־חות עצמה. איך? על־ידי השמדת תשתית־החיים של האוייב, הריגת פועליו ומישפחותיהם, הבערת עריו, הריסת המוראל ורצון־ההתנגדות שלו בדרך הטרור.

כאשר הושמדה בלילה אחד העיר דרזדן בסערת־אש עלזו הלבבות במערב. הנה, סוף־סוף, בא יום נקם ושילם. הטלת הפצצות האטומיות על הירושימה ונאגא־סאקי נבעה מאותן מגמות.

האתולוגים, החוקרים את התנהגות החיות, טוענים שבדרך כלל חיות־הטרף הן פחות אכזריות כלפי בני־מינן מאשר החיות שאינן טורפות. הם מסבירים זאת בכך שחיה שיש לה נשק קטלני, לצורך ציד, צויידה על־ידי הטבע במערכת עכבות חזקות ביותר, כדי לשמור על קיום גיזעה. שהרי לולא כן, היה גזע זה נעלם מזמן מעל כדור־הארץ. ואילו בעלי־החיים שאין להם נשק טיבעי — כמו היונה והאדם — אינם מצויידים בעכבות טיבעיות, ועל כן מסוגלים לרצוח איש את רעהו בתאווה.

היהודים היו במשך דורות רבים בעלי־חיים בלא־נשק. עכשיו, לפתע, הפכו חיילים. משום־כך זקוקים אנו לעכ־בות חזקות, למען לא ננצל לרעה את כוחנו החדש.

חוששני שמנחם בגין, הצעיר מברסט־ליטובסק, אינו מורה טוב לצורך זה. ואולי גם לא „האדון שטרנהל".

סוף גנב לפנטהאוז

בחוץ־לארץ קוראים לזה גראפיטו. המילה היא איטל־קית, כי הגראפיטי הראשונים, כך אומרים, צוירו על הקירות של פומפיאה.

• כיום מופיע הגראפיטי, לרוב, על הקירות של בתי־שימוש ציבוריים ובמקומות דומים. מתבטאים בו חוכמת־הדור וכושר־ההבעה שלו, ומשתי הבחינות גם יחד עולים הגראפיטי לא פעם על מרבית היצירות שבמוספים הספרו־תיים.

נשמה טובה שלחה לי סיפרון שהופיע זה עתה, בשם מילים זרוקות, ובו אוסף של גראפיטי המתיימרים להיות ישראליים. אני אומר „מתיימרים", כי באחדים מהם נת־קלתי קודם לכן באוספים אמריקאיים ואחרים. אבל אין דבר. אם זה טוב, זה טוב. ובמה נבדל בית־השימוש בתל־אביב מעמיתו בניו־יורק ?

הנה אחדים שמצאו חן בעיני:

מה שלא הולך בכוח, הולך ביותר כוח !

סוף גנב — לפנטהאוז !

טוב אחות זונה מאח בגולני.

אורי אבנרי

יומן אישי

אל תביאו מפקדים שהם זונות — תביאו זונות מפק־דות !

לטובתך ! אל תתפלל בעיניים עצומות !

אל תסתכל בקנקן — קח אותו הביתה !

עזוב את השרותים ! עבור לייצור ! (נמצא, כביכול, בשרותים שבתעשייה האווירית.)

אל תלך בדרך הרעה ! צפוף שם.

את אדם וחווה גירשו מגן־עדן לא מפני שאכלו את התפוח — אלא מפני שזרקו את הקליפות.

גבר מצוי — אינו רצוי. גבר רצוי — אינו מצוי. גבר מצוי ורצוי — נשוי.

כשנולדתי — בכיתי. כאשר התגייסתי הבנתי למה.

כשמגייסים בנות לצבא מעמידים אותן לפני גורילה. אם הן מתעלפות, הן נשלחות לחיל־האוויר. אם הגורילה מתעלפת — לשיריון.

אל תחזור על דיברי המורים ! הם לא אוהבים כש־מדברים שטויות. (כביכול על קיר של בית־ספר.)

אל תפתח פה לשטן. הוא לא רופא־שיניים.

מי שטורח בערב שבת — עייף בשבת.

יצאתי לרגע — אשוב בעוד שעתיים. (על דלת חדרו של פקיד ממשלתי).

הפשע אינו משתלם. אבל הוא פטור ממס.

רבים מחפשים מישרה. מעטים מחפשים עבודה.

טבע האדם

לפני שנים, בעודי חבר־כנסת, קיבלתי מיכתב מרגש מאסיר־העולם סלומון אבו, שדרש להיבדק בדיקה משול־שת (גלאי־שקר, היפנוזה וזריקת־אמת) כדי להוכיח שהוא חף מפשע.

הגשתי מייד שאילתה לשר המוסמך. כעבור זמן זכיתי בתשובה שיגרתית, אדישה ולא־איכפתית, שהסתמכה על חוות־הדעת השלילית של היועץ המישפטי לממשלה.

היה עוד חבר־כנסת אופוזיציוני אחד שנקט פעולה דומה: שמואל תמיר. הוא זכה באותה התשובה.

לימים הפך שמואל תמיר שר־המישפטים. פרקליטו של סלומון אבו, צבי לידסקי, פנה אליו מייד, הזכיר לו את השאילתה שלו, וביקש ממנו לפעול עתה לעריכת הבדיקה המשולשת לאסיר.

תשובתו של השר החדש לא איחרה לבוא. היא היתה שיגרתית, אדישה ולא־איכפתית. השר הסתמך על חוות־דעתו השלילית של היועץ המישפטי לממשלה.

כזהו טבע־האדם.

כתוצאה מכך ישב סלומון אבו עוד כמה שנים בכלא, עד שנשיא בית־המישפט העליון החליט שיש לערוך לו מישפט חדש, מפני שחומר־ראיות חיוני הועלם מעיני שופטיו המקוריים.

הגיבורים המטורפים

שמעתי שבתישעה באב הושגה על מירקע־הטלוויזיה הסכמה נדירה בין המועמד השלישי של תנועת־התחייה, חנן פורת מגוש־אמונים, ובין עמיתי מאיר פעיל, המועמד הראשון ברשימת של"י. פעיל הסכים עם פורת שבשלב הראשון של המרד נגד רומא, צדקו הקנאים. רק לאחר מכן, כך אמר פעיל, אם הבנתיו נכונה, טעו הקנאים. הם היו צריכים להתפשר עם הרומאים בעוד מועד. וגם פורת הסכים לכך.

זה די מדהים.

מובן שגדול הפיתוי להתפשר עם התפיסה, שעליה חונכנו במחתרת ובתנועות־הנוער, כאילו היו הקנאים גיבורים לאומיים נשגבים. לא קל להשלים עם העובדה שהם היו כת של מטורפים וטרוריסטים, שרצחו בדם קר את כל הצמרת המדינית והחברתית של היישוב היהודי, ולאחר מכן רצחו איש את רעהו, עד שטיטוס שם קץ למי שנותר בחיים.

בהשוואה לחבורה זו, חנן פורת וחבריו הם סמל חי של ריאליזם מדיני ושפיות־הדעת, רוחב־אופקים ופתי־חות תרבותית. אין זה מיקרה שפורת הסכים, לדבריו בחריקת־שיניים, עם יוחנן בן־זכאי, שנטש את העיר המטורפת באמצע המצור, תוך תיאום עם הכובש הזר.

אני מתפלא על מתינותו של פורת. איני מבין את פעיל.

לא היה אף שלב אחד שבו היה הגיון כלשהו במעשי הקנאים. הכרזת המרד על האימפריה הרומית, שליטת העולם, היה מעשה־טירוף, פשוטו כמשמעו. הוא משול להכרזת מילחמה, בימינו, על ארצות־הברית וברית־המועצות גם יחד. לא הי־תה כל מעצמת־על יריבה, אשר היישוב היהודי יכול היה לקוות לישועה מ־ידיה. המרד היה חסר־תוחלת מראשיתו ועד סו־פו.

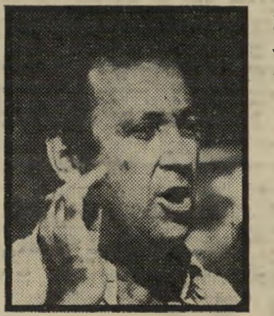

פעיל

נכון, אפשר היה להשיג הישגים צבאיים ראשונים. הדבר ניתן תמיד, כאשר אתה לוחם באימפריה אדי־רה, שכוחותיה פזורים ב־רחבי תבל. ניתן לגבור על חיל־המצב המצומצם ב־מכת־פתע, או בתחבולה. אך התבוסה אינה אלא שא־לה של זמן — הזמן הדרוש לאימפריה להעביר את כו־חותיה מפינה אחת שלה — בריטניה, למשל — לפינה אחרת, ששמה יהודה. אם יש סיכסוך בצמרת האימפריה, יכול הדבר להשתהות, אך הסוף בטוח כזריחת־השמש ביום המחרת.

איני יודע מניין שואב פעיל את ביטחונו שאחרי ההצלחות הראשונות של המרד היה ניתן להתפשר עם הרומאים ולהשיג תנאים טובים יותר ליישוב. כתלמיד־חובב של ההיסטוריה הרומית למדתי שאחד מנכסי־צאן־ברזל של המדינאות הרומית היה שלא להתפשר לעולם עם מורדים, אלא להשמידם באכזריות מחושבת, למען יראו וייראו. וכך אכן עשו בארץ, עד אשר השמידו את האחרונים במצדה.

על שיטה זו אפשר ללמוד דברים מאלפים במחקרו ההיסטורי של ניקולא מאקיאוולי, איל דיסקורסו.

אין כאן מקום לחינחונים היסטוריים. הדברים צריכים להיאמר בצורה נחרצת וחד־משמעית, אף ברוטאלית, כדי שהנוער הישראלי שטוף־המוות, בוגר בית־הספר של זבולון המר וקודמיו, יתנער בעוד מועד מתפיסה היסטו־רית מסולפת ומסוכנת, המובילה אותו בימינו לטירוף לאומני־דתי, העלול להסתיים בחורבן בית שלישי (ראה הנדון).

BROADWAY 80 מתאים לי...

תמיד חשבתי
שיש רק
סיגריה אחת -
עד שגיליתי
את
BROADWAY 80

80 מ"מ,
תערובת אמריקאית,
המחיר 5 ש'.

לאהוב את החיים

Enjoy
Coca-Cola
TRADE MARK REG'D
קוקה-קולה
■ מיוצר בישראל ע"י החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ ■ יצרן מוסמך של קוקה-קולה ■

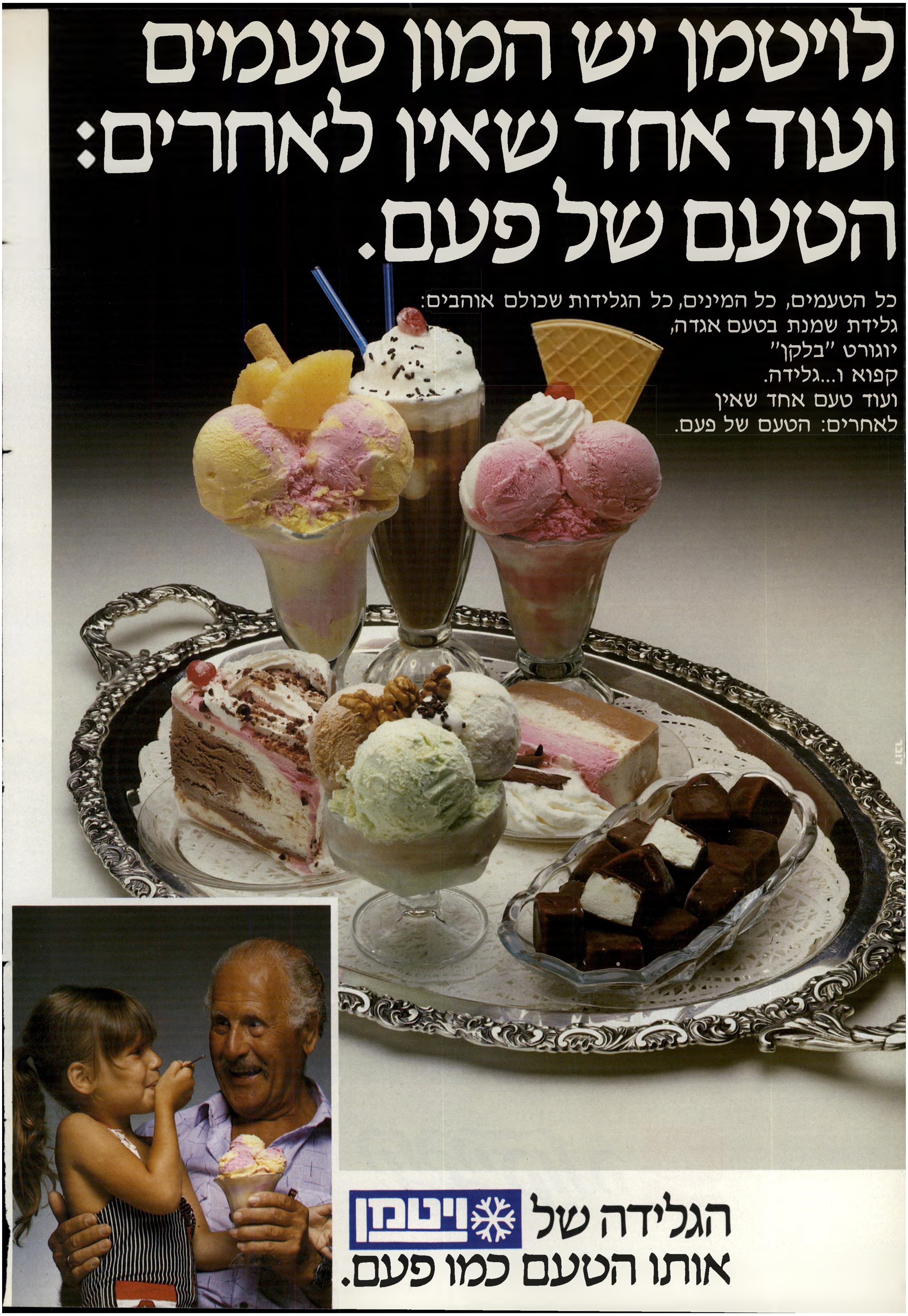
לויטמן יש המון טעמים
ועוד אחד שאין לאחרים:
הטעם של פעם.
כל הטעמים, כל המינים, כל הגלידות שכולם אוהבים:
גלידת שמנת בטעם אגדה,
יוגורט "בלקן"
קפוא ו...גלידה.
ועוד טעם אחד שאין
לאחרים: הטעם של פעם.
הגלידה של ויטמן
אותו הטעם כמו פעם.

הארכיאולוג שמריה גוטמן מספר על מרד הקנאים ומרד בר־כוכבא, תוקף את יהושפט הרכבי וטוען כי המרד הציל את העם היהודי מהיטמעות וגרם לפריחה רוחנית ותרבותית

כל בית־קברות שנחשף על־ידי ארכיאולוגים, כל קבר שנחשף, יש לשקם. הארכיאולוגיה אינה מתייחסת לקברים בזילזול

איני רואה ביוחנן בן־זכאי בוגד. הוא הבין כי אין דרך להשפיע על העם בירושלים. אלמלא ברח היו הקנאים הורגים אותו

הבגידה הגדולה במרד הקנאים באה מצד שיכבת המנהיגים האריסטוקרטית, שהתנגדה למרד

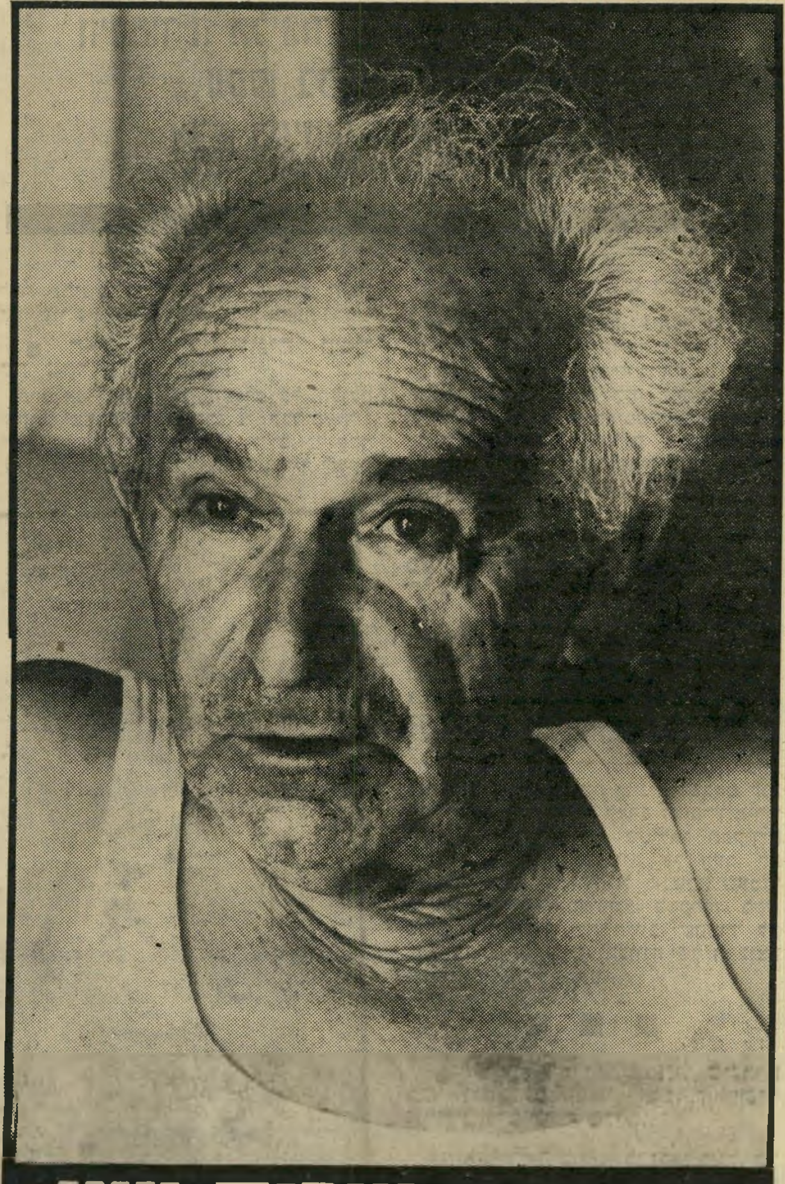

ריאיינה שרית ישי

אלמלא התמרדו היהודים נגד הרומאים, היה העם היהודי נעלם, כמו עמים אחרים. האימפריה הרומית היתה מוחקת אותו

אם היסטוריון רוצה להגיד שהמרד היה אי־רציונאלי ושהביא אסון על העם, אסור לו לכתוב היסטוריה

אחרי מרד בר־כוכבא לא החלה הגלות. החלה פריחה עצומה של רוח ותרבות

חורבן המיקדש גרם לפריחת הדת

הפרופסור ייגאל ידין זימן את אנשי המישלחת הארכיאולוגית ש־חפרה במצדה לישיבה, ואמר להם ב־קול נרגש, כי במצדה התגלתה באותו יום מציאה גדולה. אנשי המישלחת נדרכו, ואז סיפר ידין כי במורד הצוק הדרומי נמצאו עצמות.

עצמותיהם של הנצורים שהתאבדו ב־מצדה נחשבו לאוצר ארכיאולוגי חשוב. אנשי הקבוצה התרגשו. רק אחד מהם שאל את הפרופסור המכובד, אם לצד העצמות נמצא במיקרה גם גיליון של יומון מפ"ם, „על המישמר", מתאריך מסויים. הפרופסור נבוך, והאיש סיפר כי גילה את העצמות זמן רב קודם לכן, אך חשב שעדיין לא הגיע העת לטפל בהן; לכן כיסה אותן בגיליון של „על המישמר" שנמצא בידיו, עד להזדמנות המתאימה.

את הסיפור הזה שמעתי מפי אחד ממעריציו הרבים של הארכיאולוג שמריה גוטמן, האיש שכיסה את העצמות ב־גיליון העיתון. גוטמן נחשב לאגדה מהל־כת על שניים בקרב הארכיאולוגים וחו־בבי הארכיאולוגיה בארץ וגם מחוצה לה. הוא נולד לפני 72 שנים בסקוטלנד, ועד היום שמורה באלבומו תמונה שלו כילד בן שלוש, לבוש חצאית סקוטית. אביו החליט לעלות לארץ־ישראל עם אש־תו וחמשת ילדיהם, ביניהם תינוק בן יומו. כשעלה האב ארצה נימנה על מייסדי מושב מרחביה. יחד עימו היו בני מישפחה נוספת ועוד ארבעים חלו־צים בודדים.

עם פרוץ מילחמת־העולם הראשונה, שיגרה בריטניה הגדולה ספינות לחופי הארץ, לאסוף אזרחים בריטים. ארבעים הבודדים החליטו לעזוב מייד, רק שתי המישפחות נשארו במרחביה. שמריה גוטמן למד במיקווה־ישראל, אחר־כך היה מפקד הפלוגה הערבית של הפלמ"ח. כאיש הש"י (שירות־הידיעות של ההגנה) התמחה בידיעת הארץ ופיתח את מסורת ההליכה למצדה, לאילת, שהיתה אום־רשרש, ולעין־גדי. עד היום אסור לגלות את מעלליו של שמריה גוטמן במודיעין הישראלי.

אחרי שיחרורו מהצבא, בתחילת שנות

חורבן המיקדש גרם לפריחת הדת

(המשך מעמוד 43)

ה־50, למד ארכיאולוגיה ופרה־היסטוריה באוניברסיטה העברית, והיה הסטודנט הראשון שהתקבל לאוניברסיטה ללא תעודת־בגורת. את לימודיו לא סיים, ובתחילת שנות ה־60 נרשם ללימודי ארכיאולוגיה באוניברסיטת לונדון, שם למד שנה וחצי.

שמריה גוטמן התפרסם כשהתחיל לחפור במצדה. הוא היה האיש שאיתר את שביל הנחש ואת מערכת המים במקום. אחר־כך השתלט על המצדה הפרופסור ייגאל ידין. גוטמן היה תלמידם של הפרופסורים שטקליס ומזר. גילה את בית־הכנסת בסוסיא, שליד חברון, ואחרי מילחמת ששת־הימים ערך סקר ארכיאולוגי בגולן.

אחד הפרקים המעניינים ביותר בכתביו של ההיסטוריון יוספוס פלאביוס הוא הפרק על העיר גמלא, שהיתה עיר יהודית תוססת בתקופת בית שני. ארכיאולוגים שניסו לאתר את גמלא ואף קבעו את מקומה, לא העלו דבר בחפירותם. יום אחד התיישב אחד מחברי המישלחת של גוטמן על גיבעה ברמת הגולן, נעץ מבטו בגיבעה שממולו וקבע „זוהי גמלא". האיש היה יצחק יגאל, חבר אפיקים. שש שנים חופר שמריה גוטמן במקום, וגילוייו ירשמו פרק חשוב בתולדות עם ישראל בארץ־ישראל.

בימים אלה, של סערת־רוחות סביב חפירת עיר דויד, כשאנשי דת מזלזלים בחשיבותה של הארכיאולוגיה ומפריעים באופן פרוע לחפירות, ביקשתי לראיין

גוטמן חופר במידבר־יהודה

„הארכיאולוגיה משרתת את ההיסטוריה!"

את שמריה גוטמן: רציתי לשוחח איתו על חשיבותה של הארכיאולוגיה דווקא בחודש אב, הוא החודש שביומו התשיעי חרב בית־המיקדש בפעם השנייה. רציתי לשוחח איתו על המרד הראשון ועל המרד השני. לשאול אותו על השפעת המרידות על עם ישראל בארץ ובעולם, ועל המסקנות שהגיע אליהן במיסגרת עבודתו, כארכיאולוג וכהיסטוריון.

פגשתי בשמריה בביתו, שבשיכון חותיקים בקיבוץ נען. אשתו שרה הכינה קפה, וילדיו — מיכל עם בעלה ידין ויפתח עם אשתו גילה כבשו את הבית עם ילדיהם. הבת הצעירה יעל שוהה עם מישפחתה בחו"ל. רגלו של שמריה היתה חבושה בגבס. שבוע קודם לכן, בעת חפירות בתל־גמלא, התדרדרה אבן ענקית ואיימה לפגוע בראשו של אחד החופרים. שמריה עצר את האבן ברגלו, הציל את האיש. הוא המשיך לעבוד יומיים עם רגל פגועה ורק כשחזר בסוף השבוע לנען, ביקש מהנהג לעצור בבית־החולים קפלן ברחובות. שם קבעו את רגלו בגבס.

● בעיקבות החפירות בעיר דויד פרצו מחומות בירושלים. אנשים דתיים, ובראשם הרב הראשי לישראל, הרב שלמה גורן, מתנגדים לחפירות. מהי החשיבות של עיר דויד?

בעיר דויד קם בית־המיקדש הראשון. השבטים הקימו את בית־המיקדש, שביטא את אחדות העם. אם רוצים ללמוד את התקופה, כל חפירה ארכיאולוגית יכולה לתת נתונים נוספים. ומי שרוצה לדעת את שורשיו — אין לו דרך אחרת!

”המקורות שלנו הם בהלכה, ואין ללמוד היסטוריה מלימוד הלכה. חכמי ישראל לא עסקו בכתיבת היסטוריה, אלא בחיזוקו הרוחני של העם“

● האם הארכיאולוגיה חשובה מקודשת־קברים?

הרי אני מקונן כל השנים על העולם היהודי שחרב ולא נותרו בו קברים יהודיים. כל בית־קברות שאנו מגלים, כל קבר שאנו חושפים, יש לו חשיבות. צריך לשקם אותו. מכאן שהארכיאולוגיה אינה מתייחסת בזילזול לקברים. צריך למצוא דרך, על פי ההלכה, להעביר קברים פרוצים למקומות של קבע.

● לפני כמה ימים חל תישעה באב. ברשותך נעבור לתקופת המרד הראשון, שבסופו חרב בית־המיקדש.

המרד פרץ בשנת 66 לספירה, ואספסיאנוס נשלח על־ידי נירון קיסר לארץ, לדכא את המרד.

● מי היה מנהיג העם בתקופת המרד הראשון?

לא היה מנהיג לעם.

● ומי עמד בראש המרד?

מבחינה דתית־רוחנית, ניהלו את העם הכוהנים הגדולים. זו היתה מסורת. היתה קבוצה שניה של חכמי־ישראל, שידיעתם הרבה בתורה הביאה לזה שיהיו מובילי הדרך. גם השילטון האימפריאליסטי מינה סוחרים גדולים לתפקידים ציבוריים, כך שקשה להגיד מי היה מנהיג המרד. המרד פרץ בכל קצות הארץ, בכל מחוז, ולכל מחוז היו מנהיגיו.

● יוספוס פלאביוס מזכיר שמות כמו שימעון בר־גיורא, יוחנן מגוש חלב ואלעזר בן־יאיר.

כמובן, היו מנהיגים רבים. במישפחה אחת של גליליים צמחו מנהיגים במשך דורות. היתה זו מישפחתו של יהודה איש גמלא. אפילו אלעזר בן־יאיר ממצדה היה בן המישפחה הזו. לא היה גבר במישפחתו של איש גמלא שלא מת בקרב או הוצא להורג. יש לזכור כי המרד הראשון פרץ נגד הרומאים במחוזות שונים, שבהם קמו אנשים ועמדו בראשו. המרד לא פרץ מירושלים, על־ידי אנשים שמילאו תפקידים ראשיים בהנהלה הפנימית של העם. לא הזכרתי המון שמות של אנשים שעמדו בראש המרד — בציפורי, בטבריה, בקיסריה. יש לזכור, וזה חשוב, שהמרד לא פרץ בעקבות הוראה והכוונה של הקבוצה המקובלת כראשי־העם.

■ ■ ■

● בין ראשי העם היו בוגדים כמו יוחנן בן־זכאי, שברח בתוך ארון־מתים מירושלים.

אני איני רואה ביוחנן בן־זכאי בוגד. בן־זכאי התנגד למרד. הוא הבין שאין עם מי לדבר ואין על מי להשפיע, והעם הולך ונהרס. הוא הבין שצריך למצוא אפשרות להציל את העם בדרך אחרת. מפני שראה שאין לו אפשרות להציל את העם מירושלים, החליט ללמד את העם איך לחיות באיזור הנמצא מחוץ לקרבות. לו חייתי באותה תקופה בירושלים היו לי בוודאי ויכוחים איתו. אבל בוגד? מה זה בוגד? יוחנן בן־זכאי לא הראה לטיטוס דרכים נסתרות להיכנס לירושלים. אני נזהר מלכנותו בוגד. אני לא מסכים לדעותיו, אך בוגד לא היה. בוגד צריך להרוג, אי־אפשר להשאירו בחיים. אבל אסור להרוג אדם בגלל הבדלי השקפות. והרי הקנאים הרגו את יהושוע בן־גמלא בגלל שהטיף נגד המרד. ואילמלא ברח יוחנן בן־זכאי, היו הורגים גם אותו.

”יכולים היסטוריונים להגיד שמרד בר־כוכבא פרץ בגלל חמומי־מוח. אותם היסטוריונים אינם מבינים את נפש האדם, ואינם מבינים את עמם“

● ויוספוס פלאביוס לא היה בוגד?

פלאביוס עשה כמה מעשים המתקרבים למעשי־בגידה. לו חייתי באותה תקופה הייתי לבטח הורג אותו. יש סיפור שהוא מספר על עצמו. כשהיה מפקד הגליל, בזמן מילחמת יודפת, הוא ברח מהעיר מיד אחרי שנפלה בידי הרומאים והסתתר במערה עם קבוצה של לוחמים יהודים. אשה אחת גילתה לרומאים כי המפקד מסתתר במערה. בא אחד הגנרלים הרומאיים וקרא ליהודים לצאת. הוא אמר להם שהמילחמה נגמרה. החבר'ה אמרו לא, אנחנו לא נצא — נתאבד ולא נכנע! פלאביוס ניסה להסביר להם עד כמה אין הגיון בהתאבדות, והם בשלהם: אנחנו נתאבד! הוא חשש שמא יהרגו גם אותו והציע הסדר: נפיל גורל ונהרוג איש את רעהו. הוא ניהל את ההגרלה, כמובן, וכך הרגו כולם האחד את השני, עד שנותרו רק שניים, הוא ועוד אחד. פלאביוס רימה את הלוחמים בהגרלה, והשאיר את עצמו אחד משני האחרונים. אחר־כך שיכנע את הבחור להתמסר לרומאים, והם יצאו מהמערה. והרי זו בגידה בחברים לנשק, וזוהי רק דוגמה אחת. אחרי שנתפס הצטרף לצבא טיטוס, שחנה מול ירושלים. וכי לא דיבר נגד מנהיגי המרד?! כל אלה הם בבחינת בגידה, אך אני איני מקבלם כבגידה. אדם אינו חייב לרצות למות או לאבד־עצמו־לדעת. אדם משתדל להיוותר בחיים, וזו אינה בגידה.

● אך פלאביוס נותר חי מפני שבגד בחבריו.

הם היו הורגים זה את זה במילא. זו אינה בגידה. יש בגידה הרבה יותר גדולה שהוא היה שותף לה: יוספוס פלאביוס, אריסטוקרט צעיר מירושלים, תלמיד חכם, בן למישפחת כהנים גדולה, התנגד למרד נגד הרומאים. הוא, עם שכבה שלמה של אריסטוקרטים וחכמי־ישראל, שופטים ודיינים, וחלק גדול מן הפרושים — הוא עצמו מספר את זה — הטיפו נגד המרד, עד שפחד הקנאים נפל עליהם. הוא הסתתר בבית־המיקדש, ששם, כידוע, אסור להרוג. כשהמרד התגבר, הבינה הקבוצה שההתנגדות לא תועיל. ואז היא קיבלה על עצמה לנהל את המרד. כל המנהיגים, כולל פלאביוס, הקימו הנהגה לוחמת בירושלים, והנהגה זו שלחה מפקדים מטעמה לכל קצות הארץ, לנהל את המרד. השכבה המתנגדת למילחמה ולמרד קיבלה על עצמה להנהיגם.

■ ■ ■

● מה קרה למנהיגיו הטבעיים של המרד, אותם שעלו מבין שורות העם?

לדעתי הם סילקו את כל אלה שבאופן טבעי היו מנהיגי המרד, וכך יצרו משבר עוד יותר גדול בקרב העם. וכשאני אומר סולקו איני מבטל אפשרות שהרגו אותם. וכשאנשים שאינם מאמינים במרד לקחו על עצמם להנהיגו, הם גרמו להחלשה עצומה בקרב העם ולסיכסוכים פנימיים ומיותרים. ואז, בעיקבות החלשת כוח ההתמרדות, נוצרו כיתות פרטיזניות והמרד הפך למילחמת־אחים, וזוהי הבגידה הגדולה ביותר. פלאביוס מונה כמפקד הגליל, וזוהי בגידתו הגדולה.

● מדוע, לדעתך, החליטו המנהיגים מתנגדי המרד להצטרף אליו? מה הניע אותם לסלק את המנהיגים הטבעיים לזרוע פירוד בעם?

אני רוצה להתייחס אליהם בצורה חיובית, ולכן אומר שהחליטו לקחת על עצמם את ניהול המרד כדי שאפשר יהיה לסיימו במהירות ולהגיע להסכם עם הרומאים. המרד היה חסר סיכוי, ובקרב העם התהוו סיכסוכים פנימיים. לא היתה אחדות.

● האם המרד היה מצליח לו היה העם מאוחד?

איני אומר זאת. יכול להיות שלעולם לא היו מנצחים את האימפריה ומביסים את טיטוס.

● בהיסטוריה היהודית נחשב טיטוס כמחריב הבית השני. יוספוס פלאביוס טוען שטיטוס התנגד לשריפת בית־המיקדש וציווה לשרוף רק את שערי־הכסף שלו. מה דעתך?

טיטוס נתן פקודה לשרוף, ושרפו. אחר־כך הבין שעשה טעות, ושהמעשה יעשה רעש בעולם. לכן הטיל את האשמה על חייל אלמוני. פלאביוס מספר שהיתה מועצת־צבא ובמועצה זו הגיעו למסקנה שאם

יישרף בית־המיקדש תיפול רוח היהודים והמרד ידעך. טיטוס, אליבא ד׳פלביוס, אמר לא! אבל עובדה היא, שלמחרת נשרף וחרב בית־המיקדש.

● לפי פלאביוס היה אפשר לכבות את האש.

בית־המיקדש נשרף — זו עובדה. ולהגיד שלטיטוס לא היתה יד במעשה זוהי בדיחה, הטעייה של הציבור. שהרי טיטוס היה כל־יכול ופקודה שלו היתה פקודה. היה היס־טוריון רומאי שטען בפירוש, כי טיטוס נתן את ההוראה לשרוף את בית־המיקדש.

■ ■ ■

● יש היסטוריונים שטוענים כי המרד הראשון היה מיותר והמיט אסון על עם ישראל: לא רק שי־הביא לחורבן הבית השני, אלא שגרם כמעט להכחדת היישוב בארץ ולפירוד בעם. מה דעתך על כך?

אילו לא היו היהודים מתמרדים בכוח נגד הרומאים, לא היה מתקיים העם היהודי בעולם יותר מדור אחד. העם היה נעלם, כמו הרבה עמים אחרים, שנטמעו והת־בוללו. המרד אמנם גרם ליהודים שיפסידו את הריבונות המדינית, אך לא את הרי־בונות האידאית. המרד חיזק את היהודים מבחינת ערכם כעם. לדעתי, הערכים וה־תרבות של היהודים היו נבלעים בתוך האימפריה. היא היתה מוחקת אותם. אז איך יכול לבוא היסטוריון ולומר שהמרד המיט אסון על העם היהודי?

● מה קרה בארץ אחרי חורי־בן בית־המיקדש?

המצב היה קשה מנשוא. הרבה מאוד אנשים נהרגו, חלק גדול מקרב היהודים הוגלה כעבדים. (ראוי לציין, שחלק גדול מאותם יהודים שהוגלו מארצם, שוחרר על־ידי יהודי התפוצות, שקנו אותם בכסף מלא.) בקרב העם שרר דיכאון נורא, אך לאט־לאט התחילו לבנות את החיים מחדש.

אחד הדברים המעניינים: הכהונה הגדולה החלה לאבד את שילטונה באותה תקופה וחכמי־ישראל, שצמחו לאו דווקא מקרב האריסטוקרטיה, העלו את התרבות היהודית לרמות גבוהות ביותר. דווקא מפני שלא עבדו את האלוהים בבית־המיקדש, הגיעו לתרבות גבוהה, שחיזקה את העם.

● אם אמנם שיקם העם את עצי־מו, מדוע פרץ המרד השני כעבור 65 שנים?

בכל מרד מקננים, זה בצד זה, רעיונות רציונליים ודחפים אי־רציונליים, שהם לא

> **אני חופר בגמלא, ושם אני רואה איך יהודים נלחמו בחירוף־נפש, ואיש מבני־עמם לא בא מבחוץ לעזרה**

פחות חשובים. אם מוציאים מסקנות, שה־מרד היה מיותר, מגיעים לאי הבנה של מורכבות האדם והעם. אם רוצה היסטוריון לומר, שמילחמה מסויימת היתה אי־רציונ־לית והמיטה אסון על העם, אסור לו לכתוב היסטוריה.

במרד הראשון נרצחו ברומא ארבע קיס־רים, בשנים 73—67, ונירון איבד־עצמו־לדעת. כך שהעיתוי של המרד היה נכון. האימפריה היתה מסוכסכת מבפנים. אלא שהיתה בעיה — כל המפקדים הגדולים של המרד לא היו מסוגלים לחיות זה עם זה.

כל אחד צדק במאת האחוזים. ולהיות צודק בכל פירושו לראות את האחר טועה בכל. צדיק גמור אינו יכול להיות בסדר גמור, צדיק גמור אינו יכול למצוא את המכנה המשותף לו ולזולתו. צדיקי־ישראל, באי כוחו של האלוהים עלי אדמות, לא יביאו לאחדות העם, שהרי הם צודקים במאת־האחוזים ורואים את האחרים כרשעים גמו־רים. במרד הראשון היו המון מנהיגים דגו־לים והעם לחם בחירוף־נפש.

● אבל לא היה קונצנזוס...

אני לא רוצה להשתמש במילה הזאת, אבל מכאן צריך להסיק מסקנות. אני חופר בגמלא ושם אני רואה פנים־אל־פנים איך נלחמו היהודים בחירוף־נפש, בעוד שהעם היהודי לא עזר להם כהוא זה. בגליל נפלו עיר אחרי עיר, ואיש מבחוץ לא בא לעזרה. הצודקים במאת האחוזים הם שהרסו את העם וגרמו לפירוד. היו להם השקפות, אך לא היה להם מכנה משותף.

■ ■ ■

● יהושפט הרכבי כתב ספר שבו הוא טוען כי המרד השני היה מיותר. בספרו זה הוא אפילו מגנה את בר־כוכבא.

על בר־כוכבא כמעט שאין מקורות, אין חומר היסטורי. כל מה שידוע עליו מקורו בשמועות. למרד הראשון היה יוסף פלאבי־יוס, שאיתו אפשר להתווכח. לבר־כוכבא אין שום מקורות. פה ושם יש רמזים. בשביל להאיר את התקופה ההיסטורית הזו, אתה חייב לעסוק בשברי־מקורות. כל מי שכותב על המרד של בר־כוכבא צריך לגלות זהירות יתרה ועליו להיות נתון כל העת למחקר ולעיון. על המרד יש כמה אגדות בתלמוד, ואני איני גורס שאין לל־מוד מאגדות.

● מדוע איש לא כתב על ה־מרד? מדוע חכמי־ישראל לא תי־עדו את המרד בהלכה?

יש הטוענים שחכמי־ישראל רצו להשכיח את המפלה. לדעתי זה לא נכון. חכמי־ישראל לא עסקו בכתיבת היסטוריה, הם עסקו בהדרכת העם ובחיזוקו הרוחני. לא היו ביניהם היסטוריונים, וזה חבל מאוד. מזלו של המרד הראשון שהיה לו היסטור־יון, ואפילו הגאון מווילנה טען שיש לתרגם את פלאביוס לעברית, אולם חוכמת ישראל אינה עוסקת בהיסטוריה. על־פי רמזים שונים של היסטוריונים חיצוניים אנו יוד־עים כי מאז שתם המרד הראשון נעשו נסיונות נוספים למרוד, הן בארץ והן בתפו־צות. בתקופה שבין שתי המרידות התגבש הכוח הרוחני של חכמי־ישראל בתוך העם, ומתוכו קמו אישים בעלי רמה גבוהה ביו־תר. די אם אזכיר את רבי עקיבא. דווקא בגלל שפולחן בית־המקדש הופסק, ודווקא בגלל שהכהונה ירדה מגדולתה, התפתחה עוצמתו התרבותית של העם. כי זאת יש

> **על בר־כוכבא כימעט ואין מקורות. אין חומר היסטורי. כל מה שידוע על בר־כוכבא מקורו בשמועות**

לדעת: עם חורבן בית־המיקדש לא חרב העם, העם ליקק את הפצעים והתגבר.

● למה, אם כן, התמרד בשנית?

הקיסר הרומאי אדריאנוס, שנחשב נאור, הנהיג הקלות בכל הפרובינציות. גם על היהודים רצה להקל, רצה ללמדם את התר־בות ההלנית־רומית, רצה לבנות מחדש את ירושלים, רצה לכונן מיקדש חדש. אולם כאיש נאור התקומם נגד הברבריזם שיש בברית־המילה והיהודים לא קיבלו אותו. הם סירבו ללמוד את התרבות הזרה, הת־נגדו להתערבותו בקודשי דת ישראל, סיר־בו לאפשר לו להחדיר לארץ את הקידמה. הוא היה נאור בעיני הגויים, אך בעיני היהודים נחשב קשוח ומרושע.

יתכן שהמרד פרץ בעיקבות נסיונותיו

גוטמן (הרגל נתונה בגבס)
לעצור סלע ברגל

של אדריאנוס להפוך את ירושלים לעיר הלנית — ההתנגדות לכך גרמה למרד. לפי כרוניקות שונות ידוע שמיספר הלג־יונות שהובאו לארץ מרומא היה גדול ממיספר הלגיונות שדיכאו את המרד הרא־שון. הכרוניקות מלמדות, שבניגוד למרד הראשון היה המרד השני מתוכנן. היהודים בנו מצודות, התקינו גשרי־דרכים, חפרו מחילות. אגב, את המחילות האלה גילו לא מזמן באיזור דרום חברון. הכרוניקות מספרות שהיהודים עבדו בתעשיית־הנשק הרומית והיו מחבלים בכוונה תחילה בנשק שנועד ללגיונות. אלה היו מחזירים את הנשק החבול, והיהודים שמרו אותו לעצמם.

קשה מאוד לאחות תמונה היסטורית מה־פרטים, אם כי יש היסטוריונים שאומרים, שהיתה זו מילחמה של חמומי־מוח. אותם היסטוריונים — ולא אציין שמות — אינם מבינים את נפש־האדם, אינם מבינים את נפש בני עמם.

● כלומר, המרד לא היה מיותר.

יכול להיות שהיהודים איבדו את הרי־בונות על הארץ, אך הם לא איבדו את עצמם. המרד השני פרץ כדי שהעם לא יאבד את פרצופו.

● יש גורסים, שעם חורבן בית־המיקדש, ובעיקבות המרד השני, התחילה הגלות.

לא היה ולא נברא! גם אחרי מרד בר־כוכבא לא התחילה הגלות. המרד עלה בדם של יהודים, בחורבן של ערים, אולם מיד אחריו התחילה פריחה עצומה של רוח ותרבות בקרב העם. אחרי מרד בר־כוכבא התחילה תקופת התלמוד, וחכמי־ישראל הגיעו לשיא.

● והרי כימעט שלא נותר ישוב יהודי בארץ?

עשיתי סקר בשני מקומות. היה מקובל להניח שבדרום הר־חברון נותרו רק שמונה ישובים יהודיים, ואילו אני העליתי 68 ישובים. גם בגולן גיליתי המון ישובים. אמנם ירושלים היתה אסורה על יהודים, אך כל שאר הישובים פרחו — עד תום התקופה הביזנטית, עד כיבוש הארץ בידי הערבים.

תל גמלא (בתחתית: הצריף של גוטמן)
עיר ואם בישראל

הצעיר הדרוזי ערק מסיבות מישפחתיות - ו־30 שוטרי

התקפה לילית

"כן, ערקתי!" מצהיר עאדל זאהר. הצעיר הדרוזי הצליח להי־מלט מידי כוח המישטרה שהופיע בביתו כדי ללכוד אותו וכעת הוא נמצא במקום מחבוא. „אני לא מתכוון להסגיר את עצמי," הוא אומר.

שלוותו של הכפר השקט עוספיה, השוכן למרגלות הכרמל, הופרה באחד מלילות השבוע. תושבי הכפר התעוררו לשמע רעשים מחרישי־אוזניים. שבע ניידות, בתוכן שוטרים ממישטרת חיפה ומהמישטרה הצבאית, וכן מהלישכה לתפקידים מיוחדים (לת"ם) התפרצו לביתו של שאוקי זאהר. מטרתם: ללכוד את בנו של שאוקי, עאדל זאהר בן ה־19, שמזה כארבעה חודשים נחשב עריק מהצבא.

מספר עאדל:

למדתי ארבע שנים בבית־הספר בוסמת, במגמה של חשמלאי־רכב, וסיימתי את הלימודים כחניך מצטיין מבין 12 בתי־ספר אזוריים. לקראת גיוסי הציע לי הצבא ללמוד שנה נוספת, להיות טכנאי־רכב ומדריך־רכב בצבא. פניתי לבית־הספר נעורים, כדי ללמוד את המקצוע, אך לא התקבלתי והתגייסתי בתור חשמלאי־רכב.

אחרי **הטירונות** הגעתי לבסיס, שם הציעו לי לעבור קורס טנקים. סירבתי, ואז הציעו לי לעבור קורס חשמלאי־רוכב. שוב סירבתי, ואז איימו עלי בכלא. עברתי את הקורס בהצטיינות ולאחריו שיבצו אותי בביקעה. הייתי בביקעה בחודש, ומכיוון שלא רציתי להישאר שם, סירבתי לפקודות מפקדי, שהחליטו להעביר אותי לפיקוד־הצפון.

שיבצו אותי ליד עפולה. ואז התחלתי לסבול מלחצים נפשיים, שכתוצאה מהם סבלתי מסחרחורות והתעלפויות. באחת הפעמים שבהן התעלפתי, לקחו אותי לבית־החולים רמב"ם. שם איבחנו את הבעיה ושלחו אותי לייעוץ אצל קצינת בריאות־נפש. זו היפנתה אותי לפסיכיאטר. קצינת בריאות־הנפש קבעה לי תור לפסיכיאטר, וביקשתי אותה שתשחרר אותי עד תחילת הטיפול, כדי שאוכל להיות בבית. היא לא הסכימה, אך אני בכל זאת נסעתי הביתה וחזרתי ליום שנקבע לי להתחלת הטיפול. הדוקטור לא הסכים לטפל בי, משום שהייתי נפקד, ושוב חזרתי הביתה.

עד כאן סיפורו של עאדל.

אמו של עאדל, בדיאה מספרת: „בשעה שתיים וחצי בלילה דפקו על הדלת. כשפתחתי אותה וראיתי את השוטרים, ביקשתי מהם לא להיכנס. אך הם שברו את הדלת והתחילו לחפש את עאדל.

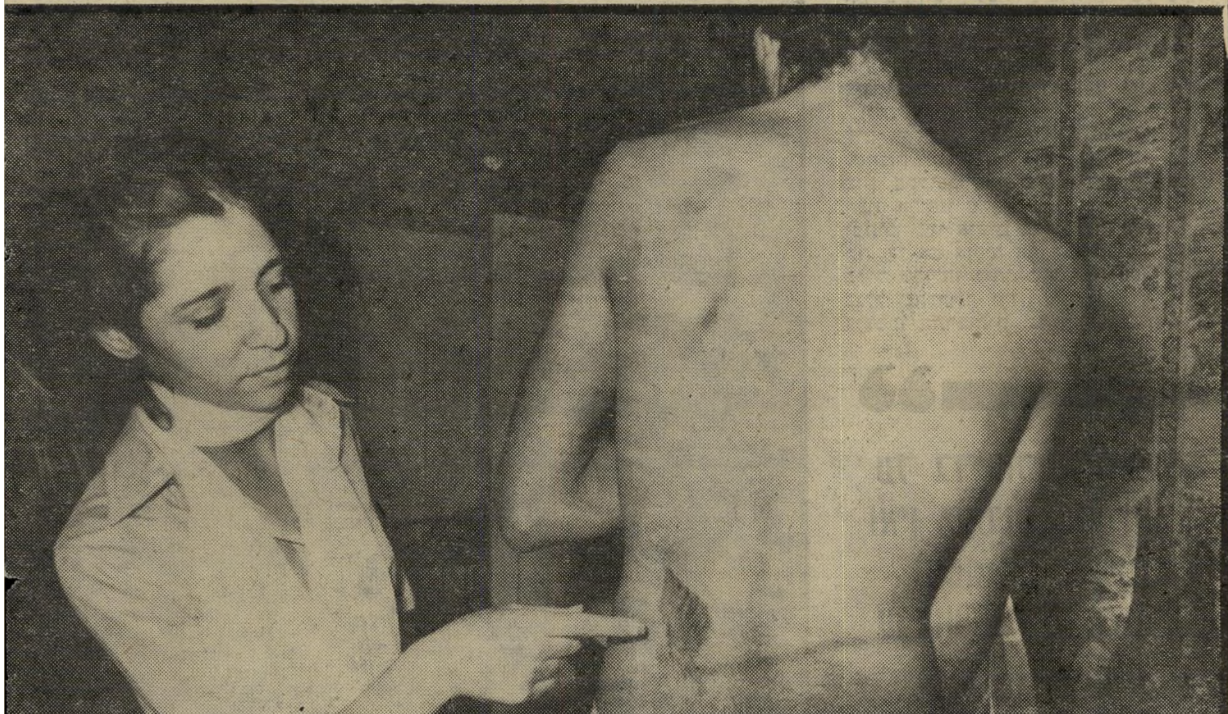

מכה על הגב קיבל אחיו הצעיר של עאדל, נהיד בן ה־16. אשתו של עאדל, הנא, מצביעה על סימן המכה שאותה ספג נהיר מאלת־גומי. בתמונה למטה משמאל: זהי, דודו של עאדל, מחבק את בתו בת השמונה, שאובחן אצלה שבר ברגל. השוטרים, אשר באו לחפש את עאדל, התנהגו, לטענת בני המישפחה, בצורה אלימה.

כשלא מצאו אותו, נתנו לי מכות. היכו את הילדות שלי ועצרו את בעלי. השוטרים נשארו בבית עד שעה שש בבוקר, למרות שעאדל לא היה כאן. ורק אז הלכו."

דודו של עאדל, שפיק זאהר, מעיד על עצמו שהוא קומוניסט. לדעתו מתנכלת המישטרה לעאדל בגללו ובגלל דעותיו הפוליטיות.

מספר שפיק: „עאדל לא האמין בקו הפוליטי שלי. הוא לא סירב להתגייס, אלא להיפך, סיים קורס בהצטיינות. כבר היו מיקרים בכפר שבאו לחפש עריקים, אבל מעולם לא התייחסו אל העריקים ואל בני מישפחותיהם באלימות שכזו. אני חושב שהשוטרים התנהגו ככה בגלל הקו האישי שלי."

בן־ערובה בידי המישטרה

עאדל, שהצליח לברוח מהכוח המישטרתי, מסתתר במקום מחבוא. במטרה לספר את סיפורו נפגש עם צוות העולם הזה.

מספר עאדל: „כל האחים שלי לומדים בחיפה. אמי חולת־עצבים והיא במצב נפשי רע מאוד. אבי חולה, ולא יכול לעבוד בבית. אני נשוי ואשתי גרה עם בני מישפחתי. לא הייתי יכול להסתדר עם המשכורת הצבאית וביקשתי העברה ליחידה קרובה לבית, כדי שאוכל לעזור לבני מישפחתי. אני המפרנס היחידי במישפחה. שלושה חודשים חיכיתי לתשובה על בקשת ההעברה, אך לא נעניתי. לטענת הצבא לא היה מי שיטפל בעניין. לא הייתי יכול לעמוד במיסגרת הצבאית וערקתי."

כשמזכירים לבני המישפחה את התפרצותם של אנשי המישטרה לביתם, הם עוטים על פניהם ארשת זעם. „אני לא מבין איזה עניין היה לשוטרים להפוך את המיזרונים, לשבור את הארונות והספריות. הרי היה ברור שעאדל לא מסתתר בתוך ספרייה. „זה היה הרס לשם הרס," רוטן דוד אחר של עאדל, אניס זאהר. „אנחנו חיילים טובים, אוהבים את הצבא ואת המדינה. ההצדקה היחידה שהיתה למישטרה להפוך את הבית היא הנקמה, בגלל דעותיו הפוליטיות של אחי המבוגר, שפיק. לעאדל אין נטיות פוליטיות והוא לא מתעניין בכלל בנושא, אז למה הוא צריך לסבול ולמה צריכים לסבול ילדים בני שמונה ותינוק בן שמונה חודשים?"

על קורות אותו הלילה שבו התפרצו השוטרים לביתו מספר עאדל: „שמעתי צעקות מבחוץ, ולא זזתי מהמיטה. אני לא יודע בדיוק מה קרה מחוץ לחדר שבו הייתי עם אשתי. השוטרים פרצו את החדר שבו היינו והתחילו להרביץ לי. הם גם זרקו גז מדמיע. קפצתי מהמירפסת, ומישהו התקיף אותי. הצלחתי להתחמק וברחתי מהם."

השוטרים ארבו לעאדל בביתו. הם הניחו שיחזור, אך הוא לא חזר. הם עצרו את אביו, שאוקי זאהר, ורמזו לבני המישפחה שהאב מוחזק כבן־ערובה, כדי להפעיל לחץ על עאדל.

גיסו של עאדל ביקש להישאר בעילום שם. לטענתו, אם יתפרסמו דבריו כנגד המימסד, הוא יפוטר מעבודתו. „נכון," הוא אומר, „אין עם שסבל כמו העם היהודי, אבל אין גם עוד עם המתייחס כל־כך רע למיעוטים כמו העם היהודי, וזה ממש אבסורד."

הסתערו בחמת־זעם על מישפחתו, היכו וריססו בגאז

„אני קומוניסט!" מצהיר דודו המבוגר של עאדל, שפיק זאהר. לטענתו התנכלה המישטרה לעאדל ולבני מישפחתו משום הקו הפוליטי שלו. בתצלום הוא מחזיק אלה, שאותה חטף מידיו של איש מישטרה.

כתוצאה מן המכות שהנחיתו אנשי המישטרה על בני מישפחתו של עאדל, אושפזו שני אחיו הצעירים, ודיע ונהיד. נהיד שוחרר אחרי כמה שעות ואילו ודיע, שאובחן אצלו חשש לזעזוע מוח, נשאר בבית־החולים. הוא חזר הביתה אחרי כמה שעות, משום שרצה להתקלח ולא הצליח להסביר לאחיות את רצונו.

עם אלות־גומי בחדר־נשים

מספרת אחותו של עאדל, נהידה בת ה־14: „התעוררתי משנתי, כששמעתי צעקות. ראיתי שוטרים. תיכף הבנתי שהם באו כדי לתפוס את עאדל. נכון, אנחנו הרבצנו חזרה, אבל לא כל־כך בכוח כמו השוטרים, שהיו חמושים באלות־גומי. הם היו אכזריים כמו חיות. לא כיבדו את המינהג שלנו ונכנסו בכוח לחדר הנשים, וכשהתחלתי לצעוק היכו אותי."

„ניסיתי לדבר איתם," ממשיך לספר שפיק, דודו של עאדל. „ניסיתי לשכנע אותם שלא להשתמש באלימות, ביקשתי מהם לא לצעוק, אמרתי שיש דרכים אחרות, אולם הם לא רצו לשמוע אותי. הילדים לא היו יכולים לסבול את הצעקות והמכות, וכשפרצה קטטה התערבנו."

דודו הצעיר של עאדל, יוסף ניגש בבוקר לתחנת המישטרה, לבדוק את מצב אחיו, שאוקי, אביו של עאדל. קצין־מישטרה אמר לו שהמישטרה יכולה לעצור את האב למשך 15 יום.

„פניתי לעורך־דין," הוא מספר, „והוא אמר שאינו זוכר היטב את חוקי המישטרה הצבאית, ושהוא צריך לעבור שוב על ספרי החוקים, ואז ינסה לשחרר את שאוקי זאהר בערבות."

מוסיף שפיק, הדוד הקומוניסט: „מעולם לא ראיתי אלימות כזו ולא תיארתי לעצמי שנגיע לדרגה כזו. זה כמו כיבוש בתוך הקו הירוק — הדיכוי הוא בלתי־רגיל ובלתי־מחושב. הייתי רוצה לדעת על איזה בסיס אנחנו יושבים כאן. אנחנו ממלאים את כל החובות, משרתים את המדינה, הולכים לצבא ומשלמים את כל המיסים, אז למה אין לנו זכויות?"

„בצורה כזאת," אומר יוסף, דודו הצעיר של עאדל, „לא ישיגו את עאדל לעולם. הוא יברח שוב ושוב, ולא יחזור לשרת כל עוד לא יממש הצבא את הזכויות המגיעות לו."

אומר עאדל, במקום מחבואו: „אני לא מתכוון לחזור לצבא או להסגיר את עצמי. קודם כל אני דורש לקבל את הזכויות שלי, ורק אחר־כך אחזור לצבא. אין לי כוונה שלא לשרת את המדינה שבה אני חי, אבל בינתיים אני לא חוזר לצבא. אני מעוניין להיפגש עם קצין מהיחידה שלי, והפעם אני רוצה להיפגש עימו במקום בטוח, ללא כוח מישטרתי. אני רוצה להסביר לו את הבעיות שלי וליישב את העניין. כשהייתי ביחידה אף אחד לא היה מוכן לשמוע אותי. אולי עכשיו יהיה מישהו מוכן להיפגש איתי ולהבטיח את זכויותי. רק אחר־כך אחזור לצבא, לסיים את שירותי הצבאי."

גאז מדמיע הופעל על־ידי המישטרה בבית מישפחת זאהר. בבית חי גם תינוק בן שמונה חודשים.

חדר הפוך השאירו השוטרים לפנות בוקר, כשעזבו את הבית ועימם אבין של עאדל, שאוקי זאהר. השוטרים הפכו את המיטות והארונות.

בית המישפחה בבית זה חי עאדל זאהר עם בני מישפחתו. הוא היחידי בביתו המסוגל לדאוג לפרנסת המישפחה ולניהול הבית.

סרטים

אבירים תחת כוכבים

„העתיד הוא כמו עוגה. עד שאינך טו־עם ממנה, אינך יודע מה טעמה. משטעמת, כבר מאוחר מכדי להחזיר אותה.” זאת אחת מאימרות השפר של הקוסם מרלין, בסרט חדש בשם אכסקאליבור, המחזיר אל מסך הקולנוע את כל המעללים וההר־פתקות הרשומים בספרי האגדות, סביב דמותו של המלך ארתור ואבירי השולחן העגול שלו.

מי מתעניין היום במה שקרה באנגליה במאה השישית? מה לזאת ולעידן הסי־לון, החלל, האנרגיה הגרעינית? לכאורה מאומה. אבל כנראה שיש בכל־זאת משהו. הסרט הוצג לראשונה על מסכי אמריקה באביב האחרון, ולהפתעת הכל, זכה ל־הצלחה מיסחרית גדולה כל־כך, עד שה־

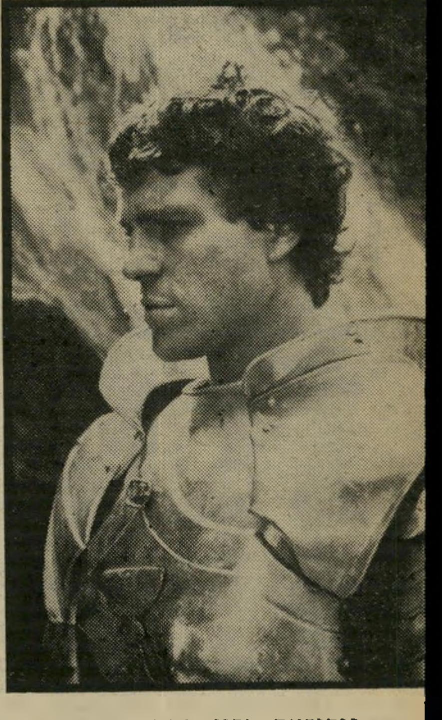

ניקולאס קליי בתפקיד לאנסולוט
לאנסולט האוהב

ציל את הבמאי ג'ון בורמן (גברים במל־כודת) מן הנידוי שנפל בחלקו אחרי כיש־לון הקופה של סרטים כמו מגרש השדים, פרק ב' (המוכר גם בשם הכופר) או סרט המדע הבדיוני זארדוז.

מילחמת הכוכבים. מדוע הצליח הסרט? קשה למצוא לכך תשובה חד־משמעית. אפשר להניח, כפי שעשה גם בורמן, כי אגדות השולחן העגול של המ־לך ארתור, אינן שונות כל־כך ביסודן, מהרפתקות החלל של מילחמת הכוכבים (שיוצריה מקפידים, דרך אגב, לציין, כי זמן התרחשותהה אינו דווקא העתיד).

שעה שמרלין, הקוסם המסמל את האח־דות של הבינה והטבע, מלמד את ארתור הצעיר את שמלך צריך לדעת, אפשר להיזכר באובי ואן קנובי, המסביר את עק־רונות היקום ללוק סקייווקר הצעיר, מי שעתיד בסופו של דבר לרשת אותו.

מתקבל על הדעת שאותו קהל שהתלהב מן המאבק בין הטוב והרע בחלל החיצון, מצא עצמו בבית גם במאבק שבין הטוב והרע, במרחבי אנגליה. למי זה כבר מש־נה אם רוכבים על סוסים או על חלליות, לובשים חליפות חלל או שריון, ושולפים חרב עשויה קרני לייזר או פלדה קשה?

יש הבדל משמעותי בין אכסקאליבור להרפתקות ימי־הביניים שבהם נהג עולם הסרטים לשעשע את בני הנוער לפני כמה עשרות שנים. ג'ון בורמן אינו נמנה על הבמאים שיסתפקו במבטי התוגה התהו־מיים של מל פרר (ארתור), הצופה בעצב כיצד ידידו הטוב, רוברט טיילור (לאנ־סלוט), עוגב על המלכה גוינבר (אווה גארדנר) באבירי השולחן העגול משנת 1954. הוא אף אינו מעוניין להעניק ל־שלישיה הזאת אפשרות לזמר את ערגתם, כפי שעשו זאת פעם ריצ'ארד האריס, ג'ולי אנדריוס ופראנקו נרו, בגירסה ה־קולנועית של המחזמר קאמלוט.

בורמן מעוניין בשאלות היסוד המת־עוררות באגדות אלה — שאלת הכוח ה־משחית את המחזיקים בו, שאלת הטוב שצומח מן הרע והרע שצומח מן הטוב (ואין אפשרות להפריד בין השניים), או שאלת ההסתאבות של המישטר המושלם ביותר, שהרקבון מתחיל לאכול בו ברגע שאין לו עוד אתגרים.

נייג'ל טרי בתפקיד המלך ארתור בסירטו של ג'ון בורמן „אכסקאליבור”
ארתור הצדיק

יש כמובן גירסות רבות לאגדות המלך ארתור. כל אחת מספרת את האירועים באורח קצת שונה, מזווית קצת אחרת ועם פרטים שונים. בורמן בחר להסתמך בעי־קר על מה שנחשב היום כמיסמך השלם ביותר בנושא זה — ספר עב־כרס ורב־מימדים, שנכתב במאה ה־15 בידי האנגלי סר תומאס מאלורי, בשם מות ארתור.

על המסך נראית האגדה בערך כך: מרלין הקוסם מציע למצביא קלטי, אותר פנדראגון, את חרב הקסמים אכסקאליבור, אם יסכים לכרות שלום עם אויבו, דוכס קורנוואל. המצביא מסכים, אולם כאשר הוא מבחין באשת אויבו לשעבר במישתה השלום, אין הוא שולט ביצרו, ודורש מ־מרלין בכל תוקף, שיאפשר לו ליל־אה־בים אחד עם איגריין היפה.

לילה זה, שמטיל את המדינה כולה חזרה אל המילחמה, עולר לאותר פנדרא־גון בחייו. את הילד ארתור, שנולד מן האהבה האסורה, מרלין נוטל לעצמו. החרב אכסקאליבור תקועה בתוך סלע, ורק האיש הראוי לשלוט יוכל להוציאה משם.

כעבור שנים, אחרי שגדל תחת חסותו של אביר צנוע, כנושא כלים, מגיע אר־תור למקום, שולף את החרב מן הסלע, אחרי שכל הגיבורים של האומה נכשלו במשימה, והופך עד מהרה למלך. הוא משליט שילטון צדק ושוויון בין האבירים, באמצעות מוסד של שולחן עגול, שאיש אינו יכול לשבת בראשו, משום שאין לו ראש.

לכאורה, נכנסה אנגליה לעידן נאור,

ג'ון בורמן: הקהל ביקש דם

היש רצף מוזר יותר בעבודתו של אדם מאשר בימוי מגרש השדים (חלק ב') ואכסקאליבור, בזה אחר זה?

הבמאי שעשה את שני הסרטים (הראשון זכה במקהלה אדירה של בוז, השני זכה בפרס פסטיבל הסרטים, בקאן על „תרו־מתו לאמנות הקולנוע”) הוא ג'ון בורמן.

בראיון מיוחד ל„העולם הזה” הסביר ג'ון בורמן מה קסם לו כ־שני הסיפורים:

אחרי מגרש השדים השני, הרגשתי כמי שרימה את הקהל. הוא לא רצה לראות את הסרט. הקהל ביקש דם ורצח, ואני לא סיפקתי את מבוקשו. הוא היה מאוכזב כל־כך עד שדרש את דמי. משום כך רציתי לעשות את ההיפך מסרט זה. אם מגרש השדים היה סיפור מיתי על ההת־פתחות הכוח ההרסני, מה שקסם לי בסיפורו של המלך ארתור הוא ההתפת־חות של הכוח הבונה, הרוחני.

הבנייה וההרס קשורים זה בזה קשר בל יינתק, כפי שאומר הקוסם מרלין ברגע של משבר, כשהמלך ארתור סבור שעם הקמת קאמלוט בא הקץ לרשע, ובבוא הצדק לשילטון זוכה כל אחד ואחד בשלווה. „האם השמדנו את הרע?” שואל ארתור את מרלין.

„לא, אין טוב בלי רע,” עונה מרלין.

„ואז היכן הוא הרע?”

„לעולם לא במקום שבו אתה חושב למצאו.”

לדעתי, זהו המפתח להבנת המיתוס של המלך ארתור. לכן רדף אותי מיתוס זה במשך שנים רבות כל־כך, עד שהיה לדיבוק. רציתי לספר על חיי המלך ארתור. ידעתי שהיו רבים לפני שעשו זאת. ידעתי גם שהיריעה רחבה מאוד. אפשר לספר על ארתור הצעיר, אפשר לספר על ארתור וגווינבר, אפשר לספר על מרלין ואפשר לספר על היחסים בין ארתור ומרלין.

אבל אני רציתי ללכת לאורך כל חיין של ארתור. כי ראיתי בהם מודל של העולם. התחלת האדם היתה התפרצות מן הטבע, מן האש והמים, ורק אחר־כך בא ניסיוננו לבנות ציוויליזציה, להרוס ציווי־ליזציה ולהציל את הרוח. אני יודע שהיתה זו יומרה גדולה, ובכל פעם שהצג־תי את רצוני לפני אולפני הסרטים, הגיבו אלה: „אוי, שוב אתה עם המלך ארתור שלך!” אבל בסופו של דבר הגשמתי את רצוני. הקולנוע מעניין אותי כאמצעי לספר מיתוסים.

לא לגמרי אנושי. הקולנוע חייב להכיר בגורלו. זה, אחרי שהטלוויזיה התחילה לטפל בנושאים חברתיים ופולי־טיים. לקולנוע נותר הייעוד לטפל בתת־מודע של האדם, בחלומות.

השחקנים? קיימים למעשה שני סוגים: לסוג האחד שייך שון קונרי, ידידי הטוב, שהופיע בסרטי זארדוז. הוא השחקן החוזר תמיד להיות הוא עצמו. „מדוע אתה עושה כל מה שאתה עושה במיבטא הסקוטי החריף שלך?” שאלתי אותו פעם. תשו־בתו היתה: „אם אתחיל לדבר במבטא אחר איש לא יידע מי אני!”

סוג שני של שחקנים הוא אותם שאין להם כמעט אישיות משל עצמם. לסוג זה שייך ניקול ויליאמסון ולכן הפקדתי בידיו את תפקידו של מרלין. כשאינו משחק תפקיד הוא כמעט לא קיים. הוא, כמו מרלין, לא לגמרי אנושי. מזכיר קצת את אלק גינס, יש קצת יותר דם, קצת יותר חיוניות.

„ויליאמסון הוא שחקן מעולה אך אינו כוכב, לכן בחרתי בו. לא רציתי להשתמש בכוכבים, רציתי ללהק את דמויותי על פי איכויותיהן הרוחניות. זה היה קשה מאוד. הליהוק נמשך כשנה. כל הנבחנים באו אלי הביתה, לחדר המגורים הפרטי שלי. עשיתי מאות מיבחני־בד — אשתי עזרה לי וילדי גילו אורך־רוח שלא יתו־אר כלפי כל הזרים שבאו אלינו הביתה. דיברתי אליהם במשך שעות ואחר־כך נתתי להם לשחק, כשאני משחק מולם כפארטנר, כדי להפיג את הפחד שלהם.

החזרות עצמן, לפני שהתחלנו לצלם, ארכו שלושה חודשים תמימים. לקחתי את השחקנים שלי ליער. שם הם התגוררו במשך כל אותו הזמן, יחד עם סוסיהם, כשכל אחד רוכב על סוסו, ומטפל בו ודואג לכל מחסורו לאחר יום־העבודה.

„חששתי שהשחקנים ייראו כמו שח־קנים. אז הכנסתי אותם לתוך שריוניהם מן היום הראשון, ובחרתי את הסוסים בדיוק כמו שליהקתי את האנשים: כל סוס לפי אופיו של הרוכב עליו. בתום שלושת החודשים לא היו לנו שחקנים וסוסים בצוותות נפרדים, אלא האבירים של המלך ארתור וסוסיהם.”

במאי ג'ון בורמן
מודל של העולם

אלא ששני דברים עתידים להפר את הא־ידיליה: אהבתו של האביר האנסלוט, ידידו של המלך, למלכה גיונבר והשלווה הארוכה שבה נתונה הממלכה.

אחד האבירים מאשים את לאנסלוט קבל עם ועדה שהוא בוגד במלכות. התוצאה היא דו־קרב שבו לאנסלוט מקפח כמעט את חייו ונישואיו של ארתור מתנפצים כאשר נודעת לו האמת. הדרך היחידה שבה הוא מאמין כי יכול להציל את חבורת אבירי השולחן העגול, היא הט־לת משימה עליונה שתאחד את כולם.

שעה שהאבירים יוצאים למסעותיהם, מפתה מורגנה, אחותו החורגת של ארתור, את הקוסם מרלין, וזה מגלה לה סודו־תיו ונופל בשביה. אחר כך היא נכנסת למיטתו של המלך ויולדת לו בן, מורדרד, שעתיד למרוד בו לבקש את כל המלכות לעצמו.

בעימות הסופי בין צבאות ארתור לצב־אותיו של מרדרר, מקפחים המלך, אויבו ולאנסלוט את חייהם, והחרב נשארת ביי־די פארסיפל, אביר שהצליח אחרי מסעות ויסורים אין קץ להביא לחצר המלך את בשורת הגראל. החרב אכסקאליבור, סמל השלטון, מופקדת על־ידי המלך הגוסס בידיו של פארסיפל בליווי מיצווה: יש להחזירה אל גבירת האגם, זו שנתנה את החרב במתנה לאדם, עד אשר יימצא מי־שהו שמסוגל באמת להחזיק בה, כפי ש־צריך. עם שובה של החרב אל מימי הא־גם, שבה אנגליה כולה אל עידן החושך ממנו יצאה לעת קצרה.

שחקנים אלמונים. אם זה נשמע מ־סובך, להווה ידוע שעל המסך זה עוד יו־תר מורכב, ואם לא די בכך, הרי שבורמן, יחד עם התסריטאי שלו, רוספו פאלנברג,

אבירי השולחן העגול ב„אכסקאליבור"
המאבק בין הטוב ובין הרע

עוד הפשיטו במידה רבה את הספר של מאלורי.

כפי שהסרט נראה עכשיו, ברור ב־ראש ובראשונה כי המדובר לא כל־כך באנשים, אלא בדרך שבה הם חיים זה עם זה. כלומר, הדמויות עצמן חשובות פחות מן הרעיונות שהן מייצגות. וזה כ־מובן לא ישא חן בעיני מבקרים רבים.

הסרט אכן התקבל בתגובות מעורבות בפסטיבל הסרטים בקאן. היו שראו בו שיבה אל ימי מילחמות האבירים חסרות הטעם, והיו שראו בו חוויה מיסתית. אפי־לו השופטים בפסטיבל חשו כי הם ניצ־בים בפני משהו יוצא דופן. משום שלא ידעו בדיוק כיצד להעריך או להגדיר זאת, העניקו לסרט פרס על „תרומה אמנותית" שמשמעותו אינה ברורה אפילו לשופטים עצמם.

ואכן, יש מה שיבלבל את הצופה בס־רט. בימים אלה של מסכים רחבים והק־לטות בשיטת דולבי, מוצג הסרט על מסך רגיל ובהקלטה רגילה. תחת כוכבים זוה־רים ומפורסמים, המקשטים בדרך כלל תפוקת־ראווה מסוג זה, יש כאן רק שחק־נים אלמונים (ביניהם גם בנם של הבמאי, שמגלם את מורדרד הילד, ובתו, המגלמת את איגריין היפה), ובתוכם שני כוכבי במה בריטיים: ניקול ויליאמסון (מרלין) והלן מירן (מורגנה).

הסרט צולם כולו באירלנד, חלק ממנו באולפנים שבורמן עצמו שותף בהם, והג־גוונים הירוקים השולטים בו מצדיקים את הכינוי „אי האיזמרגד". זה נראה כמו גירסה כמעט קאמרית של סופר־פרודוק־ציה. וההסבר לכך הוא כנראה, שבורמן, שניסה במשך שנים לשכנע את הוליווד לעשות סרט המבוסס על אגדות נוסח מות ארתור (בין תוכניותיו, התכוון לצלם את שר הטבעות), הצליח לבסוף להשיג את הכסף, אבל במשורה — 12 מיליון דולר להפקה שבעיר הסרטים היתה עולה היום לפחות פי שלוש.

השחתת הטבע. אין זה מפחית מן הרושם החזותי העז של הסרט עצמו, כא־שר הנופים שאינם מוכרים כל כך לצו־פי הקולנוע, מוסיפים על עוצמתו. אבל עם זאת, מאפשר הדבר גם להדגיש נקו־דות אחרות בסרט, כמו למשל, שאין שלטון מושלם, אין אדם הראוי לחרב כמו אכסקאליבור, משום שבסופו של דבר יתפתה להשתמש בה כדי להזיק ולא כדי להיטיב.

ארתור הצדיק נולד כתוצאה ממעשה אונס, לאנסלוט, הבוגד במלכה, נתפס ב־קלקלתו בסצינה בעלת יופי פיוטי בלתי־רגיל, הטוב נמצא בתוך הרע והרע בתוך הטוב, וקיומו של האחד תלוי בשני. ואי־לו מרלין, הדמות הבולטת ביותר בסרט כולו (תחילה צריך היה הסרט להיקרא מרלין), מסמל סוג של תבונה שהאדם ממשיך לחפש אחריה עד עצם היום הזה: הבנת הטבע והחיים בתוכו, ולא חיים נגדו. במלים אחרות, כל הנאומים האקו־לוגיים של היום, המדברים על השחתת הטבע מתוך איי־ראיית הנולד, באים לידי בטוי בתורה שמרלין מנסה להקנות לעולם בו הוא חי. כשלונו אז אינו שונה מן הכשלונות היום.

מי שחושב כי כל העניין אינו רלוונטי לחיי האדם בתקופתנו, שייצא ויחשוב: האם השילטון השחית רק בימי ארתור או שמא יש גם דוגמות קרובות יותר? האם זכורה למישהו השאיפה לאדם חזק שיח־זיק בידיו אכסקאליבור גם בישראל ובכך יושיע את העם? מי מכל אלה שהחזיקו בחרב הזאת אצלנו, היה באמת ראוי לה? ומה על חברה השוקטת על שמריה אחרי שהשיגה מטרה אחת, ומתנוונת בהדרגה, משום שאין לה אתגרים אחרים?

זה בוודאי לא קרה רק בימי המלך ארתור. אומנם, ג'ון בורמן אינו מציע פתרונות לכל הבעיות האלה, אבל גם ב־הצבת השאלות בצורה נכונה היא חוכמה לא מבוטלת.

ניקול ויליאמסון בתפקיד מרלין והלן מירן בתפקיד מורגנה
הטוב נמצא בתוך הרע

הגרמניה והאהבה

לילי מארלן (צפון, תל־אביב, גרמניה) — לכאורה זה סיפור של שיר, שהלהיב את הצבא הגרמני ואת צבאות בנות־הברית גם יחד, במילחמת־העולם השנייה. למעשה זהו סיפורה של הזמרת ששרה את השיר, לאלה אנדרסן; סיפור המבוסס על רומן שכתבה בעצמה על הפרשה.-בסופו של דבר זהו סרט על גרמניה במיל־חמה, בסיגנון שבו היו הגרמנים עושים את הסרטים באותם ימים אפלים, אבל בתוספת הניכור והריחוק המת־חייבים מן הזמן שחלף מאז.

דבר אחד צריך להיות ברור: מי שמקבל סרט זה של פאסבינדר כלשונו, עשוי להאמין כי המדובר בסיפור אהבה מלודרמתי, בין זמרת גרמניה ומוסיקאי יהודי, סי־פור העולה על שירטון בשל האירועים ההיסטוריים, אבל גם באשמת בני־אדם ששמים רגליים לרומן המופלא. אם מקבלים את הסרט בדרך זו, אפשר שהוא יסחוף את כל חסידי „דאלאס" ו„פייטון פלייס".

אולם לא זה העניין העיקרי שבו. קודם כל צריך לבחון את היחס של פאסבינדר לא רק לסיפור שהוא מספר, אלא גם לסיגנון שבו הוא משתמש בכוונה תחילה. במה שנוגע לסיפור — עצם העובדה שהוא מדריך שח־קנים כמו חנה שיגולה וג'יאנקארלו ג'יאניני, לעשות הרבה יותר מן הדרוש, יוצר מימד כמעט קאריקטוראלי של אהבה הגדולה מן החיים ושל התרגשות האוחזת בשני אלה. מתחת לפני העלילה, שבה נדמה כאילו הכל גלוי ומובן מאליו עד כדי שיגרה, הוא מסתיר את יחסו כלפי התיפאורה של התקופה, הטעם של התקופה, והבאנאליות המוחלטת של חיי היומיום, גם בתוך עולם העסוק בבי־צוע הפשע האיום ביותר שידעה ההיסטוריה.

העובדה שהמצלמה מכוונת תמיד להשתקפות במראה ולהצצה מבעד לחלון, שימשה, זכוכית, וילון או כל דבר אחר שיכול לחצוץ בינה לבין קשר ישיר עם הדמויות, השימוש במסננות־אור המעניקות לתמונות גוון רומנטי מוגזם — כל אלה כאילו מזמינים את הצופה לזכור, לכל אורך הסרט, כי אינו צריך להזדהות עם הנעשה על המסך, אלא לבחון את הדברים ולהסיק מסקנות. לא תמיד זה מצליח, אך כדאי להשקיע את המאמץ.

חנה שיגולה: הבנאליות המוחלטת

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב — אנג'י ורה, אנשים פשו־טים, הכפיל, מוסקווה אינה מאמינה בד־מעות, בתו של כורה הפחם.

ירושלים — מוסקווה אינה מאמינה בדמעות, בתו של כורה הפחם.

חיפה — אנשים פשוטים, נינוצ'קה, מוסקווה אינה מאמינה בדמעות, התוועדות.

תל־אביב

*** **לעיניך בלבד** (תל־אביב, אנ־גליה) — בונד רוכב שוב, הפעם כדי להי־ציל את העולם מנבל יווני שמוכר סודות בריטיים לרוסים. הסיפור דליל, התעלולים פחות בדיונוניים מן הרגיל, אבל אין רגע אחד של הרפייה מן הפעילות לכל אורך הסרט. מבדר.

*** **ברוזים** (מוזיאון, ארצות־הברית) — שני שודדים שלומיאלים נמלי־טים מניו־יורק עם שלל של המאפיה, מי־שוכנעים שיצליחו להגיע עימו לברמודה בטרם ייתפסו בידי רודפיהם. מעט עלילה, הרבה מאוד דיאלוגים, והופעה טבעית ומי־שכנעת ביותר של ז'אק נורמן ומייקל אמיל, כשני השודדים החובבים.

הנדון

(המשך מעמוד 37)

האם את זאת נשליט במדינתנו, מתוך אמונה אווילית שהיא תשמור על הלאום?

■ ■ ■

האגדה של בחור־הישיבה שומר־הגחלת הולידה את האגדה של „החוזרים בתשובה".

הם שוחררו משרות במילואים, במשך שלוש שנים, מפני שהם ממלאים חובה עליונה. הם עוסקים במשהו יותר חשוב ויותר נעלה מאשר השרות בצה"ל.

גם את האגדה הזאת יש לקרוע.

בוודאי יש בין החוזרים־בתשובה אחדים שהגיעו אל הדת בדרך של מחשבה מעמיקה. אך רובם המכריע אינם אלא מיסכנים זרוקים, שכבר ניסו את הכל — חאשיש וזנונים, הרואין ומדיטציה. אלוהים הוא המיפלט האחרון.

קארל מארכס אמר כי „הדת היא אופיום להמונים". אצל הבחורים החלשים האלה הזקוקים לדמות־אב, הדת היא אב, תחליף לאופיום, דרך אחרת לבריחה מן המציאות, מן ההתמודדות עם החיים.

אין עיני צרה בהם.

מה שנעשה כאן הוא דבר שונה לגמרי: הם משוחררים מפני שהם טובים מאחרים. וממילא הם מוצגים כדוגמה לאחרים.

רק ציבור שטוף־מוח יכול להסכים לכך.

■ ■ ■

בארץ הצמיחה הדת היהודית ענף חדש, מסוכן, הרחוק מאוד מן הענף שעליו יושבת מועצת־גדולי־התורה.

זהו הענף של גוש־אמונים והרב גורן, שהחזירו את הדת לתקופה שמלפני התלמוד. הדת שלהם היא דת פגנית של עובדי־אלילים פרימיטיביים, פולחן־השבט של ה' צבאות, דת של תפילין ושופר ועוזי.

גדולי התורה מובילים בחזרה לפזורה. גוש־אמונים מוביל למצדה.

המאבק בגוש־אמונים אינו יכול להצליח, אם יתנהל רק בשדמות השומרון. הוא צריך להתנהל בזירת הרוח. אי־אפשר לנצח את אנשי הגוש כאשר מקבלים את האמונות הטפלות, שעליהן מבוססת תורת־הכזב שלהם. מי שמקבל את התפיסה הפרימיטיבית של „אתה בחרתנו", יחד עם הקרשאן האלוהי על הארץ מנחל מצריים עד הנהר הגדול, ויחד עם מיצוות רצח־העם בספר יהושע, אינו יכול להימנע מלהיכנס אל הדרך המובילה למצדה.

זוהי זירת־המאבק. כאן פועל הגייס החמישי, המסוכן באמת. כאן יש להילחם, אם רוצים להציל את מדינת־ישראל בכלל, ואת נישמתה החילונית והליברלית בפרט.

■ ■ ■

כאן מזדקרת לפנינו עוד אגדה: צריכים לשמור על אחדות העם. לכן אסור לפתוח בקולטור־קאמפף, במילחמת־תרבות. היא תגרום לפירוד ולפילוג.

אין שקר גדול מזה.

מזה שלושה דורות מתנהלת בארץ מילחמת־תרבות בלתי־פוסקת. אבל רק צד אחד מנהל אותה במלוא ההכרה, ועל פי המיצווה העתיקה „בתחבולות תעשה מילחמה". את הצד השני, החילוני, הרדימו באגדה על סכנת־הפילוג.

איני קורא לפתיחת מילחמת־תרבות — מפני שמילחמה זו קיימת מזמן.

אני קורא לרוב החילוני ליטול לידיו את הנשק הרוחני, ולעמוד במילחמה זו, כי היא המילחמה העיקרית על קיום המדינה.

רק אם תיפסק הכניעה המתמדת; רק אם מדען חילוני יילחם על הכרתו תחת לחבוש כיפה ולהתפלש בעפר לרגלי רבנים; רק אם הרופאים יזדקפו ויכריזו בראש מורם על אמונתם ההומאנית; רק אם המורים יזרקו לסל את מערכי־הלימודים המוסווים כ„תודעה יהודית" וילמדו היסטוריה לאומית ואנושית; רק אם המחנכים בסמינרים־למורים ילמדו את ביקורת־המיקרא ויחס הגיוני לעבר הלאומי; רק אם תוצב מול האמונות הטפלות השקפת־עולם גאה וברורה של לאום ישראלי חילוני והומאניסטי; רק אם תקום מועצת־גדולי־הרוח מול מועצת־גדולי־התורה — רק אז יש עתיד למדינה.

מבית־הספר ועד האתר הארכיאולוגי — זוהי חזית אחת, החזית להצלת המדינה החופשית. מילחמת־התרבות היא מילחמת־השיחרור השנייה.

שידור

צל"ש

שיעור לקולנוע

● לבמאי הצעיר **עקיבא טבת** (26), שסירטו שעור ריקוד, המבוסס על סיפור של **אורי אורלב**, הוקרן בשבוע שעבר, במיסגרת הסידרה סרט קצר. טבת הצליח להמחיש את הפוטנציאל הקיים בסרט הישראלי החדש, כמדיום המשקף את פני החברה. טבת הציג בסרטו שיעור בעשיית קולנוע טוב. האופן שבו הוא ביים שני שחקנים במשך עלילת סרטו, בלא פעלולים מיותרים, אלא בזכות תמליל אמין בעברית, הוא עיקר הישגו בסרט זה. מישחקה של השחקנית **חגית בן־עמי** היה מבחינת תגלית של כוכבת־קולנוע ישראלית חדשה.

מאחרי הקלעים

איך בושל ראיון ארידור

תרגיל חסר־תקדים בתולדות התקשורת האלקטרונית בישראל בוצע במיסגרת המאבק הגלוי, שבו פתח שר־האוצר **יורם ארידור**, לפני כמה חודשים, נגד ראש השולחן הכלכלי של הטלוויזיה.

המיגננה המסיבית של צמרת רשות־השידור על העקרון שאין זו זכותו של שר לקבוע מי מכתבי הטלוויזיה יראיין אותו הגיעה לשלב חדש, כאשר ארידור הפך את „פרשת **אלישע שפיגלמן**"

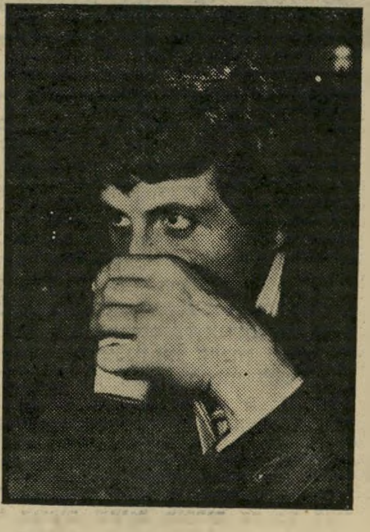

מראיין אנג'ל
כניעת ארידור או כניעה לארידור?

לנושא פרלמנטרי. הוא השמיע מעל דוכן הכנסת דברים כמו: „בישראל תשלוט דמוקרטיה, ולא טלוויזוקרטיה... לממשלה יש אופוזיציה בטלוויזיה... עושים ,חרם' ולא קוראים לזה חרם..." את האשמותיו סיים בקביעה: „ואני מבטיח לכנסת שהחרם הזה יישבר..."

אלא שארידור לא הבהיר לחברי־הכנסת את האופן שבו „החרם הזה יישבר...".

הנה הסוד: לארידור, שהעלה את עצמו לצמרת של עץ שממנו כבר לא יכול לרדת, הוצע במיסגרת אותו תרגיל סולם אחרון, כדי שיוכל לרדת.

הסולם: חופשה בת שיבעה ימים שנטל לעצמו שפיגלמן ביום הרביעי שעבר. במשך שיבעה ימים אלה מילא את מקומו של שפיגלמן כתב־השדה לענייני כלכלה, **אבי אנג'ל**. בתוקף היותו ממלא־מקום של שפיגלמן ראיין אנג'ל את ארידור, לרגל פירסום המדד לחודש יולי, ביומן־האירועים השבועי. כך נשבר החרם. עם שובו של שפיגלמן מהחופשה יסכים ארידור להתראיין על־ידו.

שמועות עקשניות טוענות: בטרם יצא שפיגלמן ל„חופשה", הוא נפגש עם השר ארידור בלישכתו, ושם הציע פיתרון זה.

כאשר נשאל מנהל חטיבת־החדשות של הטלוויזיה, **טוביה סער**, על התנכלויות דומות של שרים בעתיד, תוך נסיון לקבוע מי יראיין אותם, שב והצהיר על עמדתו העקרונית: „אנחנו לא פוגעים בשום חופש ביטוי. אנחנו רוצים לתת לשר ארידור ולשרים אחרים להשמיע דברם. יחד עם זאת, איננו מוכנים שיכתיבו לנו מי יראיין את מי. חוץ מזה, מתוך הצגת טענותיו של יורם ארידור בכנסת, לא השכלתי להבין, מדוע הוא מחרים את שפיגלמן. הוא לא טען כלל ששפיגלמן מראיין רע, או כושל. עמדתנו היתה ותהיה עקרונית."

תגובה דומה נשמעה מפיה של דוברת רשות־השידור, **אריאלה רבדל**, שציינה: „אף אחד לא יקבע לטלוויזיה את מי לשלוח לראיון או לסיקור. אם, במיקרה ספציפי, המראיין הוא ראש השולחן הכלכלי, שפיגלמן, אז הוא יהיה זה שיראיין את שר־האוצר."

מי עצר את הנבחרים?

דחיית הקרנת הנבחרים בשבוע שעבר נבעה ממחלוקת עקרונית בטלוויזיה, בין הטכנאים ועורכי־הסרטים מחד וההנהלה מאידך.

בראשית השבוע שעבר הוצאו מתוך מחסני הטלוויזיה מצלמות האי־אן־ג'י * לצורך צילומים. מיד עם הוצאתם, השביתו עורכי־הסרטים בבניין הטלוויזיה את עבודתם. עורך הנבחרים, **יאיר אחי־אילן**, שהוא חבר ועד־העורכים (עורכי־סרטים), פתח סידרה של ישיבות מרתוניות, ביחד עם האחראי על העורכים **גידעון דרורי**, וכתוצאה מכך, נעצרה לחלוטין עריכת הפרק של הנבחרים.

ביום השני בשבוע נכנסה עריכת הנבחרים ללחץ, ולפני אחי־אילן הועמדה הברירה: לעסוק בעסקנות או בעריכה. כאשר שב אחי־אילן לשולחן־העריכה, טען, כי ניתן להשלים את הפרק לשידור במועד הקצוב. מפיק ועורך הסידרה **חיים יבין**, קבע שהדבר בלתי־אפשרי. אחרי מה שכונה בפיו של מנהל חטיבת־החדשות, **טוביה סער** כ„וויכוח מקצועי אך תרבותי...", התפטר אחי־אילן מעבודתו בעריכת סרטי הנבחרים.

את מקומו של אחי־אילן בעריכה תפס העורך־במאי **ניסים מוסק**, שהתפרסם קודם לכן בכמה מסירטי עמוד האש, שביים וערך.

פורום בגין + שרון

כמה ממשתתפי פורום החדשות, הנחשב כפורום־הדיונים החשוב ביותר של הטלוויזיה והרדיו, טוענים לנסיגה המשמעותית שחלה בפורום זה מאז יצאו ממנו **חיים יבין, יעקב אחימאיר ויאיר אלוני** (שהוחלפו בידי **טוביה סער, מיכה לימור ועימנואל הלפרין**). הדיונים בפורום זה, שהתחדשו לפני שלושה שבועות, חדלו מלעסוק בבעיות עקרוניות של תקשורת אלקטרונית, והחלו עוסקים בבעיות אירגוניות שונות.

חלק מדיוני הפורום, בשבוע שעבר, עסק באופני־הסיקור של ביקורו המיועד של שר־הביטחון **אריאל** („אריק") **שרון** במצריים, וביקורם של ראש־הממשלה, שר־הביטחון, שר־החוץ ושר־הפנים בוושינגטון. השאלה העיקרית שנדונה בפורום היתה אם יתלוו לנסיעת השרים הבכירים כתבים מיוחדים, או שסיקור נסיעות אלה ייעשה באמצעות כתבי־החוץ של רשות־השידור.

מנכ"ל הרשות טרם הגיע לידי החלטה, והוא הודיע למשתתפים בפורום כי בישיבה הבא יודיע את החלטתו.

---

* שיטת צילום־חוץ במצלמות אלקטרוניות, המקובלת בתחנות טלוויזיה של ארצות־הברית. מזה קרוב לשנה מתחולל מאבק בין ועדי־העובדים ובין הנהלת רשות־השידור על הפעלת שיטה זו בישראל. לטענת העובדים, שיטה זו מקפחת אותם בשל חסכנותה. אי־השימוש בשיטת האי־אן־ג'י מסרבלת עד למאור את עבודת הדיווח של מחלקת־החדשות בטלוויזיה.

מודעי: השר שלא מונה

אחד מסודות המשא־ומתן הקואליציוני הוא סוד המאבק על השר האחראי על רשות־השידור. השר־בלי־תיק, **יצחק מודעי**, ניהל קרב עקשני על מסירת נושא זה לטיפולו. במיסגרת המשא־והמתן הוא אילץ את המיפלגה הליברלית להעלות את עניין הערוץ השני, כאשר הוא נעזר ב**דויד אדמון**, יועץ־הפירסומת שלו מהתקופה שבה ניהל את חברת־התמרוקים רבלון. אדמון, המייצג את המיפלגה הליברלית במליאת רשות־השידור, מתמיד בישיבות המליאה, כדי לעמוד על הצורך בהכנסת פירסומות לטלוויזיה, בפתיחת רשת א' לפירסומת ובהקמת ערוץ שני של טלוויזיה.

אלא ששר־החינוך־והתרבות ניהל במיסגרת המשא־והמתן הקואליציוני מאבק עקשני על השארת הטיפול ברשות־השידור במשרד־החינוך־והתרבות.

לבסוף גבר השר המר על השר מודעי, והטיפול ברשות־השידור נשאר בידי מישרד־החינוך־והתרבות.

פסקול

„היד החזקה"

כאשר נשאל בשבוע שעבר מנהל חטיבת החדשות **טוביה סער** לפשר עיפותו, השיב „אני מתפקד כצחי". הסיבה: מנהל הטלוויזיה, **יצחק** („צחי") **שימעוני**, יצא לחופשה שנתית, ומינה כממלא־מקום את סער ●● השבוע שב למחלקת־החדשות מחופשה־ללא־תשלום, **רון בן־ישי**, ששימש במשך שנתיים כתב ידיעות אחרונות בוושינגטון. הוא התחיל למלא את התפקיד של ראש שולחן הצבא והמישטרה ●● „משבר־המכונית־הצמודה" אשר ניהל מנהל הטלוויזיה הערבית **יוסף בראל**, עם הנהלת רשות השידור, ושעורר חיוכים רבים בבניין הטלוויזיה, הסתיים בכניעתו המוחלטת של בראל. הוא שב למלא את תפקידו, ולדברי דוברת רשות־השדור: „יוסף בראל לא מקבל ולא יקבל מכונית, והוא יסתפק בהחזקה של מכוניתו הפרטית. יש לבראל טענות לגבי מעמדו ותפקידו, וטענות אלה תתבררנה בבוא העת" ●● **הרצל חנוכה** מוכר במיסדרונות הטלוויזיה כ„היד החזקה". האיש, שהתפרסם כאדם שהתפרע באסיפת־בחירות בפתח־תיקווה, שבה נאם **שימעון פרס**, ושהורה לעבר פרס ב„תנועה מיזרחית", לא יזכה לראות את עבודת־ידו בסידרה הנבחרים. באחד הצהרונים

יד־חזקה חנוכה
סוב־יודיצה ל„תנועה מיזרחית"

הודיע כי יתאבד אם תמונתו תופיע שוב על המירקע. תמונתו לא תופיע, אך לא בגלל איומי־ההתאבדות שלו, אלא בגלל טענה שהציגו פרקליטיו, שתצלום טלוויזיה זה הוא בבחינת סוב־יודיצה, ולכן מנועה הטלוויזיה מלהקרין „מוצג מישפטי" זה במיסגרת הנבחרים. היועץ־המשפטי של רשות־השידור, **נתן כהן**, בדק טענה זו, והמליץ שלא להקרין קטע זה עד שיסתיים מישפטו של חנוכה ●● דו"ח החופשות של כתבי הטלוויזיה לשבוע זה: **שרי רז** יצאה לחו"ל, **יעל חן** שוהה ב„חופשת מחלה" (לקראת לידה), **תמר מורג, עמוס כרמלי** ו**מיכאל קרפין** גם הם בחופשה. עומדים לצאת לחופשה: **יצחק ארגז, גיל סדן** והכתב לענייני מיפלגות, **ניסים מישעל** ●● גוף נוסף ברשות השידור, שיצא לחופשה, הוא הוועד המנהל. מזה שבועיים נבצר מעובדי הטלוויזיה מלהאזין להערותיהם, לקביעותיהם, ולעיתים לגידופיהם של **אהרון פאפו, אהובה מרון, מיכה ינון** ושאר חברי הוועד.

יום רביעי

19. 8

● **כלט: נשים קטנות (5.30 — שידור בצבע, קריינות באנגלית).** הרומן הנודע, אותו חיברה הסופרת לואיזה מיי אלקוט (הוקרן בשנה האחרונה בטלוויזיה), עובד לבלט. הלהקה המבצעת להקת ניו־יורק סיטי בלט. מנחה את המופע השחקנית ג'ואן וודוורד.

● **סידרת טלוויזיה: בילי בחור כארז (6.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק „שני בילי" מספר כיצד בילי, לילי ווילי נוסעים לאוקלהומה, במטרה לחזות ב„להקרוס", מישחק שהומצא בידי האינדיאנים. ונדה מנסה להחזיר את המישחק לעברו האלים, אך בילי מונע זאת.

● **סרט קולנוע: ההימור הגדול (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סיפור־אהבה על נערת־מקהלה המאוהבת בפסנתרן המכור להימורים, על רקע עיר־ההימורים לאס־וגאס. בתפקידים הראשיים: אליזבת טיילור ווארן ביטי. במאי: ג'ורג' סטיבנס.

יום חמישי

20. 8

● **מדע פופולארי: חיים עדי אדמות (5.30 — שידור בצבע, מדבר**

טיילור: ההימור הגדול
יום רביעי, שעה 10.00

אנגלית). הפרק הרביעי — „החרקים". מתאר את מילחמת־הקיום של החרקים והרמשים השונים.

● **סידרת טלוויזיה: ידיד לעת צרה (6.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** המשך קורותיהם של וילי הגווד וקייט היתומה.

● **סידרה תיעודית: הנבחרים (9.30 — שחור לבן).** פרק שביעי: „עבודה עברית". מה אומרים במפלגת העבודה אחרי הבחירות לכנסת? האם בחירות 1981 מבטאות תפנית, או משבר במפלגה? הבחירות הפנימיות במפלגה, פנים חדשות וישנות בכנסת, דיוקנים של יוסי שריד, דוב בן־מאיר, שושנה ארבלי־אלמוזלינו ואליהו שפייזר. תסריט ובימוי: חיים יבין.

● **מותחן: ווגאס (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** „העושר הגנוב". כיצד נמשך הבלש דן טאנה לאליסון מקיי (קים בסינגר), שהגיעה לעיר כמארחת במסיבה של שייח ערבי. השייח אינו יודע, שבשעה שהוא רוקד עם אליסון בורחים שני שותפיה לפשע עם תריסר אבני־אודם תואמות. אליסון יוצרת מראית־עין של שיתוף פעולה עם דן — ומתאהבת בו. דן עולה על עקבות השודדים, ותופס אותה ואת שותפיה על חם.

● **קונצרט: ארון קופלנד (11.20 — שחור לבן).** התיזמורת הסימפונית הירושלמית, רשות־השידור, בניצוחו של ג'רלד שוורץ, מנג־

שריד: הנבחרים
יום חמישי, שעה 9.15

נת את יצירתו של המלחין היהודי־אמריקאי ארון קופלנד „אביב בהרי האפאלצ'ים".

יום שישי

21. 8

● **סידרה לילדים: הקלברי פין (3.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק „מיבצע שיחרור", חילוצו של ג'ים העבד, לפי מיטב המסורת ההרפתקנית.

● **סרט ערבי: הנכד (5.32 — שחור לבן).** בעיותיה של אם במישפחה מרובת־ילדים. שחקנים: כרימה מח'תאר, עבד אלמונעים מדבולי, מרווה אמין ונור אל־שריף.

● **סרט קולנוע: כיצד לגנוב מיליון (9.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** קומדיה רומנטית משנת 1966, של הבמאי הנודע ויליאם ויילר שנפטר לפני כשבועיים. הסרט מספר על בתו של זייפן־אמנות, המנסה להציל את אביה מציפורני המאפיה ומסתבכת בשל כך בלש פרטי בפרשת שוד. משתתפים: אודרי הפבורן, פיטר או'טול, שארל בואייה, יו גריפית ואלי וואלך.

שבת

22. 8

● **סרט־תעודה: אלכסנדר עמייה (6.30 — שחור לבן, ערבית עם תירגום עברי).** סיפורו של דייג ערבי שעשה כיברת דרך עם אשתו היהודיה, שהיא בעצמה דייגת. הסרט מספר על אהבתו לים.

● **סידרת טלוויזיה: דאלאס (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק „נשואים מלכותיים". לוסי מתאהבת וגורמת אושר רב לכל בני המישפחה וג'יי אר' בראשם. היא מבשרת על נישואיה הקרובים לקייט מייג־וורינק ה־3, בנו היחיד של איל־נפט עשיר מטכסס. ג'יי־

לקראת שידור:

אגאטה כריסטי

ביום החמישי (27.8) תתחיל הקרנתה של סידרת־טלוויזיה בריטית חדשה — שני המשכים — תחת הכותרת „מיסתורי שיבעת החיוגים". הסידרה מבוססת על אחד מסיפריה של מחברת המותחנים הבריטית הנודעת אגאתה כריסטי. בהשתתפות סיר ג'ון גילגוד.

אר' רואה בנישואיה דרך לשיתוף פעולה בין שתי חברות־הנפט. הוא נחוש בדעתו להוציא לפועל את תוכניותיו.

● **מותחן: קווינסי (10.55 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק „ארץ חלומות" נפתח כאשר קווינסי נעתר לבקשה לחקור את חברו של סם פוג'ימה, שהפך אלים והרג שוטר.

יום ראשון

23. 8

● **מוסיקה: כיתת אי־**

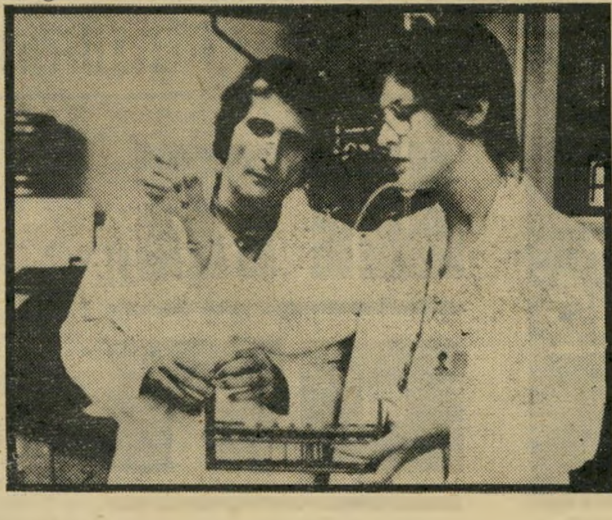

לאטי ומילר: המיפלצת של אנדרסון
יום שני, שעה 9.30

מן (8.03 — שידור בצבע, מדבר עברית ואנגלית). תוכנית רביעית בסידרה, שבה מתארחים הפסנתרנים יוג'ין איסטומין, קלוד פראנק, הצ'לן לנארד רוז והכנר אייזק שטרן.

● **מגזין קולנוע: הסרטים שאהבנו (8.30 — שחור־לבן + צבע, קריינות בעברית).** שימשון (ויקטור מייצ'ור) מפיל בעזרת דלילה (הדי לאמר) את היכל סרני פלישתים בסרטו של ססיל דה־מיל שימשון ודלילה. קטע נוסף במגזין מתאר את סחרחורת החיים והמוות בסרט מדע בידיוני של מייקל אנדרסון, החירוץ לחיים, עם מייקל יורק וריצ'ארד ג'ורדן. כמו כן מובא המירדף של ג'ין הקמן אחרי פושע ברכבת בניו־יורק, בסרטו של ויליאם פרידיקין הקשר הצרפתי. לא נפקד במגזין הקטע שבו רוברט רדפורד ואנשיו צולחים נהר בסירות־גומי תחת אש הגרמנים, במילחמת־העולם השניה, בסרטו של ריצ'רד אטנבורו גשר אחד רחוק מדי.

קוברין: החבובות
יום שני, שעה 8.03

● **סידרת טלוויזיה: לו גראנט (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק „עלטה" נפתח ביום של דיווח עיתונאי שיגרתי, ונמשך ברעש־אדמה הפוקד את העיר. הפסקות חשמל משבשות את ההדפסה. עובדי העיתון מצליחים להכין את העיתון לאור נרות, במאמץ אנושי עילאי.

● **סידרה בידורית: בועות (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).**

יום שני

24. 8

● **בידור: החבובות מארחות את השחקן ג'יימס קוברין (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק נפתח כאשר חושדים בשחקן הקולנוע המפורסם בביצוע רצח בשערי תיאטרון הבובות.

● **סידרה: המיסבאה של ארצ'י (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק „הניתוח" נפתח כאשר ארצ'י, ושותפו היהודי מורי חושבים כי מצאו מרפא לעיוורונו של לקוח רינצ'לר, והם מתחילים באיסוף כספים לכיסוי הוצאות ניתוחו.

● **סרט קולנוע: המיפלצת של אנדרסון (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סיפורו של מדען המנסה ליצור חיים חדשים באמצעות הרכבת גנים, ובכך משפיע על חייהם הפרטיים של אנשי קהילה שלמה. בתפקיד המדען מופיע ג'ייסון מילר, ועוזרת המעבדה שלו היא כריסטין לאטי. בימוי: דוריס חוסיין.

● **סרט ישראלי קצר: עת ליהונתן (11.05 — שחור לבן).** סרט שהופק ב־1977 כעבודת גמר באוניברסיטת ניו־יורק, בויים ותוסרט בידי דורית עופר (שסירטה התחלות של שימחה יום טוב הוקרן החודש בטלוויזיה). יונתן — ילד בגיל ההתבגרות נפגש לראשונה עם המוות, כאשר סבו האהוב נפטר. הוריו מנסים לגונן עליו, ואינם מתירים לו להשתתף בלוויה. יונתן אינו מקבל את הדין וביחד עם חברתו למשחקים הוא יוצא למסע לבית־הקברות.

יום שלישי

25. 8

● **צרכנות: כולבוטק (8.30 — שחור לבן).** תוכנית הצרכנות של הטלוויזיה הישראלית.

● **מדע פופולארי: עולם המסתורין של ארתור סי' קלארק (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** תיאור של תופעות מופלאות ביקום, בהגשת אחד ממחברי ספרי המד"ב הנודעים ביותר (אודיסיאה בחלל).

● **בידור: דונה סאמר (10.00 — שידור בצבע).**

● **סידרת טלוויזיה: סיפורו של חייל (10.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** פרק שני בסידרה. מתאר את התקופה שקדמה לתום מילחמת־העולם הראשונה. כשוריון הצבאיים של סם מתגלים בקרב שבו הוא לוכד לבדו קבוצה של חיילים גרמנים. במקביל מתקדם חברו הטוב ביותר בסולם הדרגות, הודות ליחסי־הציבור שלו.

גברים ונשים ממשיכים להגיב על מאמרה הפרובוקטיבי של האשה האוסטרלית, הטוענת כי רק גירוי הדגדגן מביא אשה לידי אורגזמה

„מדוע הם בזים לנו?"

מיסתורי האורגזמה הנשית

המאמר שפורסם בגיליון „העולם הזה" (2284) לפני שיבעה שבועות, תחת הכותרת „מיסתורי האורגזמה הנשית", עורר, כמצופה, תגובות חריפות ביותר של הזדהות ותדהמה.

לא רק לגבי נשים רבות היווה המאמר גילוי ששינה את תפיסתן לגבי מקומן ביחסי־המין, אלא גם בעיני גברים רבים, בני כל הגילים, היו במאמר גילויים מדהימים.

גילה רזין, כתבת „העולם הזה" לענייני רפואה, שגבתה בחודשיים האחרונים עדויות ותגובות של נשים וגברים על אותו מאמר, ממשיכה בכך בעמודים אלה.

יונה הדרי (45), אם לבן, היא אחת העורכות, בהתנדבות, של כתב־העת נוגה, מגזין נשים. היא בעלת תואר שני במדעי־הרוח.

יונה הדרי אומרת:

אני חושבת ששטף הדו"חות המיניים הוא חסר משמעות. הגברים אולי למדו יותר על דרכי הסיפוק של האשה, למדו את מיקומם של האברים הנכונים בגופה, ואפילו יודעים היכן הנשים רוצות שיגיעו בהן, אך אין לכך משמעות. לא חל שינוי מהותי בתכני היחסים שבין גברים לנשים. השתנו רק הרבדים החיצוניים, ההתנהגותיים. התוצאה: התנהגות מכנית, בלי קירבה. אם גבר מסוגל לומר לי: „אני רוצה שאשה תאסף אלי ואני אדביר אותה," זהו גבר שקרא את דו"ח הייט, אך לא הבין שקשר מיני אינו עניין של „הדברה". **כאן אין מילחמה, אלא עניין של רוך, עידון ואיטיות.**

גברים חונכו במשך **דורות** שהם עליונים על האשה. כהוכחה לעליונותם **הצ**ביעו על שליטתם באשה. האיום הגדול ביותר על הגברים, המשבש את המערכת, היא הידיעה שהאשה היא כמעט אין־סופית מבחינה מינית.

גברים אכן מנהלים את העולם. נכון, הם הכובשים, הם האונסים, הם שליטי העולם. זוהי גם הצורה שבה הם תופסים את התייחסותם לאשה. הם חיים עדיין מעבר להרי חושך. הם לא מוכנים לקבל אשה יוזמת, אשה העומדת על שלה. אשה שיש לה מחזרים אינה כמו גבר שיש לו מחזרות. הוא נחשב „גבר לעניין" והיא על תקן של „נותנת".

הגברים מחלקים את הנשים לשני סוגים: זונה ואם. עם הזונה עושים חיים ועם האם מתחתנים. עם האם לא משתוללים. שום בנק לא יוכל להחזיר לאשה את האנרגיה שהשקיעה באנחות מזוייפות.

פרויד, שהוא סמל ונציג לתפיסה הגברית, עשה לאשה עוול שאין לו כפרה. הוא קבע שאין לאשה אישיות מינית משל עצמה. שהיא כלי־קיבול לסיפוק צרכיו של הגבר. איך אפשר להגיד לגבר בגלוי, שמזייפים אנחות או שאפשר להגיע לאין־ספור סיפוקים תחת הזיופים? איזו אין־אונות תתקוף את הגבר! גברים מעדיפים לשמר את התפיסה שאין לאשה אישיות מינית משל עצמה, תחת להתמודד עם צרכיה ולהיענות להם.

בספר אהובת הקצין הצרפתי, של ג'ון פאולוס, כשארנסטינה עומדת להינשא לצ'ארלס, והיא מפחדת מליל־הכלולות, אומרת לה אמה: „עיצמי עינייך וחישבי על אנגליה."

דורות של נשים חונכו לעצום עיניים ולחשוב על כל ארצות־תבל, רק לא לבקש שיגעו בהן לאט ובסובלנות במקומות הנכונים.

גברים מצפים וחולמים על האשה הקטנה. דורות גדלים על המיתוס של האשה הקטנה, היפהפיה הנירדמת, שישנה מאה שנים עד שהנסיך הגיבור העיר אותה — שילגיה המתה שנגאלה בעודה מתה על־ידי הנסיך. סינדרלה... הוא תמיד זקוף, ער, פעיל. היא תמיד מתה, שוכנת ופאסיבית.

האשה החיה, האקטיבית באגדות, היא אם רעה. חווה, הגר, איזבל, דלילה, בת־שבע וקליאופטרה הוצגו כולן כרעות — את המיתוסים האלה לא חיברו נשים. עיקרון החלוקה של האגדות פועל גם במציאות; „הטובה" היא האשה הפאסיבית, התלותית, הנשענת, האשה „הקטנה". „הרעה" היא האשה האקטיבית, העצמאית, ההישגית.

במדור קוץ בה של נוגה פירסמנו את אמרי השפר של ח"כ אברהם שריר: „כדי לרצות את כולם יש לבחור בחברת הכנסת שרה דורון לטפל בענייני נשים, כי היא ממש גבר לעניין." דברי הגבר שריר מדברים בעד עצמם. נשים אינן צריכות להפוך גברים, או לחקות גברים. המילחמות למשל יש להשאיר להם. המילחמה היא המצאה בלעדית שלהם, ויש להשאיר אותם במועדון הגברי הזה לבדם. צריך לתת לנשים סיכוי לנהל את העולם, וההיסטוריה תשפוט אם הן תנהגנה כגברים.

כנראה שקללת גן־עדן היא פער הציפיות, הסיפוקים, הקצב ואורך־הנשימה שקיים בין נשים וגברים. אך האהבה גאלה מקוללים ולא דו"ח הייט או המתירנות והמהפכה המינית. המתירנות לא פתרה מאומה. הנערות הצעירות הן מפוחדות ומסוגרות. הן מפתחות מנגנוני הגנה. הן לא מקבלות חיזוקים. התנהגות גלוייה וחופשית גוררת תווית זיהוי של „נותנת".

אך ההפקרות המינית אינה **חרות** ועצמאות. יש להבדיל בין הפקרות ובחירה. מין ללא תשתית ריגשית הוא מין מכני, שיש לו תחליפים. בשוק אפשר למצוא את כל המיכשור הדרוש. המהפכה המינית עשתה את האנשים למנוכרים ולא הורידה את אחוז הגירושין ולא הגבירה את היכולת של נשים וגברים לאהוב.

התא המישפחתי עומד היום בפני פשיטת־רגל. לדעתי, לא צריך לפרק אותו. צריך לבנות אותו אחרת. תודעה. הייתי מקימה קבוצות להעלאת התודעה גם לגברים, לא רק לנשים. הגברים אינם קולטים עדיין מה קורה לנשים בשנים האחרונות. הגבר נשאר מאחור, לא מצליח או לא מנסה להגיע אל האשה ש־

נפתחה, שגילתה שהיא אדם — אשה — בפני עצמו.

אילו היו הגברים מקשיבים לאשה, כפי שעושות זאת ידידותיה, היו זוכים ברבה. אך הם אומרים עליה שהיא עוסקת ברכילות. עיסוק בנפש אינו מועיל, אינו תכליתי. יותר נשים פונות לטיפול פסיכולוגי והגברים יאמרו שהן יותר היסטריות ויותר בעיתיות, ולא שהן יותר מודעות ויותר פתוחות לטפל בעצמן.

טיפול נחשב אצל גברים רבים לביטוי של אין־אונות וכישלון. יש מחיר לתודעה מוגברת. היא מביאה לבידוד ולצימצום יכולת ההידברות.

שנים קיבלנו כמובן מאליו שיש תפקידים שרק נשים מבצעות. הן מנקות, מכבסות, מחתלות ואולי גם רוקמות. על זה בנה הנוירולוג המומחה לתפקידי נשים, ד"ר רפי קרסו, את תיאורית החיפוש העצמי המוגבר של נשים (בדיון הטלוויזיה אחרי סירטה של ליהי חנוך). וכה פסק המומחה: נכון שאשה העוסקת בבישול מרק אינה יכולה להתרכז בחיפוש עצמי, כיוון שהיא צריכה להתרכז במרק שלא ישרף, אך כשהיא מטאטאה ומורידה אבק היא יכולה לעסוק בחיפוש עצמי.

בורות טפשות ורשעות חברו יחד לאמירה זו, שמבטאת יחס מקובל לאשה. לה יש עיסוקי פנאי — חיפוש עצמי — שהם מותרות. הגבר העסוק בפרנסת הבית אינו יכול להרשות זאת לעצמו.

כדאי להציע לגברים חילופי תפקידים למספר שבועות ולהרגיש מה חשה האשה בעיסוקי הפנאי שלה, בין בישול המרק וניקוי האבק.

יתכן שלא כל הגברים מסכימים לדברי הנוירולוג המלומד, אך הגישה הכללית היא פחות או יותר אותה גישה.

כיצד אפשר ללטף אשה בסבלנות ולענות לצרכיה בלילות, אם ביום חושבים שכל מה שהיא עושה זה בישול מרק שאינו מאפשר לה אפילו להתרכז?

השינוי בקשר המיני לא יכול להתרחש בלי שינוי בקשר הרחב יותר. שום גבר לא מסוגל להפרדת רשויות, לסכיזופרניה מודעת — בלילות לכבד אשה, ובימים לבוז לה, למעשה. שום גבר לא יכול לשנות את התייחסותו המינית לאשה אם הוא נתון במילכוד הזה; אם היא חופשיה וגלויה היא סתם „נותנת", אבל אז הוא יכול „לקחת". לעומתם, הגברים שאינם רוצים, או שאינם יכולים, להתמודד עם האשה המודעת לצרכיה ורצונותיה מעניקים לה את תואר האשה המסרסת. כך הם מסרסים את אותו גבול דק שבין אשה עצמאית העומדת על שלה ובין האשה המסרסת.

מרילין פרנץ' אומרת בסיפרה חדר נשים שהגלולה ומכונת הכביסה הם מן המהפכות הגדולות בחיי האשה. מכונת הכביסה נותנת אולי לאשה יותר זמן לעסוק בחיפוש עצמי, אך הגלולה, שאומנם הסירה את פחד ההריון, לא פתרה הרבה. ביחסים שבין שני אנשים, אין די בהסרת פחדי הריון, יש צורך בשינוי מצד שני הצדדים. לא רק הגברים צריכים להשתנות, גם הנשים צריכות להשתחרר מהדימוי העצמי הנמוך שלהן, פרי חינוך של דורות. הן צריכות לא רק לבלוע גלולה כל לילה, אלא גם לדעת מה להשיב לגבר האומר להן: „אבל יקירתי, אני יודע מה טוב בשבילך."

גם גברים רבים סובלים היום מתיסמונת משבר־מפולת איבר־המין. אלה שמתחילים להבין שהנאותיה של אשה אינן תלויות בלעדית במידות, באורך ובגודל של אבריהם נתקפים בחרדה. נפל שדוד המיתוס של „אני ואברי עוד".

אני מודה — התקפות מרושעות אינן הפיתרון, כשם שפסטיבל גילויי הדגדגן אינו פותר כלום. כיוון שהוא בשלו והיא בשלה גדל הפער, ההסתגרות ותופחים החשד ואי־האמון ההדדיים.

ארץ ישראל היא ארץ של גברים. יש לה קואליציה גברית ללא נשים. יש לה יושבי־ראש גברים. ראשי ארגונים גברים, גם כשרוב חבריהם הן נשים. יש לה אפילו עורך עיתון־נשים שהוא גבר. הרובה הוא הסמל הפאלי, המילחמות — מיתוס החייל הגיבור שאסור לו לבכות. אסור לו להניח ראש על כתף של אשה ולהגיד שעצוב לו, מי שיעשה זאת ייחשב לנשי. האשה, לעומת זאת, נתקפת ברגשי אשמה — היא שלחה אותו לקרב, הציקה לו, בכתה ונידנדה כשהוא יצא למילחמה.

ההיסטוריון האמריקאי ארתור שלזינגר אומר בסיפרו משבר האמון: „ההיסטריה שמבטאים רבים למחשבה שיש להנהיג רשיונות לנשק כמו למכוניות, לכלבים ולנישואין רק מחזקת את החשד הפסיכיאטרי שגברים מפקפקים בגבריות שלהם ונאחזים ברובה כסמל פאלי, ובתת־ההכרה מתייחסים לפיקוח על נשק כמשהו שמקביל לסרוס. (החיפושיות שרים: אושר הוא רובה חם.)"

אריך פרום אומר שקיימים ארבעה אלמנטים המשותפים לכל צורות האהבה: דאגה, כבוד, אחריות וידיעה. דאגה היא העניין הפעיל שאנו מגלים בחייו ובצמיחתו של מי שאנחנו אוהבים. כבוד, בלאטינית רספקט, נגזר משורש שפירושו להסתכל על, לקבל את האדם שאנו אוהבים כמות שהוא, ולא כפי שאנו רוצים אותו לצרכינו. אחריות נגזרת בלשונות האירופיות מהשורש להיענות — הענית לרצונות, למישאלות של האחר וניסיון להבין את רבדיו הפנימיים יותר. הידיעה אינה פיצוח האיש או האשה האהובים — כמו שילד מפרק צעצוע כדי לדעת איך הוא בנוי, או תולש פרפר לחתיכות — הידיעה היא אקט של אהבה. השפה העיברית העניקה למילה ידיעה את המשמעות הרגשית.

הרצון לשנות סידרי עולם וחברה שייך לתא החלומות. הכל נתון לשיטה של ניסוי ולימוד מתוך הניסיון, ואל מעגל הניסוי והלימוד הזה צריך למשוך גברים ונשים.

„שום אשה לא תאיים על הזיקפה!"

זאב גרנות (31) הוא גרוש ואב לבת, איש־עסקים שהוצג בפני כ„דון ז'ואן". בשיחה עמי ביקש שלא יוגדר כך, אלא „בחור רגיל", שאולי בגלל המראה חיצוני שלו הוא נחשב ל„חתיך" שהולך לו עם נשים. הוא זוכר את כולן (לא תמיד בשם) ומעיד על עצמו שהינו גבר רגיש.

אומר זאב גרנות:

לא קראתי רומנים. גם לא את הדו"חות של הסכסולוגים. לעומת זאת קראתי הרבה ספרים אחרים. אני יודע על המין מתוך התנסות — מאז ומתמיד הרגישו בחורות שהן יכולות לספר לי על חייהן המיניים מתוך כוונה להיוועץ בי. הן אינן חוששות שארוץ לספר לחברים, אלא סבורות שאשמש להן מורה.

היום אין יותר בורות. הכל חופשי ופתיח, ורק בית ההורים מחזיר אותנו לפעמים אחורה, אל השמרנות. הפער שנוצר היום בין ההורים והילדים הוא עצום. לעומת זאת, עם אחי, למשל, אני מסוגל לשוחח על הכל, למרות שהאווירה הכללית היא שעל מין לא צריך לדבר. אך מידי פעם נסחפים לשוחח על כך, הגברים בדיוק כמו הנשים. זו בהחלט לא רכילות. לא שאני חושב שמותר לעשות מין, או לשוחח על מין בפרהסיה, אלא שיש בעצם הגזמה אל ההסתרה. אני, לעומת זאת, גבר שיודע להקשיב. יש לי הסבלנות להקשיב והרצון לעזור.

כל החיים אנחנו מחפשים אחר השלמות במגע המיני. מצב בו לשניים יהיה טוב. אם בצעירותי שיא ההנאה היתה לחדור אל הנערה, היום הדבר שונה. הגוף לומד במשך השנים ליהנות מדברים אחרים. אקט מיני אינו רק החדירה. לא זה הדבר החשוב, יותר חשוב כל המשחק שמסביב, להיות יחד עם אשה. לא מדברים על הדגדגן או על הפין, לא הם שהביאו אותנו אל המיטה. אלה הם רק חלק מהאזורים הרגישים בגוף אשר גורמים להנאה. חשוב להגיע להנאת שיא, אבל נדיר מאוד להיכנס למיטה רק כדי להגיע לזה, קודם צריך לבלות ערב של בילוי משותף. חשוב מאוד שההתקדמות בגירוי תתרחש יחד, ולשם כך נחוץ רגש הדדי. לא יתכן שלכל אחד יהיה קצב שונה, כי זה ישבש הכל. מה עושים? מישהו חייב לנהל את העניינים, וזה בדרך כל אני. זה לא אומר שלא יתכן מצב שבו הבחורה תיזום את הקצב — אם זה מה שגירום לשנינו הנאה, סימן שיש התאמה.

כולנו עושים מין למרות שזה לא תהליך פשוט, אלא מאוד מורכב. כל אשה היא סיפור חדש. אני מוכן לכל השיגעונות שלהן — יש נערות שנגיעה בהן מעוררת בהן מייד אסוציאציה של בדיקה גניקולוגית. הן נרתעות למרות שהן יודעות שהדגדגן הוא האיבר הרגיש. יש צורך להרגיע אותן. להביא אותן למצב בו ירגישו נוח.

ויש בחורות שמבקשות לעשות זאת בחושך, ואז אני מקבל זאת בהבנה. אין קביעה מחולטת לפיה מין עושים רק בתנאים מסויימים. לעומת זאת, בחורה שרוצה לעשות מין דווקא באור, היא לאו־דווקא נועזת. אני חש תמיד בטוח. אף בחורה לא תאיים על הזיקפה שלי. לא הנועזת ולא זו שיוזמת.

אני נחשב לדון ז'ואן כי הגעתי למגע מיני עם הרבה בחורות. אם יאמרו שזה רק בגלל שאני יפה, לא יהיה הדבר נכון. זו לא הטיפשות שהביאה אותי למיטה (נהוג לומר על בחורה יפה שהיא גם טיפשה). זהו יצר הכי טיבעי ויסודי שקיים בכל אחד מאיתנו. יתכן שבגלל החיצוניות שלי יותר בחורות מפתחות ציפיות להגיע איתי למיטה. אך צורה חיצונית איננה קובעת איך תהיה במיטה. אני מוכן להודות שמין מושפע ממצבי־רוח, מועקות, אווירה, סיטואציה מסויימת ולאו־דווקא ציפיות.

זכור לי שבחורה שהתקשתה להגיע לאורגזמה, נהנתה כנראה מהמגע המיני, קפצה עלי בשמחה ואמרה: „אני אוהבת אותך." כולנו נהנים ממחמאות, זה חשוב במיטה בדיוק כמו בעסקים, אבל זה בהחלט לא הדבר הכי חשוב. גם כששואלים האחד את השני, האם נהנת? עושים זאת כי נעים לשמוע, אבל אין בזה צורך, כי הנאה מרגישים. אני מעולם לא חשבתי שיכול להיות זיוף. מין עושים בטיבעיות, הכל אמיתי. השניים שואפים לשחק את עצמם. יש לי בטחון עצמי, אני לא צריך להוכיח לאף אחד כלום. אני גם לא מסמן על הקיר × אחרי כל מגע מיני.

בחורה אחת אמרה לי: „אתה מנשק אותי כאילו שאתה אוהב אותי." בעצם הרי אין בינינו דבר שיצדיק אהבה, אבל כדי לתאר תחושות משתמשים בביטויים הלקוחים מאחרים. זה לא אומר שהכוונות תמיד ברורות, שהרי האהבה היא תהליך מורכב שצריך לבנות אבל זה אומר שאני בחור רגיש. אני משקיע רגש בכל מגע. גם עם בחורה שאינני מחפש המשך של קשר. זהו חלק ששייך לאקט המיני. כמו שבתפיסה שלי מין לא נעשה לשם ראוות-

(המשך בעמוד 54)

עורכת יונה הדרי

„כל הדו"חות המיניים לא עזרו לאשה!"

איש־עסקים זאב גרנות

„אם האשה תגביל את ציפיותיה, תיפגע פחות!"

מיסתורי האורגזמה הנשית

(המשך מעמוד 53)
נות אלא כיצירת קשר מאוד אינ־טימי.

מין נתפש תמיד כמשחק רציני. מדובר פה בשני אנשים עם רג־שות, ואסור לפגוע בכבודו של אדם. אבל כמו שנאמר, שהדרך אל הגיהנום רצופה כוונות טובות, לא כל משחק עולה יפה. אבל אין סיבה שיווצר תיסכול, מי שמפחד, שלא ישחק — יש לקחת סיכון.

אין לי כלל שליטה על הציפיות שמפתחת בת־הזוג. רובן מפתחות תיקוות לטפח קשר קבוע, והיות ואני לא, הן חשות כנפגעות. מה שאני מנסה תמיד להעביר הוא ש־עליה להגביל את רמת הציפיות, ואז פוחת הסיכוי להיפגע. יש בחורות שבנויות לזה. הן לא חוש־בות שכל מגע מיני מוביל לנישו־אין. כמוני יש גם בחורות שמחפ־שות רק את המגע המיני עם בן־הזוג. הבעיה היא שאין מספיק כאלה.

„הנשים עוד ישמידו את המין הגברי!"

גידעון סתר — שם ספרותי — גרוש בן 42, תירגם כמה ספ־רים, ביניהם חמשירי זימה, שהוא ספר מאוד פופולארי, הבנוי ב־חריזה קשוחה, בסיגנון מיני פרו־בוקטיבי הנוטה לפורנוגרפיה.

לדבריו, פורנוגרפיה אינה עניין של גיאוגרפיה, אלא עניין של כרונולוגיה: מה שהיה פעם פור־נוגרפיה, הופך לגיטימי כעבור זמן־מה.

גידעון סתר אומר:

כשהייתי צעיר, בימים בהם ה־אשה לא הכירה את הגלולה, היתה מערכת היחסים בין המינים מסו־בכת. האשה היתה שרויה בפחד מפני ההריון והאחריות הנובעת מ־כך. האימה הזו שיתקה אותה ו־שיבשה אגב־כך את היכולת שלה להתמסר. אשה שנישאה ילדה יל־דים והתבלתה טרם זמנה. אם היא לא היתה נשואה, עלול היה ההריון לגרום לה נידוי חברתי מוחלט.

זוהי הסיטואציה הנוראה שליוו־תה בזמנה את האשה. היום הנע־רה לא מכירה כלל מצב זה. בעוד שלפני המצאת הגלולה 80 אחוז מהנשים לא הגיעו בחייהן לאור־גזמה, הרי שהיום נערות ונשים עד גיל 30 מתהוללות כולן מאור־גזמה אחת לשנייה. הן תפסו את הרעיון ואינן מוכנות לוותר עליו.

נשים גילו פתאום את ההנאה המינית, והן דורשות היום להיות שוות־זכויות לגבר בשעת המיש־גל. יותר מזה: הן גילו את העדי־פות העצומה שלהן על הגבר. אני מניח שאם לא יקרה משהו חמור תקרה פה מהפכה איומה.

אם בעבר יכול היה גברבר שח־צן להוריד את המכנסיים ולהכניס את החתיכה המבוהלת למיטה, לדאוג רק לפורקן שלו ולהשאיר אותה מיוחמת או בוכה, הרי ש־היום כל גבר ממוצע עלול להיכ־נס למיטה כשהוא מלווה בפחד רציני. היום הוא יודע משהו על מבנה אבר המין של האשה וגם את מיקומו של הדגדגן. הטבע צוחק עליו מבחינת מיקומו של הדגדגן. הוא ניכנס למיטה עם אותה הגב־רת שבלעה בבוקר גלולה ולא פוחדת מכלום. היא הולכת איתו למיטה על בסיס של שיוויוניות

מיכתב לסידרה:

„תפסיקו לעשות טובות!"

נהנתי לקרוא את הכתבה והתגובות על מיסתורי האור־גזמה, אך כרגיל השקד האחרון חייב להיות מר...

כוונתי לתגובתם של שני הנ"ל, שמצטיירים כמודל המייצג של הישראליים ה„יפים־מאוד". מדיבריהם ניתן להסיק, שמזל גדול נתמזלה תל־אביב כשהתברכה בשניים אלה, שלפעמים מוצאים לנכון לעשות טובה לאשה זו או אחרת שנקרתה בדרכם.

מרכז מעייניהם מרוכז בטיפוח ושימור האגו המנופח שלהם. ביחסיהם עם נשים (שהן האמצעי היעיל ביותר לטיפוח האגו). מסתבר שכל מה שנחוץ להנאתם וטובתם זה לא מעניינם. הם מוכנים קצת להתאמץ, אם יש בדעתם להחזיק את האשה לשימוש חוזר, ולא לזרקן כלאחר־יד.

מה פיתאום, בת־הזוג צריכה להגיע לשיא?! אם היא נורא רוצה, קודם כל שתבקש יפה! ואחר כך הם ישקלו לגופו של עניין, אם יש להמשיך ולטרוח, או להתהפך ולהרדם.

מי צריך להתאמץ בשביל הקישקוש הזה, בלאו הכי אפשר לרשום X ליד שמה ברשימה ארוכה ולא מחייבת, שאני כשלעצמי, הייתי נזהרת כמו מפני אש מלהכלל בתוכה.

אני באמת לא מבינה אתכם, תפסיקו לעשות טובות לאנושות, תשימו קצת את עניין האגו בצד, גשו עוד היום לחנות ארוס הקרובה ביותר וקנו בשותף, בובה מתנפחת. היא יפה, טובה, שותקת, אין לה דרישות, ואת הנזקים שאתם עושים לה אפשר תמיד לתקן.

זהבה אדלר, באר־שבע

נ.ב. הם טוענים שאם האשה לא נהנתה — היא האשמה. נכון, כנראה שהנשים עצמן אשמות בהשקפת עולמם האגו־איסטית.

חיצי מליון ליי

פרס 50.000 שקל

יוגרל בין הזוגות המתחתנים באולמי אמבר בחודשי נובמבר-דצמבר-ינואר 1981-2.

ההגרלה תתבצע בנוכחות הזוגות שנרשמו לנישואין, נציג ההנהלה, משרד הפרסום ונציג רואה חשבון.

כל הזוגות זוכים במתנות חינם של רשת אמבר:

- ★ שמלת כלה.
- ★ טיפול יופי לכלה ולחתן.
- ★ 2 שמלות לשושבינות.
- ★ טיפול ל־2 מלוות.
- ★ ליל כלולות לחתן ולכלה במלון מפואר.

הזדרזו והבטיחו מקום בהקדם!

דגש

אולמי אמבר

אולמי אמבר, חולון, ז'בוטינסקי 6, טל. 855680.
סלוני אמבר, ת"א, בן־יהודה 64, טל. 277394, 226692.

אבל הפוטנציאל שלה עולה על זה שלו. מיהו אותו גבר? הוא חי בסביבה שבה האקולוגיה הורסת אותו. הוא מעשן או שואף עשן של אחרים, ובקושי מטיל את זרעו.

אני מניח שהיום הנשים מחזירות לגבר מנה־אחת־אפיים על כל שנות העבדות הקודמות. בחברה המטריארכאלית האשה היתה הבועלת. היא השכיבה 25 גברים בשורה, כאשר זירגו של כל גבר מזדקף, והיא היתה כורעת עליהם, האחד אחרי השני. אני מניח שאחרי כל ארבעה גברים היתה אותה אשה מגיעה לאוגזמה שלה.

במיסגרת הפמיניזם המודרני ישנן נשים שאוהבות לבצע זאת בערך כך גם היום. טכנית זה אפשרי בהחלט, שהרי אם האקט המיני היה נועד רק לרביה, היו יכולים שני גברים להרבות את כל הנשים בעולם. אבל היום הנשים דורשות יותר מזה. הגבר משקיע הרבה יותר אנרגיה מהאשה כדי להגיע לאורגזמה שלו, שהרי האשה רק מפשקת את רגליה. הגבר הוא שעושה את רוב העבודה. זאת הסיבה שהאורגזמה גורמת לו לתשישות. אין אומנם הבדל בין עוצמת האורגזמה של האשה והגבר אולם לאחר המישגל יהיה הגבר שחוט אשכים, מנוטרל לגמרי, וכל מה שיוכל לעשות הוא להסתובב אל הקיר ולישון. רק אז מתחילה האשה להיות בשיא אונה.

כגבר בן 42 אני לא מאמין שלנשים עימן הייתי היתה סיבה לזייף. זהו בולשיט שהומצא לצורך תיאור המאמר של האשה האוסטרלית. אם אשה לא נהנית היא מעזה היום לדבר. היא דואגת לומר לך זאת. אשה שמעולם לא ביקשה להאריך במישגל, מעזה היום לבקש זאת. אתה ניכנס למיטה עם אשה שאתה מאוד אוהב. יחסי המין הם ביטוי לאהבתך, על כן אתה יוצא מעורך כדי לעשות לה טוב, כי הטוב שלך הוא ההנאה שלה.

לעומת זאת קיימת החתיכה על הברזלים מול הקולנוע, כשלך מאוד לוחץ במכנסיים. אתה בז לאותה שרמוטה, תופש אותה בחדר מדרגות או אצלך במיטה, ומובן מאליו שלא תדאג להנאה שלה. הייתי בנופש ופגשתי נערה בת 18 שהיה לה כנראה משהו מאוד דחוף לומר לי. היא יזמה והוכיחה וירטואוזיות שהותירה אותי נבוך. על יחסי־מין למדתי הרבה מאוד מנערה שהיתה צעירה ממני. גבר כמוני, שהתחנך על מנהגי חיזור של שנות ה־60, הוא רומנטי, רגיש, ונבוך. מדהימה אותי הנערה בת ה־18 של ימינו. בת כיתה שלי, כשהיינו בני 18, לא ידעה אחוז אחד ממה שיודעת היום הצעירות. אבל כמובן, בת־כיתתי דאז היא אותה בחורה שפחדה תמיד מהריון ולעומתה הנשים המבוגרות היו בעמדת יתרון. אחד מהפירושים לכך מצוי בתורה, כשנאמר על שרה שאחרי בלותה היתה לה עדנה. נשים בנות 50 היו יכולות אז להתמסר להנאה בחיי־המין. הגלולה היא החידוש שהפסיק את היתרון של הנשים המבוגרות. במשך 500 שנות תרבות מערבית, עם התיסכול הגברי, כשהגבר חש מוגבל מבחינה מינית, הוא הצליח לפתח את הדגדגן שלו לממדים גדולים באופן יחסי לאשה, והצליח לשעבד כך את האשה. כל מה שנישאר לו מזה היום הם קצת שרירים ומוח. ניתן למצוא ביטוי לכך בספרות ובתיאטרון של הדורות הקודמים. היום, לעומת זאת, האידיאליזציה של האשה שנתפשה אתמול כשפחה, היא מוגזמת.

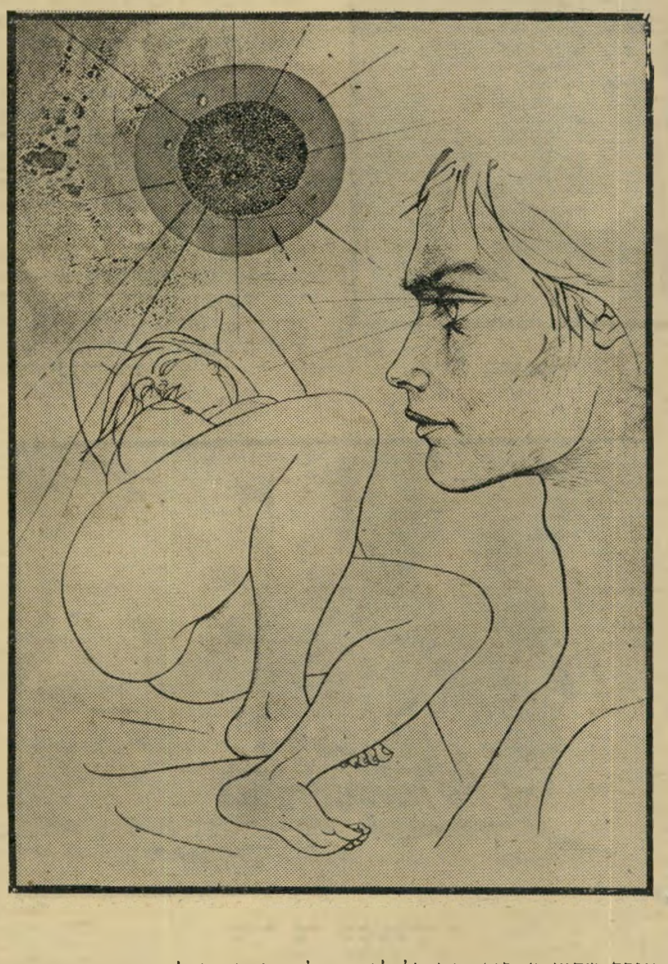

אני רוצה שאשה תהיה יפה, לפי קנה־מידה אסתטי. על אידאל היופי הנשי דיברו תמיד. נשים יפהפיות, דקות גזרה היו לפני אלפי שנים אידיאל־יופי. אלות יווניות נחשבו ליפות. זה מדהים כשבעצם טעמו של הגבר כלפי התגלמות אידאל היופי האירוטי של האשה לא השתנתה. כל מטומטם שלמד שתי כיתות וכל מלומד יצביעו על הנערה המגלמת את היופי. במבט אחד יצביעו ויאמרו מי חתיכה, ומי לא. אין לזה קנה־מידה מוחלט, ולא דרושה למידה. יש לזה הסבר אחד בלבד: הסבר אירוטי. יש לנו התייחסות אירוטית לאשה, שמאפשרת לנו להבחין. אני, וכל הגברים הננו תוצר של התרבות הזו. לכל אחד מאיתנו יש דימוי מובהק, מיהי אשה יפה. זהו דימוי קלסי דומיננטי של החתיכות שבאופנה, בעולם הקולנוע.

חלק גדול מן הנשים הפמיניסטיות כבר עברו מזמן את גיל הפריחה האירוטית ואנחנו נוטים לעשות לכולן עוול. אבל אין לי ספק שלרוב הגברים יש רתיעה ממושג הפמיניזם, שמתגלם לגביהן „בדודות הזקנות”.

פמניסטיות מנסות להוות איום על הגבר. עקרונית, זה לא יכול להשפיע עלי מבחינה אירוטית. אשה מהליגה לזכויות הנשים לא מעניינת אותי כאשה (חוץ מאחת, שהיא באמת סקסית). אני חדל לראות בה אשה. הרומאים השתמשו בהגדרה: „מכשיר מדבר”. הדודה היבשה הזו, איך היא יכולה לאיים עלי מבחינה מינית? מין של פמיניסטיות זה דבר מעוות.

מה שבאמת מאיים על הגבר זו החתיכה הצעירה, המשגעת, שאתה הולך איתה למיטה. אתה עושה כמיטבך ורואה שהיא ידעה צווחות גדולות ממך.

אשה שהשתחררה מפחדים, היא היום פרטנר שווה־זכויות ומאחר והפוטנציאל המיני שלה גדול משל הגבר. כל גבר יודע זאת, והוא ניכנס למיטה במצב נחות על כן הוא פוחד (אני מגזים) בעיקר כשאותה חתיכה דורשת הכל. זה לא כל כך פשוט.

הנשים היום לא יודעות מה הן מעוללות. הן ישמידו לבסוף את המין הגברי.

אני חונכתי חינוך פוריטאני־ויקטוראני. נוצר פער עצום בין מה שחשבו אז ומה שיודעים היום. האשה אז היתה רק שיפחה, העניקה לגבר את מלוא ההנאה, והיא לא הגיעה בעצמה לאורגזמה, ולא היה איכפת לה. היא היתה מאושרת ממציאות הגבר לידה. היום האשה דורשת את מלוא ההנאה שלה. הגבר לא לגמרי מוכן, אבל אין לו ברירה. הוא חייב להוכיח את עצמו במיטה. אם יסתובב לקיר וינחור הוא לא יראה יותר את האשה.

אנחנו חיים היום בתקופה של הרבה גירושין. מבחינה סוציאלית זה לא לטובת הגברים. גבר בן 36 יוצא מהרבנות עם הגט ישר לזרועות המאהבת, שהיא בדרך כלל צעירה ממנו, בעוד שהצעירה שיוצאת עם גט מהרבנות הולכת אל זרועות מאהב מבוגר. פער הגילים של שני בני־זוג כאלה נע סביב 20 שנה. מבחינה חברתית הפער הוא לא נורמלי. גבר חוזר לאחור בעולמו הרוחני בעוד שתיפקודה המיני של בת־זוגתו מתקדמים.

הגבר שרוי באשליה שעליה הוא משלם ביוקר. הוא חי עם ילדה שבעצם רק החלה לחיות את חייה, בעוד שהגבר כבר רקד בכל המסיבות. חזק פה רק האלמנט האירוטי והאגו שמתגבר על כל שאר השיקולים. יש להניח שהבחורה הצעירה לא תתגרש ממנו כאשר היא כבר הגיעה לגיל 32 והוא עם רגל אחת בקבר. היא פורחת והוא אינו מסוגל לעמוד בקצב. התמונה מאוד עגומה — נערת הזוהר המתרפקת על כתפו השמוטה של גבר מזדקן, שהוא הישראלי המצוי, הקרח ושרואים אצלו אולקוס ופלטפוס ובזמן האחרון החל לשחק גם קצת טניס. גברים כאלה אומרים לעצמם „אני חזק חוזר ונולד מחדש.” הם זקוקים באופן נואש להוכחת הצדקת קיומם על כן הם ניכנסים למיטה החולה הזו עם חתיכה צעירה, זו שעדיין מסוגלת ללכת שולל אחרי קסמיו של הישיש. גבר מתוסכל כזה לא רואה את הניצול של אשה צעירה.

מרכז לתנועה ומחול
סטודיו B
ארלוזורוב 80, ת"א
טל. 237026
החלה הרשמה ל:
★ מחול ג'אז
★ מודרני
★ קלאסי
★ התעמלות
★ יוגה

טילאק
להסרת
כתמי ניקוטין
ואבן שן

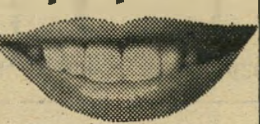

Teelak
להשיג בכל בתי חמרקחת
דיסקי בע"מ

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 772118

בלונדון
מלון
Arosfa
מלון מודרני ונעים בבעלות יהודית.
חדרים יפים,
ארוחת בוקר עשירה.
מיקום מצוין במרחק־הליכה
מהמרכז התוסס של לונדון.
AROSFA HOTEL
83, GOWER ST. WC1
TEL. 636—2115

מועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263
בחודש אוגוסט
המועדון
יהיה סגור לרגל
חופשת הקיץ
המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. התוכניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

תן טרמפ לחייל

במדינה

דרכי אדם

האיש ממטולה

נווד הטוען שהוא צייר בן 87, מסתובב בלי פרוטה

אמהות העוברות ברחוב בן־יהודה בתל־אביב ממהרות להגן על ילדיהן מפניו. עוברים ושבים מתרחקים ממנו. זהו איש זקן, לבוש בגדים מזוהמים, עטור זקן לבן ארוך, בעל שיער אפור, ה־אוחז בידו מקל־הליכה. הוא נוהג לקלל את העוברים לידו, ולהניף את המקל. למי שאינו נבהל ממנו ומתקרב אליו, הוא מספר סיפור־חיים קולח, הנפתח במישפט: „שמי הוא וילי מקובסקי דה־מרקו, ואני נולדתי ב־1894.״

מספר וילי: „אני ילד גנוב. לא אומר לך מי הורי האמיתיים. נו־לדתי במטולה ועזבתי, אבל אני לא זוכר מתי. אני גר בשום מקום. יש לי עכשיו חדר ברחוב טרומפילדור 40. הכרתי את ההו־רים של הבחור שמנהל את המלון שם, והוא נתן לי לישון. לפני כן גרתי באלנבי 13, ושם ניסו להר־עיל אותי. גנבו לי את כל הדב־רים שלי, וכל היום נתנו לי לע־בוד. ברחתי משם. חיפשתי וחיי־פשתי, וראיתי את המוות.

„לא למדתי ציור. הייתי צייר בגילגול הקודם. במשך שנים לא ציירתי, ואם אני אצייר עכשיו, אליזבט מלכת אנגליה תקבל את הציור הראשון. אני לא יודע אם יש לי מישפחה... יש לי שני בנים, אבל אני לא יודע איפה הם. אני צימחוני ולא אוכל בשר. אך אל־כוהוליסט הייתי. אלכוהוליסט כרו־ני. ושתיתי כל־כך הרבה, שאף רעל לא נדבק אלי. אני זוכר ש־הייתי בלגיון־הזרים הצרפתי. ש־יש לי שלושה כלבים — שוקי, פופו ושברולט — הנמצאים היום בצער־בעלי־חיים.

תמונות ישנות. „אני לא רואה, כי אני לא אוכל. אבל כשאני נוגע בכלב, אני מתחיל לראות ?יר. יש לי, כנראה, משהו בעיניים. .?ומרים לי שהתעוורתי מתירס. אני חושב שזאת המיפלצת שרודפת אותי. אז אני הולך עם מקל ביד, ולולא המקל הייתי ב־עולם הבא. זאת אומרת, הגוף ה־מלוכלך היה נשאר כאן, והנפש היתה שם. אני כל־כך חזק, שאני יכול לחסל עם שלם, אבל מיפל־צות פרה־היסטוריות?

„פעם נתתי למישהו תמונות ל־תערוכה, והוא נעלם. נשארתי בלי תמונות. חיפשתי ומצאתי רק ליכ־לוך.״

וילי ישן במיטבח, שהחרסינה גולחה מקירותיו. על השיש שליד הכיור מונחות מיזוודות רבות של דיירים אחרים בבית. המיטה אינה מאפשרת לווילי אפילו לעמוד ב־חדרו. הוא חסר כל רכוש, מילבד הבגדים הקרועים והמלוכלכים שעל גופו. בכיסו נמצאות שתי תמונות ישנות, דהויות, של גבר ואישה צעירים. הוא לא ידע אם אלה ילדיו. על נייר קרוע היה רשום שמו ותאריך־לידתו. שובר במישרד־הפנים מאשר שהוא ממ־תין לתעודת־זהות חדשה. שכן ל־חדרו סיפר שאיש לא בא לבקרו כבר מזה שנים, ושלעיתים הוא עוזב את החדר לימים אחדים. וילי אומר שהוא מעדיף לישון בחוץ, מכיוון שהיתושים לא נותנים לו מנוחה בחדרו, והם נוחתים עליו „כמו מסרשמיטים.״ *

בעל בית־קפה ברחוב בן־יהו־דה, הנוהג לתת לווילי לשבת על כיסא ברחוב בצד בית־הקפה, מר־אה תמונות שצייר וילי לפני שנים, ואומר שהוא עצמו רכש אותן אז. במישרדי המועצה המקומית של מטולה, לעומת זאת, אין מכירים את וילי. מזכיר־המועצה אמר ש־לא זכור לו שם כזה במירשם ה־תושבים של המושבה.

צייר מקובסקי
— מקל להגנה

ציור של מקובסקי
— מפני המיפלצת

* מטוסי־קרב גרמניים ממילח־מת־העולם השנייה.

אירופה טורס
EUROPA TOURS
מציעה
טיולים נהדרים
* לאירופה.
* ארה"ב, קנדה ומכסיקו.
* המזרח הרחוק.
* דרום אמריקה.
המסלולים - מקיפים ומושלמים.
המדריכים - מעולים ומנוסים.
בתי מלון - טובים, רובם מדרגה א'.
דרוש מסוכן הנסיעות שלך
את חוברת טיולינו!
אירופה טורס
EUROPA TOURS
50 שנות נסיון לשרותך!
הטיול הטוב ביותר עם
קול המפרסם

מרכז לתנועה ומחול
סטודיו B
ארלוזורוב 80 ת"א, טל. 237026
החלה הרשמה לקורסים:
התעמלות
שלומית קגל, אבי פאנק
מחול ג'אז
שלמה רוזמרין, טוביה טישלר
שרון גולן
מחול אירובי
אתי זערור, ג'קי ירושלמי
אבי פאנק
מחול מודרני
אמירה קדם
יוגה
רחל זילברג / ג'וניה רון
בלט קלאסי
רוז סובל
פנטומימה / דרמה
בוריס סבידנסקי / גורן
סטפס
שרון גולן
מחול יצירתי לילדים
כולל יסודות בלט ופיתוח
היצירתיות והדמיון

רחל מרחלת על כל העולם

לידיה לא פנוייה יותר

הרבה זמן הסתובבו סביבה כל הגברב־רים הכי מדליקים בעיר. בזמן האחרון הם ממשיכים אמנם להסתובב, אבל מקפ־לים את הזנב והולכים לפינה. מכיוון שלידיה **נקש**, הספרית הכי מלהיבה בתל־אביב, לא פנוייה עוד. היא התאהבה בצ־עיר ששמו **דני**, והשניים פשוט לא נפרדים זה מזה. דני אינו רק החבר שלה, הוא גם האסיסטנט שלה ועובד יחד איתה בעסק, כשלידיה מגלה לו ורק לו את סודות המיקצוע. וסודות המיקצוע

לידיה נקש ודני
ללכת כסח

שלה, גבירותי ורבותי, לא יסולאו בפז. כי לידיה היא היום המכסחת הרשמית של כל חתיכה תל־אביבית הראוייה לשמה.

הן מגיעות אליה בעלות תלתלים ושיער ארוך, ויוצאות קצוצות בכל צבעי הקשת. היא ודני שכרו דירה משותפת, ובעתיד הם עומדים לנסוע לטיול בחו״ל. אז מה עוד צריך הבן־אדם? פרנסה יש, אהבה יש, העיקר הבריאות.

חבר־הכנסת של הבוהמה

דורית ויוסי שריד
בלילה, אצל שמיל

זאת לא ממש רכילות, אבל כבר הרבה זמן אני רוצה לספר לכם שחבר־הכנסת הצעיר והדינמי **יוסי שריד** הוא גבר כלבבי. אני רואה את הח״כ הנכבד ואת אשתו **דורית** בכל המסיבות של החבר׳ה, חופשי חופשי, והבן־אדם מתנהג כמו אחד מהבוהימה, לא כמו אחד מהכנסת, בחיי.

הנה ראיתי אותו יושב אצל שמיל עד שתיים־שלוש בלילה, שותה בירה מהחבית עם כל מיני חברה׳ה המזוהים כשחקנים, אנשי־קולנוע ואנשי־טלוויזיה. אחר־כך ראיתי אותו ביום שישי בכסית, שוב שותה בירה עם החבר׳ה, כאילו הוא ו**שמואליק קראוס** בראש אחד. כל הכבוד, באמת כל הכבוד.

אשתו, דורית, נמצאת איתו תמיד. וואלה, אי־אפשר לתפוס אותו לבד. גם כן כל הכבוד, באמת כל הכבוד. מי שעוד נמצא איתו הוא העוזר החתיך של **שימעון פרס**. לא, לא **בועז אפלבאום**. לא, לא **ישראל פלג**, זה שעשה את הפאשלה בערב הבחירות והציג את פרס בתור „ראש הממשלה הבא של ישראל”. את ההוא אני לא רואה מבלה. בכלל, אין לי מושג איפה הוא מבלה את זמנו החופשי מדוברות למען פרס. אני מדברת על העוזר הכי מדליק שמסתובב בשטח, הלא הוא **גידעון לוי**. ניסיתי לאסוף עליו פרטים אבל נתקלתי בקשיים. מילא, אני מכינה אותו בשבילכן, להזדמנות הקרובה.

הגשש החיוור תפס אהבה

איך הם הולכים לנו, כל הרווקים, איך? עד עכשיו התנחמתי בעובדה שללהקת הגשש החיוור הפופולרית יש לפחות חבר פנוי אחד לרפואה, והנה גם הוא הלך. כן, אני מדברת על הגשש **שייקה לוי**. בניגוד ל**ישראל פוליאקוב**, הלא הוא פולי, שהיה פעם בעלה של שחקנית שירו־דה להוליווד, **רינה גנור**, ועוד פעם של הזמרת **ריקי גל**, שנשארה בישראל, ושהוא עכשיו בעלה של דיילת אל על בשם **שושי**, ובניגוד ל**גברי בנאי**, ש־היה פעם בעל החוזרת־בתשובה **אורנה בן־אברהם**, שעברה לירושלים ושעליה אספר לכם בפעם אחרת, ושהוא כיום בעלה של **דפנה**, הרי שהוא, שייקה, אמנם היה פעם בעלה של **עטרה** ופעם של **ישע**, נשאר בשנים האחרונות על תקן של פנוי.

נו, טוב, פנוי פנוי, גם זה לא כל כך מדוייק, כי לאחרונה, כך מספרים לי יודעי־דבר והולכי־רחיל, רואים את שיי־קה השמנמנצ׳יק צמוד־צמוד עם חתיכה לא־נורמלית בשם **נורית בר**, שהיתה פעם מלכת־יופי — לא פחות! בינתיים אומ־רים לי ששייקה לא מדבר על חתונה, אבל מכיוון שהבן־אדם עשה את זה פע־מיים, למה שלא יתן צ׳אנס שלישי ל־מוסד הנישואין?

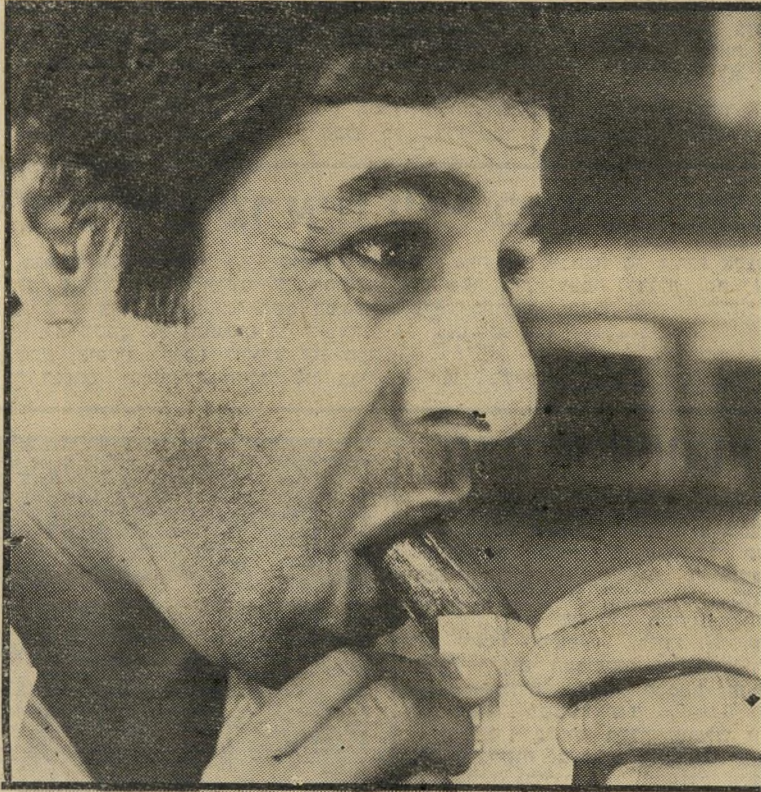

ישעיהו („שייקה”) לוי
צ׳אנס בפעם השלישית

הגרוש של אילנית מתחתן

אני לא מדברת על גרוש מס׳ 1, האמר־גן **שלמה צח**. הוא, ברוך השם, התחתן כבר מזמן עם הזמרת **אילנה אביטל**, וכמו שהם מנהלים את חיי הנישואין של־הם, כשהוא בתל־אביב והיא מנסה את כוחה בקנדה, הם בטח יהיו נשואים לנצח נצחים. אני מדברת על גרוש מס׳ 2, המהנדס **נחום גת**, אבי בנה היחידי של הזמרת חנה צח, הלא האי **אילנית**.

ובכן, אחרי שנחום וחנה התגרשו, מצאה לה חנה אהבה חדשה בדמותו של איש־העסקים העשיר **אלי תמיר**. בימים אלה היא גם עוברת סוף־סוף להתגורר עם אלי בדירתו שבצפון תל־אביב, ואילו את הווילה שלה ברמת־השרון היא משכירה.

אז כמו שאני מספרת לכם, חנה הס־תדרה בחיים, וכעת הגיע תורו של נחום להסתדר. והנה אני שומעת שהבן־אדם, שהוא חתיך מדליק, עומד אוי־טוי־טו לע־זוב את שוק הפנויים ולהתחתן עם צעירה בשם **דורית**, העובדת כפקידה במישרד אמרגנות. השניים הכירו במסיבה, באמצעות חברים, לפני חצי שנה, ומאז הם לא נפרדים. החופה תתקיים, אם־ירצה־השם, בסוף החודש, בחוג ה־מישפחה. לא, לא צריך לדאוג להם לדירה. יש להם הדירה של נחום.

הבלונדית ששיגעה את תל־אביב

אני לא מי־יודע־מה השתגעתי אחרי להקת השמות המפורסמים. בכלל, נדמה לי שעשו מהם עניין, כאילו מי־יודע־מה, והם בעצמם היו בהלם מזה שבכלל מי־שהו שם עליהם. כי שם, באנגליה, ארץ מולדתם, הם בכלל איזו להקה ליגה גימ״ל. ועוד אומרים על ארצנו הקטנטונת שהיא לא ארץ מכניסת־אורחים. כל אחד מחב־רי הלהקה הסתובב לי פה כמו איזה **אלטון ג׳ון** והסולנית **בב סייג׳** הר־גישה לפחות כמו **דבי הארי** הסולנית של בלונדי, להבדיל אלפי הבדלות. היא אמנם התלבשה לה סטייל־גל־חדש ופאנק, אבל בעיני לפחות לא נראתה פצצה מי־יודע־מה. אבל מה אני מבינה מהחיים שלי? עובדה, על גברברי תל־אביב היא עשתה רושם עצום, והחבר׳ה ממש התחרו באופן פרוע על חסדיה של הבלונדית.

אז אני לא יודעת מי הצליח בסוף לש־בור את ליבה, או לכבוש את ליבה, או לשאת חן בעיניה. באופן אישי תפסתי אותה על־חם במכונית של **יזהר אשדות** מתיסלם. הקטנצ׳יק הזה תופס בזמן האחרון את כל החתיכות, שלא לדבר על הפדיחה שעשתה לי החתיכה שלו, **מארי גאסמן**, זאת שסיפרה שיש לה רומן מטריף איתו ושאחר־כך, אחרי שהיא סיפ־רה על הרומן המטריף, הוא הכחיש את הרומן מכל וכל. אז המארי גאסמן הזו, שהיא חיילת בחובה, תפסה אותי ברחוב ואמרה לי בפירוש שיזהר לא מתנהג יפה, כי היא כן היתה חברה שלו והיא לא מבינה למה הוא אומר כעת שהיא לא חברה שלו. אז אני אגיד לך, מארי, אולי הוא פשוט לא רוצה שבב סייג׳ תקרא על הרומן שלו. מה, היא לא קוראת עברית? טוב, היא בטח תמצא לה איזה מתנדב שיתרגם לה.

כלבוטק

מאת

ד"ר יקותיאל שרעבי

ועדנה פיינרו

• • •

יורקשייר טרייר סועד ב„מקסים"

לא כל אחד יכול להרשות לעצמו לא־כול במקסים, המיסעדה הידועה שבפריס.

אבל אחת הלקוחות הקבועות של מקסים הודתה כי כלב היורקשייר־טרייר שלה זכה לאכול שם. היא פשוט הבריחה אותו מתחת למעיל המינק שלה, כי המיסעדה עדיין מחזיקה במדיניות המיושנת, שאו־סרת להכניס כלבים.

ואומנם, אם ישנו כלב שכבש לו מע־מד בחברה הגבוהה של פאריס, הרי זה הכלב מגזע היורקשייר טרייר. כלב זעיר זה, הדומה לצ׳יוואוואה, בעל הפרווה הז־הובה או הכסופה, הפך אביזר אופנתי ומחמד עיניהם של האנשים היפים. גבי־רותיו נמנות עם הטיפוס הבלונדי, הגבוה והמחוטב, והוא תלוי באלגנטיות נון־שלאנ־טית על מרפק מעודן, או מציץ מתיק של בית האופנה לואי ויטון — הצ־עקה האחרונה בתיקי נסיעות.

מקורו של כלב מיוחס זה פשוט ביור־תר: מומחי גידול בריטיים מעידים כי ב־יורקשייר גידלו אותו כדי לגרש עכברים מן המיכרות, או כדי להריח ולהזהיר מ־ראש מפני גזים רעילים. היום הוא נהנה ממעמד אריסטוקרט בגימלאות. העבודה היחידה שבה מעסיקים אותו היא קישוט לצילומי אופנה, או בן לוויה דקורטיבי ל־נשים כמו הדוכסית ד׳אורליאן או הנסיכה קארולין ממונאקו (לה יש גם כלב שמירה מובהק, הרועה הגרמני הענק שלה).

אל תיתן לפרעושים לחיות, הם הורגים את הכלב שלך

אם אין לך קוף פרטי, כמו זה שבתמונה, המלקט פרעושים מאוזני הכלב, תצטרך לעשות זאת לבדך. במזג האוויר השרבי שלנו מפליאים הפרעושים והקרציות מכתם בכלבים ובחתולים. התרבותם מהירה להחריד: משבוע עד לעשרה ימים צץ לו דור חדש המונה אלפי טפילים, והם מוצצים את דמו של הכלב, גורמים לו גרדות מענות, נשירה מוגברת, אנמיה ועוד צרות נוראות — בקיצור, הם פשוט הורגים אותו. ונוסף לכל זה, מצטיינות הקרציות בהעברת מחלות.

והפרעושים? האם נעים למישהו לראותם קופצים על הקירות ומכבדים את הרגישים בינינו בעקיצות הגונות?

כדי למנוע את מחול־המוות של הקרציות והפרעושים יש לעשות טיפול שיגרתי. אבק את הכלב כל שבוע באבקה נגד פרעושים וקרציות, בחוזק של 20%, לא פחות! אם הטפילים רבים מדי, אין מנוס מתיגלחת הגונה של השיער כולו.

אין חשוב יותר מסירוק והברשה של הפרווה מדי יום. אך החשוב מכל הוא אופן האיבוק: חשבת לפזר את האבקה על הפרווה כמו שאתה מפזר מלח? או, כאן טעית. אתה צריך לדעת שהאבקה צריכה לבוא במגע עם העור! הרם את הפרווה ביד שמאל, בניגוד לכיוון צמיחתה — וביד ימין פזר על העור והברש הלאה. הברש היטב את כל אזורי הגוף, כולל הזנב והרגליים, לא כולל הראש. היזהר שלא תפגע בעיניים!

אל תוריד את האבקה אחרי האיבוק, תן לכלב להינות מפעו־לתה, ושיהיה לו לבריאות.

„הילדים מראים עלי באצבע: הנה רוצחת הכלבים!"

בגיליון העולם הזה 2272 סיפרנו על כלב שנפגע ומת, והתרענו על התופעה של פגע וברח. לא נקבנו בשם הפוגעת וכן לא בשמם של הנפגעים כי לא באנו לשמש שופטים. רצינו להוקיע את המ־כה הנפוצה והמחרידה הזאת. אנו מבי־אים בזה את מיכתבה של נורית אלעזרי, החושפת את עצמה ומגלה מה עבר עליה כתוצאה מכתבה זו.

כותבת לנו נורית:

לפני כשלושה חודשים התפרסמה ב־מדור כתבה על כלב בוקסר בשם סער שנדרס באיזור נווה־רסקו ברמת־השרון, ומת מפצעיו. כתבתם שהשכנה שפגעה בסער לא הגישה לו עזרה ולכן מת הכלב.

ראיתם בכך התנהגות אכזרית עד כדי כך, שהרגשתם צורך לספר על כך בעי־תון. אומנם לא כתבתם פרטים מדוייקים, אך בנווה־רסקו כל אחד יודע למי שייך ה־כלב ומי היא הנהגת.

על הכתבה נודע לי מפי שכנה. את האשמה שמעתי מפי שכנים כעבור ימים מיספר, ואמרתי להם שאני חפה מפשע, ולא יודעת מאומה על כך. אולם הם ממשיכים בהאשמות והופכים את חיי לגיהינום. בעלת הכלב וילדיה עומדים ומצביעים עלי באצבע, כשאני עוברת ברחוב, ואומרים: „הנה הרוצחת שהרגה את הכלב." גם לי יש כלב, ויעידו עלי השכנים האחרים: האם אני רוצחת כל־בים?

חשבתי שעם הזמן יקטן הכאב והת־נהגותם תשתפר, אך לצערי הדבר הפוך. אם הייתי יודעת ומרגישה שפגעתי ב־כלב, בוודאי שהייתי מנסה להגיש לו עזרה־ראשונה. אך נגיד שלא הרגשתי או התבלבלתי וברחתי (גם זה יכול לק־רות לבן־אנוש), האדם או האנשים שראו שהכלב נפגע, למה הם לא הגישו לו עזרה? במקום זה הם הלכו הביתה, טילפנו מיד אחר־כך למישפחת רזיאלי, בעלת הכלב, והאשימו אותי בהתנהגות גרועה. רציתי לדבר עם העדים, אך אף אחד אינו רוצה לומר לי את שמם. אולי הם טעו בזיהוי האדם או האוטו?

אני פונה אליכם בבקשה לפרסם את הצד השני של הסיפור, הצד שלי, ואת השאלות ששאלתי. אולי האנשים שראו את המעשה יסבירו את התנהגותם.

נורית אלעזרי, רמת־השרון

תעודות היוחסין

אחת מקוראותינו שואלת: „נאמר לי כי כלב עם תעודת יוחסין מגזע מסויים מחירו 500 שקל, ואותו כלב בלי תעו־דות, מחירו 300 שקל. על פי מודעות בעיתונים פניתי למיספר מוכרי כלבים והנה נתגלו לי שני סוגי תעודות: תעו־דות יוחסין המסופקות על־ידי הי"ל ות־עודות רישום המסופקות על־ידי אה"ל. האם התעודות באותה הרמה? ההבד־לים במחיר משמעותיים!"

תשובתנו: כלבים בעלי שושלת יוח־סין, שברשות בעליהם תעודות יוחסין המאושרות על־ידי הי"ל (האגודה הישר־אלית לכלבנות) הם כלבים גיזעיים, ש־הינך בטוח בטוהר־הגזע שלהם, לכן מחי־רם גבוה.

תעודות רישום אינן אומרות מאומה. כל דיכפין יכול להוציאן ולהכריז „זה פודל", „זה רועה גרמני," בלי כל אפ־שרות לדעת את שושלת היוחסין האמיתית שלו. מבחינת יוחסין, על כן, תעודות אלה אינן אומרות מאומה.

בחוק החדש לצרכנות, שמגן על הצרכן מפני רמאויות, אין עדיין סעיף הדן בק־נייה ומכירה של כלבים גיזעיים. לכן אנו מוצאים כאן את המקום להתריע מפני עסקי תעודות רישום למיניהם.

אנו מדגישים כי בלי שום קשר לגזע או ליוחסין אנו רואים בכל כלב חבר נאמן, אהוב ובן מישפחה, אבל אין כל סיבה להפקיע מחירים על סמך תעודה כוזבת.

לא רק לאמבטיה!
אלו 3 גלימות רוצה מהקולקציה לקיץ סתיו 81,
אשר נמכרות בחו"ל וזוכות להצלחה עצומה.
הן יפות ונעימות
פשוט לא תרצי להוריד אותן.
אז כדאי שתדעי כי מלבד האמבטיה זה מאוד באופנה להסתובב איתן
בבריכה, על שפת הים או סתם בין חדרי הבית, גם כשבאים אורחים.
COTTON · COTON · COTONE · BAUMWOLLE
100% כותנה
אוקינוס - המגע המלטף של האופנה

תמונה נינוחה עם גברת.

Target Adv.

דיאודורנט פינוק.
רעננות מיוחדת מאד לאורך כל היום.

דיאודורנט פינוק הוא צורך אמיתי בתנאי האקלים של הארץ.

דיאודורנט פינוק מונע הזעת יתר ומעניק הרגשה יבשה ורעננה שתלווה אותך לאורך כל היום.

דיאודורנט פינוק מתייבש מהר, אינו משאיר הרגשה דביקה, והוא בעל ניחוח עדין שאינו מתחרה בריח הבושם האישי שלך.

לנוחותך דיאודורנט פינוק כדורי (Roll on), המתאים לעור רגיש במיוחד, ודיאודורנט פינוק בספריי

דיאודורנט פינוק. רעננות מיוחדת מאד לאורך כל היום.

מי לא זקוק לטיפה של פינוק?

זה היה העולם שהיה

לפני 25 שנה

בגיליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה עדותו של מפקד האצ"ל (אירגון צבאי לאומי) הראשון, אברהם („גידעון") תהומי, תחת הכותרת „אצ"ל לא היה רביזיוניסטי". הכתב לענייני המרחב של השבועון תימצת את סיקורו של הצלם האמריקאי הנודע דויד קאנקן, תחת הכותרת „דו"ח על עזה". המדור למדע הוקדש לסידרת תגליותיו של המהנדס אלכסנדר זרחין, חלוץ ניסויי המתקת מי־ים בישראל, תחת הכותרת „גאון במישכן העוני". תיאור ההתקפה האחרונה של אנשי הפידאיון על אוטובוס „אגד", בדרך לאילת, פורסם תחת הכותרת „דם בערבה".

מדור הבידור של השבועון, תחת הכותרת „הפנתר השחור מחוץ לסוגר", תיאר 24 שעות עם הזמרת השחורה מאמריקה, ארתה קיט (ראה: שער). בכיר כדורגלני ישראל, שייע גלזר, דיווח על טכס נישואי חברו לנבחרת, יוסף מרימוביץ, תחת הכותרת „יוסלה מרימוביץ — רותי כץ 1:1".

בשער הגיליון (בצבע): הזמרת ארתה קיט.

„העולם הזה" 984
תאריך: 22.8.1956.

האם רצחה רחל ינאית בן־צבי את דה־האן? ✱ בחינות

הבגדות של כנר ✱ דיין כרמטכ"ל־ארכיאולוג

עיתונות

קול יקר:

„העין הזועמת" נעצה סוף־סוף את מבטה בהעולם הזה. השבוע קיבלתי את המיכתב הבא, חתום בחתימת ידו של ישראל בר־יהודה, שר־הפנים:

א.נ.,

בגליון מס' 977 של עיתונך נתפרסמה כתבה שהכילה, בין השאר, את הדברים האלה:

„עדות זו של רוזנברג, שפורסמה לפני חודשיים בחוברת פירסומים של מכון ז'בוטינסקי, יכולה להחשב כעדות בעלי־הדבר. אולם השבוע נתקבלה דעה שונה לחלוטין מפי אדם מוסמך אחר: אברהם תהומי עצמו, השוהה עתה בקליפורניה.

„תהומי, איש הגנה ותיק, שהשתתף בשעתו יחד עם רחל ינאית (כיום אשת הנשיא) בתיכנון הריגת פרופסור האוניברסיטה דה־האן, שנחשד בבגידה בציונות, הביע את דעתו במיכתב פרטי, בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים..."

בגליון 979 של עיתונך נתפרסם מיכתב למערכת בזו הלשון:

„נדהמתי לקרוא על... השתתפותה של מרת רחל בן־צבי בתיכנון רצח הד"ר דה־האן. הפירסום הזה פוגע קשה לא רק בבית הנשיא בלבד, היקר והמכובד על כולנו, אלא בכל אזרח בישראל ובכל יהודי באשר הוא יהודי.

„עליכם לתקן את השגיאה הפטלית שעשיתם בהבאת הדברים."

על מכתב זה העירה המערכת לאמור:

„העולם הזה אינו נותן הערכה, אלא רק מציין עובדות. רחל ינאית היתה אחת מארבעת האנשים שהשתתפו בפועל בהריגת דה־האן. שלושת האחרים: אברהם תהומי, ישראל שוחט ויעקב פת המנוח, שנפטר בחודש שעבר."

בתוקף סמכותי לפי סעיף 17 לפקודת העיתונות, ומאחר ויש לי יסוד להאמין כי העובדות המתוארות בכתבתכם ובהערכתכם המצוטטת לעיל אינן אמת, הריני מבקש בזה לפרסם בגליון הבא של עיתונך, במקום בולט בעמוד 2, בו מתפרסמים המיכתבים למערכת, הכחשה לאמור: —

„רחל ינאית לא היתה בין האנשים שהשתתפו בפועל בהריגת דה־האן, כן לא היה ביניהם ישראל שוחט ולא יעקב פת המנוח."

בכבוד רב, י. בר־יהודה, שר־הפנים

על כך השבתי לשר־הפנים במיכתב הבא:

„למר ישראל בר־יהודה, שר־הפנים, השלום —

„תמהתי מאוד לקבל את מיכתבך, כי עד כמה שידוע לי זוהי הפעם הראשונה ששר ישראלי משתמש בסעיף נושן זה, שחוקק על־ידי השילטון הזר בארץ, במיוחד כדי לכפות על עיתוני הנייטיבס את פירסום הודעותיהם של שילטונות־הדיכוי הקולוניאליים. סעיף זה מעורר זכרונות נוגים בלב כל עיתונאי. מוזר השימוש בו דווקא בידי שר המייצג את תנועת־הפועלים, שהיה צריך להיות רחוק מסיגנון של מושל־מחוז מנדטורי.

„הייתי מציע לך לשקול עקרונית מחדש אם רצוי השימוש בסעיף זה, שיכניס את סיגנון המישטר הקולוניאלי לחיי המדינה.

„אשר לגופו של עניין, לא היה שום צורך בפקודה זו. הריגת דה־האן בוצעה על־ידי ההגנה, על דעתם של המוסדות העליונים של היישוב של אז, ואין כל ספק שחלק ניכר מדעת־הקהל ביישוב הסכים למעשה. עובדה זו הובלטה בוויכוח שהתנהל על נושא זה בעתון.

„אילו נאמר לנו בפשטות כי אשת הנשיא, שכבודה יקר לכולנו, מכחישה את העובדות שפורסמו בתום־לב, היינו ברצון בודקים את כל הפרשה בחקירה כוללת ומקיפה נוספת. אין לנו שום עניין לעוות את האמת לצד זה או אחר, וכל עניננו הוא לגלות את האמת ההיסטורית.

„העולם הזה נוהג מאז ומתמיד, כדבר מובן מאליו, לפרסם כל מיכתב הנוגע לתיקון עובדות ולהבעת דעות הנוגדות את מה שפירסם.

„עתה הטלתי על חוליית־מחקר של המערכת לחדור לעובי הקורה של כל פרשת הריגת דה־האן, ואנו נניח לפני הקוראים ללא משוא־פנים את תוצאות החקירה לכשתושלם.

„אולם חוק הוא חוק, ועל כן, בתוקף החוק ובתוקף הצו, אני מפרסם במקום נכבד בעמ' 2 של הגליון, את ההודעה הבאה: רחל ינאית לא היתה בין האנשים שהשתתפו בפועל בהריגת דה־האן. כן לא היה ביניהם לא ישראל שוחט ולא יעקב פת המנוח."

אורי אבנרי

חינוך

נעלי גומי

המיקרה טושטש, שום ידיעה לא הסתננה לציבור. אולם הוא היה סנסציוני למדי: בשעת בחינת־בגרות, באחד מבתי־הספר התיכוניים בארץ, מתה השנה אחת התלמידות מרוב התרגשות, כנראה כתוצאה של מחלת־לב. החודש פירסם הד החינוך, ביטאון ציבור המורים, רשימה של מפקחי־בחינות, שיכולה להסביר את סיבת ההתרגשות הקטלנית.

כתב הד"ר ישראל צבי כנר* בגאווה:

„גם המפקחים ניגשים לבחינות בהגיגיות מסויימת... אני מסתפר, מתגלח ומתלבש בבגדי החג — ובנעלי קרפ או גומי... כדי שהתלמידים לא יבחינו בנוכחותי בזמן שאני נאלץ להופיע פתאום לפני אחד מהם ותופסו בשעת קלקלתו!"

בעד הקרחת. דרכי הקלקלה רבים. כך קרה לא פעם לתלמיד שסירב להסיר את כובעו, בטענה שיש לו קרחת והוא מתבייש. „קיבלתי את הטענה. אולם באמצע הבחינה שמתי לב שהתלמיד בעל הקרחת מוריד מפעם לפעם את כובעו, מחזיקו ביד ומחזירו לראשו. בהפוגות אלה הבחנתי שאין לו בכלל קרחת. ניגשתי אליו ולקחתי את הכובע — ובפנים שפע של נוסחות במתימטיקה."

אולם קשה לרמות איש כמו כנר. אין הוא מרשה לתלמידים לצאת לבית־השימוש בשעת הבחינה, „כי גם בזה הם צריכים להראות את בגרותם, ולהתאפק." כדי שלא ישאלו אותו שאלות ביחס לחומר, הוא רגיל להכריז על עצמו כעל מורה להתעמלות, שאינו יודע כלום.

לא כל המפקחים הם כל כך פקחיים. מתלונן כנר, בעצב: „במקום להשגיח בשבע עיניים, הם מעיינים בספר, עיתון, שאלון, מציצים לתוך מחברות הבוחנים, מסתכלים דרך החלון החוצה ונותנים לתלמידים את ההזדמנות להיעזר בדרכים המקובלות."

בילוש וריגול. וידוי מאלף זה של המפקח לא מצא חן בעיני כל חבריו. לפחות אחד מהם, ברוך ששון, חגר את מתניו להתקפת־נגד: „אני שואל אם פיקוחנו הוא בחינת שוטרים, המצווים על דרכי בילוש וריגול, ואם תפקידנו להלך אימים על תלמידינו?"

אומנם, אומר ששון, יש מפקחים „הרואים את כל עולמם בהטלת אימה על הנבחנים... ובהכשלתם. שמם הפך לזוועה." אולם קיימת הוראה מפורשת של מחלקת־החנוך האוסרת על המפקחים לטייל בין הנבחנים, והוראה אחרת המאפשרת לנבחן לצאת מחדר הבחינה. מלגלג ששון: „ד"ר כנר יודע בוודאי שמחמת התרגשות חל שיבוש מעיים אצל פלוני, או יש ותלמידה נזקקת מטעמים ידועים לצאת לרגע. חוץ מזה, מה הטעם להפשיט את מעילי התלמידים, כפי שדורש כנר? מה יעשה ד"ר כנר לגבי התלמידות, שיש להן כלים מכלים שונים להצניע בהן פתקים?"

אולם הוויכוח הוא עקרוני. שואל ששון: „הרצויים לנו מפקחים־בנעלי־גומי, או מפקחים שיחסם אומר כבוד לבחינה ולנבחן, היודעים להשיב ,לא' בטון של נימוס ונועם לפניותיהם של תלמידנו הבאים לבחינות הבגרות לאחר שביעות רבים של עמל ויגיעה רבה, ובחרדת־קודש?"

* אביו המנוח של שדר הרדיו וקריין הטלוויזיה דן כנר.

אנשים

● שני חיילי צה"ל שירדי השבוע להתרחץ בלוויית חברותיהם, במקום עזוב בחוף, מדרום למלון אכדיה, זכו להגשמת חלום המנקר בלבו של כל טוראי. בעודם מתרחצים הגיעה למקום מכוניתו של הרמטכ"ל ומתוכה יצא הנוסע היחיד, רב־אלוף **משה דיין**, שהתפשט, סגר את מדיו בתוך המכונית, הוציא מארגז הכלים את־חפירה צבאי מתקפל, טיפס על צלע הצוק המשקיף על הים והחל חופר בכל כוחו באבן־החול הקשה. במשך שלוש שעות רצופות שכבו שני הטוראים פרקדן והשתזפו באור השמש, והסתכלו במפקדם העליון, הלבוש רק במכנסי־התעמלות לבנים, שעבד בקדחתנות בעמידה, בכריעה ובשכיבה, ללא רגע של הפסקה, עד שנעלמה קרן־האור האחרונה. מפעם לפעם התכופף הרמטכ"ל, בחן את האבנים, בחפשו כנראה אחרי מציאות ארכיאולוגיות.

● שרת־החוץ **גולדה מאיר**, בשיחה עם עיתונאי בריטי על האפשרות שהחלטות ועידת לונדון לא יכללו הכרה בזכות ישראל למעבר בתעלת סואץ: „לישראל גב חזק מאוד, אולם ייתכן שזה יהיה הקש שישבור את הגב."

דם בערבה תצלום בלעדי שהתפרסם **בהעולם הזה**, בו נראה פנים האוטובוס אחרי התקפת הפידאיון, בשעת נסיעתו בערבה, בדרך לאילת. מאחרי כיסאו של הנהג נראות התחבושות הספוגות דם, שבהן נחבשה תרצה זרחי על־ידי חבריה לנסיעה. התקפה זו גרמה למתיחות מלחמתית בגבול ירדן.

נמר של נייר

עיר המיקלט של הדה בושס ✶ הסעד החלקי של סעיד

✶ חרוזי בעלה של נעמי שמר ✶ מחקר ישראלי ברמה בינלאומית

מקור

קברים

הדה בושס, מבקרת־תרבות שנונת־עט, פירסמה במהלך השנים סיפורים וקטעי סיפורים בכתבי־העת קשת ופרוזה. מפאת הפיזור והכמות המועטה, לא הותירו סיפוריה של בושס רישום של ממש במפת הספרות הישראלית.

בחודש שעבר ראה־אור קובץ צנום, שהוא בבחינת חטיבה אחת שלמה, פרי־עטה של בושס, תחת הכותרת ההר השלישי *. הקובץ, הנושא את כותרת־המישנה סיפורים, הוא חטיבה ספרותית בשלה. ההר השלישי מעמיד מיד את בושס בשורה הראשונה של הספרות הישראלית, בשל עוצמת תיאורה, נושאיה, כנות כתיבתה, והיכולת התיאורית החזקה שלה.

נוף המיסגרת של ההר השלישי מתמקד ברחוב המרכזי של מושבה ותיקה, שהיא מעין תערובת של מקום־לידה למספרת ועיר־מיקלט. מושבה הממיינת את האהבות האסורות והמותרות של אשה, אשר גדלה בנוף ש„זכה” כמעט להתעלמות מוחלטת מצדה של הספרות הישראלית החדשה.

חלק לא מבוטל של הספרות הישראלית החדשה בולט, באי־יכולתו להתמודד עם הכימיה הנופית של ארץ־ישראל. תיאורי החום והשמש הם בבחינת נייר לקמוס ליכולתם של סופרים ישראליים להתמודד בכימיה זו. הדה בושס, כבר מתחילת ספרה, מצליחה להשתלט בקלות על אותו מרכיב, תוך שהיא הופכת את השמש לסממן הנופי הראשי שלה בנוף הים־תיכוני הישראלי. בושס עושה זאת באותו כישרון ש**אלבר קאמי** מביא את השמש הימתיכונית שלו ביצירות שרקען הוא אלג׳יר : „מעולם לא היה חורף. השמש היתה זורחת תמיד ומצמצמת את מווח־הראייה...”

ההר השלישי הוא בבחינת אגדה מודרנית. אגדה הפורשת עולם מופלא ומעודן של שלוש נשים — סבתא, אם ונכדה. באמצעות שלוש נשים אלה, שהאחרונה בהן היא המספרת, מוליכה בושס גירסה משלה על תהליך ההתנחלות היהודית בארץ, תוך שהיא מרצפת סיפור זה בתהליך הניוון ההדרגתי של יהודי ארץ־ישראל באמצעות הרצף הבלתי־חדל של קברים, בתי־קברות, מיתות, סבל, יסורים וייסורי־נפש, העולים וגואים עם כניסת הקורא למרכיבים השונים של ההר השלישי.

אין ספק שהעיסוק בנושא הערבי, בעיקר בערבים החיים לצידה של המושבה, עולה עשרת מונים על אותו עיסוק נוסח **עמוס עוז** בהקשר של הזיית התאומים של מספרת מיכאל שלי. גם כותרת הספר מקורה „בגבולות המושבה, על ההר השלישי (עד היום אינני יודעת מדוע נקרא כך, והיכן היו ההר הראשון והשני), גר שבט שומרים...” בני אותו שבט שזורים בתוך חיי המושבה, כאשר הם מגרים לעיתים את תחושות בניה ובנותיה, כמו : „עאמר עבר ברחוב בדהרה ולא הביט לעברי. אחמד נשען על שער העין החורק, הביט בעיניו חסרות הריסים לעבר הכפר, חולם על ילדיו שלא נולדו אף פעם...”

הדה בושס מצליחה לאורך כל הספר לעמוד במתח של תיאורים המובאים בלשון קפדנית, לשון שמעטים מסוגלים להתמודד בה בעברית הכתובה הנוכחית, כמו מימד הזמן העובר : „סימני הפצעים שעל ברכי כמעט נעלמו. במושבה החלו לסלול כבישים, והעיתונים הופיעו במיסגרות שחורות. בלילות יצאו לשמור ופרדסים רבים נגדעו ועל הדרכים היו פזורים מסמרים. ברחובות המושבה נשמע רק קולם של מכבשים והיה שקט עצוב...”

לאורך סיפוריה של בושס מהלך, במינון הולם, מעין אני־מאשים־תרבותי, העוסק בתהליך הכחדת התרבות בארץ־ישראל והמגע בין העמים. היא מצליחה לגבור על המנות־הגדושות של נוסטלגיה מתקתקה, כמינהג מרבית הסופרים העכשוויים. את התהליך הזה היא ממקדת בבית־הקברות, כמקום המשמר את העבר: „נסעתי למושבה אל בית־הקברות. אלה שידעו פעם לדבר ערבית כבר היו טמונים שם כולם...”

המיבנה של ציר־עלילה מרכזי העובר בין סיפורי הספר, מזכיר עד למאוד את סיפרה של הסופרת האמריקאית **וילה קאתר** באנטוניה שלי, וכן את העיסוק המאוד עקשני בחומר־האנושי וברגשות שהיו באותה מושבה, שהיא עולמה של בושס.

במישור השני של סיפרה מצוי סיפור נואש של אשה, העורכת מסע בלתי־חדל

סופרת בושס
אהבה נואשת לאמן ידוע

בעיקבות האהבה. אשה שמחפשת נואשות קשר עם האהבה. אשה המתייסרת במהלך תקופותיה השונות ביסורי אהבה גלויים, חושפניים, ובאיכות שאף לא אשה אחת שניסתה להתמודד בעברית הגיעה אליה : „רציתי לומר לו שאני אוהבת אותו וכל מה שהיה יחזור ויהיה, אבל ידיו היו רחוקות מגופי ולא עוד מחפשות את שדי או מחליקות על העור החלק והמתוח של רגלי. לא הזכרנו את אשתו...” את המגע הגופני מעבירה בושס לכאבה : „אבל עכשיו היו זיכרונות רבים כפצע זב מוגלה...” בתיאורים אלה קיים מימד חזק מאד של לירקה מילולית בפרוזה, כמו המשך תיאורה : „ורציתי לבכות ואולי לדעת שהדברים יהיו כמו שהיו אז, כשטיילנו שנינו בסימטות והחצילים היו סגולים כקטיפה וכלי־הנחושת אדמו כאש ועיני הכבשים הביטו כנו זגוגיות ומתית הדם קפא נחלים־נחלים על גופותיהן הוורודות, והזבובים היו כפרחים שחורים...”

החום הארצישראלי מסתיר, כמו בצעיפים רבים, את תחושותיה של המספרת : „אבל עכשיו היה חם והחום ירד במסכים דקים אטומים והחניק כל רחש...” ולמרות הצפיפות המזגאווירית, מצליחה בושס לחשוף את אחת מהאהבות הכואבות, תוך שיחזור מתוך העבר : „והיה שקט עייף רווי ריחות רבים, ושערותיו הזדחלו אל עורי הרטוב מזיעה, ופיו היה על פי כבחלום־בלהות, והוא אמר את כל הדברים שאמר לי אי־פעם בחדרים אחרים, ואני לא ידעתי עוד היכן אני ומתי קרו הדברים ולמה אני שוכבת איתו על מעטה הספה בחדר הזה...”

המוות האישי, הסביבתי, ודעיכת אותה מושבה, הם מעבר לגלריית הדמויות שבספר. בושס עורכת תישבוץ מעולה של תהליך מוות זה באותן מושבות, באותו עולם שחלף ואיננו עוד. בסיפורה ידיד מישפחה, אותו היא מציגה בפתיח, היא כותבת : „תמיד היינו שנינו יחד, אבל עכשיו היה המוות פה, מוכר כידיד־מישפחה, ונחירי־אפו היו מצהיבים מרגע לרגע... תמיד היינו שנינו יחד, והדרך לבית־הקברות היתה עכשיו קצרה כל־כך, ואף אחד לא בכה, ואני הסתכלתי בברושים ושכחתי לחשוב עליו, וחשבתי על האחרים, אלה שעדיין לא מתו. אלה שאולי ילחשו לי מילות־אהבה מוכרות בחדרים חשוכים...”

המוות בא לספר, כאשר החלוץ שלו הוא אבי הנפש המספרת : „הוא היה אבי, וכשהורידו אותו למטה, קרו הדברים הרכים בערים הערפליות. והים האפור שטף את החולות...” אותו עולם של הווי הולך ונמוג של המושבות מוצג בעוצמה, שבעבר הביא אותה **יהושע קנז** ברומן שלו אחרי החגים, בניגוד למתקתקות הנוסטלגית והסכרינית, אותה מביא בן־מושבה אחר, **אהוד בן־עזר**, בספריו הנזילים. בושס אינה נבהלת, בינות לתיאורי המוות, ההלווייה והקבורה, מעיסוק בשבירת פסילים, והיא גם מנסחת לעצמה תהליך זה וכותבת : „ואני אהבתי גברים רבים, ולא עוד אותו. ואני הלכתי בדרכים רכות. והוא כתב לי פעם מיכתב, על אברהם שמרד וניפץ את פסלי אביו. ואני לא מרדתי ולא ניתצתי שום דבר, רק השינאה היתה מפעפעת בי תמיד, דביקה וסמיכה...”

את מערכת היחסים המורכבת עם האב־המת מספרת בושס בכנות : „הוא היה אבי. נוקשה, ושערות ראשו מקריחות. ואני חשבתי שהוא יהיה תמיד כאן, ואני אחזור אליו, ושנינו נרצה באותה הדברים ממקומות רחוקים, גם אם לא נודה בזאת לעולם. ואני עזבתי אותו והלכתי אל צריף־הפחים, ואל השכונה שבעיר־ההרים...”

בסיפור מעולם מביאה בושס, מתוך תהומות הנשייה, את סיפור **אבשלום פיינברג** : „מישהו הרג אותו במידבר הצהוב צרוב־השמש, והחולות החמים סחפו איתם כל אות וכל סימן מן המקום שהיה לו לקבר — ומן הרודפים והנרדפים לא שרד כל זכר...” המספרת מביאה מימד נוסף מאותה אישיות בלתי מפוענחת של פיינברג, מימד ידידותו עם אביה וסיפור אהבה מופלא : „הוא היה ידיד של אבי, אבל אבא שלי לא סיפר לנו עליו מאומה...” האב ביטא בכתב את תחושותיו וידיעותיו על פיינברג : „אבל הזיכרונות לא נתפרסמו מעולם, ואבי מת ואת גופו לא קברו במידבר ; ואז לא ידעתי עדיין שגברים אוהבים גם זה את זה והם יכולים לנטוש במידבר את נפשם...”

בושס מעניקה אותנטיות ספרותית לאחד האירועים המרגשים ביותר בתולדות הישוב, סיפור ניל״י, תוך תיאור התעלמות בני המושבה מזעקות המרגלים המובלים כשבויים ומעונים : „האדמה היבשה חיכתה למים ולמחרשות, והאיכרים ידעו אולי שאלה שזעקו ברחוב הדומם, והם לא באו לעזרתם, יהיו שייכים פעם לסיפורים בלילות־קיץ רחוקים וזרים...” וכאן, אחרי שהאב נופח את נשמתו, מקבלת הבת המספרת את מחברת זיכרונותיו, שבפתיחתה כתובה ההקדשה המסקרנת : „לתמר, שנשמתה כנשמתי במידבר...” וכאן מתחיל סיפור מלא פיתולים אודות תמר, שעמדה להיות אשתו, ואשר הסתגרה למשך שנות דור מפני בני המושבה. המספרת מחליטה לבקרה, ולמסור לה את זיכרונות אביה.

ברגישות מופלאה מתארת בושס את הפגישה עם תמר, והיא כותבת : „אבל המתים הנוקשים חסרי־הרחמים היו לפתע בחדר, מטילים את צילם על הכתלים הגבוהים הלבנים, ואבי היה צעיר ויפה, מאלה המאמינים כגיבורים וחלומות...” ובהמשך המיפגש עם תמר בא סיפור האשה האחרת : „אבל תמר סיפרה לי שהיא הדפה את הדלת ועמדה בחדר ולא הביטה סביבה ועיניה היו פראיות וטרופות, והיא אמרה שהיא יודעת מי הסגיר אותו לתורכים, ואיך ברח משהם רודפים איתו, וכיצד מצא את מותו, ועל שתיהן לעשות משהו כדי לנקום את דמו...” בעין מעולה מתארת בושס את סוף פגישתן : „...והיא רצתה בנקמה. היא נמנתה עם אותן נשים שאינן שוכחות את גופות הגברים שאהבו, וגופו — השכה — היה שייך לה.”

בדומה לשאר סיפוריה, זה סיפור של מוות ואהבה, השזור בבגידה ונבגדות, כאשר אלה מוליכים לצביעות האיכרים, שאותם היא מתארת בסוף הסיפור : „והאיכרים שבגדו השפילו את עיניהם, ואלה ששנאו מחאו כף, והם עמדו כולם דום לזכרו והעלו זיכרונות...”

בתיאורי המוות החוזרים עולה ומתפתחת לה שואת אהבתה של המספרת, המתייסרת, תוך הצגה מופלאה של רגשות נשיים : „אני רציתי לתת לו הכל והוא לא לקח דבר, וכל מה שנעשה בגופי נעשה במקום אחר ובזמן רחוק...”. בסידרה של סיפורים המתמקדים בחוויית אהבה מרגשת, הגובלת בשיעבוד לגבר מסוריים, לא פנוי, מתארת בושס פרץ של רגשות וכאב מהמעלה הראשונה, כמו : „היינו יחד זמן רב או זמן קצר. היינו יחד ולא היתה מילחמה ואף אחד לא מת ; ומילבדנו היו הרחובות שוממים והערבים קרים...” והמספרת מוליכה את אהובה במעלה הגיבעה, לבית־הקברות שבמושבה.

הסיפורים ערים למות בהן ושני סיפורים הם בבחינת שיחזור של סיוט, הסיוט שבאהבה, ממחק השנים והכאב : „הסיפור הזה איננו סיפור בשבילכם. הוא איננו סיפור. לנו אין שמות בסיפור. הסיפור הוא פצע זב־מוגלה. המוגלה ניגרת על פני ועל גופי. יש לה ריח חמוץ מעופש, והיא נקרשת בבועות דביקות והמצמצות על עורי...” המספרת נאחזת בציפורני זיכרונותיה באותה אהבה נואשת לאמן ידוע : „חזרתי מדרכי־העינויים שלך. מן הגרדומים וחבלי־התלייה וכוורות הירי. חזרתי מן הציורים הזועקים והשסועים ומדמם המכתים של הצבעים...” והיא מתארת את ניכורו ממנה : „ולבדך היית עם גוף אשה, כבד וקפוא, ועם הגוססים על הצלבים שלא ימותו לעולם, ועם נחילי הדם האדום והמסנוור, ועם עיניהם המתות כל־כך של הילדים, ועם הגולגלות המרוסקות ומכשירי העינויים, ועם צבעי הזהב העמום המחניק...” בושס ממשיכה ומאתרת את ריח הגוף של אהובה, שהוא באפה, ומוסיפה : „הייתי איתך בכל חדרי הייסורים שלך...”

בושס אינה חוששת לאחד את האב והאהוב, את העבר וההווה, את המספרת וסיפוריה : „פעם קראתי סיפורים על אהבה, היום אני כותבת אותם. המילים אינן רודפות אותי עוד. המילים הקפיאו את פניך ואת הציורים ואת הפסלים. המילים הם ממלכתי הקטנה. במילים אני שמה קץ לך ולאבי...” את אקט האיחוד וההשפלה של שני גברים מתארת המספרת כך : „אני הייתי באה לבית־הקברות לפעמים, ויום אחד הבאתי שמה גבר

* הדה בושס — ההר השלישי, הוצאת ספריית פועלים ; 93 עמודים (כריכה רכה).

שאהבתי, והוא שאל אותי אם אני רוצה לשכב איתו על קבר אבי. רציתי לשכב איתו, ואולי כך הייתי מחזירה את אבי לחיים...״

הסיפור אבק בכראמה גם הוא מצבה; מצבה לכפר הערבי ששכן לצידה של המושבה: „בכראמה קרסו בתי־החומר ונהפכו לאבק אדמדם. במידבר עלתה צחנתם של המתים, ושרה אהרונסון בי־שימלה לבנה רכוסה לצווארה לא ליטפה את פניהם...״ המוות וההרס של הכפר השכן מולידים גם את קללת מותה של המושבה.

בושס מתארת את המוות של סבתה ואמה, ואת המוות של המספרת, שבא בייסורים כמעט־נוצריים: „היינו שלוש נשים, ודת־האהבה שבחרנו בה בגדה בנו כאיש־קריות. היינו שלוש נשים, וכל אחת מאיתנו נשאה את הצלב כוויה־דולורוזה... היינו שלוש נשים ובחרנו בדת נקלה וכוזבת...״

ההר השלישי הוא בבחינת הפתעת־השנה בספרות הישראלית. הוא ספר מעורלה ומעודן, שבו נשזרו יכולת ביטוי מעולה ואמת מדהימה. זה קובץ סיפורים שהוא סיפור אחד, על גוויעה של מרכיב חיוני בארץ־ישראל; סיפור של האהבה המוליכה אל המוות. סיפור גוויעתו של דור־קיום בין עמים ואנשים. זה סיפור שכמו סותם את הפירצה ואת החלל אותם הותיר ס. יזהר, יליד המושבה, שדילג על עולם־המושבות והעדיף לשעבד את כתיבתו לארץ־ישראל־העובדת.

מסך החול

חד־מימדיות

אדוארד סעיד, פרופסור לספרות אנגלית באוניברסיטת קולומביה, יליד ירושלים, מפליטי 1948, חבר המועצה הלאומית הפלסטינית, החליט לנטוש ל־זמן־מה את עיסוקיו בחקר יצירותיו של **ג'וזף קונראד,** ולעזור בעטו לאחיו הפלסטינים.

התוצאה: ספר שראה אור בימים אלה בתירגום לעברית, תחת הכותרת שאלת פלסטין *, שבו מוליך סעיד את קוראיו דרך מבוכים של כרונולוגיה חד־צדדית וחד־מימדית של תולדות הסיכסוך הישראלי־פלסטיני. בדומה לפירסומים באנגלית, אותם פירסמו אנשי מצפן בשנות השישים והשבעים, כל העובדות בספרו של סעיד נכונות, אך בדומה לכל ספר־

תדמית פלסטינית
מיקשה של רדידות

תעמולה, יהא אשר יהא, הרי שהעובדות מונחות בהקשרים לא נכונים, תוך התעלמות מסידרה של אמיתות היסטוריות.

ראייתו של סעיד את הע'רבה ** של הפלסטינים כמקבילה לגלות היהודית, היא כבר הסטה של כמה מנושאי הספר מציר האמת וההגינות. סעיד אטום לחלוטין להבנת הגלות של היהודים במזרח־אירופה. הבנתו את הגורמים לעליות השונות לארץ־ישראל, מרובה בה החסר על הקיים. גם התייחסותו לגורמים יהודיים המוכנים לשתף־פעולה עם הפלסטינים, מהווה מייצג נאמן לראייתו החד־צדדית. הוא אינו מזכיר מאבקים אידיאולוגיים במחנה היהודי, מאבקים שהחלו בימי ברית־שלום והגיעו לוועד ישראל־פלסטין. במקום מטיפים לשלום, נוסח **מרטין בובר, גרשום שלום, י"ל מאגנס** — מבכר סעיד להלל את השוליים הקיצוניים של השמאל, כמצפן, **פיליציה לנגר** ואחרים.

הפרק הראשון בספר שאלת פלסטין הוא סיקור היסטורי רצוף עובדות, המובאות תוך סלקציה מאוד תעמולתית, כמו הצגת טענתה של ראש־הממשלה לשעבר **גולדה מאיר** — הפלסטינים אינם קיימים — כהוכחה לאי־הכרת הישראלים בקיומם של אלה המדוכאים. העובדות בפרק זה בולטות בהיותן תלויות במיעוט־הפירסומים בנושא זה באנגלית (שהרי סעיד חיבר את ספרו כמכשיר תעמולה של הרעיון הפלסטיני, למען תושבי ארצות־הברית ואנגליה), תחת הגודש של החומר העובדתי הקיים בעברית.

הפרק השני — הציונות מנקודת הראות של קורבנותיה — מעורר לעיתים גיחוך, בעיקר כאשר סעיד מגייס לעזרתו את הספר דניאל דירונדה של **ג'ורג' אליוט,** שימוש שכל קשר בינו לבין האמיתות ההיסטוריות מיקרי לחלוטין. בקיאותו של סעיד בתקופת־ספרות מסויימת של הספרות הבריטית, במאה שעברה, מותירה מישקע של רדידות כשהוא מנסה לרדת לשורשי האימפריאליזם היהודי. מה עוד, שישנן הוכחות יותר משכנעות להוכחת מצב זה.

הפרק השלישי, שכותרתו היא לקראת הגדרה עצמית פלסטינית, מביא, בדומה לפרקים הקודמים, מידע נכון ברובו אך חד־ממדי להחריד. סעיד מדביק לשירו של **מחמוד דרוויש,** ערבי־ישראלי לשעבר, גם קולז' מילולי: „רשום! / אני ערבי / ומיספר תעודתי חמישים אלף / ובנים לי שמונה / והתשיעי יבוא בתום הקיץ / האם תכעס?...״ השיר מתועד כשיר שהתפרסם „בשנות השישים המאוחרות...״ דבר שאינו נכון, ושמעיד על חוסר־הדיוק העובר לאורך כל דפי הספר הזה. גם העיסוק האפולוגטי של סעיד ב**אנוור אל־סאדאת** ובהסכמי קמפ־דייוויד, הנפתח ב„אין להתעלם מן העובדה, שסאדאת היה המנהיג הערבי הראשון אשר הצליח לגרום לכך שהציונות תיסוג מעמדות שהיו קודם לכן באחיזתה...״ הופך עד מהרה למיתקפה של משטמה, שהגיון וכעס משמשים בה בערבוביה.

לסיכום: חשיבותו האמת של הספר שאלת פלסטין היא בעצם מצבור העובדות בנושא הקונפליקט הישראלי־פלסטיני. אך בדומה לפירסומים פלסטיניים אחרים, ולפירסומי השמאל־של־השוליים כמצפן, אין לעובדות המובאות ערך רב, בשל אי־הדיוק שבהן, ובגלל החד־צדדיות והחד־ממדיות של ראיית הבעייה. הדבר המדכא ביותר בספר זה הוא ההתעלמות העקשנית של סעיד מאותם ישראלים, המוכנים לעשות כל שביכולתם למען הקמת מדינה פלסטינית — וחבל. הסעד המתורגם של אדוארד סעיד מוגבל למדי ביכולת התרומה שלו לקורא העברי. והערה למו"ל: הספר רצוף שגיאות כתיב ודפוס, וחבל שתירגומה של **רונית לנטין** נפגם על־ידי כך.

* אדוארד סעיד — **שאלת פלסטין**; מבוא: יגאל תומרקין; עברית: רונית לנטין ויהלי עמית; הוצאת מיפרש, 288 עמודים (כריכה רכה).
** כינוי פלסטיני ל„גלות".

חריזה

נאום ה„גבר"

אילמלא עזרה הפיזמונאית **נעמי שמר** לבעלה, עורך־הדין **מרדכי הורוביץ,** להופיע בתוכנית־הבידור שעה טובה ילגלות את ספר חרוזיו שירים למרים האחרת *, ספק רב אם ספר זה היה ראוי להתייחסות כלשהי. הורוביץ, שפירסם לפני כמה שנים רומן עב־כרס ומייגע תחת הכותרת קירקס הפרעושים (שהוא בבחינת דיוקנו של הפאשיסט הישראלי המצוי כאיש צעיר), קיווה שהרומן שלו ייהפך לרב־מכר אצל בני־התישחורת הימניים בארץ. אלא שמסתבר, כי אפילו בפריפריה הרחבה של הימין הישראלי אין נטייה להתפתות לרומן גרוע ובלתי אמין. צעדו הראשון של הורוביץ בספרות נחל כישלון חרוץ.

נסיון נוסף להיכנס לטרקליני הספרות בארץ נעשה בשירים למרים האחרת. נסיון של אדם נטול רגישות כמשורר, לחרוז את הגיגיו בנוסחה אחת וחד־ממדית, גם לא מקורית, המועתקת מ**פרידריך ניטשה** בכה אמר זרטוסטרא, שבו אומרת האשה הזקנה ל**זרטוסטרא:**

„אם הולך אתה אל הנשים, אל נא תשכח את השוט!"

בשירים למרים האחרת מציג הורוביץ עצמו כשונא־נשים וכשונא כל שהנשים מייצגות — שונא את גופן, את יצריהן ואת עולמן. הוא פותח את מחברת חרוזיו ב„**וישוב אני מגדל צפרנים שחורות וארוכות כי / אפסו סיכויי להגיע שוב אל הקרומים הריריים שלך / למי יש כוח לפגוש אותך / בלי לשכב איתך...**" פולחן־הגבר שהורוביץ מטפח מסביבו מעורר גיחוך רב בדימוייו, שהינם דימויים משומשים למדי ובלתי פואטיים, כמו: „**ועל כך שלחתיה לגיהינום שם / היא תלוייה בשדיה...**" ו/או „**מזל שהחומר ההיסטורי אצלך הוא / לא כמו הביציות בשחלתך ההולכות / ואוזלות בקצב של אחת לחודש / אלא יותר כמו המיצים / שאת מפרישה בעת מישגל...**"

אין ספק שנימת היחס של עורך־הדין הורוביץ לנשים, מעידה כאלף חרוזים על תסביך סירוס עמוק. ראייה חרוזית מוגברת לכך מצויה בכותרת: צו בדבר הוצאתה להורג. הורוביץ מסיים ב־„**אף פעם לא מאוחר / ללמד בחורה כזאת להסתובב / קצת פחות סביב עצמה ולהביא / קצת יותר תועלת לאחרים...**" דברים הנובעים מעטו של אדם המייחל לכך שמחצית האנושות, הנשים, תתייצב סביב לחדלון תשוקותיו.

דימויו המיניים והמלאכותיים של הורוביץ נושאים חותם של אי־אמינות שירית, תוך שבינות לשורות עולה בעיני המעיין בחרוזים אלה הרושם, כי מקור אהבותיו של המחבר במקומות שבהם משלמים טבין ותקילין עבור הנאות הגוף. אחד מהדימויים המייצגים מצב זה הוא החריזה: „**את תהפכי את העולם. את תזרקי / אותו למעלה ותדביקי אותו לתיקרה...**" ולא צריך חריזה לתיאורים שכאלה, מספיק בספרות פורנוגרפית לשמה, שהורוביץ אינו מתקרב לקרסוליה.

אחד המקומות היחידים בספרון חרוזים זה, שבו קיימת אמינות כלשהי הוא השיר ראשית (עמוד 34). וגם אמינות זו אינה שירית, אלא אוטוביוגרפית. בראשית זורמת לה החוצה אי־האונות של הורוביץ, כאשר הוא מחזר אחרי אחת מהמתמסרות לו, אחת עם „**ג'ינס כחולים וחולצת טריקו שחורה / אני דיברתי ודיברתי ודיברתי כל כך / התרגשתי עד שהייתי מוכרח לצאת / לשירותים...**"

שינאת הנשים של הורוביץ מגיעה לאחד משיאיה בחריזה (בעמוד 57) שבה הוא מבהיר מעט מעולמו: „**שמעי נא, את עם החור בין הרגלים והווסת / אני עומד כשחר של תרבות חדשה...**" התאווה מעבירה על הדעת והמחבר מחרז: „**רציתי לשגל את אירופה / והיא הזדקנה פתאום כאחת...**" ובעמוד ממול הוא שב לאהובותיו הארציות, ולוחש לאחת מהן: „**אני אכניע אותך / במוקדם או במאוחר / בשירים ובמכות...**" כנראה שאת השירים הוא מוליך למו"ל, ואת המכות מותיר בביתו. ולאחר המכות הוא ממשיך בפעילות דמיונו הגופני (בעמוד 63): „**וקבלי באהבה את כל הזרגים / הרשומים בכרטיס העבודה שלך / מששת ימי בראשית...**"

חרזן הורוביץ ופיזמונאית־רעייה שמר
וקבלי באהבה את כל הזרגים / הרשומים בכרטיס העבודה שלך...

אם הפיזמונאית נעמי שמר, רעייתו של עורך־הדין מרדכי הורוביץ, היתה מוכנה לסייע בעדו בהופעה בפני מצלמת הטלוויזיה, סביר להניח שבקרוב היא תמשיך ותסייע בעדו ותלחין כמה מחרוזיו לפסטיבל ישראלי זה או אחר. כנראה שגם זו חובת אשה לבעלה, אם מתאמצים לקלוט בשירים למרים האחרת את השקפות עולמו של הורוביץ. אבל מעבר לתשוקות של המחרז, וראייתו המיושנת את עולם־הנשים, אין ספק שספרון חרוזים זה מהווה תעודת־עניות לתרבות הישראלית.

* מרדכי הורוביץ — **שירים למרים האחרת**; הוצאת זמורה, ביתן, מודן; 72 עמודים (כריכה רכה).

קלסיקה

שקספיר

בימים אלה ראתה אור מהדורה שניה של הספר המעולה של הפרופסור **רות נבו,** תחת הכותרת הטרגדיות של שקספיר *. עיונה רחב־היריעה של נבו מתייחס לעשר הטרגדיות של שקספיר, תוך פיענוח דרכו של רב־מחזאים זה. מיעוט הפירסומים בנושא יצירותיו של שקספיר בעברית, מעמיד מחקר זה במקום של כבוד על מדף ספרי המחקר הספרותי המתורגמים לעברית.

המקור של ספר זה, שראה־אור באנגלית, זכה לשיר־הלל מטעמה של הביקורת המתמחה בספרים על יצירות שקספיר. הביקורת הבינלאומית מחשיבה את הטרגדיות של שקספיר, פרי עיונה של נבו, לאחת היצירות הרעננות והמקוריות ביותר בפיענוחו והבנתו של מחזאי דגול זה.

תירגומו של **ארי אבנר** את הטרגדיות של שקספיר מאנגלית לעברית הוא תירגום בהיר, ענייני ומעשי, בניגוד לכמה ספרי־ביקורת המתורגמים לעברית, שראו אור בשנים האחרונות, שהעירפול מרובה בהם על הברור והגלוי.

* רות נבו — **הטרגדיות של שקספיר**; נוסח עברי: ארי אבנר; הוצאת מגנס; 391 עמודים (כריכה רכה)

מאת דן עומר

הצעיר מנתניה טען:

שתי השוודיות (מימין) למדו במולדתן שאסור וזה יצר בעייה לגבי

האם חייבת אשה להתנגד בכוח לאנס, כדי שהמעשה ייחשב כאונס?

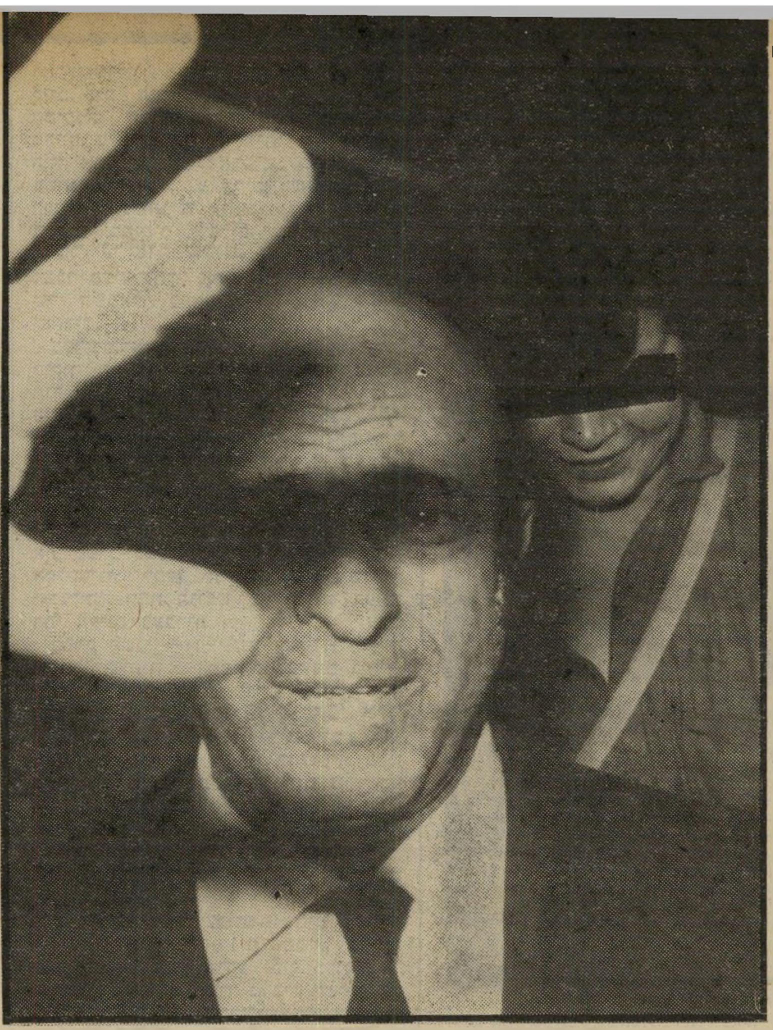

חוץ בצד

מאת אילנה אלון

„אתה רואה את שתי אלה? הן משוודיה. אתמול סיפר לי חיים כי הוא פגש אותן בדיסקוטק של צ׳רלי, רקד עם הבלונדית, ואחרי שעה היא כבר נתנה לו. הם יצאו לשרותים, ושם עשו ממש אורגיה. בוא נתפוס אותן!"

אלי דנון, שישב במכונית האמריקאית המפוארת, הביט בשתי הצעירות שישבו על ספסל במרכז נתניה, והמשיך לדבר אל חברו, דויד: „אלה השוודיות, אין בעיות איתן. רק רואות גבר, מתחממות. בוא ניקח אותן לדירה שלי ונעשה חגיגה אמיתית."

דויד היה זהיר יותר. „מה פיתאום? אתה חושב שאתה יכול סתם ככה לגשת לתיירות ולהגיד להן שאתה רוצה לשכב איתן וללכת הביתה למיטה? מה אם הן תסרבנה?" אבל אלי, שחשב את עצמו לגבר לעניין, רק חייך. „סמוך על אלי!" הוא אמר, „אין תיירת שמסרבת לי. אבל לא מזמינים אותן ישר למיטה, צריך להמציא איזה תירוץ. תיכף תראה איך אלי עובד. תוך חצי שעה הן אצלי במיטה."

אלי עצר את המכונית ליד המדרכה, ופנה לנערות באנגלית עילגת: „שלום יפהפיות, אני חבר של חיים, הוא סיפר לי שאתן ידידות שלו, אתן מוכנות לעזור לנו?" הצעירות קמו מהספסל והתקרבו למכונית. הבלונדית שאלה את אלי מניין הוא יודע שהן ידידות של חיים. „הוא סיפר לי שפגש אתכן בדיסקוטק של צ׳רלי ושאתן רוקדות נהדר. ובכלל, אתן בחורות לעניין. יש לנו בעיה קטנה, אנחנו בעלי מיפעל יהלומים, ויש לנו קונה משוודיה, ואנחנו צריכים עזרה כדי לתרגם איזה מיסמך משוודית לאנגלית. אולי אתן מוכנות לעזור?" הבנות שוחחו כמה דקות בשוודית ואמרו כי הן מוכנות לעזור.

אלי פינה מקום לידו וסטלה הבלונדית התיישבה **לצידו**. אנה חומת־השיער התיישבה ליד דויד, מאחור. „חבל שרק אנחנו נהנה מהן," אמר אלי לדויד. „בוא נעבור ליד המיפעל של אחי, שלמה, ונזמין גם אותו. הוא כבר מזמן לא ראה שוודית."

„אתן ראיתן פעם איך מלטשים יהלומים?" שאל אלי את סטלה, כשהוא מחבק בידידות את כתפה, „בואו איתנו למיפעל שלנו, ונראה לכם יהלומים נהדרים." המכונית נעצרה ליד בניין רעוע באיזור התעשיה, ושם, בקומה השניה, היתה מלטשת יהלומים קטנה שבה עבד אחיו של אלי.

אלי עלה במהירות במדרגות וקרא לאחיו שלמה. הוא הסביר לו מה סיפר לתיירות, וכיוון ששלמה לא ידע כלל אנגלית, אמר לו: „תשאיר לי את כל העניין, ואתה רק תעשה מה שאגיד לך." הוא צעק מבעד לחלון, שדויד יעלה למעלה עם הבחורות.

„אלה יהלומים קטנים, זה לא סחורה, אבל במיפעל השני שלנו נמצאים היהלומים הגדולים, כאלה כמו בכתר של מלכת אנגליה," הסביר אלי לתיירות. „בואו איתנו לשם, נראה לכם את היהלומים הגדולים."

„אני מביא אותן לדירה שלי, שם נעשה אורגיה," אמר אלי לדויד ולשלמה, שנסעו איתו במכונית. הם עצרו ליד בניין מגורים ואלי הזמין את הנערות באבירות לעלות למעלה. כאשר נכנסו לדירה, שאלו הבחורות היכן המיפעל, אבל אלי צחק. הוא אמר: „קודם בואו נשתה משהו, נדבר קצת, ואחר כך ניסע לשם." הוא שם תקליט רומנטי על המקול ועימעם את האורות בחדר שכל חלונותיו היו סגורים. מתוך באר הוציא כוסיות ומשקאות, שאל את הנערות מה תשתנה. הוא כיבד את כולם במשקאות והזמין את סטלה לרקוד.

אוצר בתוך טמפון

התיירות הציצו בשעוניהן והסבירו לגברים כי הן רוצות להיות בשעה ארבע ברחוב הראשי, כי עליהן לקנות מתנות לבני מישפחותיהן בשוודיה, וזהו היום האחרון לשהותן בישראל. „עוד מעט, עוד מעט," הבטיח אלי, כשהוא מחבק את סטלה ומצמיד אותה לגופו. „יש לי בשבילכן הצעה עוד יותר מפתה, משהו שיגעון," הבטיח לבנות. „אפשר לעשות מזה כסף לא נורמלי, ואתן יכולות להתעשר במכה אחת.

„ראיתן את היהלומים הקטנים שבמיפעל? יש עליהם מכס גבוה, ולכן, אם אפשר להבריח אותם לשוודיה, זה עניין של הרבה כסף. ויש דרך להבריח אותן בלי בעיות, אף אחד לא יחלום לחפש שם." אלי התאמץ למצוא את המילים באנגלית ולא הצליח. בתנועות ידיים הסביר לתיירות ולחבריו, כי הדרך להברחת יהלומים היא להחביאם בתוך טמפון המוחדר לאבר־המין של הנערה.

הגברים חייכו והחמיאו לחברם בהערה על כושר ההמצאה והדמיון המפותח שלו. הנערות הנבוכות לא ידעו כיצד להגיב. אלי חיבק את סטלה ביתר שאת, והושיבה על כורסה ליד מנורת־שולחן. הוא הוציא מתוך חפיסת סיגריות את אריזת הצלופן השקופה, קיפל אותה כמו שמקפלים חפיסת יהלומים ואמר לאנה: „הנה, נגיד שזו הבריפקה בואי נראה אם זה ייכנס למקום." הנערות לא צעקו ולא התנגדו בכוח, הן רק ביקשו להפסיק את המישחק. אבל אלי היה נחוש בדעתו, ודרש מסטלה להתפשט. אז נתן בידיה את גליל נייר הצלופן, והורה לה להחדירו לאבר־מינה. כאשר לא עלה הדבר בידה נטל אלי את הגליל לידיו, הורה לה לשכב על גבה ולהרים את רגליה. „תראי, אני אראה לך איך להכניס את זה," אמר לה כשהוא קורץ לשני חבריו.

גם מאמציו של אלי העלו חרס, והוא הסביר אז ברצינות רבה לנערה, כי הדבר יקל עליה, ולא יכאב לה, אם קודם כל יבואו במגע מיני. אז יוחדר הנייר ביתר קלות, אמר, וללא כאבים.

הנערות החליפו כמה מילים מהירות בשוודית, וסטלה הנידה בראשה. היא פשקה בכניעה את רגליה ואלי חדר לתוכה. המוסיקה נמשכה, ודויד לקח את ידה של אנה והובילה לחדר־השינה. שם אמר לה להתפשט ושכב איתה.

כאשר סיים אלי את המישגל, קם ממקומו וציווה על סטלה ללכת להתקלח. הוא לא היה מרוצה, מפני שהנערה לא שיתפה פעולה בשימחה. היא היתה פאסיבית, לא נטלה יוזמה. היא אמנם עשתה כל מה שהורה לה, ולא התנגדה, אבל זה לא סיפק אותו. לכן הלך להציץ לחדר־השינה, לראות אם השוודית השניה קצת יותר חביבה. בדרכו ראה במיטבח את אחיו שלמה יושב ושותה קפה.

„מה אתה עושה כאן, מטומטם, כשיש לך שתי שוודיות ערומות בדירה. יאללה, תלך לסלון, השארתי שם את הבלונדית, תיגש אליה ויהיה בסדר." שלמה נראה מהסס. „אני לא בטוח שהן רוצות, וזה לא נעים לי," אמר.

„מה אתה מקשקש, שמעת אותן מתלוננות? הן צעקו? בכו? הרביצו לנו? בסך הכל הן שוכבות שם ולא אומרות מילה. צריך לנצל את זה, יאללה, לך!" שלמה הניח את ספל הקפה על השולחן ויצא מהמיטבח.

אלי המשיך לחדר־השינה ושם שאל את דויד: „נו, מה נשמע? איך הולך?" הוא שלח מבט בצעירה העירומה ששכבה במיטה ועצמה את עיניה. „אין דבר מותק," אמר לה, „תיכף אני אראה לך מה זה גבר. דויד לא מצא חן בעיניך, הא? לכי להתרחץ ואז תראי מה זה כיף." הוא שלח את הבחורה למיקלחת ומיהר בעקבותיה. שם ראה את שתי הצעירות עומדות ערומות ורועדות, משוחחות ביניהן בשוודית. „יאללה, לכי את לחדר־השינה," ציווה על הבלונדית, „ואת לסלון!" אמר לערמונית.

אלי עצמו הלך בעקבות הערמונית לחדר־השינה, ואמר לדויד: „אחי שלמה נמצא בסלון. תחכה עד שהוא יגמור עם הבלונדית ואז תיכנס גם אתה."

מה זה כיף

שלמה ישב על הספה בסלון. לידו שכבה הבלונדית העירומה, שכיסתה את פניה בידיה. „את רוצה לשכב אתי?" שאל אותה שלמה בעברית, וכאשר לא הבינה הסביר לה בתנועות ידיים. היא הנידה בראשה לאות שלילה גמורה. שלמה קם על רגליו וחזר למיטבח. הוא לא נגע בנערה, והמשיך לשתות את הקפה בשקט. הוא רצה לחזור למיפעל היהלומים, אבל היה זקוק לטרמפ.

שני הגברים האחרים המשיכו בינתיים לעבור מנערה לנערה ולהשוות רשמים בקול־רם מחדר לחדר. שניהם התלוננו כי הנערות אינן משתפות פעולה. „ככה זה בשוודיה? מה עם כל הסיפורים על המזג החם של התיירות? הרי רק אתמול חיים סיפר לי איך היא שיתפה פעולה ועשתה כל מיני דברים נהדרים. אז למה היא כזאת איתנו?"

שלמה הופיע לפתע בסלון ואמר לאחיו: „אני לא רוצה להפריע, אבל אין לי ברירה, אני מוכרח לחזור לעבודה, יפטרו אותי אם אמשיך להתפרפר."

„איך היתה השוודית?" שאל אותו אחיו בחיוך ונענה: „לא נגעתי בה, היא לא רצתה לשכב אתי!" אלי הביט בו כאילו השתגע, ואמר: „מה זה לא רצתה? מי שואל אותן בכלל? הן באו לכאן מרצונן החופשי, הן התפשטו והסכימו לכל מה שעשינו להן, אז מה זה לא מסכימות?"

היתה זו כבר שעת־ערב מוקדמת כאשר נעל אלי את הדירה על שתי הצעירות העירומות שבתוכה, ולקח את אחיו למיפעל. גם דויד התלבש ועזב את הדירה. „אני חוזר בעוד חצי שעה, מותק," אמר אלי לצעירות, „אביא לכן סיגריות וממתקים".

מיד כאשר ננעלה הדלת התלבשו הצעירות והציצו מהחלונות הסגורים. הן

גילו כי הדירה נמצאת בקומה השניה, והדלת הנעולה אינה נפתחת מבפנים. אחרי חיפושים מצאו צוהר שפנה אל חדר־המדרגות, והשתלשלו דרכו אחת אחרי השניה ויצאו לרחוב. שם מצאו מונית שהובילה אותן למלון. בעל המלון, שראה את עיניהן הנפוחות ופניהן המזועזעים, חקר אותן, וליווה אותן לתחנת־המישטרה. שם סיפרו את קורותיהן ומסרו את שמות הבחורים.

אלי ודויד לא הבינו בכלל מה רוצים מהם השוטרים. „ממתי לשכב עם תיירות זה עבירה? אתם השתגעתם? צריך לעצור את כל נתניה על עבירה כזאת,” צעק אלי, ודויד הוסיף ואמר: „הרי הן הסכימו, הן באו איתנו מרצונן, לא נאבקו ולא צעקו. אז מה פתאום אונס?”

ומשמאל, בביהמ״ש)

להתנגד בכוח לאנס

המצב החוקי בישראל

חשבתי שהיא מסכימה!

גם במישפט טענו הסניגורים, כי היתה הסכמה ולכן לא בוצע אונס. אך החשודים הושעו באונס ונידונו למאסר בפועל.

ניתוח מישפטי

ששי טענות הגנה רגילות בפיהם של נאשמים באונס. יש הממציאים אליבי וטוענים: „בכלל לא היינו שם, ולא נגענו בבחורה, הכל שקר”. החכמים טוענים: „אמנם היינו שם, וגם שכבנו עם המתלוננת אבל הכל היה בהסכמתה”.

מאחר שהאלמנט העיקרי באונס הוא בכך שהבעילה בוצעה נגד רצונה של האשה, מתקשה לפעמים התביעה להוכיח כי בפרק הזמן שבו התייחדו השניים ללא כל עד נוסף, אמנם גילתה האשה התנגדות ולא הסכימה להיבעל.

אם נותר בלב השופטים ספק באשר להיעדר הסכמה מצד המתלוננת, יפעל הספק לטובת הנאשם — והוא ייצא זכאי.

גם במיקרה שלפנינו, שמבוסס על סיפור שהתרחש בנתניה ב־1979, טענו הנאשמים — שני אחים וגבר נוסף — כי הנערות הסכימו. הם הרחיקו לכת וסיפרו כי הנערות שיתפו פעולה ועשו מעשים שונים מיוזמתן. הנערות שנחקרו, ושעדותן נגבתה בבית־המישפט על אתר, ערב צאתן מהארץ, סיפרו סיפור שונה. הן הסבירו כי האמינו לסיפור על התירגום משוודית, ועל מיפעל היהלומים. אולם כאשר הוכנסו לדירה ושלושה גברים חזקים בארץ זרה חברו סביבן וציוו עליהן להתפשט, עשו זאת כפי שלימדו אותן בשוודיה.

לדברי הנערות, שהיו בנות 17 ו־18, ושבאו לארץ בחברת נערות ונערים אחרים בני גילם, מלמדים בבתי־הספר בשוודיה כי אם בחורה נקלעת למצב של איום באונס, והיא רואה כי הסכנה לפגיעה גופנית חמורה, עליה להיאנס ולא להתנגד. בכך, לפחות, היא שומרת על חייה וגופה ואינה מסתכנת ברצח או חבלה. כאשר ראו כי כוחן אינו עומד להן בפני שלושת הישראלים, התייעצו ביניהן והחליטו לא להתנגד באופן גלוי. אבל הן לא שיתפו פעולה, והראו בכל דרך אפשרית שאין רצונן במגע מיני, וכי זה נכפה עליהן.

בפני בית־המישפט עמדה הבעיה המישפטית — האם ידעו הנאשמים כי הבחורות מתנגדות למגע המיני, והם בעלו אותן חרף התנגדות זו, שאז יש בכך כדי להוות עבירת־אונס, או שמא האמינו בליבם שהנערות מסכימות למעשים שעשו בהן, ולכן לא היה כאן אונס.

השופט דב לוין וחבריו להרכב בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, זיכו את הנאשמים כולם מאשמת אונס, והרשיעו שניים מהם באשמת מעשה מגונה במירמה, בכך שהשיגו את הסכמת הצעירות לבעילה כאשר סיפרו להן סיפור־בדים על הצורך במגע המיני כדי להחדיר את הטמפונים מלאי היהלומים.

בית־המישפט קבע באופן מפורש, כי הוא מאמין שהנערות אמנם התנגדו בתוך ליבן לבעילה, אך חששו שמא יבולע להן. לכן העדיפו להסתיר את הרדתן והעמידו פנים כאילו הן משלימות עם המצב אליו נקלעו. בית־המישפט האמין להן, כי בכך נהגו בהתאם לעצה שקיבלו בבית־הספר בשוודיה, על התנהגות במיקרה של אונס.

אך לאור התנהגותן של הבנות נותר ספק בלב השופטים אם אמנם היו הנאשמים מודעים לאי הסכמתן של התיירות להיבעל, וזיכום מחמת הספק.

התובעת, נורית שניט, מפרקליטות מחוז המרכז, הגישה עירעור על הזיכוי מאונס, ועל קלות העונש. הנאשמים עירערו על חומרת העונש. בית־המישפט העליון, בפסק־דין המהווה תקדים — מדינת־ישראל נגד יעקב שבירו ואחרים (טרם פורסם) ע.פ. 862/80 — מפי השופטים מרים בן־פורת, מנחם אלון ואהרון ברק, קיבל את עירעור התביעה.

„יתכנו, כמובן, מיקרים יוצאי־דופן, בהן מסתירה האשה את התנגדותה ומתנהגת בצורה העשויה להתפרש כלפי חוץ כהסכמה,” אמרה השופטת בן־פורת, „ואז יהיה באמת מקום לזיכוי הנאשמים מאונס.”

מאסר בפועל

„אבל את המיקרה שלפנינו אין לפרש אלא כך, שהגברים ידעו שהנערות אינן מסכימות, ומי שגילה התעניינות גם שמע מפיהן שהן מסרבות. הגבר ששאל את התיירת אם היא מסכימה לשכב איתו שמע מפיה מפורשות כי היא מתנגדת, ואמנם עזב אותה לנפשה.

„בפנינו שתי צעירות במדינה זרה ובבית זר, בחברת גברים מבוגרים מהן בהרבה, המפרידים בין הנערות, מספרים להן סיפור העשוי להוציא כל אדם משלוותו, על הברחת יהלומים באבר־המין...”

נשאלה השאלה אם הגברים אכן פירשו בטעות את כניעת התיירות כהסכמה, אך טענה זו לא נראתה לשופטים כנה וסבירה בנסיבות המיקרה. עדות הנאשמים בבית־המישפט, כי הנערות שיתפו פעולה ולקחו חלק פעיל במישגלים, מוכיחה כי ידעו היטב שהם משקרים.

בית־המישפט העליון קיבל את עירעורה של התביעה, הרשיע את הגברים באינוס.

בית־המישפט העליון הרשיע את כל הנאשמים באונס והחמיר בעונשם. הם נידונו לתקופות מאסר בפועל, בין חמישה חודשים לשנה תמימה.

פסק־הדין מאזכר גם את מאמרו של הפרופסור זאב פלר „אינוס מתוך רשלנות על סמך אימרת אגב”, פורסם במישפטים, כרך י', 373, וכן ע.פ. 478/79 פ״ד ל״ד (2) עמ' 524.

מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין המדור מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי, ובכל מיקרה ייתכנו הבדלים, בגלל שוני בעובדות.

המדור מנתח את המצב המישפטי הקיים, לפי החוק והתקדימים.

תדריך

1 אחד האלמנטים העיקריים בעבירת האינוס הוא חוסר הסכמת המתלוננת להיבעל.

2 אם ביגלל חינוך שקיבלה בחו״ל, אין המתלוננת מתנגדת בכוח ובאלימות לאינוס, עדיין אין לראות בכך הסכמה לבעילה.

3 יש לבחון, לפי נסיבות המיקרה, אם אומנם האמין הנאשם כי התנהגותה של האשה מהווה הסכמה, ולא עצם את עיניו להתנגדותה הפאסיבית.

4 טרם הוכרעה השאלה אם הטעות לגבי הסכמת האשה חייבת להיות כנה והגיונית, או שמא די שהטעות תהיה כנה בילבד.

כ־500 נערות פיליפיניות עובדות
נשים ישראליות רבות נאבקות

המילחמה על השפחות הפיליפיניות

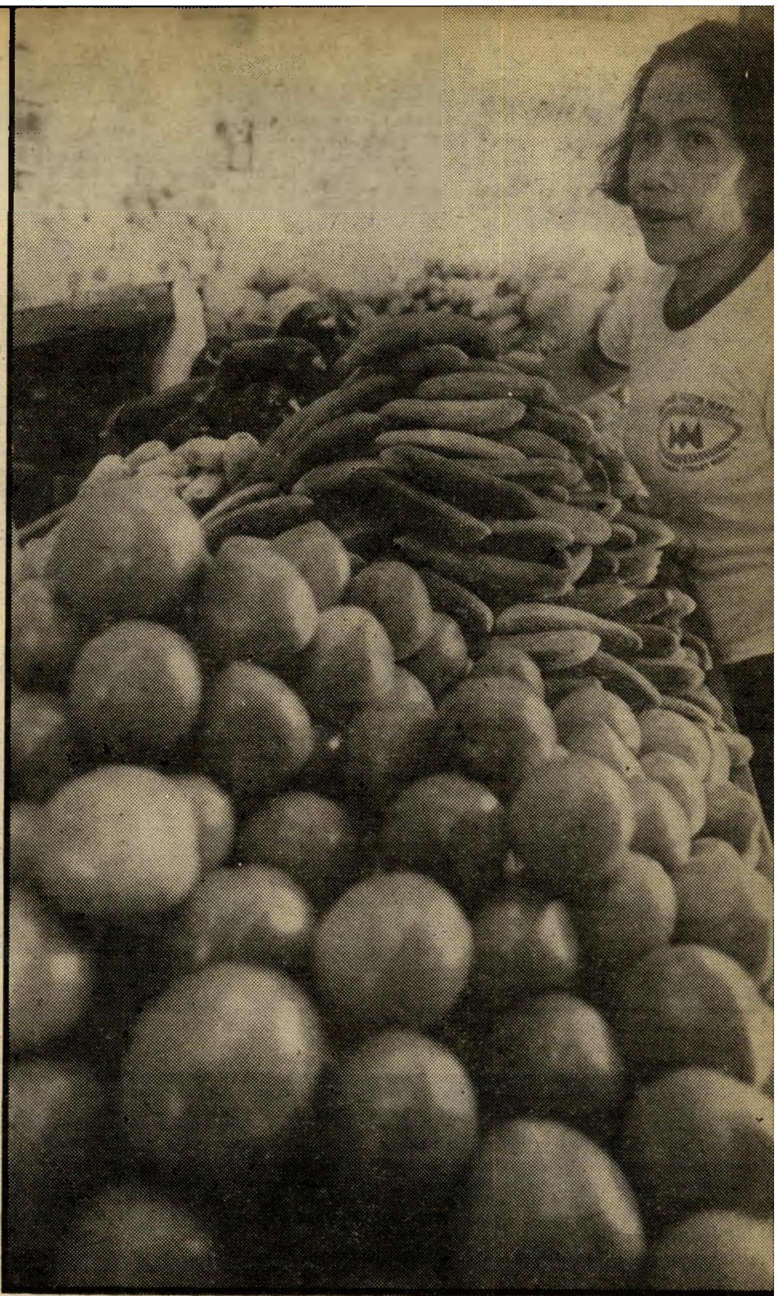

קניות בשוק עורכת הנערה הפיליפנית שניצבת ליד דוכן הירקות העמוס באחד השווקים ובוחרת לגבירתה ירקות. רוב הנשים הישראליות שולחות את העוזרות הפיליפיניות לקניות, וניתן לראות אותן בחנויות.

המחזה שהתרחש בנמל־התעופה לוד היה מרגש ביותר: נערה מלוכסנת־עיניים, מלווה בשני בני־זוג ישראליים, צועדת לעבר מסלול היוצאים מן הארץ. בעצב רב הם נפרדים לשלום. הנערה נראית נבוכה מאוד ופורצת בבכי מר, כאשר בני־הזוג מושיטים לשוטר שבפתח את דרכונה ואת כרטיס־הנסיעה שלה. היא מתוודה לפני הישראלים, שלא היה בכוונתה כלל לעזוב את הארץ.

הנערה המתייפחת מובילה את בני־הזוג הנרגשים, אשר שילמו במיטב כספם את מחיר כרטיס־הטיסה, אל שער־הכניסה לנמל־התעופה — שם ממתינה לה מכונית, שאמורה לאסוף אותה אל אחד הבתים בכפר־שמריהו. בני־הזוג שיפשפו את עיניהם כלא מאמינים, כאשר נוכחו לדעת שבעלת המכונית היא חברתם הטובה ביותר, ש„חספה" מתחת לאפס את העוזרת הפיליפינית שלהם.

טיפול בילדים עוזרת פיליפינית יפהפיה מחזיקה בזרועותיה תינוק באחד הגנים. העוזרות הפיליפיניות משמשות, נוסף על עיסוקיהן הרבים, מטפלות בילדים ובתינוקות רכים. הן ידועות כמטפלות טובות.

עוני מחפיר

המיקרה שאירע בנמל־התעופה לוד אינו חדש. הנערות הפיליפיניות העובדות בישראל כעוזרות־בית הפכו מיצרך יקר־המציאות. נשים ישראליות מוכנות לשלם במיטב כספן תמורת הבאתן לארץ, החזקתן כאן החזרתן לארצן.

בשנים האחרונות, בעיקבות קשיים בהשגת עובדות משק־בית ישראליות, התחילו יותר ויותר נשים בעלות אמצעים להכיר ביעילותן של עובדות מן המיזרח־הרחוק. אצל אחדות מהן הפך העניין סמל של מעמד. מישפחות ישראליות שברשותן מצוייה עוזרת פיליפינית, שומ־

עם הגברת העוזרת הפיליפינית וגבירתה יוצאות מבית־המירקחת. הגברת בחרה את המוצרים, דחפה אותם לסל ונתנה לעוזרת לסחוב את הסלים. כשנכנסה הגברת לחנות אחרת, היניחה העוזרת את הסלים הכבדים וחיכתה.

ישראל במחתרת כעוזרות־בית.
יניהן להשגת נערות אלה

טיול נערה פיליפינית יוצאת לטיול בוקר עם התינוק הנתון להשגחתה, כשהיא מסוככת עליו מפני השמש.

רות עליה מכל מישמר ונזהרות למנוע את גילוייה על־ידי השילטונות, משום שאין בידיהן רשיון־עבודה בארץ, והן חוששות שמישפחות אחרות תפתינה אותן בתנאי־שכר גבוהים יותר.

נערות אלה עושות כמעט הכול: מבשלות, מנקות, מטפלות בילדים ותינוקות, שוטפות חלונות, עורכות קניות ואפילו רוחצות את מכוניות הבעלים. דומה שאין גבול למה שאפשר לדרוש מנערות צייתניות אלה. רוב הנשים הפיליפיניות באות ממישפחות מרובות־ילדים, שחיות בארצן בעוני מחפיר. יש ביניהן מורות, גננות, קוסמטיקאיות וגם חסרות־השכלה, שהסיבה המביאה אותן לישראל, היא הרצון לחסוך כסף ולשלוח אותו למישפחותיהן העניות.

מספר יוסף טוב, מנהל מחלקת־האשרות במישרד־הפנים:

לישראל יש הסכם דו־צדדי עם 40 מדינות, ביניהן כמעט כל מדינות אירופה המערבית וכן הונג־קונג, מכסיקו, תורכיה והפיליפינים. ההסכם אומר, שכדי להיכנס לישראל לתקופה של שלושה חודשים אין צורך באשרת תייר. מעבר למועד זה יש צורך באשרה. בשלוש־ארבע השנים האחרונות, כשבאו אותן פיליפיניות לביקור בארץ, מישרד־הפנים לא עקב אחריהן. חלקן בא והתיישב בישראל, וחלק מהן עזב. אלה שנשארו היו בעיקר הצעירות. מיספרן היום מגיע ל־500, והן מועסקות בעיקר כעוזרות־בית.

היו מעסיקות שפנו אומנם למישרד־הפנים ולשירות־התעסוקה, וביקשו היתרי־עבודה. כל אדם שרוצה לעבוד בארץ חייב להצטייד באישור של המישרד הנוגע בדבר. רופא זר למשל, חייב לקבל היתר ממישרד־הבריאות, נוסף לחוזה העבודה שיש לו עם המעסיק, למשל, בית־חולים.

ילד בכנסיה שתי נערות פיליפיניות מלוות בילד ישראלי של מישפחת מעבידיהן, יוצאות מתפילה באחת הכנסיות ביפו העתיקה. יום א׳ הוא יום החופש שלהן. גם ביום זה, נאלצו הפיליפיניות לקחת את הילד הקטן איתן.

עובדי־שירותים כמו עוזרות, פועלי בתי־חרושת ואחיות נמצאים בתחום האחריות, של שירות־התעסוקה, ואם זה נותן המלצה, מאשר מישרד־הפנים את ההעסקה ומעניק לעובד אשרת־עבודה. את אשרת־התייר שבידו, שנקראת „ב־2", מחליפים ל„ב־1" שהיא אשרת־תייר עם היתר־עבודה. למעסיקות שפנו לשירות־התעסוקה והביאו המלצות, ניתנה אשרת „ב־1". רבות מהמעסיקות שלא קיבלו את המלצות שירות־התעסוקה, המשיכו להעסיק את העוזרות ללא היתר־עבודה, ואף לא ביקשו להאריך את אשרת־התייר של הפיליפיניות, וכך נשארו אותן נערות בארץ באופן בלתי־חוקי".

מתווך
סיני

דרך שניה להבאת הפיליפיניות ארצה היא באמצעות תיירים או ישראלים שעבדו במיזרח־הרחוק, שם הכירו פיליפיניות, שמרו איתן על קשר, וכשחזרו לארץ תיווכו בינן ובין המישפחות המעסיקות. ידוע לנו על תיווך מיקצועי תמורת תשלום. ישנם גם תושבי הארץ העומדים בקשרים עם מישפחות או סוכנויות בחוץ־לארץ, שמגייסים נשים פיליפיניות לעבודה ומקבלים עבור שירות זה דמי־תיווך בניגוד לחוק. למישרד־הפנים ידוע על סוכנות מסויימת, שפירסמה מודעות בעיתונים, שהזמינו את מי שרוצה עובדים מחוץ־לארץ לפנות אליהם. מישרד־הפנים, דאג, כמובן, לסגירתה של אותה סוכנות.

ישנן גם מישפחות המזמינות את הפיליפיניות דרך עוזרות אחרות שכותבות לחברותיהן כי מצאו עבורן בית. מישפחה כזו דואגת לצייד את העוזרת הפיליפינית בכסף רב, כדי שתוכל להציגו בשדה־התעופה ולהתחזות לתיירת בעלת ממון.

עד כאן דיברי יוסף טוב.

טאו שוומפיס היא נערה תאילנדית שעובדת במלון דיפלומט כמלצרית זה שלוש שנים. במיסגרת עבודתה הכירה את המלצר הראשי באותו מלון, ומאז הם חיים יחד.

„ידוע לי," אומרת טאו „שישנו בחור סיני אחד, בשם כמון, שעסק בתיווך בין הנערות הפיליפיניות ובין המישפחות ה־

שיעמום או אולי עייפות ניכרים בפניה של עוזרת פיליפינית. סדר יומה של העוזרת עמוס ביותר. היא נדרשת לבצע את כל עבודות משק הבית, הכוללות גם את רחיצת המכונית. במקום להגן על זכויותיהן, מגרשת המדינה את העובדות.

המילחמה על השפחות הפיליפיניות

(המשך מעמוד 67)
ישראליות. בפיליפינים היה גובה מהנערות התמימות 500 דולר תוך הבטחה שתמורת סכום זה יסדר להן רשיון־עבודה וויזה. הנערות מימנו מכיסן כרטיס־טיסה, באו לארץ בתיקווה לפגוש את אותו בחור בשדה־התעופה, אך נוכחו לדעת שאיש לא המתין להן. אותן נערות מצאו עבודה בעזרת חבריהן הפיליפיניים והתאילנדיים, שעובדים במיסעדות ובתי־מלון בארץ."

על השאלה מדוע — רוב עוזרות־הבית הן מהפיליפינים, משיב מר יוסף טוב ממישרד הפנים: „הפיליפיניות אינן זקוקות לאשרת כניסה לישראל (ויזה), וקל להכניס אותן כתיירות, ולהשאיר אותן לאחר־מכן בארץ. הפיליפיניות יותר פתוחות לעזוב את ביתן ולחיות במקומות אחרים, בתנאי חיים טובים יותר. המישמעת והתרבות של אותן פיליפיניות קוסמים לישראליות רבות".

לטאו שוומפיס התאילנדית גירסה משלה: „הפיליפיניות," היא אומרת „מוכנות לעבוד בכל עבודה שתיתני להן. הן מוכנות לעשות כל שירות שתבקשי מהן. הבחורות התאילנדיות, לעומת זאת, אינן מוכנות לכך. הן דורשות חוזה עבודה בו מסוכם, שאם התפקיד הוא בישול, למשל לא ידרשו מהן לשטוף רצפות תמורת אותו סכום. רמת העבודה של התאילנדיות גבוהה יותר והן מבכרות לעבוד במיסעדות ובתי־מלון. הפיליפיניות הן כוח־עבודה זול. להן חשובה העבודה, ולא סוג העבודה."

„לקחתי לה את הפספורט"

כמה עולה עוזרת פיליפינית למישפחה הישראלית? המחיר הוא כ־300 דולר לחודש בחוזה לשנתיים ימים, ו־תשלום עבור כרטיס־טיסה הלוך וחזור מהפיליפינים, שמחירו 1000 דולר. המחיר משתנה כאשר מוצאים את הפיליפינית בארץ — מחיר עבודתה הוא אז 400 דולר בחודש. בזמן האחרון האמירו ה־מחירים בגלל שמועה שמישרד־הפנים לא יאשר כניסתן של פיליפיניות נוספות.

מספרת אחת מנשות החברה ה־תל־אביבית, שמעסיקה זה כשנה עוזרת פיליפינית:

התייאשתי כליל מעוזרות־הבית הישראליות, שאצלן מילה זאת לא מילה הן באות מתי שהן רוצות והולכות כשמתחשק להן, מריקות את קופסות התכשיטים ומפילות את השטיח דרך החלון, ואוספות אותו אחר־כך אל ביתן. הן לא מסוגלות לענות לטלפון, ביום שישי הן לא מדליקות חשמל, מתיישבות עם החברות שלי ב־סלון, ומעלות כל יום שני וחמישי את המחיר עבור מינימום של עבודה. נימאס לי מכל זה והחלטתי להשיג לי עוזרת פיליפינית, לאחר שראיתי כאלה אצל חברותי.

קניתי עבורה את כרטיס־הטיסה הלוך־ושוב, ועל־ידי קשרים עם עוזרת של חברתי, שכתבה לה לבוא, היא הגיעה אלי. רציתי שקט לשנתיים ותמורתו הייתי מוכנה לשלם את המחיר, ולא התבדיתי.

יש לי בטחון שהעוזרת לא תעזוב אותי, כי לקחתי ממנה את הפספורט. העוזרת שלי היא חסכונית מאוד מכיוון שבאה מכפר עני מאוד. היא כימעט ולא אוכלת כלום. כשהיא מסיימת את עבודתה בערב היא עולה לחדרה ומשחקת בקלפים כימעט עד הבוקר.

עד כאן דיברי אותה אשת־חברה.

לעומתה מספרת אישה אחרת על קשיי הסתגלותה לעוזרת הפיליפינית. היא אומרת: „לא כל־כך קל לחיות איתן. אסור לשכוח שהן באות מעולם אחר לגמרי, התרבות שלהן מאוד ירודה. העוזרת שלי, למשל, איננה יודעת קרוא וכתוב. האופי שלה קשה — אם אני מעירה לה, היא מיד עושה פרצוף של תישעה באב ו־משחקת איתי „ברוגז" במשך ימים רבים. כשהגיעה אלי היא אכלה בידיים, ואני לימדתי אותה לאכול בעזרת סכין ומזלג."

מפגש קבוצתי של עוזרות פיליפיניות ביום שישי אחר הצהריים בגינת ה־שכונה. הפיליפיניות מטפלות בילדים, ואפילו את הכלב לא שכחו לקחת לטיול. הבילוי החברתי היחיד כימעט של הפיליפיניות הוא המיפגשים בינן ובין עצמן. אחדות מהן קשרו קשר עם עובדים פיליפיניים בשדות־התעופה בנגב, ובבתי המלון בתל־אביב.

שירותים נוספים

אשה אחרת, הרוצה בעילום שמה, מזדעקת: „אני יודעת שהעוזרת ה־פיליפינית שלי יכולה לעזוב מחר, אבל למרות זאת אני מתנגדת לכך שמישפחות אחרות לוקחות מהן את הפספורט. אני נותנת לפיליפינית שלי יחס טוב והרגשה שביתי הוא ביתה, כדי שלא תקום ותעזוב יום אחד. אני יודעת שיש מישפחות שמנצלות את העוזרות ניצול מחפיר, ו־מתייחסות אליהן כאל שפחות. אני, למשל, לא נותנת לה לערוך קניות, והיא עובדת אצלי בשעות מוגדרות.

„אני לא רוצה לחשוף אותה, כי מיד יגידו שאני סנובית. האמת היא שאני אשה עובדת בשעות לא מקובלות ונעדרת מהבית בלילות, ולכן בחורה כזאת היא ברכה גדולה בשבילי ובשביל ה־ילדים. לפעמים אני מרשה לה להביא חברות לישון. היא אצלי חלק מהמישפחה, ובחגים, כשאנחנו נוסעים, אנחנו לוקחים אותה איתנו. לקחתי אותה אף לבית־כנסת, כדי שתדע היכן היא חיה."

הבחורות הפיליפיניות מקבלות בבית מעבידיהם חדר פרטי בתוך הדירה. הן עובדות שישה ימים בשבוע והיום הראשון הוא בדרך כלל היום החופשי. מסתבר שלפיליפיניות חיי־חברה בארץ. הן מבלות בדרך כלל בינן לבין עצמן. הבילוי כולל ביקור ביום ראשון בבוקר בכנסיות ביפו, קניות, פגישה עם פיליפיניות אחרות, ביקורים אצל חברים העובדים בבתי־המלון שבעיר, ואפילו פגישות עם ישראלים שהן מכירות בעזרת חברים בבתי־המלון.

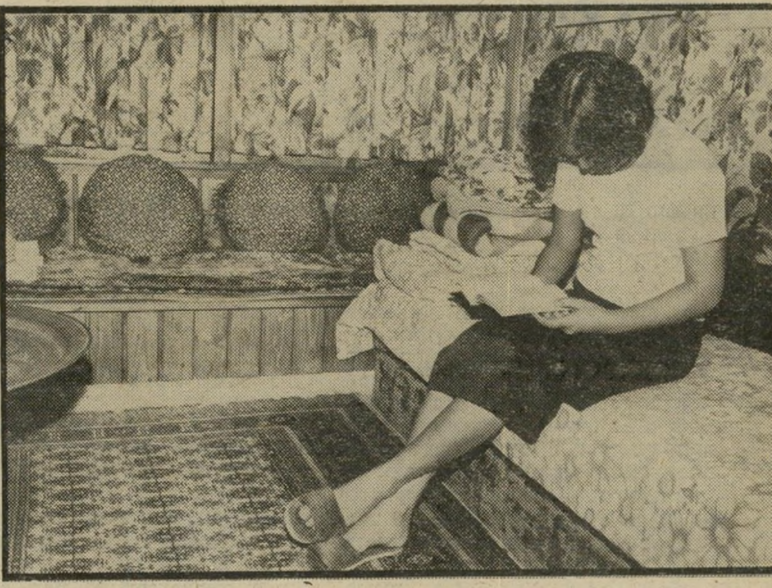

חדר פרטי העוזרת הפיליפינית הצעירה יושבת על המיטה בחדרה הפרטי. את שעות הפנאי מבלות הפיליפיניות בחדרן כשהן צופות בטלוויזיה, או משחקות קלפים עם עצמן. הפיליפיניות אינן מעזות לבלות בסאלון.

מספרת טאו שוומפיס התאילנדית: „רוב הבחורות הפיליפיניות מעדיפות לעבוד גם ביום החופשי שלהן, כדי לאסוף כמה שיותר כסף. חברה שלי עובדת ביום א' הפנוי, בשני בתים, בעבודות ניקיון, ובערב עובדת בשטיפת כלים באחת המיסעדות בעיר, וחוזרת למחרת לבית מעבידיה כדי להתחיל את שבוע העבודה."

ידועים מקרים רבים בהם בורחות עוזרות הבית הפיליפיניות מבית מעבידיהם, כאשר מישפחה אחרת מפתה אותן בתשלום גבוה יותר, או כאשר העוזרת אינה מרוצה מבעלי־הבית.

מספר יעקב לוי, שחי עם טאו שוומפיס: „חברים ביקשו ממני שבעזרת הקשרים שלי אסדר להם עוזרת פיליפינית. מצאתי להם אחת כזו, וכעבור זמן־מה התלונן לפני אותו חבר שהעוזרת ברחה מהבית. כשפגשתי אותה באחד ממיפגשי הפיליפיניים שאלתי אותה לסיבת בריחתה. היא השיבה לי שבעל־הבית, נשוי ואב לילדים, נעל אותה בחדרה וביקש ממנה שירותים נוספים, שאינם שירותי־בית, ולכן ברחה."

על כך שאין המדינה מוכנה לספק רשיונות־עבודה לפיליפיניות, מתרעמת אשה אחרת, אשה שמעסיקה עוזרת כזו:

„מדוע שהמדינה לא תעניק רשיונות־עבודה כדי שהן תוכלנה לעבוד כאן ב־שקט? הרי בכך שהן נמצאות כאן באופן בלתי־חוקי מעלה המדינה עצמה את מחיר־עבודתן וגורמת להן להיות מיצרך נדיר. הפיליפיניות גורמות למילחמת־מחירים פרועה בשוק. הנשים הישראליות חייבות להתארגן כדי לאפשר לאותן פיליפיניות לעבוד כאן באופן חוקי."

„מדינה של אדונים"

את בעיית העסקת הפיליפיניות מסביר מר יונגסטר משירות התעסוקה: „רוב הפיליפיניות מועסקות בארץ בניגוד לחוק. רק במיקרים בודדים אנחנו מרשים העסקת עובד פיליפיני, וזה כאשר מצבו הגופני של המעביד אינו מאפשר לו לשרת את עצמו, והוא נתון להשגחה מתמדת, ולא נתאפשר לו בארץ למצוא את ה־עובד המתאים. במיקרה כזה אנחנו מרשים להביא בחור פיליפיני שיעזור לו.

„בעיית הפיליפיניים נתונה בידי מישרד־הפנים. אנחנו מתנגדים להבאת אנשים אשר אינם בעלי־מיקצוע ארצה. בעלי מיקצוע מובהקים החסרים בארץ זוכים לאישור, והכוונה היא לעובדים בחיפושי־נפט, בתי־מלון ותעשיות־יצוא. אנחנו מתנגדים לעוזרות הפיליפיניות מכיוון שקיים ניצול לא סימפאטי מצד המעסיקים, מחייבים את העובדות לשרתם 24 שעות ב־יממה, בלי שהן תוכלנה להתלונן.

העובד או העובדות נתון לחסדו של ה־מעסיק והוא הופך למעשה לעבד או ל־שיפחה.

„מדינת־ישראל אינה מרשה להביא חסרי־מיקצוע לארץ, מתוך הנחה שבעלי־מיקצוע יודע לדרוש את שלו, ולא יהיה מנוצל. חסר־המיקצוע אינו יודע ואינו יכול להתנגד. איננו רוצים להפוך את מדינת־ישראל למדינה של אדונים. גרמניה ושווייץ, למשל, בניגוד לישראל, התירו יבוא פועלים בלתי־מיקצועיים, והם יצרו שיכבת אוכלוסיה חדשה, שבמשך הזמן הפכה לבעיה חברתית כואבת."

על האמצעים הננקטים על־ידי מישרד־הפנים נגד הפיליפיניות העובדות שלא כחוק, מספר יוסף טוב: „האמצעים הננקטים על ידינו הם בעיקר בתחום ההסברה. אנחנו מסבירים למעסיקים ש־כדאי שיפנו אלינו בבקשה לקבל היתרי־עבודה, אם יש הצדקה להעסקן. למי ש־מעסיק פיליפיניות שלא כחוק, הבטחנו שלא ננקוט באמצעים, אם הן תעזובנה את הארץ.

„במיקרים שמישרד־הפנים יגלה ויאתר אותם בדרכים שלו, יהיה צפוי המעביד להעמדה לדין. לגבי הפיליפינות הנמצאות כבר בארץ, לא ננקוט פעילות אלימות, חלילה. אני לא אביא שוטרים לסביון ולא אוציא את הבנות מן הבתים. אנחנו מדינה דמוקרטית וחופשית, ולא ננקוט במעשי אלימות, כמו כניסה פתאומית ל־בתים. בכל זאת, נעשה הכל כדי לאתר את העובדות הפיליפיניות הנמצאות ב־ארץ בניגוד לחוק, ונטפל בנושא בכל חומרת־הדין."

נירה גל ■

Scholl

רגלים יפות הן רגלים בריאות

החליקי לסנדלי ״שולי״ ומיד תחושי בהבדל: רגליך תרגשנה ותראנה טוב יותר.

סנדלי ״שולי״ נוחות ומתרגלות את רגליך עם כל צעד שאת עושה.

הקמורית — (בלעדית ל״שולי״) שבסוליה המיוחדת מפעילה את אצבעותיך ואת כל שרירי כף רגלך. פשוט... ויעיל. הפעלת השרירים משפרת את מראה רגליך ומונעת את התעיפותך, גם בהליכה או בעמידה ממושכת.

סנדלי ״שולי״ יחידים במינם בעולם, ולכן, עולה ערכם על מחירם. סנדלי ״שולי״ במבחר דגמים ובצבעים אופנתיים.

״שולי״ עושה לך את הקיץ!

את כל היתרונות של סנדלי ״שולי״ תמצאו בסנדלי העור — דגמי 81' הזהרו מחקויים זולים

להשיג בבתי המרקחת, חנויות אורטופדיות ובמשביר לצרכן בירושלים, בחיפה ובת״א — סניפי דיזנגוף סנטר ואלנבי.

לכ׳ ״שולי״
מח׳ ההסברה
ת״ד 2115, חיפה 31020
אבקש לשלוח אלי קטלוג ״שולי״ מוצרי איכות לטיפול וטיפוח הרגל.

שם ______________________

כתובת ____________________

____

בקיץ אני עובר למונטנה.
MENTHOL
Montana
filter
BLENDED FROM CHOICEST TOBACCOS
SUPER KING SIZE
Montana
מונטנה
Target Adv.

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

לא מצליח להתרגז

למרות רצוני העז, אני לא מצליח ל־התרגז ולכעוס על ההסכם הקואליציוני החדש שלנו. ואני באמת מנסה להתרגז. אני אומר לעצמי: תראה, תראה את ה־דתיים הנבלות האלה! תראה מה השי־גו! שיחרור מהמילואים! כסף לישיבות,

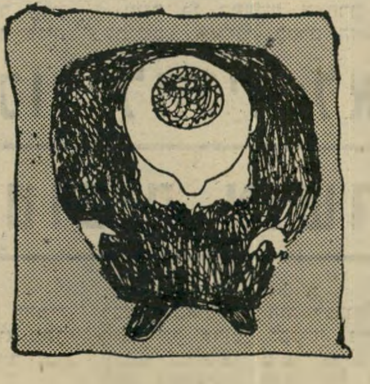

האידיאולוג מנקודת מבטו של בסים האידיאולוגיה

מישרדים, שרים, סגני־שרים, מנכ"לים וסמנכ"לים כמו זבל! תראה את אלה! ושום דבר. לא מצליח להתרגז.

כי מה זה דת, בסך הכל? דת זו אידיאולוגיה. בדיוק כמו שיש סוציא־ליזם, ליבראליזם, קפיטליזם או פאשיזם, ככה יש גם דתיזם. ואידיאולוגיה מה זה? לוקחים את המציאות, ונותנים לה הסבר שמתבסס על איזה יסוד מוצק אחד. היסוד המוצק שמצאו הדתיים ל־אידיאולוגיה שלהם, זה אלוהים בכבודו ובעצמו. זה נשמע למישהו מוזר או מפוקפק? ובכן, תאמינו לי שיש כמה איזמים עם יסודות מפוקפקים הרבה יותר, כמו „מנגנון השוק", למשל, העו־מד ביסוד הליבראליזם.

וככה הרי זה הולך במדינה הדמוקר־טית שלנו, לא? אנשים שיש להם אידי־אולוגיה הולכים ומקימים מיפלגה, מת־מודדים בבחירות, משיגים כך־וכך מנד־טים, ואחר־כך מנסים להשיג מה שיותר לטובת האידיאולוגיה ההיא. אז מה, זה רע? הרי על זה מבוסס כל המישטר ה־דמוקראטי שלנו, לא? אני, למשל, אם המיפלגה שלי היתה מגיעה לעמדת מי־קוח יפה בעיקבות הבחירות, הייתי מצ־פה ממנה שתידרוש דרישות שהיו מרגי־זות את האנשים הרבה יותר ממה ש־מרגיזות אותם הדרישות של הדתיים, ולא היה מעניין אותי שאנחנו בסך הכל מיעוט סחטני וכל הסיפורים.

וזו הסיבה לכך שאני לא מצליח ל־התרגז. אני רק מצליח לצחוק, כשאני שומע כל מיני אנשים שונים במערך ש־מקשקשים ואומרים שיש כאן „תקדים" ושנשבר העיקרון הקדוש הידוע כ„שיוויון לפני החוק". איזה תקדים, ואיזה שיוו־יון? מי נתן בנק לאגודת־ישראל? ומי שיחרר „שומרות־מסורת" מצה"ל? ומי עשה את החוק של „קיצבאות־יוצאי־צבא"?

ועכשיו, אחרי שהדתיים רואים בי כבר ידיד, אני מרשה לעצמי לתת להם עצה. מה שיהרוג אתכם, חברים עם כיפה, זה הכסף. זה גם מה שקרה למערך. אחרי שהמערך השיג בשביל האידיאו־לוגיה הקטנה שלו כל מה שאפשר מבחי־נת אידיאולוגיה, התחילה שם התעניינות רבה מאוד בכסף, וככל שגוברת ההת־עניינות בכסף, קטנה ההתעניינות באי־דיאולוגיה, וכך החל המערך לנחול את מפלותיו הידועות.

וכך יהיה גם איתכם, חברים, ורמז לכך כבר קיבלתם בבחירות האחרונות. כמו שנאמר: ככל שגדלה הקרן, קטנה הצדקה.

פרס חשוב

מיד לאחר שנבחר רונלד רגן לנשיא ארצות־הברית, הופיע הח"כ (דאז) יהודה בן־מאיר, איש המפד"ל, בראיון קצר ובלתי־נשכח בטלוויזיה הישראלית. בן־מאיר אמר שהוא מרוצה מאוד מבחירתו של רגן — ואגב כך, כמובן, גם מתבוס־תו של הנשיא־היוצא, ג'ימי קרטר.

בן־מאיר לא סתם אמר, אלא אף הסביר. קרטר, כך אמר, ראה את העו־לם במונחים של צפון־דרום, כלומר: ה־מדינות העשירות מצד אחד, והמדינות העניות מהעבר השני, כאשר תפקידה של ארצות־הברית הוא לרכך את הניגודים שבין שני המחנות הללו. במיסגרת זאת נתפסה ישראל כמדינה „צפונית" שעל ארצות־הברית לשכנע אותה לוותר לטו־בת „הדרומיים", שהם במיקרה שלנו המיצרים או הפלסטינים.

ואילו הנשיא רגן, כך אמר בן־מאיר, רואה את העולם במונחים של „מזרח־מערב", כלומר, של מאבק בין הגוש ה־סובייטי ובין „העולם החופשי", ובחלו־קה זו אנו ניצבים באופן מובהק לצי־דה של ארצות־הברית, ויש מקום גדול מאוד לתיקווה שנמצא את ארצות־הברית לצידנו, מאחורינו או לפנינו, בעת צרה.

ואכן, מאז עלה מר רגן לשילטון ונת־מנה נשיא, קרו הרבה מאוד דברים ה־מאשרים את תחזיתו המדוייקת של בן־מאיר. וכידוע, יחסינו עם ארצות־הברית מעולם לא היו טובים יותר. אין לי שום ספק שכפרס על ראיית־הנולד שלו, ועל הבנתו המפליגה בענייני־חוץ, זכה יהודה בן־מאיר והתמנה כסגן שר־החוץ של ישראל.

שאלות אבסורדיות

האם יתכן שהמצית מחיל־האוויר הצית שריפות כדי שיוכל לכבות אותן וכך להוכיח כי הוא מצטיין בתפקידו?

ואם זה יתכן, האם זה באמת נורא כל־כך?

האם יתכן שראש־ממשלה, למשל, יורה להפציץ אתר מסויים ביום מסויים, מתוך הערכה שזה יעזור לו להיות שוב ראש־ממשלה? והאם יתכן שמפקד מסויים ושר מסויים יורו שלא להפציץ תותחים מסויימים שמיקומם המדוייק ידוע, כדי שהאש משם תימשך ויהיה תרוץ להמ־שיך בהפצצות? כי אם זה יתכן, ואם האנשים האלה עדיין מכהנים בתפקידי־הם, איזו טענה יכולה להיות לנו כלפי קצין זוטר בחיל־האוויר, שבסך הכל רצה לקבל צל"ש?

בשביל ההיסטוריה

תיזכורת ראשונה:

בחודש ספטמבר 1977 שוחרר מכילאו הגנב הגדול ביותר בתולדות מדינת ישר־אל, יהושוע בן־ציון. בן־ציון גנב שלושה דולרים, בערך, מכל אחד ואחד מאזרחי מדינת ישראל, ששילמו את החשבון. ה־נימוק שניתן אז היה בריאותי. זה היה אחד המעשים „ההומאניטריים" הראשו־נים של ראש־ממשלת ישראל דאז ו־דהיום, מנחם בגין. כאשר יצא מן הכלא הבטיח בן־ציון כי יטהר את שמו.

לא נעשה דבר לטיהור שמו של בן־ציון. השם שלו אינו טהור. בן־ציון לא החזיר אגורה אחת, ישנה או חדשה, מהחוב שהוא חב לכל אזרח במדינת ישראל. בן־ציון גם בריא מאוד, כך אומ־

מועל בן־ציון

רים, ומתפקד יפה. צריך לקוות שלא יקבל רישיון לבנק.

תיזכורת שניה:

בחודש יוני, 1980, קטעו פצצות של מתנקשים את שלושת רגליהם של בסאם שכעה, ראש עיריית שכם, ושל כרים ח'אלף, ראש עיריית ראמאללה. על כך אמר אז סגן־השר דהיום, הרב דהיום, איש גוש־אמונים דהיום, הח"כ חיים

חוקר בגין

דרוקמן „כן יאבדו כל אויביך". ראש־הממשלה דאז ודהיום, הבטיח כי מת־נהלת החקירה הגדולה ביותר כדי לגלות את המתנקשים. כאשר נשאל, שב ונשאל מדוע לא מתגלים המתנקשים, אמר כי גם רוצחי אלדו מורו והלורד מאונטבטן לא התגלו. בינתיים התגלו הרוצחים דנן. המתנקשים בראשי הערים עדיין לא הת־גלו. האם יתכן שהם יהודים?

תיזכורת שלישית:

בחודש ינואר 1981 הודח מפכ"ל ה־מישטרה, הרצל שפיר, ובעקבות ההדחה התברר לציבור דבר קיומו של „תיק אפרסק". בתיק זה היו, בין השאר, נתו־נים על העברות כספים של מישרד־הפנים למאות מוסדות שונים, ביניהם מוסדות רבים המסונפים בצורה זו או אחרת ל־מפד"ל. העברות אלה בוצעו באמצעות רשויות מקומיות, וגם מבקר המדינה העיר על כך משהו בעדינות אופיינית. מה קרה ל„תיק אפרסק?"

תיזכורת רביעית:

בחודש יוני 1981 הודיע מר (אז) יעקב מרידור כי יש בידו המצאה שתשנה את פני ההיסטוריה, הגיאו־פוליטיקה, המד־

אפרסק בורג

עים והיקום. ביום הבחירות עצמו אמר מר (דאז) מרידור כי „בעוד שבועיים" יוודעו פרטים מלאים על ההמצאה הנ"ל. היום מר (דאז) מרידור הוא כבר שר,

ממציא מרידור

ועל ההמצאה — זה חרוז — עוד לא יודעים דבר.

תיזכורת חמישית:

ביום שבו נפרד שר האנרגיה והתש־תית, מר יצחק מודעי, מתיקו, ב־10 ב־יוני 1981, אמר: „בתוך ארבע שנים ימצא בישראל נפט בכמויות משמעות־יות. זהו עניין למשך כהונה של שר אחד." ועכשיו נותר רק להיווכח מי ישיג במירוץ: מחפשי הנפט של השר מודעי,

חופר מודעי

או ממציאי האנרגיה של השר מרידור. ההימורים מתקבלים ביחס של 17 ל־11 לטובת מודעי, ולכן כדאי לספקולנטים להמר על מרידור, דווקא.

שתי הנשים בחייו של רחמים אהרוני: אשתו בת־שבע לבית דנוך (מימין) וידידתו הדוגמנית ברכה שוורץ (משמאל)

„הצרה עם רחמים היא שהוא בחור טוב, ואינו יכול להגיד לא, גם אם הוא מפסיד על זה כסף!" אמר טוביה אושרי

המשך מעמוד 10)
נדיבות ליבו של גומאדי כבר
יתה לשם דבר. כל מי שהסתבך
בצרות כלשהן, או שהיה זקוק
לכסף פנה לגומאדי, והוא נהג
לעזור. „הצרה עם רחמים שהוא
חור טוב שאינו יכול להגיד לא,
לכן הוא מסתבך ונקשר עם כל
מיני נושאים כאלה. הוא מתבייש
'א לעזור," אמר עליו חברו, מובי־
ה אושרי.

לכן גם נבחר מישרדו של גו־
אדי במיפעל בר־בקר למקום ה־
גישה שבה צריך היה לפשר בין
רישותיהם של עמוס אוריון ו־
צור כהן ובין חבורת־הכרם. או־
יון וכהן לא פנו בתחילה לגו־
אדי. הם ראו את אושרי אחראי
גורלם, ולכן איימו עליו, ואף
ובילוהו לשפת־הים בבת־ים, כפו
ליו לכרות בור במו ידיו, ואז
שתינו עליו. הם מעולם לא היו
ושים זאת לגומאדי. לו הם רחשו
בוד וחיבה, ועל כן הסכימו לבוא
אותו יום גורלי למישרדו כדי
דון בתביעתם לפיצויים בסך 300
לף דולר.

אחד מנימוקי הרשעתו של אוש־
י על־ידי בית־המישפט המחוזי
תל־אביב, היתה העובדה שהוא
דע היטב מדוע באים השניים
בר־בקר, ואף ידע כי אם לא
קבלו את הכסף שהם דורשים
ם יגיבו באלימות. בכל זאת הוא
א הכין כסף אלא נשק חם.

בכך הפריכו השופטים את טענת
הגנה העצמית של אושרי. שכן
דם המכניס עצמו מרצון ובמודע
מצב של סכנת נפשות, ומכין
שק, אינו יכול לטעון כי התגונן.

סכין קצבים

מרות הצהרות חוזרות
ונשנות על חפותו מפשע, לא
זר גומאדי לישראל מרצונו. אך
אז סיום מישפטם של אושרי
שותפיו, לא פסקה בת־שבע אהר־
וני לברר את מצבו המישפטי
ל בעלה. במהלך המישפט רש־
ה במו ידיה את הפרוטוקול המ־
פורט ביותר של המישפט, ולא החמיצה אפילו ישיבה אחת. ואחר כך, פנתה עם כל החומר למי־ספר עורכי־דין המתמחים בפלילים ו־ביקשה את חוות־דעתם.

רק לפני כחודש בחרה מישפחת אהרוני בעורכת־דין מעולה, אשר נטלה על עצמה לבדוק היטב את כל חומר הראיות. תפקידה היה לברר אם יש אפשרות כי הפרק־ליטות תסתפק בהגשת כתב־אי־שום בעבירה הקלה של שיתוף פעולה עם הרוצח לאחר מעשה. בעבירה זו הורשע מימון לוי, ש־נידון לשנתיים מאסר.

עורכת־דין זו אינה נמצאת כ־רגע בארץ ולכן אי־אפשר היה לקבל את תגובותיה על התרש־מותה מהחומר בתיק.

תיקוותיהם של בני מישפחת אהרוני התבססו על חלק מעדותו של רמי ערוסי בבית־המישפט. כאשר סיפר ערוסי על מעשה הרצח, אמר כי גומאדי ישב בחד־רו בחברתם של אוריון וכהן, ואז פרץ אושרי פנימה וריסס את ה־שניים ביריות מעוזי עם משתיקול. גומאדי היה כל כך מופתע שהוא קפץ ממקומו וצעק על אושרי: „היית יכול להרוג גם אותי!"

אלא שזה היה רק קטע קטן מעדותו של ערוסי. הוא סיפר עוד כי גומאדי עצמו ניסה את נשק הרצח לפני המעשה, והוא גם סיפר את הסיפור שהיכה ב־תדהמה את כל מכריו של גומאדי — אחרי הרצח, נטל האיש סכין קצבים ארוכה וביתר את צווארו של אוריון ואת רגלו של כהן.

קשה להאמין כי הפרקליטות תסתפק בכתב־אישום על עבירה הפחותה מרצח, אלא שלשם כך תאלץ כנראה להזמין בחזרה את עד המדינה, רמי ערוסי.

כאשר נחתם ההסכם עם ערוסי, להפכו לעד מדינה, היו קציני ה־מישטרה ואנשי הפרקליטות מרו־חיקי ראות. הם קיוו כי יום אחד ייתפס גם גומאדי ויועמד לדין בישראל, ולשם כך יזדקקו שנית לעדותו של ערוסי. על כן החתי־מוהו גם על מיסמך שבו הוא מת־חייב לחזור לישראל ולהעיד נגד גומאדי בבוא העת.

קשה להניח כי ערוסי ישמח לחזור ארצה להעיד נגד גומאדי. יש לשער כי הוא זוכר היטב את מבטיו הרושפים והמאיימים ואת קללותיו של אושרי בעת עדותו. לכן נראה כי הוא ישמח להישאר בארץ המקלט שבה זכה במאמצים כה רבים לפני זמן קצר בלבד. למישטרת ישראל אין למע־שה כל דרך חוקית לכפות על ערוסי את קיום ההסכם, אבל יש לשער כי יש לה דרכים אחרות ללחוץ עליו ולהביאו ארצה.

מוזר כי המעשה האחרון של בת־שבע אהרוני, בטרם הצטרפה לבעלה באיטליה, היה לגבות את חובו של ערוסי לבעלה. במהלך עדותו במישפט, סיפר ערוסי כי לווה ממעבידיו סכום של 5000 דולר לקראת חתונתו. אושרי הגיש מיד תביעה אזרחית בבית־מישפט השלום בתל־אביב להשבת החוב. ערוסי לא הכחיש כי קיבל את הכסף, אך טען כי את ההלוואה נתן לו גומאדי, ורק לו יחזירנה.

ואומנם, ב־12 בחודש זה, יומיים לפני שנתפס גומאדי באיטליה, באה אשתו אל משרדה של עו־רכת־הדין נירה לידסקי, המייצגת את ערוסי. היא הביאה ייפוי־כוח חתום על־ידי גומאדי, המאפשר לה לקבל את הכסף, וכן אישור מ־טוביה אושרי כי קבלת הכסף על ידיה תשחרר את ערוסי מחובו. גברת אהרוני נטלה 61 אלף לירות ישראליות, שהן שוויו של סכום ההלוואה כיום, ויצאה לחו"ל.

מסירות אשתו של גומאדי מא־שרת את הדעה הכללית כי האיש הוא בעל קסם אישי רב ויכולת תימרון בלתי רגילה. ביחוד בלט הדבר כאשר אשתו של אושרי, יוכבד, לא ביקרה אפילו פעם אחת בבית־המישפט, למרות ש־נעצרה יחד עם בעלה. היא הרי־חיקה עצמה מכל ענייניו ורק בניו ישבו באולם.

סצינות קינאה

אמנם ליוכבד אהרוני היו סיבות טובות לכעוס על בע־לה, אחרי שהתגלה כי הוא מנהל רומן עם שרה דנוך, שילדה לו

חברים גומאדי ואושרי (במישפט בצלאל מיזרחי „הארץ")
שונים איש מרעהו

בת. אך גם חלקה של בת־שבע לא שפר הרבה יותר. למרות ש־אהרוני הקפיד לחזור כל לילה לביתו, היה ידוע בחברה כפלייבוי. הרומן המפורסם ביותר שלו היה עם ברכה שוורץ, דוגמנית יפהפיה אשר אף נעצרה איתו בשנת 1978. הם נעצרו בחמש לפנות בוקר, יחד עם נהגו של רחמים ועוד מיספר אנשים, בחשד של מירמות במיליוני לירות בדרום־אפריקה.

בעת הדיון במעצר הצהירה ברכה כי גומאדי מתייחס אליה כמו אב מאמץ, ומשום שמעולם לא היו לה בית או אב, היא רואה בו את דמות האב הנערץ. אלא שהיחסים בין השניים לא היו אבהיים בלבד. במישפט בצלאל מזרחי נגד הארץ העידה ברכה שוורץ שוב ושם סיפרה על אהבתה לגומאדי. היא אף נהגה להופיע בביתו בלילות ולערוך לו סצינות קינאה.

יש לשער כי באותו זמן כבר שבע גומאדי מברכה, והוא אמר עליה בזילזול: „היא לא חברה שלי ולא אהובה שלי, לפעמים אני זורק לה 200 או 300 לירות, אבל זה מתוך רחמים.״

האיש, שלדברי ערוסי ביתר את צווארו של אוריון, ידוע בשכונתו כאיש רודף־שלום וכאדם נימוסי וחביב. השכנים מספרים כי גם כאשר הרג שכן זועם את כלבו של גומאדי, לא הגיב רחמים כלל. ילדיו אהודים בשכונה ואשתו רכשה לה ידידים רבים בקרבי שכניה.

גומאדי, ששמו לא ירד מעל דפי העיתונות הישראלית בעשר השנים האחרונות, הגיע למבוי סתום. אין ספק שהוא יוסגר לישראל בימים הקרובים, אפילו אם יתנגד לכך בדרכים מישפטיות. אז הוא יעמוד בפני מישפט חמור ביותר, דומה למישפט שממנו יצא חברו אושרי בעונש של מאסר־עולם.

אומנם, עדותו של רמי ערוסי אינה חד־משמעית, אך גם אושרי היה בטוח כי יצא זכאי. בית־המישפט הוא המקום היחיד בו קסם אישי וחביבות אינם יכולים להועיל לנאשם.

אילנה אלון ■

חוקר איש־שלום
בלי לחשוב על שעות נוספות

מפכ״ל מישטרה איבצן
פעולה מישטרתית מוצלחת

במדינה

מיפלגות

משרתם של שלושה אדונים

הפעיל הערבי קיבל מיליונים מרשימת יגורי — אך לפי כתב־תביעה עבד בו־זמנית עבור פלאטו ושינוי

אחרי שנכשל בבחירות לכנסת העשירית, לא הסתפק הח״כ־לשעבר אסף יגורי בעריכת חשבון־נפש פוליטי. הוא ערך גם חשבונות מסוג אחר. סיעת יעד, בראשות יגורי, הגישה תביעה מישפטית נגד אדם שהיה מוצב במקום החמישי ברשימה, ואשר לטענת יגורי קיבל ממנו כספים רבים אך לא עמד בהתחייבויותיו, ואף שירת בו־זמנית את רשימתו של שמואל פלאטו־שרון ואת תנועת שינוי.

שתי תביעות הוגשו בבית־מישפט השלום והמחוזי בתל־אביב נגד סמיר מוטראן מנצרת. עיון בהם יכול ללמד על סכומי־הכסף שהתגלגלו בתקופת הבחירות.

בכתב התביעה שהגיש יגורי בבית־המישפט המחוזי, באמצעות עורך־הדין משה זינגל, נאמר שהנתבע הציג את עצמו כבעל מישרד מרכזי לפירסום וליחסי־ציבור בנצרת ובמיגזר הערבי, וכבעל מהלכים וידע בענייני־הבחירות. הוא התחייב להפעילם למען סיעת יעד. הנתבע חתם על הצהרת־התחייבות כמועמד לכנסת מטעם סיעת יעד, ואכן, הוא הוצג במקום החמישי ברשימת הסיעה לכנסת.

ח״כ־לשעבר יגורי
לאן הלכו המיליונים?

הוא גם חתם על הסכם עם יגורי, שבו התחייב לבצע עשרות פעילויות במיגזר הערבי, לפי לוח־זמנים מוגדר, וקיבל לצורך כך כספים. מוטראן לא ביצע אף אחת מהפעולות הללו.

כסף לכיס פרטי. סיעת יעד מסרה לידי סמיר מוטראן, לצורך עבודתו לקידומה במערכת הבחירות ולפעילותו כמפרסם, כמארגן, כמפיץ וכמפעיל־פעילים ושאר עבודות ופעילויות לצרכי בחירות, סכום כולל של 2.5 מיליון לירות. לבית־מישפט השלום הוגשה תביעה נוספת בה נאמר שלמוטראן נמסרו 73 אלף לירות עבור רכישת נייר והדפסה של סיפרו של יגורי, פגישה ברוח, וביכלל זה עיצוב הספר, הגהה וביצוע גרפי על עטיפת הספר ב־200 עותקים, סמוך לבחירות. לטענת יגורי גבה מוטראן את הכסף, אך לא העבירו למענו, ועד היום לא עמד בלוח־הזמנים שנקבע להוצאת הספר.

(המשך בעמוד 76)

תחרות הכלב והילד - חגיגה לחובבי כלבים

במסגרת ארועי „נוער 81״
בגני התערוכה בת״א יתקיים
ביום א׳ (23.8.81) בשעה 18.00
ארוע כלבני ססגוני

„בחירת הכלב והילד״
בין כלבים המטופחים באהבה
וממושמעים לבעליהם הצעירים.

פרסים ומגינים יחולקו לזוכים.

במסגרת הארוע תערך תצוגת גזעים מרהיבה.

בעלי כלבים מוזמנים.

בלונדון מלון Arosfa
מלון מודרני ונעים בבעלות יהודית.
חדרים יפים,
ארוחת בוקר עשירה.
מיקום מצוין במרחק־הליכה
מהמרכז התוסס של לונדון.
AROSFA HOTEL
83, GOWER ST. WC1
TEL. 636—2115

למדו קצרנות
עברית ו/או אנגלית
במהירות ובהצלחה מובטחת
ב„אולפן גרג״ (בר־קמא)
ת״א: וייצמן 22, טל. 254826
(באזורים אחרים — לפי פניה)
התחלת הקורס: 23.8.81

מרתף ״ליריק״
דיזנגוף 190 ת־א
•ספרים
•תקליטים
•ציורים
פתוח יום יום (כולל מוצ״ש)
עד 11.00 בלילה

הגיע משלוח חדש
של מבחר תקליטים מוזלים
36 ש׳ בלבד כל תקליט
ליריק — ספר ותקליט לכל אחד
מרתף ליריק רח׳ דיזנגוף 190 ת״א
פתוח יום־יום (כולל מוצ״ש) עד
שעה 11.00 בלילה

זאב שיף:

„אני לא קובע את המדיניות!”

ביום החמישי שעבר הופיעה בשער גיליון „הארץ” כתבה על מדיניותו החדשה של שר־הביטחון, אריאל שרון, בשטחים הכבושים — מדיניות המקל והגזר. באותו גיליון עצמו פירסם הכתב הצבאי של „הארץ”, זאב שיף, מאמר שהוכתר בכותרת „ניצחון הקו הנוקשה”. עמיתיו שמחו לאידו — חנת הכתב המהולל לא ידע שעומדת להתחולל מהפכה ושהשר החדש עומד להכריז על מדיניות חדשה באותו יום עצמו שבו הוא, שיף, מכריז על ניצחון המדיניות ההפוכה.

● מר שיף, מהמאמר משתמע כאילו אתה תומך בקו הנוקשה.

אני לא כתבתי בעד ולא כתבתי נגד. תיארתי מצב. אני לא קובע מדיניות אלא מסביר מדיניות. איני משחק, לא כעיתונאי ולא כאזרח.

● למה, אם־כן, התכוונת כשהכתרת את המאמר „ניצחון הקו הנוקשה”?

המאמר מצביע על ההחלטות הקרדינאליות של הממשלה, הקיימות עד היום, גם לאחר החלטת שרון בעניין שינוי־אווירה ומתן יחס טוב בשטחים. אין שינוי בהחלטות הקרדינאליות, וכאן אני רואה את ניצחון הקו הנוקשה, קו שלא היה נהוג בזמנו של עזר וייצמן. לצערי, למרות המילים היפות של שרון, הקו הנוקשה תקף וקיים עד רגע זה.

חיים קופמן:

„המינוי כסגן־שר יפגע בעסקי שלי!”

חבר־הכנסת ואיש עיסקי־הצעצועים המצליח, חיים קופמן, עומד להתמנות כסגן־שר־האוצר. לפי החלטות ועדת־אשר עליו להעביר את ניהול עסקיו בתקופת כהונתו לידיו של מישהו אחר.

● ח״כ קופמן, מה יהיה על עסקיך כאשר תמונה כסגן־שר־האוצר?

אם אמונה, אנהג בדיוק לפי החלטות ועדת־אשר. מה שיצוו עלי אעשה. לוועדה יש ספר שלם של חוקים והוראות. אתייעץ עם יועצים מישפטיים ואחליט.

● אשתך, חנה, עובדת בדרגת מנהלת בכירה בעסקיך. האם היא תמשיך בעבודתה?

איני בטוח שהיא יכולה להמשיך בעבודתה. היא מנהלת הכספים של עסקי, ונדמה לי שוועדת־אשר אינה מאשרת לאשה להמשיך לנהל את עסקי בעלה בתקופת כהונתו. צריך לבדוק.

● בניו של ייגאל הורביץ קיבלו לידיהם את ניהול עסקיו לאחר שמונה כשר־האוצר.

זה אחרת. בן הרי מקים לו מישפחה משלו.

● מה תעשה אם כן?

אקח חברת נאמנות שתנהל את העסקים בשבילי. זה הפיתרון במיקרה שלוקחים איש־עסקים ומטילים עליו תפקיד ציבורי. התפקיד יכול להעסיק אותו שלושה חודשים, או שנתיים, או ארבע, כי אי־אפשר לדעת מה יקרה עם הממשלה. צריך לאפשר לאיש לחזור לעסקיו עם סיום תפקידו.

● אשתך ואתה תצאו מעיסקי המישפחה והעסקים ינוהלו על־ידי זרים. זה כדאי לך?

לא כל־כך.

● לשם מה לך כל העניין?

אני חושב שאני צריך לתרום למדינה את הכישורים, הנסיון, היוזמה והתושייה שלי. נכון, זה יפגע בעסקי, אך זהו מישחק החיים.

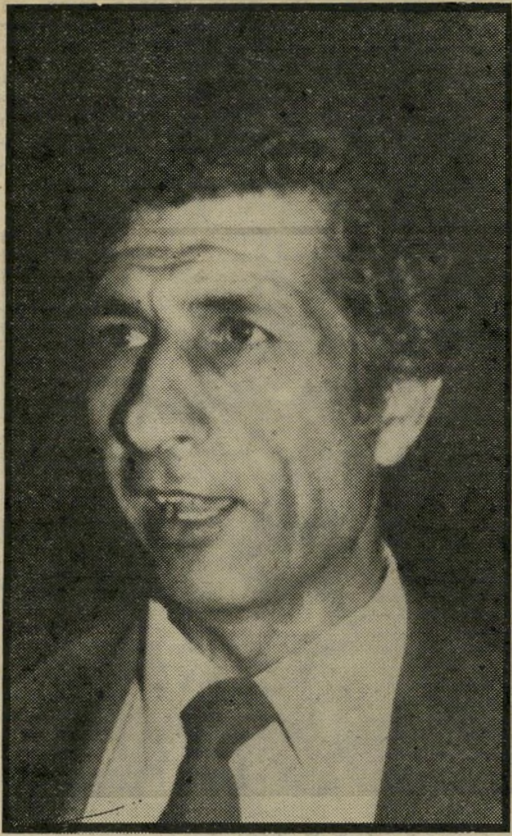

יצחק יצחקי:

„אם בארזים נפלה שלהבת אז...”

חבר־הכנסת לשעבר, יצחק יצחקי, לא הצליח להיבחר לכנסת העשירית. תנועתו, „ישראל אחת”, היא אחת הרשימות הקטנות שנחלו מפלה מוחצת בבחירות. היו שחשבו כי הח״כ־בדימוס ישוב לטבריה, ימשיך בעבודת ההוראה. אך לא. יצחקי נשאר על המפה, ובשבוע שעבר פורסם שהחליט לחזור באופן סופי אל חיק הליכוד.

● מדוע החלטת לחזור לליכוד?

זה לא לגמרי נכון שחזרתי לליכוד. מה שקרה הוא שיצאתי לבחירות לבד. הסתמכתי בבחירות האלה על בערך 1,500 ראשי־תאים, כשכל ראש־תא אמור להביא איתו כ־30—20 בוחרים. אך, כידוע, בבחירות אלה הסתמנה מילחמה בין שני גושי־ענק, ואנחנו מצאנו עצמנו באותה סירה עם של״י. ראשי התאים לא עבדו, מתוך חשש, או מתוך בושה להזדהות עם גושים קטנים.

● מתי הבנת שהפסדת בבחירות?

הייתי חבר בוועדת הבחירות הארצית, וכשראיתי שמגישים כל־כך הרבה רשימות הבנתי שמשהו עומד להתרחש. הבנתי שכל הרשימות הקטנות הן חסרות סיכוי.

● ואז, כשהפסדת בבחירות, החלטת שמה שבטוח זה הליכוד?

כשבא הרגע להכריע מה עושים ב־4,000 הבוחרים שהצביעו עבורי, ושהיתה לי התחייבות מוסרית כלפיהם, הגשתי לחברי התנועה ארבע שאלות: מי בעד המשך תנועת ישראל אחת? מי בעד פיזור התנועה? מי בעד להצטרף למערך? מי בעד להצטרף לליכוד?

רוב האנשים היו בדיעה שצריך לחזור לליכוד.

● ואז קיבלת את דין־התנועה?

אם תנועה אדירה כמו של״י נפלה, מה נגיד אנחנו? אם בארזים נפלה השלהבת, מה יגידו אזובי־הקיר? איזה סיכוי יש לי במיפלגה קטנה? הגושים הגדולים בולעים הכל. אני אישית עדיין לא החלטתי אם להצטרף לליכוד.

● נבחרת לכנסת התשיעית כאיש תנועת „שלומציון”. מדוע הבאת בחשבון הצטרפות למערך?

יש לנו הרבה אנשים שלא ילכו לליכוד. הם הצביעו עבורנו בגלל רעיון הבחירות האישיות.

● האם נכונה השמועה שאתה עומד להתמודד על ראשות עיריית טבריה?

זה לא נכון. קיבלתי בטבריה קולות רבים יחסית, אז האנשים שהצביעו בעדי זרקו את הרעיון. אך אין טעם לרוץ בקבוצה קטנה. המנגנונים האדירים של הגושים ישחקו כל חלקה טובה.

● דווקא כאן יש לך אפשרות ליישם את רעיון הבחירות האישיות.

אני לא מאמין שהגושים הגדולים יתנו לאדם כלשהו להרים ראש.

שוש עטרי:

„אצלנו בארץ שיגעון: כל ממזר מלך!"

הקריינית התוססת של רשת גימ"ל, שוש עטרי, חזרה מארצות־הברית, שם שהתה כשנה ועבדה יחד איתי בתחנת הרדיו הישראלית „ישראל אכספרס". כשפתחתי את הרדיו, באחד מאותם אחרי־צהריים, ושמעתי אותה משדרת את תוכניתו של טוני ריי בקולה התוסס והדינאמי, היה נדמה לי כאילו נמחקה שנה מהיומן שלי. שוש עטרי כאילו לא עזבה מעולם את הרדיו, ולא היתה באמריקה. כאילו שהכל נשאר כמו שהיה. אבל היא עזבה, וזאת עובדה. והיא חזרה, וזוהי עובדה משמחת עוד יותר.

● **שוש, איך את מרגישה בארץ?**

התרגלתי מהר מאוד. לא סבלתי כמו אחרים שחזרו. בסך־הכל הייתי שנה באמריקה, אבל אל תשכחי שקודם לכן חייתי בארץ שלושים שנה.

● **מה ההבדל בין ישראל ואמריקה?**

אין ספק שפי אלף יותר טוב באמריקה, מבחינת איכות־חיים, ושזו פלאנטה אחרת. בשבועות הראשונים הייתי בהלם. הכל היה כל־כך מבריק ונוצץ. וכאן, בארץ, כאילו לא נסעתי. דבר לא השתנה. הרבה דברים השתנו אצלי.

● **כמו מה?**

אני נוסעת במכונית שלי, הרמזור בקושי מתחלף לצהוב, וגדוד של מכוניות מצפצף מאחורי, מקלל אותי באלף ואחת קללות. ואני חזרתי מאמריקה — קל מאוד להתרגל לאדיבות בכבישים — מעבירה מהלך כמו שצריך, ואז פורצות צרחות וקללות. שוכחים ששייכים בכלל לגזע האנושי. ואם, חלילה, את מורידה רגל מהמדרכה, את מועדת למוות בטוח. כולם עצבנים. קודם לא היה איכפת לי, חייתי עם זה. עכשיו זה מעצבן אותי, כי אני יודעת שאפשר אחרת.

● **את עושה משהו בעניין הזה?**

אני נורא נחמדה על הכביש. אומרים לי שזה בגלל שחם, אבל גם בחורף זה אותו הדבר. אני הולכת לסופרמרקט ואנשים משרתים אותי בכבדות. אין כאן את ה„גוד מורנינג" או את ה„האב א נייס דיי". אפילו שזה פלאסטיק, אפילו שזה מלאכותי, זה היה עושה לי את היום באמריקה. כאן אנשים מתעצבנים עלי כשאני הולכת למיסעדה, זורקים לי את הצלחות על השולחן, והטחינה נשפכת לי על הבגדים.

● **מה, בכל זאת, טוב כאן?**

זה עלא־כיפאק, זה החבר'ה, זה שיגעון, כל ממזר מלך. כאן אני אזרחית ממדרגה ראשונה. כמה שהלך לי באמריקה מבחינת של עבודה וחברה, בחיים לא אהיה שם אזרחית ממדרגה ראשונה. קראתי את ספריו של הרמן ווק רוחות מילחמה, ומילחמה וזיכרון, ואני אומרת לך, אין לנו מקום אחר בעולם, אין! רק ארץ־ישראל!

אלון נתן:

„העתיד שלי טמון בכדורגל!"

למה את לא כותבת על ספורטאים! — שאלו אותי במערכת. חיפשתי ספורטאי וגיליתי את אלון נתן. בן 14 בסך הכל, וכבר כוכב בקנה־מידה רציני. אלון הוא הקשר של מכבי תל־אביב, ונחשב ככדורגלן מעולה שעתידו לפניו.

● **במשך כמה שנים אתה משחק כדורגל?**

זוהי שנתי השביעית. אלון קפלן, שחקן מכבי תל־אביב, ראה אותי משחק כדורגל בחצר ליד הבית והביא אותי לקבוצה.

● **מה זה בשבילך כדורגל?**

זה מה שאני אוהב.

● **מהם רגעי השיא בקאריירה שלך?**

הנסיעה לארגנטינה, כששיחקנו נגד נבחרות הנוער של ארגנטינה, בוליביה, פרו, וריאל מדריד. ניצחנו את ארגנטינה ופרו, ועלינו שלב. אני הבקעתי שלושה שערים מתוך שישה.

● **מה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול?**

כדורגלן במכבי תל־אביב.

● **לא רוצה קאריירה בינלאומית?**

אם אצליח, ארצה לנסוע לאירופה, זה לא משנה לאיזו קבוצה, העיקר שבאירופה.

● **איזו קבוצת כדורגל נערצת עליך?**

מכבי תל־אביב.

● **מיהו הכדורגלן הטוב ביותר בארץ?**

משה סיני.

● **אתה לומד ממנו?**

הוא עלה רק עכשיו, עוד לא הספקתי לעקוב אחריו וללמוד. למדתי מאורי מלמיליאן ומאבי כהן. הייתי בא לאימונים ולומד ממה שאני רואה. לא הייתי מתייעץ איתו או משוחח, רק מסתכל על אבי כהן ולומד.

● **כמה שעות בשבוע אתה מקדיש לכדורגל?**

בערך 15 שעות.

● **זה מסתדר עם הלימודים?**

אני מגיע הביתה אחרי בית־ספר, מנסה לעשות שיעורים ורץ לאימון. אם אני לא מספיק להכין שיעורים, אני מכין בערב.

● **יש לך מעריצות?**

היו לי שתי חברות, אבל הן לא העריצו אותי בגלל שאני כדורגלן, אלא בגלל שאני אני.

עברי ורבין:

„אני נגד עיקור של כלבות!"

בביקור אצל ד"ר יקותיאל שרעבי, הווטרינר של הקוקר ספאניול שלי, פגשתי את עברי ורבין, ילד מליב בן 11, העובד כעוזר לווטרינר. עברי לבש חלוק לבן מעל למיכנסי הג'ינס הקצרות, ומדד חום לכלב כבעל מיקצוע לכל דבר. הוא גם עזר להכין זריקה והווטרינר סיפר לי שעברי הוא עוזר מעולה גם בביצוע ניתוחים בבעלי־חיים.

● **עברי, מתי התחלת לעבוד כעוזר לד"ר שרעבי?**

בשנת 1978 באתי לכאן עם החתולה שלי. היו פה עוד ילדים שעבדו כעוזרים, אבל רק אני נשארתי.

● **כמה שעות ביום אתה עובד?**

אני משתדל לעבוד כל יום מחמש עד שבע.

● **מהי העבודה שלך?**

אני מנקה, מכין זריקות, מגלח, שוטף עיניים ואוזניים, מודד חום ועוזר בניתוחים.

● **אינך פוחד להיות נוכח בניתוח?**

אמא שלי אומרת שאין לי רגישות. אני אומר שלא צריך רגש, צריך לעשות את הטוב ביותר. עזרתי אפילו בניתוח הכלבה הפרטית שלי.

● **אתה בעד עיקור כלבות?**

לא, אני נגד, אך אמא שלי לחצה. לכלבה היתה בעיה: יש כלבות שהן נימפומניות והייחום שלהן לא סדיר.

● **לבד מהכלבה, יש לך עוד בעלי־חיים בבית?**

עכשיו יש לי עכברים, נחש, סוסה, דגים, תוכי, חתול וכלב. אני עומד לקבל גם חתול סיאמי.

● **אתה אוהב לעבוד עם ד"ר שרעבי?**

כן, אבל אני נאלץ להיפרד ממנו. המישפחה שלי עוברת לגור במושב. הוא יצטרך למצוא לו עוזר אחר, ואני אנסה למצוא וטרינר אחר.

● **אתה רוצה להיות רופא־וטרינר?**

לא, אני רוצה להיות חוקר בעלי־חיים.

● **למה לא וטרינר?**

זה פחות רציני.

שרית ישי

משה וריבקה באסה, ששלושת ילדיהם נשרפו לפני שנה וחצי בצריף בהרצליה, ערכו השבוע ברית־מילה לבנם החדש, דורון, ומקווים לקבל בית חדש

החיים מתחילים מחדש!

משה באסה פרץ אל הצריף העולה בלהבות, אחוז אימה. בחוץ, מוכת־הלם, עמדה בוכיה וזועקת לעזרה אשתו, רבקה. בתוך הצריף הנאכל על־ידי האש היו באותה עת שלושת ילדיהם, אורן בן ה־3, ארז בן השנתיים ואורלי בת ארבעה חודשים. משה באסה ניסה להציל את ילדיו, אך הגורל רצה אחרת — שלושת הילדים נשרפו חיים.

הטרגדיה פקדה את מישפחת באסה לפני כשנה וחצי. בליל חורף גשום וקר, ישנו בני המישפחה שנת ישרים, בצריף שמסרה למשה דודתו, בנוף־ים בהרצליה. היא היתה באותה עת בבית־זקנים ולמישפחה לא היה מקום אחר לגור בו. משה וריבקה הם מובטלים, נתמכי־סעד, ואיש לא היה מוכן לעזור להם. בתוך הצריף בער תנור־נפט. פתאום נשרה שמיכתה של התינוקת אורלי ונפלה על התנור. מיד אחזה אש בשמיכה ואחר־כך בכל הצריף הרעוע.

להלוויה באו המוני אנשים וכלי־התיקשורת דיווחו על האסון. אבי המישפחה, שפרץ לתוך הצריף הבוער, ניכווה אנושות ואושפז במשך כמה חודשים בבית־חולים. ההלם של בני הזוג באסה היה חזק.

ריבקה התחילה ללמוד בקורס לאחיות סיעודיות, חשבה שאחרי הקורס תמצא במקצוע זה את פרנסתה. אך הכאב וההאשמה העצמית היו כה כבדים, שריבקה לא היתה יכולה לעמוד בכך. כאן נכנסה לתמונה רומי זילברמן, עובדת סוציאלית במרכז לשיקום ביפו. היא לקחה על עצמה לנסות לשקם את משה וריבקה, להביאם למצב שבו יחיו חיי־מישפחה תקינים. המלאכה לא היתה קלה.

ריבקה, שעדיין היתה אחוזה בהלם, אמרה כל הזמן: „יותר לא אביא ילדים לעולם, שמא יקרה להם מה שקרה לשלושת הילדים שנשרפו חיים". העובדת הסוציאלית, בעזרת שיחות ארוכות עם ריבקה, קשרה עימה יחסים קרובים של אמון־הדדי והצליחה לשכנעה להביא עוד ילד לעולם. היא אומרת: „זו היתה הדרך הטובה ביותר להשכיח את הכאב הנורא, ולהוכיח שלמרות הכל אפשר לגדל ילדים."

לחיות בכבוד, בלי רחמים

לאט לאט התחילה ריבקה להתפכח ולנהוג כאדם בר־דעת. אך לא תמיד. באחד הלילות, כשריבקה כבר היתה בהריון, נקראה רומי לבית־החולים, וריבקה, ממררת בבכי, שאלה אותה: „מדוע לא תניחי לי להפיל את הילד?"

אמרה לה רומי: „לא אסלח לעצמי אם אניח לך לעשות זאת." והיא הצמידה את ריבקה למכשיר מיוחד, דרכו שמעה האם את פעימות ליבו של העובר והשתכנעה ללדת. ואכן, בשבוע שעבר ילדה בן זכר בריא, ונקרא שמו דורון.

אמרה על כך רומי: „ההצעה לקרוא לו דורון היתה שלי. הוא בא לעולם כמתנה לשיקום החיים. הוא ילד חדש ואסור היה לקרוא לו על שם אלה שנשרפו."

תהליך השיקום של האם היה איטי אך נשא פירות. אומרת רומי: „היום ריבקה מדברת בהגיון ונוהגת בהגיון, והיא אדם אחר מזו אשר היכרתי כאשר התחלתי לעבוד עמה."

עם משה היה קשה יותר. גם הוא נפגע מאוד והאשים את עצמו. רומי תיווכה בין בני הזוג ובין המוסדות שאמורים לעזור: המוסד לביטוח־לאומי, מישרד־השיכון, מישרד העבודה והרווחה, וניסתה למצוא פתרון לבעיית הדיור.

מישרד־השיכון נענה והציע לזוג דירת „נר", כינוי לדירה שאדם יכול לגור בה כל חייו, לשלם שכר־דירה מיזערי. בני־הזוג לא רצו בכך. משה אמר: „אני רוצה דירה פרטית, שיהיה לי רכוש, שלא ארגיש שאני גר לא בתוך שלי."

עתה, לאחר לידת דורון, יש להמתין עוד כחודשיים עד שריבקה תחלים ממש ותהיה מסוגלת לצעוד בבטחה על שתי רגליה. ריבקה אומרת: אני „רוצה להחלים ולחיות בכבוד, לא צריכה רחמים, רק שיסדרו לי בית שבו אוכל לגדל את הילד כמו שצריך."

רומי שמחה שמצבה של ריבקה השתפר — ומקווה שגם מצבו של משה יהיה טוב. היא הבטיחה לריבקה: „אהיה קרובה לך עוד זמן רב ואהיה כסבתא מאמצת לילד." ואכן היא עמדה בדיבורה. השבוע היא אירגנה בכוחות עצמה את חגיגת ברית־המילה של דורון, והיתה חייבת לעמוד קשה כדי לשכנע את משה להגיע לברית. כמה שעות לפני המאורע הוא ישב אצלה ומירר בבכי, מלא פחד, חושש לראות את מילת בנו. רגשות האשם עדיין לא עזבו אותו.

רומי זילברמן אומרת: „כל המוסדות עזרו, בית־החולים והמוהל, אשר בא בהתנדבות, אך העזרה לא תמיד מספיקה ולא תמיד מגיעה בזמן. יש כאלה שמערימים קשיים, כמו קופת־חולים, שלא מוכנה לשלם את הוצאות החזקת הילד בבית־החולים. אך אני מקווה לשכנעם ומקווה שאצליח בכך. אני מקווה לעתיד טוב, שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר. אני מצידי אמשיך לעזור ככל יכולתי ומאמינה שאקבל את העזרה הדרושה ואזכה בשיתוף הפעולה של בני הזוג."

צביקה שלו

במדינה

(המשך מעמוד 73)

אחרי הבחירות הוברר ליגורי, לדבריו, שהמועמד מס׳ 5 ברשימתו לכנסת שילשל את רוב הכסף שקיבל לכיסו הפרטי, ועל כך אף דווח למישטרת־ישראל ונפתח תיק. על־פי כתב־התביעה לא היה מוטראן כלל בעל בישרד לפירסום, לא ביצע את התחייבותו להופיע, לארגן מופעים ואסיפות־בחירות במיגזר הערבי, וחיבל בהם מראש ובמזיד. מוטראן לא פירסם בעיתונות מודעות עבור סיעת יעד, למרות שקיבל כסף לשם כך. הוא חתם על אישורים שלפיהם העביר, כביכול, כספים לפעילים לצורכי בחירות, אך למעשה שילשלם לכיסו.

גולת־הכותרת של מעשי מוטראן, על פי כתב־התביעה, היא ששירת בבחירות האחרונות שלוש רשימות מתחרות, בעת ובעונה אחת. לכתב־התביעה צורפה כראייה מודעת־בחירות שפורסמה בעיתונים על־ידי רשימת פ"ש של שמואל פלאטו־שרון, ושבה נאמר שבתנועה זו „יש עם מי לדבר". איש נצרת שאיתו „אפשר היה לדבר" הוא סמיר מוטראן.

גם לתנועת שינוי. בהצהרה אשר מסר חסיין חיג׳אז מכפר־תמרה לתנועת יעד, ושצורפה אף היא לתביעה, אומר הפעיל שניסה להיפגש עם מוטראן, אך עובדי חנותו של מוטראן אמרו לו שהוא נמצא אצל זיידן עטשי, ח"כ־שינוי לשעבר. לדברי חיג׳אז נמסר מפה לאוזן בנצרת כי מוטראן עובד בבחירות לכנסת העשירית למען שינוי.

יגורי פנה אחרי הבחירות למוטראן ודרש שיחזיר לו את הכסף, אך נענה בשלילה. בתביעה שהגיש פרקליטו של יגורי, משה זינגל, מתבקש בית־המישפט לחייב את מוטראן להחזיר את הסכום שניתן לו ערב הבחירות, בתוספת ריבית והצמדה.

אירגונים

עיתון שליז

להומוסכסואלים יש מועדונים, יש אירגון — ועכשיו יש גם ביטאון

אט אט יוצאים ההומוסכסואלים בישראל מן המחתרת. נתיב נוסף הם קוראים לעלון מס׳ 1, שיצא לאור בתל־אביב. כותרת־המישנה היא: „קיום הומוסכסואלי בעולם עויין" — וזו גם הרוח הכללית של החוברת.

יהודה סופר, למשל, כותב: „כיום, בבתי־ספר יסודיים ותיכוניים בישראל, הכינוי המקובל ביותר שניתן לילד כדי להעליבו הוא ,מתרומם׳ (או ,יורם׳, הנגזר למעשה מאותו השורש). משאלי דעת־קהל בעולם הרחב הוכיחו, שלמרות הגידול של תנועת ההומוסכסואלים, קיים רגש יסודי של בוז. במדינות אירופה, כמו הולנד, שבדיה ודנמרק, שתושביהן ידועים בהיותם בעלי דעות חופשיות יותר בעניין מין, קיימת עויינות מוסווית כלפי הומוסכסואלים ולסביות, מתחת לציפוי הדק של הסובלנות. בעבר הלא רחוק הסתתרנו בבושה, מאלה שיכלו לדעת על האמת ,האיומה׳. עכשיו אנחנו לומדים לחוות היפתחות, ,יציאה מהארון׳ ואפילו גאווה בכל רחבי העולם — אבל אלה הן התפתחות וגאווה שאיתן נותר החשש, שישנה סכנה של עויינות אורבת, שנגדה צריך להתמודד — אם לא היום, באיזשהו יום."

החוברת, היוצאת לאור מטעם האגודה לשמירת זכויות הפרט, כוללת מידע שימושי. הומוסכסואלים המחפשים זה את קירבתו של זה, או בני־זוג לטיולי הקיץ באירופה ובאמריקה, יכולים להיעזר בנתיב נוסף *.

* ת.ד. 46039, תל־אביב.

אמה היתה מלכת־יופי. השבוע היא נבחרה כנסיכת הכינרת

דור שני ליופי

סוכנת הביטוח אורנה אירני יו־רדת מן הבמה לאחר שרואיינה על־ידי המנחה מני פאר.

הכינרת נשקה לשפת רחבת הדשא. הרחבה הוארה באור יקרות ואלפי תושבי טבריה והסביבה, לבושים במיטב מחלצותיהם תפסו את מקומם ליד הבמה המקושטת. הם באו לחזות בנשף בחירת נסיכת הכינרת, הנשף השלישי בסידרת נשפי בחירת מלכת המים.

הכינרת שיתפה פעולה. משעות הצהריים החלה רוח חזקה נושבת מכיוון האגם המרהיב. הרוח העיפה את הכיסאות ואיי־מה לשבור את התפאורה שקישטה את הבמה. מארגני המופע היו מודאגים, אך להפתעתם פסקה הרוח בשעות הערב.

הנשף החל. מיצעד היפהפיות, תצו־גות אופנה, הופעות אמנים, תזמורות ולהקת ריקוד. חמש שעות גדושות פעי־לות. ואז, בשעות הלילה הקטנות, כש־הכינרת כמעט דוממת ואפשר לשמוע את רחש הגלים, מכריז מני פאר על הרגע הגדול, רגע בחירת נסיכת הכינרת. הנסי־כה המאושרת היא איריס נאדל, דור שני ליופי. אמה של איריס זכתה בימי נעוריה באחד מתארי היופי של ישראל. איריס היפהפיה אינה מתרגשת כשאברהם סיטון מנכ״ל העולם הזה מכתיר אותה. קודם לכן הוכתרו סגניותיה: הסגנית הראשונה, רלי בחבוט, מתכופפת כדי לקבל נשיקה ממנכ״ל חמי טבריה שמואל ויסבך והסג־נית השניה אופירה אוחנה. מאושרת כש־וולטר ביצ׳ל מנח את הכתר על ראשה.

הנבחרות שהוכתרו בסוף האירוע: איריס נאדל, נסיכת הכנרת (באמצע), הסגנית הראשונה רלי בחבוט והסגנית השנייה אופירה אוחנה. במעמד הבחירה עמד קהל האלפים על רגליו והריע לזוכות בתחרות.

ג׳ז מאחרי הקלעים הרקדן הוותיק, ג׳וקי ארקין, המופיע בנשפים יחד עם להקתו, אשר הופעתה זוכה לתשואות מהקהל ברגע של מנוחה מאחרי הקלעים עם המועמדת דליה כהן.

שמאל־ימין צועדות הבנות על הבמה המוארת בשלל צבעים. מנשף לנשף מתגבר ביטחונן העצמי של המועמדות, והן מופיעות בפני הקהל כדוגמניות מיקצועיות, בשעה שהן מציגות את בגדי־הים ושמלות הכלה.

החבֿרות שעזרו לבחירת נסיכת הכינרת

לנשף שנערך על מדשאות הפאר של חמי טבריה הצעירה, הגיעו אלפים מתושבי טבריה. הם זכו לערב גדוש של יפהפיות, אמנים ותצוגות אופנה. כל 12 המועמדות הסופיות תטוסנה לטיול משגע באי כרתים כאורחות חברת הנסיעות דיזנהויז.

אורנה אירני בת ה־22 בשימלת כלה של אמבר. המתמודדות הציגו בתחרות את בגדי הים והחוף של גוטקס, שמלות ומערכות קיציות של ניבה ואת נעלי מרנו. הדוגמנים שליוו אותן הופיעו בדגמים האחרונים של חולצות הווי 2000.

חבר השופטים בתחרות כלל בין השאר את השדרן אבי אתגר (ממושקף), הדייג הטבריאני הוותיק ביקו, אילן גולד וליאור צלאל נציגי הווי 2000 ואורי רודיטי מעץ הזית. תסרקותיהן של המועמדות עוצבו על־ידי ג׳ימי אלגרסי מחיפה.

נסיכת הכנרת איריס נאדל מוכתרת על־ידי מנכ״ל העולם הזה אברהם סיטון כשלראשה כתר אנדין. לנשפים הגיעו הבנות ביונייטד טורס.

סגנית ראשונה לנסיכת הכנרת, רלי בחבוט, מוכתרת על־ידי מנכ״ל חמי טבריה שמואל ויסבך. מלכת המים תיזכה להנחה של חצי מיליון ל״י בבנייני א. גינדי.

סגנית שנייה לנסיכת הכנרת, אופירה אוחנה מעפולה, מוכתרת על־ידי מנכ״ל חברת הקוסמטיקה הטבעית וולטר בייצ׳ל, מאחרי הקלעים הירבו הבנות ללגום פינה קולדה.

הסיפור מאחורי התמונה

חשיפה מיוחדת

נייר זה מיוצר ע"י קודאק

הסיפור מאחורי התמונה, פשוט מאד. הפוך את התמונה שצילמת ותגלה את החותמת **THIS PAPER MANUFACTURED BY KODAK**. זה כל הסיפור.

כדי לקבל תמונה מושלמת, טבעית ונאמנה למקור לא די לצלם בפילם קודאק.

נייר הצילום של קודאק מנצל את כל איכויות הפילם ומעביר אותן בנאמנות לתמונה.

לתמונה מושלמת דרוש נייר צילום קודאק.

לתמונה מושלמת דרוש
נייר צילום Kodak
העולם מצלם בקודאק.

"ט באב תשמ"א, 19.8.1981 מיספר 2294 80 עמודים שנה 45 המחיר: 15 שקלים

העולם ה

רחמים (גומאדי)
אהרוני

גומאדי

ההימור של המישטרה